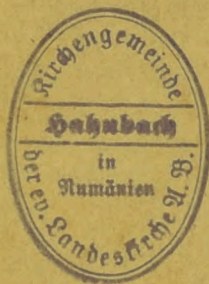

Programa analitică a Cursului primar

Lehrplan für das staatliche Volksschulwesen

Sanționată cu Înaltul Decret Regal Nr. 578 din Martie 1936
Sanctioniert durch Hohes Königliches Dekret, 3. 578 vom 26. März 1936.

1 9 3 7

Tipografia și Editura a bisericii ev. regnicolare C. A. din România
SIBIU

Georg-Eckert-Institut BS78

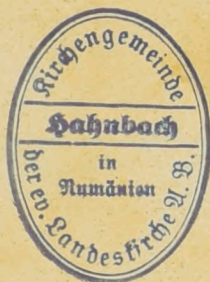
1 170 610 4

Programa analitică

a

Cursului primar

Sanționată cu Inaltul Decret Regal Nr. 578
din 27 Martie 1936

1 9 3 7

„Honterus" Tipografia și Editura a bisericii evangh. regnicolare
C. A. din România.

R

Z-58(3, 1937)

Georg-Eckert-Institut -
Leibniz-Institut für internationale
Schulbuchforschung
- BIBLIOTHEK -

2013/4470

Orar săptămânal pentru cl. I — IV

Nr. crt.	MATERIILE	CLASELE			
		I	II	III	IV
1	Religia	2	2	2	2
2	Limba română { Ex. gramaticale Cetirea Ex. de memorie " " compunere " " intuiție	10 (6+8+2)	1+1/2	2	2
			3	3	3
			2/2	1	1
			2 3/2	3	3
3	Matematică	4/2	4/2	—	—
4	Matematică	5	4	4	4
4	Cunoștințe de comerț și contabilitate	—	—	—	—
5	Istoria	—	2/2	2	2
6	Cultura socială și învățământul civic	—	—	—	—
7	Geografia	—	2/2	2	2
8	Științele Fizico-Naturale	—	—	2	2
9	Igiena	—	—	—	—
10	Caligrafia	—	2 2	2/2	2/2
11	Desemnul	—	2/2	2/2	2/2
12	Cântul	2/2	2/2	2/2	2/2
13	Educația fizică	4/2	4/2	4/2	4/2
14	Lucrul manual	2	2	2	2
15	Gospodăria	—	—	—	—
Totalul orelor		24	24	28	28

Orar săptămânal de iarnă pentru cl. V — VII

MATERIILE	CLASELE											
	V				VI				VII			
	Băeți			Fete	Băeți			Fete	Băeți			Fete
	Agricol	Industrial	Comercial		Agricol	Industrial	Comercial		Agricol	Industrial	Comercial	
1. Religia	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
2. Limba română	4	4	4	4	3	3	3	3	3	3	3	3
3. Matematica	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
4. Comerț și contabilitate ¹	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	1	—
5. Istoria	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
6. Cultura socială și învățământul cetățenesc	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
7. Geografia	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
8. Științele fizico-naturale	2	2	2	1	2	2	2	1	2	2	2	1
9. Igiena ²	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
10. Desemn și scris	1	2	1	1	1	2	1	1	1	2	1	1
11. Cântul	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
12. Educația fizică	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
13. Lucrul manual	5	6	6	—	6	7	7	—	6	7	7	—
14. Practica agricolă ³	2	—	—	—	2	—	—	—	2	—	—	—
15. Lucrul de mână ⁴ (fete)	—	—	—	4	—	—	—	5	—	—	—	5
16. Gospodăria ⁵ (fete)	—	—	—	5	—	—	—	5	—	—	—	5
Total	24	24	24	25	24	24	24	25	24	24	24	25

Observațiuni. — ¹ Noțiunile de contabilitate, la școlile de tip agricol, industrial și fete sunt trecute în programa de matematică.

² În fiecare dimineață, înainte de începerea lecțiilor, $\frac{1}{2}$ oră este rezervată cercetării stării igienice a copiilor, îngrijirilor igienice, exercițiilor fizice de inviorare și rugăciunii.

³ Cele 2 ore de practică agricolă, iarnă, se vor transforma în ore de atelier, când timpul nu este favorabil sau când nu este de lucru în gospodăria școlii în afară.

⁴ Lucrul manual și toate indeletnicirile practice se vor face și ca ocupațiuni indirecte, așa încât numărul orelor va spori.

⁵ Gospodăria se va face și în echipe zilnice, așa cum prevede programa.

Orar săptămânal de vară pentru cl. V — VII

MATERIILE	CLASELE											
	V				VI				VII			
	Băeți			Fete	Băeți			Fete	Băeți			Fete
	Agricol	Industrial	Comercial		Agricol	Industrial	Comercial		Agricol	Industrial	Comercial	
1. Religia	—	2	2	2	—	2	2	2	—	2	2	2
2. Limba română (Lecturi)	1	4	4	4	1	3	3	3	1	3	3	3
3. Matematica	—	2	2	2	—	2	2	2	—	2	2	2
4. Comerț și contabilitate	—	—	1	—	—	1	—	—	—	1	—	—
5. Istoria	—	1	1	1	—	1	1	1	—	1	1	1
6. Cultura socială și învățământul cetățenesc	—	1	1	1	—	1	1	1	—	1	1	1
7. Geografia	—	1	1	1	—	1	1	1	—	1	1	1
8. Științele fizico-naturale	—	2	2	1	—	2	2	1	—	2	2	1
9. Igiena	—	1	1	1	—	1	1	1	—	1	1	1
10. Desemn și scris	—	2	1	1	—	2	1	1	—	2	1	1
11. Cântul	—	1	1	1	—	1	1	1	—	1	1	1
12. Educația fizică	—	1	1	1	—	1	1	1	—	1	1	1
13. Lucrul manual (băeți)	2	6	6	—	2	7	7	—	2	7	7	—
14. Practica agricolă	9	—	—	—	9	—	—	—	9	—	—	—
15. Lucrul de mână (fete)	—	—	—	4	—	—	—	5	—	—	—	5
16. Gospodărie (fete)	—	—	—	5	—	—	—	5	—	—	—	5
Total	12	24	24	25	12	24	24	25	12	24	24	25

Observațiuni. — 1. Pentru școlile de tip industrial, comercial și de fete, să se vadă observațiunile din orarul de iarnă.

2. Elevii dela sate (tip agricol) vor fi aduși la școală, în timpul verii, 3 zile pe săptămână câte 4 ore pe zi, sau 2 zile câte 5 ore pe zi, dimineața sau după amiază. Când timpul nu este favorabil pentru practica agricolă, elevii vor face lucru manual, sau vor fi chemați în alte zile.

3. În ora de lecturi se vor face, în timpul verii, lecturi agricole.

LIMBA ROMANA

	I	II	III	IV	
Ex. gramaticale		$1 + \frac{1}{2}$	2	2	
Citirea	}	$10 \left(6 + \frac{8}{2} \right)$	3	3	
Ex. de memorie			$\frac{2}{2}$	1	1
Ex. de compunere			$\frac{3}{2}$	3	3
Ex. de intuiție			$\frac{4}{2}$	$\frac{4}{2}$	

I

Instrucțiuni pentru cl. I—IV.

Scopul limbii române în școala primară este a deprinde pe elevi:

- a) Să înțeleagă ușor comunicările altora, făcute prin graiu sau prin scris;
- b) Să vorbească și să scrie clar și corect;
- c) Să gândească și să simtă românește.

Acest scop se poate atinge cu ajutorul scrisului, al citirii, al memorizării și a numeroase deprinderi stilistice și gramaticale. Ramurile de studiu ale limbii române, prin urmare, sunt: Citirea, Memorizarea, Exerciții intuitive — întru cât, prin ajutorul acestora, copilul își însușește noțiuni clare, vorbire corectă și vocabular bogat de cuvinte — Exerciții gramaticale și de compuneri.

I. — CITIREA. Citirea este obiectul cel mai însemnat al învățământului primar, fiindcă prin ea copilul își lărgeste în școală cercul de cunoștințe; iar mai târziu își desăvârșește, prin muncă proprie, educația ulterioară. „Uritul, care chinuște pe mulți oameni — spune Fénelon — e necunoscut celor deprinși cu citirea”.

Acesta fiind adevărul, preocuparea de căpetenie a învățătorilor este să cultive în copii gustul de citit, astfel ca citirea să ajungă pentru ei o necontenită cerință sufletească. Ținta aceasta se poate ajunge punând în mâna copiilor numai bucăți

potrivite cu puterea minții lor, și conducându-i totdeauna să înțeleagă fondul citit și să aprecieze frumusețea expresiilor.

O bună procedură la citire pretinde să se aibe în vedere următoarele norme:

a) Să se deștepte interesul copilului și să se înlesnească înțelegerea textului, ce se va citi, prin reimpărtășirea cunoștințelor înrudite cu fondul acestui text;

b) Să se povestească bucata, mai ales în primele trei clase, dacă e narativă, sau să-i facă cunoscut cuprinsul prin mijloace intuitive, când acesta e descriptiv;

c) Să citească mai întâi învățătorul cu glas deslușit și cu însuflețirea ce comportă subiectul;

d) Să se facă explicarea logică. În acest scop, elevii recitesc propozițiune cu propozițiune pentru a cerceta părțile fiecăreia, a determina timpul și locul, a lega efectele de cauzele lor, a înlocui unele cuvinte necunoscute prin sinonime cunoscute și a releva expresiile alese ale limbii;

e) Când bucata e lungă, să se dividă în părți, fiecare citindu-se, narându-se de elevi cu vorbele lor și rezumându-se într'o idee, care să se noteze pe tablă;

f) Reproducerea, adică reconstituirea întregii bucăți pe baza ideilor fundamentale. La anumite subiecte, odată cu această reproducere, se pune în evidență ideea dominantă.

Accentuarea ideilor principale, cari formează sâmburele narațiunii sau descrierii, este una din cele mai importante părți din lecția de citire, căci numai așa se obișnuiește copilul în școală și mai târziu în viață să sintetizeze, din ceea ce aude și citește, ideile fundamentale, singurele care sunt mai durabile și cari merită să fie păstrate de minte;

g) Aplicațiuni etice la bucățile de citire, la cari se pot formula învățături morale și aplicațiuni gramaticale, ortografice sau stilistice.

Nu se va neglija nici observarea ilustrațiilor din text, raportând scena ilustrată la propozițiunile din carte și cerând copiilor a gândi și a spune ce texte și cum ar mai putea fi ilustrate.

II. — EXERCITII DE MEMORIZARE. Scopul tratării poeziilor în școala primară este să desvolte memoria și

să deștepte în ei puțința de a vedea, de a înțelege și de a simți frumosul citind. Acest scop nu se poate atinge de școală decât:

a) Alegând cu îngrijire poeziile de memorizat, ca să fie corecte ca limbă și ca versificație și potrivite cu puterea de înțelegere și de închipuire a copiilor, ca fond;

b) Citindu-se de învățător și stăruind ca și elevii să citească poezia frumos, modulând vocea după felul sentimentelor, ce versurile trezesc în suflete;

c) Analizând și limpezind cu școlarii parte cu parte din poezia ce se tratează, pentru ca fondul să se înțeleagă pe deplin, iar expresiile figurate să fie just interpretate.

În fiecare lecție de memorizare, grija cea mare a învățătorului, trebuie să fie ca elevii să înțeleagă și să simtă poezia.

Tot ceea ce se reține neînțeles obosește mintea și se evaporează repede, de aceea copilul nu trebuie pus să învețe nimic pe dinafară, dacă nu i s'a explicat și n'a trecut prin sita reflecției lui.

III. — INVAȚAMANTUL INTUITIV. Invățământul intuitiv are de scop nu numai a deprinde pe elevi să observe totul cu atenție și precizie, agerindu-le astfel simțurile și îmbogățindu-le mintea cu cunoștințe și experiențe, cari să serve ca temelie a întregii lor culturi, dar a-i obișnui să exprime cele ce văd, simt și gândesc, prin vorbire clară și corectă. De aceea, în primele două clase primare, învățământul intuitiv este încadrat în „grupa limbii române”.

Lăsând pe seama metodicei speciale a normelor mai amănunțite de predarea unei lecțiuni de intuiție, se atrage atențiunea învățătorilor asupra următoarelor lucruri:

1. În primele clase, subiectele lecțiile de intuiție, trebuiesc alese din mediul în care trăiește copilul, și anume: ființele sau lucrurile din imediata lui apropiere, care îl interesează mai mult și cari îi sunt bine cunoscute lui încă de când a deschis ochii pe lume. Aceste ființe și lucruri vor fi intuite (observate, cercetate) direct în natură, fie că le avem în clasă, în curte, grădină sau vecinătatea școlii, fie că le aducem în fața copiilor, fie că ne ducem cu întreaga clasă, ca să le vadă la fața locului, (animale mari, copaci și pomi, câmpul cu semănături, pășuni,

râu, lac, deal, pădure, teren etc.). Natura este și trebuie să fie punctul de plecare în desfășurarea lecțiunii. Când aducerea obiectului în clasă, nu e posibilă și, din motive temeinice nu se poate vedea și intui în natură, pot servi ca punct de plecare al lecțiunii și modele fabricate sau tablouri bine executate, expuse în fața elevilor în timpul lecției. Cea mai rea lecție de intuiție este aceea care se predă numai după carte, și care de obicei se sfârșește cu obligația pentru copii de a învăța pe de rost cele citite.

Este destulă vreme de când Comenius spunea: „Oamenii să fie conduși să-și formeze știința și înțelepciunea lor nu din cărți, ci contemplând natura: cerul și pământul, stejarii și fagii, etc. Ei trebuiesc să cunoască lucrurile înși-le, iar nu doar chipuri goale și dovezi despre ele. Lucrurile trebuie să fie aduse aproape de simțuri: cele de văzut apropii-le de ochi; pe cele de auzit, de urechi; pe cele de mirosit, de nas; pe cele de gustat, de limbă; și, pe cele de pipăit, de organele pipăitului. Cuprinsul științei noastre să fie plin de cele ce am dobândit prin intuierea lor reală și nu prin vorbirea despre lucruri”.

Pestalozzi asemenea spunea: „Eu am stabilit cel mai înalt, cel mai superior principiu al învățământului în recunoașterea intuiției directe ca fundament al tuturor cunoștințelor”.

Aceste adevăruri, de atâta vreme recunoscute și cu atâta stăruință recomandate de toți oamenii de școală, e timpul să-și găsească întrebuintărea și în școala noastră primară. Ocolirea lor, din orișice motive, va avea ca urmare punerea în stare de inferioritate a școlărilor noștri, cari își vor pierde și mai departe vremea, bucherisind natura și măreția ei pe cărți, față de cei ce nu vin în contact cu școala și cari-și ageresc simțurile și-și formează cunoștințele, trăind în natură și observând — deși fără metodă și intuiție — lucrurile, ființele și acțiunile, așa cum se petrec ele. Natura este isvorul nesecat al cunoștințelor și școala să n'o neglijeze: de aceea una din datoriile cele mai mari ale învățătorului este să se străduiască a înjgheba la școala sa dulapul cu colecții de obiecte, de plante și minerale, indispensabile lecțiunilor de intuiție. Când bunăvoința nu lipsește, un asemenea dulap se poate înfiripa și în cea mai modestă școală de cătun, punând la contribuție silința și oboselile copiilor.

2. Copilul vine în școală cu un număr de cunoștințe și observații adunate din experiențele vieții zilnice. Această comoară trebuie folosită, scoțând din ea, rând pe rând, materialul necesar și așezându-l cu ordine în corpul lecției, la locul potrivit. Deoarece comunicările făcute numai de învățător sunt seci și monotone, să se facă mereu apel la observarea directă, la aprecierile, experiențele, judecățile și cunoștințele copiilor, deschizând drum liber individualităților cu grije de a nu ne depărta de subiectul lecției și a nu intra prea mult în amănunte nefolositoare.

3. La intuiția animalelor, pe copii îi interesează prea puțin sau chiar de loc enumerarea părților componente și descrierea acestora; iar stăruința de a se memoriza aceste părți și această descriere e un abuz vătămător. Pe copil îl interesează felul de a fi și de a trăi al animalului și de aceea, în locul descrierii amănunțite a corpului animalelor (autopsia), se va face urmărind principiul biologic în expunere, legătura cauzală între conformația corpului și felul de trai, între aceeași conformație și mișcările și activitatea ce poate sau nu poate să facă anumite animale din cauza acelei conformații; între felul de a se hrăni și a-și procura hrana; lupta lor pentru trai în mediul înconjurător; reușita în luptă a celor mai inteligente, apoi a celor mai puternice, a celor ce se prădesc mai repede; mijloacele întrebuintate spre a scăpa de dușmani (șiretenia, fuga, puterea, coloarea protectoare); foloasele și pagubele aduse omului; protecția ce trebuie acordată unora și lupta contra celorlalte, etc.

Fiecare elev trebuie să aducă tributul său de observații și cunoștințe relativ la felurile chestiuni ce stau în legătură cu subiectul lecției.

4. Pentru desvoltarea și mai mult a simțului de observație, se poate aduce deșemnul în legătură cu învățământul intuitiv, de oarece copiii pot schița ușor după natură: a) diferite frunze, flori și fructe; b) siluete de pomi și copaci, după ce li s'a atras din vreme atenția, ca să observe bine pomul sau copacul în grădină; c) schițe din câteva linii, reprezentând animale: pisică, porc, cocoș, rață, pui, șarpe, broască, melc, șopârlă, fluture, etc., sau părți din corpul animalelor: cap de rață, găscă, cal, uliu,

barză, porc, ghiare de felurite păsări; fulgi, pește, șoareci, arici, cărăbuș, paianjeni. etc.

În orele de lucru manual, parte din aceste desemnuri pot fi concretizate în forme de lut, cele mai reușite păstrându-se în dulapul de colecții.

IV. — EXERCITII GRAMATICALE. Materia de gramatică, prevăzută în programa școlii primare, are de scop să facă pe elevi a-și da seama de formule corecte ale limbii și a le aplica conștient la scris și la vorbit.

Gramatica este o culegere de reguli la care omul a ajuns prin lungă observare și comparare a faptelor și numai după ce a fost stăpân pe graiul lui. De aceea „regula din limbă” constituie principiul cel mai de seamă, pe care trebuie să se reazime predarea acestui obiect.

Cea dintâiu grije, într'o lecție de gramatică, este dar alegerea exemplelor potrivite, din care să se tragă regula sau definițiunea. Aceste exemple, care trebuie să fie în legătură unele cu altele spre a forma un tot, nu trebuie dictate deadreptul pe tablă, ci scoase din bucățile de citire cu ajutorul elevilor.

Fiecare exemplu trebuie apoi analizat, spre a se pune în evidență cazul gramatical, ce se urmărește. Din asocierea acestor cazuri se stabilește regula, care fiind astfel adusă la lumina înțelegerii copiilor pe cale inductivă, devine o cunoștință durabilă și folositoare.

Definițiunile și regulile formulate cu vorbe puține și deslușite, trebuie apoi aplicate îndeajuns asupra bucăților de citire.

V. — EXERCITII DE COMPUNERE. Lecțiunile de compunere au de scop să obișnuiască pe copiii a-și exprima în scris gândurile, corect și frumos.

Fraza scrisă este cea din urmă formă a cugetării și, ca să fie înfățișată frumos și corect, se cere meditație îndelungată, ordine în cugetări, idei bogate și expresii corespunzătoare. Toate acestea se pot câștiga și prin analiza, înțelegerea și imitarea modelelor bine scrise. De aceea, programa școlii primare prevede copieri, dictări și reproduceri de scurte narațiuni cunoscute.

1. Dictarea se va face în propozițiuni întregi și nu cu oprire după fiecare vorbă; iar reproducerea din amintire

va trebui precedată totdeauna de citirea bucății sau de povestirea ei clar și cu căldură, de învățător.

2. Incepând din clasa II-a, programa mai prevede descrieri și narațiuni:

a) Materialul din belșug pentru micile descrieri nădă învățământul intuitiv. Fiindcă prima formă de exprimare și înțelegere a gândurilor este cea orală și apoi cea scrisă, de aceea și compunerile trebuie să înceapă întâiu cu exerciții orale, să urmeze cu cele oralo-scrite și apoi cu cele scrise.

La început elevii sunt îndrumați, pas cu pas de învățător, cale mai lungă, cu plan și cu răbdare. Fiind de exemplu vorba de cal, convorbirea orală ar decurge astfel: 1. Gândește-te la un cal, pe care îl cunoști tu bine de tot! 2. Cum îl cheamă? 3. Cum este? 4. După ce l-ar cunoaște cineva? 5. Spune ce l-ai văzut făcând? 6. I s'a întâmplat ceva vreodată? (a căzut, s'a bolnăvit, a scăpat, a șchiopătat). 7. De ce îl ține stăpânul lui? 8. Ce neajunsuri a făcut sau ar fi în stare să facă? 9. Unde stă el mai mult? 10. Ce mănâncă vara, iarna?...

Intrebările se pun clasei întregi și răspunsurile se cer individual. Înainte de a răspunde, să se lase destul timp liber copiilor, ca să gândească și să-și formuleze răspunsurile. În chipul cel mai stăruitor, să se oprească imitarea unuia și aceluiași răspuns de către mai mulți elevi, ținând ca fiecare să precizeze din particularitățile lucrului pe care îl cunoaște și la care se gândește. Variația cea mai deplină și mai liberă să fie încurajată și cultivată.

După primele convorbiri orale între învățător și elevi asupra subiectului compunerii, se caută a se stabili ordinea, în care trebuie scrisă descrierea, ordine, ce, însă în niciun caz, să nu stingherează libera gândire și exprimare a ideilor. Odată cu stabilirea ordinei se vor face numeroase repetări verbale și pregătire de ortografie și punctuație;

b) Materialul compunerilor cu cuprins narativ îl oferă vieța de toate zilele cu peripețiile ei, natura cu variațiile ei și mediul înconjurător cu nesfârșita lui activitate. Se va lua ca subiect orice întâmplare, care interesează direct pe elev, fie că a participat la ea, fie că s'a petrecut numai în prezența lui. De exemplu: Scrie, cum ai văzut că se băteau

doi cocoși, doi berbeci, doi câini, doi copii, etc. Cum ai stricat vreodată ceva: un geam, o călimară, o tăbliță, etc. Cum ai supărat pe mama, pe vecin, etc., etc. Teme de asemenea natură pot varia la infinit. Scopul lor e să se dea prilej elevului, să-și pună la contribuție puterea lui de gândire, comoara lui de cunoștințe și întreg felul de a vedea și judeca chestiunea.

Fiecare elev să fie îndemnat și ținut a lucra independent de ceilalți, manifestându-și individualitatea sa în orice chip. Pentru atingerea acestui scop, se recomandă stăruitor să nu se dea elevilor subiecte cu cuprins general. Așa, un elev n'ar putea spune nimic interesant despre „o casă” și compunerea s'ar reduce la înșirarea câtorva banalități, enumerarea părților componente și ceva din însușirile lor. Cu totul alta pot scrie despre „casa noastră” sau „casa vecinului”, etc.;

c) Pentru tratarea scrisorilor, actelor publice și private trebuie să se prezinte dela început modele bine scrise, din a căror analiză elevii să-și dea seama de chipul cum sunt și cum au să le alcătuiască;

d) La corectarea lucrărilor, îndreptarea greșelilor comune se va face la tablă în atenția și cu colaboarea clasei întregi. Învățătorul nu trebuie să piardă din vedere, că are în față lucrări de copii, care trebuiesc judecate cu bunăvoință;

e) Pentru ca elevii să-și însușească temeinic vorbirea și scrierea corectă, învățătorul trebuie să vegheze ca această scriere să fie întrebuițată neîntrerupt la orice ocazie și la orice obiect de învățământ. El e dator să facă așa ca, totdeauna, ochiul și urechea copiilor să nu fie lovite de nicio maltratare a simțului de limbă, prin expresii nealese, prin construcții false sau acorduri greșite.

II.

Instrucțiuni pentru cl. V—VII.

Studiul limbii române, în școala primară, constituie baza și centrul întregului învățământ. El este studiul cu adevărat fundamental, fără de care nici un alt învățământ nu ar fi cu putință. El este cheia care deschide copilului bogatul domeniu al gândirii omenești.

Cunoașterea limbii permite copilului să-și exprime gândirea și să devină astfel, cu adevărat, om. Cunoașterea limbii permite

omului să se înțeleagă cu semenii săi și să-și îndeplinească nevoile de viață. Cunoașterea limbii este cheia tuturor cunoștințelor.

În afară, însă, de această utilitate imediată, studiul limbii române, are și o neasemuită valoare educativă, intelectuală și sufletească.

Intelectuală, deoarece formarea vorbirii merge mână în mână cu formarea gândirii. Cuvintele noi, asimilate, înseamnă izbânzi noi pe care mintea le-a făcut în domeniul necunoscutului. A ști să vorbești, înseamnă a ști să gândești. Cu cât te exprimi mai clar și mai corect, înseamnă că ai limpezime și precizie în gândire, logică în judecată și raționament.

Dar învățământul limbii române, mai ales la elevii mari ai claselor superioare, are și o foarte mare valoare sufletească. El face pe elevi să înțeleagă și să simtă frumosul; le dă gust pentru emoțiile ce nasc dintr'o idee sau un sentiment traduse în vorbire frumoasă, le îmbogățește și le înobilează sufletul. Împreună cu celelalte discipline școlare, învățământul limbii se manifeste și să devină astfel conștiință de sine însăși. Mai mult, interesul, impresiile și emoțiile provocate de o lectură frumoasă, dau elevilor noștri, pentru toată viața, gustul de citit, dau caracterului lor în formare nota aleasă care ridică sufletul și cizelează conștiința.

În sfârșit, din punctul de vedere național, împărțind pe toți copiii țării din comoara scrisului românesc, îi crește în tradițiile neamului, le dă conștiință de trecutul lui, le dă mândrie și conștiință națională, întărind astfel unitatea sufletească a neamului românesc.

MIJLOACE. În clasele V, VI, VII, ale școlii primare, studiul limbii române folosește aceleași mijloace: exerciții de citire și recitare, exerciții de compunere, vocabular și gramatică. Totuși, obiectivul este schimbat, mai bine zis evoluat, întru cât elevul ajuns în cl. V, știe să citească expresiv, și-a format vocabularul vorbirii curente, știe să-și exprime gândirea oral și scris, folosind o ortografie, o punctuație și o sintaxă mai mult sau mai puțin corecte, după calitatea pregătirii din primele patru clase primare. Toată această formare trebuie întărită și completată în clasele primare superioare, așa ca elevul, la ieșirea din școala primară, să folosească cu siguranță și ușurință

deplină limba, oral și scris. Această întărire și completare revine exercițiilor de limbă, compunere și gramatică, ce se vor continua și de aci înainte.

CITIREA. Dar învățământul limbii române, în clasele superioare, trebuie să aducă și o notă nouă. În adevăr, de îndată ce elevul, din clasele III și IV, a fost în stare să citească curent și expresiv, lecția de citire nu a mai fost o simplă lecție de citire, ci s'a transformat într'o adevărată lecție de limbă. În clasele superioare, aceste lecții de limbă devin la rândul lor lecții elementare de literatură, deoarece explicările nu poartă acum numai asupra înțelesului cuvintelor și expresiilor, ci tind să se scoată în relief, să se facă simțită frumusețea lor.

Învățătorul sădește gustul pentru frumos, pentru vorbirea aleasă a textelor literare, dă astfel un început de formare corectă, curentă și estetică, folosind și îndrumând numai puterile firești de intuiție și discernământ ale copilului.

De aceea, citirea, ca și recitarea — nu se vor face decât din scrierile autorilor noștri consacrați, scrieri alese de sigur potrivit vârstii și mediului copiilor. Cartea de citire va cuprinde deci, o adevărată antologie literară pentru tineretul școalelor noastre primare.

Ca metodă, învățătorul va citi tare, în clasă, bucata aleasă punând în evidență, prin nuanțarea intonației nuanțele de gândire și simțire cuprinse în text. Câteva întrebări va fi de ajuns pentru a lămuri fondul lecturii, pentru a înțelege intenția unui amănunt și a aprecia frumusețea unei exprimări. Partea aceasta va ocupa numai puțin din timpul lecțiunii; obiceiul de a lungi explicațiunile, de a înmulți întrebările și răspunsurile, răpește nu numai timpul, dar și interesul oferit de text și scade, dacă nu distruge cu totul, impresia produsă de o lectură bine făcută. Elevii vor citi la rândul lor, dovedind prin felul cum citesc, că au înțeles și fondul textului și frumusețea lui.

În ce privește recitățile este de prisos să arătăm că trebuiesc alese totdeauna poeziile cele mai frumoase, cele legate prin cuprinsul lor fie de o lecție sau lectură istorică, fie de o lecție de limba română, fie de o împrejurare, cum ar fi o sărbătoare, o tradiție, etc.

Se va stăruie asupra pronunțării corecte, dicțiunii

clare și recitării expresive, cu accente cât mai simțite, dar totuși naturale.

Recitățile trebuiesc să servească nu ca exercițiu de memorie mecanică, ci pentru formarea unei dicțiuni corecte și pentru îmbogățirea vocabularului.

Exerciții de vorbire (orale). Cu prilejul conversațiilor curente din școală, cu prilejul lecțiilor de orice natură pe care le rezumă, cu prilejul unor bucăți citite în clasă sau acasă, relatării unei plimbări sau întâmplări, cu prilejul dării de seamă ce li se cere asupra felului cum și-au îndeplinit o însărcinare, etc., elevii vor fi lăsați și îndemnați chiar să vorbească, îndrumați să-și exprime clar gândurile și impresiile, folosind vocabularul curent, cu termenii potriviți și întrebându-și o sintaxă, cu acorduri juste. Lăsând limbii expresiunile tipice, care-i dau atâta expresie și colorit, învățătorul va căuta să înlăture deprinderile de vorbire incorectă sau vulgară.

Exerciții de compunere. Elevii claselor superioare au destule mijloace: idei, cunoștințe, vocabular, expresii, etc., și-au format îndeajuns judecata pentru a fi în stare să-și coordoneze gândirile și să le dea o înlănțuire logică. Se pot, așa dar, face frumoase exerciții de compunere în aceste clase.

Subiectele vor fi variate și vor căuta să corespundă sensibilității vii a copiilor, imaginației și spontaneității lor, fără a le impune norme prea rigide de lucru, fie prin alegerea subiectelor, fie prin determinarea planului de urmat. Subiectele se vor alege în legătură cu celelalte activități școlare: o întâmplare, un eveniment, o lectură, o plimbare, etc. Se va da posibilitate elevilor să-și aleagă uneori singuri subiectele. Ca și desenul liber, compunerea liberă va aduce învățătorului prețioase informații asupra individualității școlarilor săi. Pentru a forma la elevii noștri spiritul de observație, perseverarea într-o activitate mai extinsă, vom putea încă să dăm teme de lucrări lunare sau chiar anuale, care, fixând un anumit cadru câmpului de gândire al elevului, dau totuși prilej de valorificare însușirilor fiecăruia.

Astfel, în cl. V. vom continua cu exercițiile de compunere din cl. IV. În cl. VI—VII, în afară de aceste compuneri curente, putem încerca lucrări mai extinse: 1) Ținerea unui jurnal de clasă, cu însemnări asupra vieții școlare (impresii asupra

studiilor, frecventarea elevilor, laude sau muștrări primite, jocuri, serbări, plimbări, bucurii și necazuri încercate, etc.); 2) O lucrare lunară, ilustrată cu desene, pe temeiul observațiilor urmărite și repetate în tot acest timp: grădina școlii într'o anumită lună din timpul anului, grădina casei părintești, cuibul rândunecilor, cotețul păsărilor, mărul din livadă, înfățișarea câmpului, cositul, aratul, etc.; 3) O lucrare care să comporte observații urmărite în cursul întregului an școlar, ilustrată cu desene, de exemplu: viața unei plante în acest timp, ocupațiile unui muncitor, aspectul câmpului, pădurii, în legătură cu succesiunea anotimpurilor, jocurile copiilor, iarăși după anotimp, sărbătorile din sat, etc.

Învățătorul va propune subiecte cât mai variate, le va lămurii și comenta în fața elevilor și-i va lăsa pe aceștia să-și aleagă fiecare subiectul preferat. Din când în când se va interesa de mersul lucrărilor, stimulând și îndrumând culegerea și ordonarea materialului.

Pentru ca aceste lucrări să reușească, este necesar ca elevii să facă observații interesante, să aibă impresii vii și să simtă plăcere a le relata. Lăsându-le deci, cum am arătat, oarecare libertate în alegerea subiectelor și în fixarea planului de lucru, la cercetarea lucrărilor de asemenea, învățătorul va avea în vedere numai sinceritatea impresiilor, exactitatea fondului, simplitatea și corectitudinea exprimării.

GRAMATICA. În clasele superioare învățământul gramaticii trebuie să rămână simplu, concret și inductiv.

Simplu, deoarece vom rămâne la noțiunile simple, necesare, dar le vom lămurii, le vom preciza, așa ca elevul să și le asimileze atât de bine, încât să le aplice inconștient, în vorbă și în scris. Concret și inductiv, deoarece plecăm dela exemple, le comentăm, le analizăm, pentru a scoate regula gramaticală; și invers, când am formulat regula, cautăm exemplificări pentru a o verifica și aplica în vorbirea curentă. Nu vom face deci, din gramatică, un învățământ izolat de reguli și definiții memorate, care rămân neaplicate în vorbire. Această nu înseamnă însă, cum se obișnuște adesea, că studiul gramaticii poate fi lăsat pe planul preocupărilor noastre secundare. După cum o problemă de aritmetică nu poate fi lămurită decât prin analizarea înălțurii ce există între

datele ei, tot astfel nu vom obține o ortografie, o punctuație și o sintaxă corectă, decât atunci când analiza gramaticală va fi lămurit legătura dintre vorbe. Și cum această legătură oglindește în definitiv înlanțuirea ideilor, este ușor de înțeles pentru ce gramatica corectă nu este decât un aspect, o consecință a unei gândiri clare și logice.

Nu vom neglija deci exercițiile gramaticale. Le vom face, oral și scris, în legătură cu textele citite și studiate, în legătură cu compunerile și diferite redactări orale și scrise, ale elevilor. Vom alege texte din scriitorii cei mai de seamă și le vom studia din punct de vedere gramatical; vom face apoi exerciții scrise, pentru aplicare și dictări pentru control, corectate colectiv, în clasă. Ceea ce interesează este să facem pe elevi să înțeleagă și să judece legile generale ale gramaticii, care sunt legile de exprimare ale gândirii, fără a ne opri la chestiuni de amănunt, a excepții și reguli învățate pe dinafară. Pentru gramatică nu se va rezerva o oră specială, ci se va face în legătură cu lectura, cu exercițiile de vorbire și compunere.

ȘEZATORI ȘI SERBARI. Folosind materialul predat la limba română, învățătorul va organiza regulat șezători școlare cu elevii și șezători sau serbări populare pentru locuitorii comunei. Cele dintâiu vor fi organizate de elevi, după îndrumările învățătorului. Acesta poate adăuga o lectură, o povestire, o ședință de preocții, dacă se poate, etc. Șezătorile acestea vor fi pentru elevi prilej de inițiativă, prilej de înviorare în mersul obișnuit al vieții școlare, mijloc, de a face școala iubită și căutată.

Șezătorile și serbările populare vor avea un program variat, alcătuit cu chibzuință și pregătit cu multă grijă, pentru a atrage populația și a o lega de școală, pentru a-i da un spor de viață culturală și sufletească. O cuvântare scurtă a învățătorului, cu un subiect interesant și instructiv, fie ales din literatura noastră populară, fie din istoria și geografia țării — cu proiecții, pe cât posibil — fie din aplicațiuni științifice din viață, fie din actualitățile trăite. O lectură bine aleasă și bine făcută, din paginile frumoase ale autorilor noștri, oglindind viața, tradițiile, obiceiurile și trecutul nostru.

Programa se va completa cu numere date de elevi: jocuri,

recitări, cântece, dansuri naționale, etc., bine alese și bine pregătite.

În lecțiunile sale de limba română, învățătorul va avea în vedere și această pregătire a elevilor săi, va stimula plăcerea și zelul lor în organizarea acestor serbări.

BIBLIOTECA. Pentru a avea la îndemână material bogat de lecturi alese și variate, necesare în toate domeniile de studii și activitate, pentru a avea materialul cerut în organizarea șezătorilor și serbărilor, pentru a forma gustul de citit al elevilor și a da școlii atmosfera de intelectualitate care-i ridică prestigiul, școala primară trebuie neapărat să-și organizeze o bibliotecă.

Biblioteca, într'o școală, oglindește concepția și conștiința ce învățătorul are despre rolul său și arată sânguința ce pune în îndeplinirea datoriei sale.

Biblioteca va cuprinde cărți care distrează, cărți care interesează și emoționează și cărți cu cunoștințe folositoare, care instruesc. Operile cele mai de seamă ale autorilor noștri, prozatori și poeți, colecții populare ieftine pentru toate domeniile: istorie, geografie, agricultură, comerț, industrie, gospodărie, pagini potrivite pentru fiecare mediu de viață (munte, câmp, mare), lecturi pentru învățământul naturii, lecturi religioase și morale, folklor, etc.

Învățătorul va organiza lectura elevilor săi, atât cât sunt în școală și va fi bucuros să-i vadă venind la biblioteca școlii, chiar după ce și-au terminat studiile, mai ales acolo unde biblioteca sătească lipsește. Pentru aceasta, în organizarea și conducerea bibliotecii se va servi de colaborarea elevilor din cl. VII.

Cărțile vor fi păstrate cu mare grijă, respectul cărții făcând parte din educația, ce trebuie să se dea tineretului nostru.

III.

PROGRAMA ANALITICA.

CLASA I

1. Scris. — Cititul 10 (6 + $\frac{8}{2}$) ore.

Trimestrul I. Săptămâna I. — Întâmpinarea elevilor. Îndrumări la șederea în bănci, la intrarea și ieșirea din clasă. Numele de botez al elevului. Numele fraților, surorilor și

părinților. Ocupațiunea lor. Rudele mai apropiate și vecinii mai cunoscuți.

Orientarea elevilor în spațiu: dreapta, stânga, înainte, înapoi, sus, jos, în mijloc, deasupra, dedesubt, aproape, departe.

Cunoașterea după nume și pronume a conșcolarilor vecini din dreapta, stânga, înainte și înapoi.

Locul unde se află diferite lucruri din clasă: tabla, dulapul, icoana, soba, etc., la dreapta, stânga, înapoi, sus, jos.

O istorioară morală prin care să se învedereze foloasele învățaturii.

O cântare ușoară.

Intuirea plăcii și condeiului de piatră.

În săptămâna a doua, a treia și a patra, se vor preda, paralel cu exercițiile pregătitoare pentru scriere și citire:

a) Formarea de propozițiuni despre lucrurile și ființele din școală și casa părintească. Desfacerea propozițiunilor în cuvinte.

Poziția corpului la scris, așezarea tăbliței și ținerea condeiului;

b) Desfacerea cuvintelor în silabe.

Desemnarea de obiecte ușoare, cu formă simplă, rotundă (cartof, prună, nucă, pepene), sfârșind cu desemnarea oului până la dexteritate în poziție oblică la dreapta (ovale);

c) Desfacerea cuvintelor, — mai întâiu monosilabe, apoi cu mai multe silabe, — în sunete.

Desemnare de obiecte simple din linii drepte (chibrite, condeie, gard de uluci, scară, scaun, pat, masă), apoi linii oblice la stânga și la dreapta în șir pe rândurile plăcii. Desemnarea de bastoane, undițe, cârlige, etc., în pozițiune oblică la dreapta;

d) Povestiri cu cuprins moral, privitor la foloasele ascultării de părinți, de învățatori și respectul de ordine și curățenie.

Observațiuni. — 1. Exercițiile enumerate până aci, destinate a fi predate în cele din urmă 3 săptămâni, trebuie să alterneze unele cu altele, precum și cu celelalte obiecte. În fiecare zi se va face deci o istorioară, o cântare, intuiția unui obiect, mici desemnuri, numărări, memorizări de versuri ușoare și simple exerciții gimnastice executate la comandă.

2. Răspunsurile elevilor vor fi date lămurit, în propozițiuni scurte, cu voce tare fără a striga.

Cu ocazia desfacerii propozițiunii în cuvinte, a cuvintelor în silabe și sunete, nu se va da definițiunea acestora.

La desfacerea cuvintelor în sunete, se va ține seama ca vocalele să se pronunțe cu glas tare; iar consunantele cu glas stins, evitându-se cu grije sunetele, cari le-ar întuneca sau altera. Se va rosti, de exemplu, sss, iar nu se sau sâ; t, fără glas, nu te sau tâ.

3. După aceste patru săptămâni, se încep lecțiunile după abecedar, pentru cari nu se face o programă analitică, deoarece învățătorul trebuie să se țină lecție cu lecție de abecedarul introdus.

Prima lecție va fi intuirea abecedarului. (Din ce e făcut, culoarea, copertele și foile. Sfaturi despre păstrarea lui. Pozițiunea în care trebuie ținut la citit. Observarea a diferite chipuri din abecedar și descrierea lor de către elevi. Deșteptarea și aprinderea curiozității de a ști să citească).

Trimestrul II. — Citire curgătoare de propozițiuni scurte, narațiuni și descrieri în bucăți de 5 până la 10 propozițiuni.

Grija de a se opri la punct și de a se păstra tonul cuvenit la virgulă și la semnul întrebării. Explicări la fiecare lecție, potrivit priceperii copilului.

Copiere de propozițiuni după carte. Formare de mici propozițiuni despre ființele și lucrurile cunoscute și scrierea lor după dictare.

Trimestrul III. — Citire din ce în ce mai curgătoare, mai bine intonată și mai cu înțeles a descrierilor și povestirilor cu conținut moral din abecedar, privitoare la ascultare, la ordine, la curățenie, la foloasele învățaturii, la iubirea de părinți, la respectul de cei bătrâni. Reproducerea celor citite prin cuvintele elevilor. Explicații la fiecare lecție, potrivite priceperii copiilor, intonarea și oprirea la punct, virgulă și semnul întrebării.

2. EXERCITII DE MEMORIZARE ȘI LIBERA REPRODUCERE. — În primul și al doilea trimestru se vor învăța din auzite mici poezii ușoare; în cel al treilea trimestru, elevii

citesc din abecedar poezii și narațiuni scurte, pe cari învățătorul a avut grija să le explice mai dinainte prin întrebări și răspunsuri.

Poeziile se învață pe de rost în clasă sub conducerea învățătorului, iar narațiunile se reproduc de elevi cu cuvintele lor, în propozițiuni scurte și clare.

3. EXERCITII INTUITIVE ($\frac{1}{2}$ ore). Trimestrul I. — Lucrurile școlarului: placă, condeiu, carte, caiet, ghiosdan.

Lucruri din școală: bancă, tablă, mașina de socotit, catedra.

Lucruri din casa părintească: pat, scaun, masă, dulap, oglindă.

Toate aceste obiecte se observă și se descriu din punctul de vedere al formei, al părților din care se compun, al materialului din care sunt făcute și al foloaselor ce aduc.

Ocupațiunile oamenilor: plugar, morar, brutar, cismar, croitor, tâmplar, fierar, etc. Ce fac, din ce fac felurile obiecte, cu ce fac. (O singură lecție).

Trimestrul al II-lea. — Animalele văzute la casa părintească.

Trimestrul al III-lea. — Pomii din grădină: mărul, părul, prunul, cireșul, etc.

Grădina de legume (o lecție). Grădina de flori (o lecție).

Fenomenele naturii. — Scurte convorbiri, făcute cu ocaziunea celor mai însemnate fenomene: nori, ploaie, ceață, zăpadă, gheață, deprinzând copiii a le observa ei înșiși, când se ivesc și a comunica apoi în clasă cele observate. Nu se va da explicarea cauzală a acestor fenomene.

Impărțirea timpului: ziua, (intuiția ceasornicului), ora, minutul, săptămâna, luna, anul. Răsăritul și apusul soarelui.

Notă. — Ordinea, în care se vor trata aceste subiecte, se poate interverti după anotimp și împrejurări.

CLASA II-a

1. CITIREA (3 ore). — Bucăți scurte descriptive și cu conținutul moral (istorioare, legende, fabule), menite să întreție vie atenția și interesul de a urmări cu stăruința și tenacitate cuprinsul bucății.

Se va stăruii mult asupra citirii curgătoare, înlăturând greutățile rămase din clasa I, la citirea mecanică. Pentru acest scop nu se va citi nimic neînțeles și se pune să citească în fiecare lecție un număr cât mai mare din elevii clasei.

2. EXERCIȚII DE MEMORIE ȘI LIBERA REPRODUCERE ($2\frac{1}{2}$ ore).

Se vor învăța pe de rost poezii cu cuprins moral, instructiv și național.

Ca exerciții de liberă reproducere vor servi mici istorioare în proză.

Atât la memorizare cât și la libera reproducere se va insista ca rostirea să fie limpede și frumoasă, accentuarea justă, după înțeles.

Declamația și mimica sunt oprite.

3. EXERCIȚII DE COMPUNERE ($3\frac{1}{2}$ ore). — Copieri din cartea de citire.

Dictări de propozițiuni scurte, de preferință din cele citite în ultima lecție de citire.

Formarea de propozițiuni ale căror subiecte să fie numele ființelor și lucrurilor cunoscute de elevi. Scrierea acestor propozițiuni după dictare și din gând. Formarea de cicluri de câteva propozițiuni în jurul aceluiași subiect (nume de ființă sau lucru) în forma unei mici compuneri narative sau descriptive.

Notă. — Dictarea se va face cu voce tare și nu se va repeta de învățător, deprinzând pe elevi cu atenția și reținerea. La început, propozițiunile mai lungi vor fi evitate.

Cercetarea se face pe loc, confruntând cele scrise cu cartea, de unde s'a dictat. Elevii își vor îndrepta singuri greșelile. În timpul dictării, învățătorul umblă printre elevi, observând scrierea și ținuta și dând sfaturi. Greșelile mai des întâlnite se scriu pe tablă, atrăgându-se atenția generală asupra lor.

EXERCIȚII GRAMATICALE, ($1\frac{1}{2}$ ore). Trimestrul I. — Pe baza bucăților de citire, și a exemplelor alese de învățător, se va preda propozițiunea simplă. Cum se scrie o propozițiune. Desfacerea și alcătuirea ei în cuvinte, a cuvintelor în silabe și a silabelor în sunete. Exerciții de ruperea cuvintelor.

telor în silabe la finele rândurilor. (Nu se va da definiția cuvântului, silabei, sunetului și literei).

Trimestrul II. — Noțiunea de subiect. Formare de grupe de pozițiuni, având toate același subiect.

Noțiunea de predicat. Scriere de felurite propozițiuni, în jurul aceluiași subiect, dându-i diferite predicat, care să spună: ce face, ce este, cum este și ce are ființa sau lucrul arătat de subiect.

Trimestrul III. — Aplicațiuni și exerciții de scriere. Intrebuițarea punctului.

5. EXERCITII INTUITIVE ($\frac{1}{2}$ ore). Trimestrul I. — Grădina de pomi: mărul și părul, prunul și nucul.

Grădina de legume: fasolea, ceapa și usturoiul, varza și sfecla, castravetele și pepenii.

Animale domestice: câinele, pisica, calul, boul și vaca, oaia și capra, porcul, găina și curca, găscă și rața. (Cum sunt, cum trăesc și ce foloase aduc).

Trimestrul II. — Pădurea, stejarul, fagul, bradul.

Animalele sălbatice: lupul, vulpea, ursul, iepurele, vrabia, rândunica și privighetoarea, cioara, uliul și cucuveaua.

Trimestrul III. — Lunca-salcia (o lecție), crângul-măceșul (o lecție), balta și stușișul, papura și trestia (o lecție).

Șarpele. Broasca. Crapul și știuca. Racul. Lipitoarea. Melcul. Păianjenul. Ariciul. Șoarecele. Liliacul.

Observare. — În predarea lecțiilor de intuiție se va pune temei pe:

a) Însăși obiectele respective prezentale elevilor în natură. Lecțiile nu se vor ține numai în clasă, ci și afară, când nu e cu putință, să se aducă obiectele în clasă;

b) Tablouri intuitive, care vor sta în fața elevilor în tot timpul lecțiunii;

c) Comunicările elevilor despre exemplarul văzut de ei în natură.

CLASA III-a

1. CITIREA (3 ore). — Bucăți din ce în ce mai dezvoltate, mai variate, cu cuprins moral și național. Legende și descrieri, de regiuni frumoase din țară.

Notă. — În această clasă se pune tot mai mult stăruință, ca citirea să se facă curgător, corect și expresiv. Din ce în ce înțelesul se lasă tot mai mult pe seama elevului sub conducerea învățătorului.

2. EXERCITII DE COMPUNERE (3 ore). — Scurte copieri și dictări. Scrierea din memorie a câte unei poezioare sau părți din ea.

Exerciții de reproducerea în scris a unei narațiuni scurte, citită de elevi.

Mici descrieri și narațiuni mai întâiu oral și apoi în scris de câte 10—15 propozițiuni, formulate de elev asupra lucrurilor, ființelor sau întâmplărilor bine cunoscute de el, de ex. pălăria mea, pisica noastră, calul nostru, câinele vecinului, etc. Se vor evita generalitățile, abstracțiunile și tot ce nu interesează pe elev, care se va conduce din ce în ce mai puțin de îndrumările învățătorului. Fiecare elev va descrie sau naraobiectul sau întâmplarea cunoscută și aleasă de el, insistând asupra particularităților observate de el însuși. La început, câteva puncte de sprijin vor fi scrise de învățător pe tablă ca jaloane de orientare în mersul descrierii; din ce în ce aceste jaloane se răresc și apoi dispar, rămânând totul la inițiativa elevului.

Elevii vor fi opriți de a copia sau imita compunerile unul dela altul. Învățătorul va corecta lucrările din punct de vedere gramatical, stilistic, logic și estetic, făcând elevului observațiuni binevoitoare de îndreptare.

Greșelile, ce eventual s'ar face, sunt dinainte scoase în evidență, discutate și arătate pe tablă. Cu această ocazie, se atrage atenția mai ales asupra apostrofului și linioarei de unire.

Din punctuație se va repeta întrebuințarea virgulei și se vor preda două puncte și semnul citării.

3. EXERCITII GRAMATICALE (2 ore). — Trimestrul I. — Repetarea cunoștințelor din clasa precedentă. Noțiunea de substantiv. Deosebirea dintre subiect și substantiv. Substantive proprii și comune. Cunoașterea adjectivului, pronumelui și numeralului.

Trimestrul II. — Genul și numărul substantivelor, adjectivelor și pronomelor. Articularea substantivelor și adjectivelor.

Trimestrul III. — Pronumele personal și posesiv; Verbul. Se vor distinge cele trei timpuri ale verbelor: prezentul, trecutul și viitorul.

Lămurirea dificultăților ortografice. Intrebuințarea punctului și a virgulei, (între mai multe subiecte, predicate, substantive, etc., nelegate prin vorba și), a semnelor de întrebare și de strigare.

Notă. În tot cursul anului se vor exercita copii să găsească cuvinte de aceeași familie.

4. EXERCITII DE MEMORIE ȘI LIBERA REPRODUCERE, (1 oră). — Poezii didactice descriptive (pasteluri) și poezii lirice scurte, Poezii eroice și naționale. Cele scurte se învață în clasă; iar cele mai lungi se explică în clasă și se memorizează acasă.

Parabolele, basmul, alegoriile, dialogurile, etc., mai ales cele întâmplare în cartea de citire, precum și scurte notițe biografice asupra autorilor poeziilor învățate, servesc numai ca exerciții de liberă reproducere.

CLASA IV-a

1. CITIREA. (3 ore). — Se explică și se citesc din cartea de citire bucăți literare cu cuprins moral, național, cu descrieri de regiuni frumoase din țară și din țări străine, insistându-se asupra citirii curente, logice și expresive.

2. EXERCITII DE COMPUNERE. (3 ore). — Scurte dictări.

Scriere din memorie a unora din poeziile învățate.

Exerciții de reproducere în scris a cuprinsului unei narațiuni, citite de elev sau povestite de învățator.

Descrieri libere din ce în ce mai dezvoltate asupra ființelor și lucrurilor întâlnite mai des în viața zilnică și mediul inconjurător al elevului: pălăria mea, casa noastră, grădina vecinului, etc.

Narațiuni asupra întâmplărilor, prin care copiii trec sau la care asistă.

Biletul. Scrisori familiare de cerere, de comunicare, de mulțumire, de felicitare și petiția de înscriere într'o școală secundară. Telegrama.

Din punctuație se vor deprinde elevii a întrebuița virgula în frază, punctul și virgula și semnele citării la locul cuvenit.

Notă. — În lecțiunile de narațiuni și descrieri libere, o oră pe săptămână e întrebuițată pentru prepararea compunerii și expunerea orală a subiectului de către elevi, pentru îndrumări, corectări și prevenirea greșelilor de ortografie, gramatică, stil și fond. Ora următoare e destinată citirii compunerilor și aprecierii lor. În ora a treia se va face transcrierea, unde se cere acurateță, caligrafie, ortografie, estetică.

Subiectul va fi comun întregii clase, fondul și forma diferă dela elev la elev.

Învățătorul să arate interes de fondul celor povestite de elev și să stimuleze individualitatea fiecăruia. Compunerile mai bine reușite vor fi citite de elev în auzul clasei și date ca model.

Învățătorul va ține seama că valoarea compunerii nu depinde de lungimea ei, ci de claritatea gândurilor așternute în scris, de legătura lor logică, de precizia expresiilor alese, spre a comunica ceea ce gândește elevul.

Notă II. — Atât în clasa III-a, cât și în a IV-a, afară de lucrările zilnice pe caiete obișnuite se vor scrie în clasă pe fiecare trimestru câte 3 compuneri, în total 9 anual, pe caiete curate, care se vor corecta cu roșu și se vor păstra în cancelaria școlii.

3. EXERCITII DE GRAMATICA (2 ore). Trimestrul I. — Pe baza bucăților alese din cartea de citire, precum și a exemplurilor aduse de învățător, se va face propozițiunea dezvoltată cu atribut și complement.

Se va stăruii numai ca elevii să-și dea seama de serviciul pe care îl îndeplinesc în proporțiune diferitele feluri de complement fără de a insista deloc asupra numelor ce ele poartă.

Trimestrul II. — Deosebirea frazei de propozițiune (verbul când servește și când nu servește cu predicat, spre a cunoaște propozițiunile din frază).

Cunoașterea propozițiunilor principale și celor subordonate.

Trimestrul III. — Punctuația. Se va face repetirea generală a tuturor cunoștințelor gramaticale dobândite până aci.

Notă. — În tot cursul anului se vor deprinde copiii a găsi cuvintele de aceeaș familie. Nu se vor preda felurile pozițiilor principale și subordonate. Se va distinge însă grupa subiectului, a atributului, a predicatului și complementelor.

4. EXERCITII DE MEMORIE ȘI LIBERA REPRODUCERE (1 oră). Poezii eroice, servind ca ilustrațiuni la învățământul istoriei patriei. Poezii descriptive, lirice, imnuri și balade. Recitare pe roluri, de câte ori cuprinsul bucății se potrivește pentru asemenea distribuire. Scurte notițe biografice asupra autorilor poeziilor învățate. Proverbe dezvoltate și explicate de învățător, prin istorioare reproduse de elevi sub privegherea sa. Maxime, din care reies consecințe morale pentru viața practică, formulate din istorioare citite sau povestite de învățător.

CLASA V-a

(4 ore pe săptămână).

1. — CITIREA. Legende, povești, anecdote, fabule, tradiții, obiceiuri; povestiri din viața copiilor; povestiri din viața animalelor și plantelor. Bucăți în legătură cu materia celorlalte studii (istoria românilor, geografia, învățământul naturii, educația religioasă, morală și națională).

Se adaogă câteva bucăți în stil literar care să ilustreze viața, ocupațiile și însușirile caracteristice, din mediul inconjurător: plugarul și agricultura, în școalele de tip agricol; meseriașul, industriașul și industria, în școalele de tip industrial; comerciantul și comerțul, în școalele de tip comercial.

Lecturile cu caracter literar se vor lua din autorii români, de exemplu: Bucăți din folklorul românesc (lirice și epice). Gr. Alexandrescu: poezii, ex. Câinele Soldatului, fabule, ex. Boul și Vițelul. — Esopia. Alecsandri, ex.: Înșiră-te Mărgărite, Peneș Curcanul, Altarul Mănăstirii Putna, Sentinela română, Hora Unirii; Pasteluri. A. Pann: Fragmente din Povestea vorbii, Nastratin Hoge; Bolintineanu, din Legende Creangă: Povești; Ispirescu: Basme; S. Fl. Marian: din Legendele păsărilor noastre. Gârleanu, fragmente: Din lumea celor care nu cuvântă; Brătescu-Voinești: Nuvele, ex.: Puiul, Nicușor. Dulfu: fragmente. Din colecțiile: I. Simionescu, Nestor Urechia, Dragoslav, T. Pamfile, I. Pop-Reteghan etc.

II. — EXERCİȚII DE VORBIRE. Descrieri orale: obiecte, plante, animale, tablouri. Povestiri: întâmplări din viața copiilor, plantelor și animalelor; reproduceri din bucățile citite, din lecțiile învățate. Elevii vor fi deprinși să aleagă ceea ce este esențial și caracteristic, să urmeze o înșiruire logică, să se exprime simplu, dar clar și corect.

III. — EXERCİȚII DE COMPUNERE. 1) Scurte descrieri și narațiuni scrise, cu subiectele exercițiilor orale de mai sus. 2) Reproduceri din bucățile citite și comentate. 3) Scrisori: bilete, scrisori scurte familiare și de diferite feluri. 4) Compuneri scurte, libere sau cu teme date, alese din mediul de viață al familiei, școlii, locului, etc. Compunerile se vor începe cu scrisorile.

IV. — GRAMATICA. Prin aplicări la exercițiile de citire, vorbire și compunere, se vor face observațiunile cuvenite privitoare la stil, ortografie și punctuație și se vor întări și completa cunoștințele gramaticale din clasele precedente. Se va stăruia asupra substantivului, adăugând declinarea substantivului, și asupra verbului cu cele 3 timpuri principale învățate în cl. III-a. La sintaxă se stăruie asupra propozițiunii simple și dezvoltate, fără a se studia felurile complementului.

CLASA VI-a

(3 ore pe săptămână).

I. — CITIRE: Legende: povești, fabule, tradiții, obiceiuri, etc. Ocupații, povestiri istorice, descrieri geografice, aspecte din natură, bucăți cu cuprins moral și național.

Se adaugă câteva bucăți care să ilustreze viața, ocupațiile și însușirile caracteristice, din mediul înconjurător — plugarul și agricultura în școlile de tip agricol; meșeriașul, industriașul și industria în școlile de tip industrial; comerciantul și comerțul, în școlile de tip comercial.

Lecturile cu caracter literar se vor lua din autorii români, ca de ex.: Bucăți din folklorul românesc (lirice și epice); Alexandrescu: fabule, ex. Câinele și cățelul, Toporul și pădurea; Donici: Fabule; Alecsandri: Legende, ex. Gruii Sânger, Dan Căpitan de plai; Ostașii noștri. Pasteluri. Negruzzi: ex. Sobieschi și Românii, Lumânărică. Odobescu: ex.: Iupân Rânică Vulpoiu, Povestea fiului de Impărat, Vulpea bearcă;

Creangă: Povești, Amintiri (fragmente); Eminescu, poezii ușoare, ex. Somnoroase păsărele; sau în formă populară, ex. Ce te legeni codrule, La mijloc de codru des; Coșbuc, poezii, ex. Iarna pe uliță, Noapte de vară, Cântec, Mama, etc., N. Urechia: din „Gâze”, „Zâmbetele pământului”; Sadoveanu: fragmente din opere, ex.: Dumbrava minunată, Măria Sa Puiul Pădurii; Povestiri de sărbători; Brătescu-Voinești, ex.: Nicușor; Gârleanu, T. Pamfile, Goga, Iosif, etc. Din colecțiile I. Simionescu, etc.

II. — EXERCITII DE VORBIRE. Programa clasei V-a mai dezvoltată. Se adoagă întâmplări din viața proprie, ca: relatarea orală a unei plimbări, excursii, vizite; a unei întâmplări, serbări, etc.

III. EXERCITII DE COMPUNERE. Programa cl. V-a mai dezvoltată. Se adoagă: 1) Insemnări din viața școlară a satului, sau proprie, ținându-se de exemplu, jurnalul clasei, săptămânal sau lunar. 2) Compuneri lunare, ilustrate cu desene (se vor da numai din timp în timp), asupra unui subiect propus de învățător și comportând observații repetate și urmărite în tot acest timp, de ex.: grădina școlii sau casei părintești într'o anumită lună din timpul anului, cuibul rândunecilor, cotețul păsărilor, mărul din livadă, înfățișarea câmpului, cositul, aratul, culesul viei, etc. Subiectele se vor alege potrivit mediului în care trăiesc copiii. 3) Scrisori familiare, scrisori de cerere, recomandare, urare, etc. Acte (cereri, chitanțe, dovezi etc.). Compunerile vor începe cu scrisorile.

IV. — GRAMATICA. Prin aplicări la exercițiile de citire, vorbire și compunere, se vor face observațiunile cuvenite privitoare la stil, ortografie și punctuație și se vor întări și completa cunoștințele gramaticale din clasele precedente. Se va insista asupra verbului adăogând conjugarea verbelor regulate și asupra sintaxei frazei: propozițiunea și fraza, propozițiuni principale și secundare (învățate în cl. IV-a), fără felul propozițiunilor secundare.

CLASA VII-a

(3 ore pe săptămână).

I. — CITIRE. Aceiași autori ca în clasele precedente. Se vor putea alege bucăți mai însemnate ca fond, formă și

extindere, în legătură cu celelalte studii, ca ilustrare și adâncire a cunoștințelor căpătate. De exemplu: Alecsandri: Cetatea Neamțului; Negruzzi: Alexandru Lăpușneanu; Gane: Petrea Dascălul; Coșbuc: Nunta Zamfirei etc.

Se vor da sumare indicațiuni asupra vieții și operii câtorva din cei mai însemnați autori români, arătând personalitatea și rolul ce au avut în dezvoltarea culturală și politică a României (Alecsandri, Negruzzi, Bălcescu, Creangă, Coșbuc etc.). Se va face o strânsă legătură cu lecțiile de istorie (programa cl. VII-a).

Se adaugă, mai ales pentru timpul verii, când se fac aplicațiunile practice, câteva lecturi care să ilustreze vieța, ocupațiile și însușirile caracteristice mediului înconjurător — plugarul și agricultura în școalele de tip agricol, meseriașul, industriașul și industria în școalele de tip industrial, comerțiantul și comerțul în școalele de tip comercial.

II. — EXERCITII DE VORBIRE: relatări asupra lecturilor făcute în clasă sau acasă: asupra plimbărilor, excursiilor, vizitelor, activităților și însărcinărilor primite; povestiri după cărți citite de elevi în lectură particulară.

III. EXERCITII DE COMPUNERE cu subiecte alese din următoarele categorii:

- 1) Scrisori familiare și de afaceri. Diferite feluri de acte.
- 2) Compuneri în legătură cu studiile, lecturile și activitățile din această clasă.
- 3) Jurnalul clasei (ca în clasa VI-a).
- 4) Compuneri lunare ilustrate cu deseneuri (ca în cl. VI-a).
- 5) O lucrare anuală, de fiecare elev, ilustrată cu deseneuri, comportând observațiuni urmărite în cursul întregului an școlar, de exemplu: vieța unei plante și transformările prin care trece, ocupațiile unui sâtean, muncitor, în acest timp; aspectul câmpului, pădurii, în legătură cu succesiunea anotimpurilor, lucrările în grădină, jocurile copiilor, iarăși după anotimp, sărbătorile din sat, moara satului, negoțul etc.

Invățătorul va propune o serie de subiecte, le va lămuri și comenta în clasă și va lăsa pe fiecare elev să-și aleagă subiectul preferat. Din când în când se va interesa de mersul lucrării, va da îndrumări, stimulând zelul și interesul elevilor. Cele mai bune lucrări se citesc în clasă și alcătuiesc o colecție ce se păstrează în școală.

IV. — GRAMATICA. Cu prilejul exercițiilor de citire și compunere se vor aplica cunoștințele de morfologie, sintaxă, ortografie și punctuație, căpătate în clasele precedente.

MATEMATICA.

Clasa I	5 ore
„ II	4 ore
„ III	4 ore
„ IV	4 ore
„ V	2 ore
„ VI	2 ore
„ VII	2 ore

I.

Instrucțiuni pentru cl. I—IV.

I. Aritmetica în școala primară are de scop:

a) Să pregătească pe copil pentru viață, dându-i siguranță și îndemănare în micile socoteli de care va avea nevoie;

b) Să-i agerească mintea, dezvoltându-i puterea de a raționa și deprinderea de a fi logic.

O bună procedare la aritmetică cere să se țină seamă de următoarele adevăruri:

1. Dobândirea în chip temeinic și durabil a cunoștințelor se face pe cale intuitivă. Cu ajutorul bețișoarelor, bilelor de joc, condeelor, mașinii rusești sau a semnelor făcute pe tablă (puncte, linii, cruciulițe, cercuri etc.), elevii învață atrăgător numerele dela 1—100; iar cu boabe de fasole sau de porumb așezate câte zece și câte o sută în cutii mici sau cu mănunchiuri de bețișoare, se pătrund cu temeiu socotelile dela 100—1000. Numerele zecimale se însușesc lesnicios cu ajutorul intuirii de aproape a măsurilor metrice etc. Nu e admis nici unei școale ca să fie lipsită de aceste simple mijloace intuitive, cari se pot procura fără nici o greutate.

Odată temelia celor patru operațiuni fundamentale cu numere până la 1.000 bine pusă, cunoștințele aritmetice înaintează și se limpezesc ușor prin probleme practice, pe calea demonstrațiunii.

2. Regulele trebuie scoase totdeauna din probleme potrivite; acele neformulate pe baza exemplor, învățate pe de rost,

obosesc mintea și rămân nepricepute de copii. „Invățătura prin regule — spune Spencer — trebuie osândită, căci dă numai părerea că știe omul ceva”.

3. Problemele ce se dau elevilor trebuie să fie practice, adică să cuprindă numere reale, scoase din viața zilnică și să fie potrivite cu puterea de pătrundere a copiilor, adică nici prea complicate, nici prea ușoare. În cazul dintâiu, ele obosesc mintea; iar în al doilea, nasc în copii ideea greșită că știu totul și astfel ajung prezumțioși și superficiali.

4. Fără concursul cugetării nu se poate pătrunde nici-o problemă, oricât de ușoară ar fi ea; de aceea, în rezolvirea problemelor să se facă totdeauna apel la judecata copiilor.

5. Calculul oral trebuie să premerge, ori de câte ori e posibil, celui în scris, și efectuarea lui să nu fie ținută sub tutela regulei, ci lăsată la judecata elevului.

II. Invățământul geometriei are aceeași importanță și același scop ca și al aritmeticii. Prin intuirea suprafețelor și corpurilor geometrice, prin formularea definițiilor și regulilor pe cale inductivă, din analiza mai multor cazuri concrete, prin deprinderea acestor reguli și aplicarea unora pe teren, se mărește puterea de observare a copilului, i se îmbogățește mintea cu temeinice cunoștințe de care are nevoie în viață.

Fără mijloace intuitive geometria se reduce la o înșirare seacă de definițiuni și regule, a căror grea mecanizare obosește mintea copilului și nu realizează nimic din scopul ce urmărește. De aceea, învățătorul se va strădui să-și procure: triunghiuri (deptunghiu, scalen și optus), patrulatere (pătrat, dreptunghiu, paralelogram, romb și trapez) un exagon regulat, toate tăiate din carton sau din scânduri subțiri; apoi corpuri geometrice (cub, prisma pătrată și exagonală, cilindru, piramidă și con), modelate din lut sau confecționate din lemn; o prismă și o piramidă de tinichea, ambele de aceeași bază și înălțime; un cilindru și un con de tinichea, ambele de aceeași bază și înălțime, cu cub de mărimea unui dm^3 , care să se descompună în cm^3 , o sferă care să se desfacă în două emisfere; câteva unelte grafice (rigla, echerul, raportorul și compasul) și de agrimensură (un lanț de un dam. și 5 fișe).

Tot acest material va trebui păstrat într'un dulap aparte, spre a sta la îndemâna învățătorului în orice împrejurare.

II.

Instrucțiuni pentru cl. V—VII.

Obiectivele generale ale învățământului matematic în clasele primare superioare s'ar rezuma la următoarele:

- 1) Să ajute la dezvoltarea și cultivarea elevilor;
- 2) Rezolvarea problemelor de cunoștințe matematice, practice și utile în legătură cu viața.

În aceste clase deci vom pregăti pe elevi a aplica calculul numeric și cunoștințele matematice la numeroasele nevoi ale vieții curente, din diferite domenii de activitate: agricol, comercial, industrial, economic, artă, meserie, etc.

Materiile din programă, aritmetica și noțiuni practice de geometrie plană și în spațiu, nu vor fi tratate separat.

Aceste două studii vor fi asociate în probleme mai simple sau în probleme mai generale de matematică practică și utilă, adică în acele probleme de ansamblu, aplicate la viață, cari să corespundă scopului urmărit.

Pentru a atinge aceste obiective, se va adopta ca punct de plecare al lecțiilor și al aplicațiilor o bază concretă, scoasă din realitățile mediului copiilor, care să aibă o valoare matematică asociată la o valoare practică și utilă.

Elevii împreună cu învățătorul lor să fie **continuu** angajați pentru acest învățământ, într'o activitate rodnică de măsurători, de raporturi, de cantități și de mărimi, de cercetări de domeniul matematic, din mediul înconjurător, ca: școala, livada, pădurea, mica industrie sătească, comercială sau agricolă, munca de câmp, producția produselor sătești, recolta, etc., adică să cerceteze domeniul de activitate omenească, din jurul școlii, de unde se pot culege datele, pe cari copiii să le expună și să le asocieze apoi, în clasă, sub formă de probleme.

În clasă, la cursul de matematică, se vor trata problemele vieții proprii gospodărești, economice, agricole, etc., ale regiunii, cari sunt un izvor nesecat de varietate, interes și valori reale și practice, necesare matematicii din școală.

Prin această activitate copiii vor căpăta o istețime practică de calcul și un bun simț în a deslega chestiuni cari cer cunoștințe matematice aplicate la viață.

Elevii împreună cu învățătorul vor fi obligați să măsoare și să cântărească, să afle lungimea unui gard, suprafața livezii,

capacitatea jghiabului; să observe forma și să măsoare dimensiunile unui șanț; să fixeze dimensiunile și forma unui coteț de păsări, a unei magazii, unui pătut, case, etc., să facă mici cumpărături; să socotească restul, să verifice mintal operațiunea făcută de negustor; să cerceteze bilanțul unei mici întreprinderi industriale sătești, în raport cu inventarul, cheltuelile, cu profitul sau pierderea, etc., sau bilanțul unei mici întreprinderi comerciale sau agricole locale, după regiuni; să cerceteze un deviz de mici construcții sătești: o moară, o magazie, o cocină, o fântână; sau de transformări, ca: un copac, în doage pentru butoaie sau scânduri, etc. cu un cuvânt elevii să fie obligați să trăiască această matematică practică și utilă, aplicată la viață, în realitatea ei și apoi să o trateze în abstract, în clasă sub formă de probleme mai simple sau mai complicate, mai generale, de ansamblu, sistematizate și redactate clar și precis, în ordinea logică a operațiunilor și a rezultatelor obținute.

Procedând astfel, învățătorul nu va îndepărta pe copii de fondul cunoștințelor matematice aplicate la viață, cunoscute și trăite de ei, și va întrona în școala lui un spirit practic constructiv, legat de viața regiunii.

Prin înțelegerea misiunii și a datoriei lui, prin înțelegerea nevoilor sociale locale și prin patriotismul și iubirea lui de neam, învățătorul satului, înarmat cu voința și dorința de a cultiva și ridica școala lui, va ști să caute în viața regiunii fluidul vital al lecțiilor sale pentru matematică.

De asemenea, pătrunderea spiritului practic constructiv, în viața satelor, este o necesitate spirituală și morală și incumbă, ca o supremă datorie, elementelor de cultură și educație a poporului nostru, și în primul rând al învățătorilor.

La atingerea acestui înalt scop național ajută și matematica, predată în spiritul celor arătate mai sus.

Programa analitică pentru matematică cuprinde 2 părți:

Prima, de cunoștințe generale de aritmetică, geometrie și contabilitate, comună pentru toate tipurile de școli cu aplicații de matematică practică și utilă.

Partea 2-a, probleme generale mai caracteristice, din domeniul agricol, comercial, industrial, și de gospodărie la fete, care să fie tratate în special, în secțiunile agricole, comerciale, industriale și de gospodărie ale învățământului. S'a dat

o serie din aceste probleme mai speciale pentru clasa VII-a, cu îndrumări generale, lăsându-se inițiativa învățătorilor să-și aleagă materialul de matematică de lucrat în clasă din mediul satului sau al regiunii școlii și din realitățile vieții de toate zilele.

Se adaugă, pentru școlile de tip comercial, programa analitică a cunoștințelor de comerț și contabilitate, ce se vor face în ora săptămânală specială, prevăzută în orarul acestor școli.

III.

PROGRAMA ANALITICĂ.

CLASA I-a.

(5 ore pe săptămână).

Trimestrul I. — Tratarea individuală și în mod intuitiv a numerelor dela 1—5. Scrierea acestor numere.

Compunerea și descompunerea numerelor dela 1—5.

Cele patru operațiuni cu numerele dela 1—5 cu rezultatul până la 5, mai întâiu oral și apoi în scris.

Tratarea după norma de mai sus a numerelor dela 5—9.

Compunerea și descompunerea în mod intuitiv și oral a numerelor dela 1—10. Numărarea din 2 în 2, din 3 în 3, etc., dela 1—10 înainte și înapoi. Adunări și scăderi cu numerele dela 1—10 tratate oral și în scris, mai întâiu cu numere concrete și apoi cu numere abstracte, cu rezultatul până la 10. Exerciții și probleme în cuprinsul acestor numere.

Trimestrul II. — Înmulțirea și împărțirea în cercul numerelor dela 1—10, cu rezultatul până la 10. Numerele dela 10—20 tratate după norma de mai sus. Numărarea din 2 în 2, din 3 în 3, etc., dela 1—20. Cele patru operațiuni cu numerele dela 1—20, cu rezultate mai mici decât 20.

Noțiunea de 10 ca tot. Numărarea cu zecea, considerată ca unitate nouă.

Noțiunea de jumătate.

Trimestrul III. — Formarea și scrierea numerelor dela 20—30. Diverse numărări dela 1—30, înainte și înapoi. Compunerea și descompunerea numerelor dela 1—30 în mod intuitiv și oral.

Cele patru operațiuni cu numerele dela 1—30, cu rezultatul mai mic de 30, mai întâiu în mod intuitiv și oral, apoi în scris.

Exerciții și probleme orale și în scris.

Tratare după aceleași norme a numerelor cuprinse între 30—40 și 40—50.

Revederea generală a materiei. Exerciții intuitive cu metrul, kilogramul, litrul și leul, fără multiplii și submultiplii lor.

Observațiuni: — 1. În predarea numerației, învățătorul va utiliza mijloace intuitive din cele mai simple pe care și elevii le pot avea la îndemână, ca bețișoare (unități și mănunchiuri de câte 10 bețișoare), bile de joc, puncte, linii, cruciulițe pe tablă, etc. Învățătorul mai poate folosi și aparate simple, ca mașina rusească, a lui Tillich, etc. Aparatele complicate nu sunt practice.

2. În clasa I se vor face numai împărțiri fără rest.

CLASA II-a.

(4 ore pe săptămână).

Trimestrul I. — Repetirea operațiunilor cunoscute dela 1—50.

Formarea și scrierea numerelor dela 50—60. Diverse numerări în cuprinsul sumelor dela 1—60, înainte și înapoi.

Compunerea și descompunerea numerelor dela 1—60, în mod intuitiv și oral, apoi în scris.

Noțiunea de sfert.

Tratarea după aceeași normă a numerelor cuprinse între 60—70; 70—80; 80—90; 90—100.

Exerciții și probleme orale și scrise.

Trimestrul II. — Exerciții și probleme asupra celor patru operațiuni în cercul numerelor dela 1—100, cu rezultatul mai mic de 100. Tabla înmulțirii.

Sistema numerației decadice a numerelor întregi până la 100.

Exerciții și probleme. Numărarea cu o sută considerată ca unitate nouă. Formarea și scrierea numerelor până la 1.000.

Metrul de lungime și litrul, tratați intuitiv cu multiplii lor. Leul și kilogramul numai ca unități de măsură.

Trimestrul III. — Adunarea și scăderea în cercul numerelor dela 100—1.000. Proba adunării și scăderii.

Inmulțirea a două numere cu rezultatul până la 1.000.
Impărțirea în cercul numerelor dela 1—1.000. Proba înmulțirii și împărțirii.

Observație. — In clasa a II-a se vor face împărțiri care dau rest.

CLASA III-a.

(4 ore pe săptămână).

Trimestrul I. — Repetirea operațiunilor fundamentale în cuprinsul numerelor dela 1—1.000.

Continuarea numerației dela 1 până la 10.000, apoi până la 1,000.000 și până la sute de milioane.

Adunarea, scăderea, înmulțirea și împărțirea cu numere mai mari de 1.000.

Trimestrul II. — Multiplii și submultiplii metrului liniar, litrului, leului și gramului.

Noțiunea de fracție în general. Fracția zecimală. Scrierea și citirea fracțiilor zecimale. Zero la finele numerelor zecimale.

Adunarea și scăderea numerelor zecimale.

Probleme în care să intre numai multiplii și submultiplii cei mai obișnuți.

Trimestrul III. — Mutarea virgulei. Inmulțirea și împărțirea numerelor zecimale.

Probleme din viața practică cu deosebire asupra numerelor ce reprezintă lungimi, capacități, greutate și valori.

Revederea generală a materiei.

CLASA IV-a.

(4 ore pe săptămână).

Trimestrul I. — Repetirea materiei din cl. III-a, cu numeroase probleme din viața practică.

Noțiunea de fracție ordinară. Scrierea împărțirii sub forma de fracție ordinară.

Ce se întâmplă cu valoarea câtului când înmulțim deîmpărțitul sau împărțitorul cu un număr întreg.

Transformarea fracțiunilor ordinare în zecimale.

Volum, suprafață, linie, punct și unghi (felurile lui).

Linii perpendiculare și oblice. (Explicații intuitive).

Cunoașterea figurilor plane: triunghiul și felurile lui, paralelogramul, pătratul, dreptunghiul și trapezul.

Trimestrul II. — Regula de trei simple prin reducerea la unitate.

Poligoane: Cerc, riglă, echer, măsuri de suprafață.

Calcularea suprafeței paralelogramului, pătratului, dreptunghiului și triunghiului. Probleme.

Cunoașterea corpului geometrice: cubul și paralelepipedul.

Trimestrul III. — Aflarea dobânzii. (Nu se va preda aflarea capitalului, timpului și procentului).

Probleme numeroase cu aplicațiuni practice.

Lungimea cercului. Suprafața cercului.

Revederea generală a materiei.

Note. — 1. In aceste patru clase se vor face neconținut exerciții de calcul oral, pe cât e cu putință, să precedă pe cel scris.

2. Elevii vor fi deprinși a măsura lungimile, a cântări și a cunoaște greutatele.

3. Lucrările scrise făcute din aritmetică și geometrie, în clasă ori acasă, de elevii claselor a II-a, a III-a și a IV-a, fie pe tablite, fie pe caiete, se vor corecta în așa fel, ca ei să fie puși în stare de a-și îndrepta singuri greșelile, sub directa conducere și supraveghere a învățătorului. În fiecare lună elevii vor transcrie într'un caiet, care se va păstra de învățător, câte două probleme din cele corectate. Lucrările transcrise se vor corecta de învățător cu roșu și se vor prezenta la inspecții.

CLASA V-a

(2 ore pe săptămână).

ARITMETICA PRACTICA: 1) Numere întregi și zecimale. Scrierea și citirea lor.

2) Operațiuni cu numere întregi și zecimale.

3) Frații ordinare, repetirea lor.

4) Sistemul metric (măsuri de lungime) reluat sub formă de exerciții și probleme de viață curentă. Multiplii și sub-multiplii cei mai întrebuințați în viața de toate zilele.

5) Exerciții de calcul mintal. Exerciții și probleme generale de recapitularea materiei învățate.

6) Probleme de regula de trei, de dobândă, de preț de vânzare, de preț de cumpărare, de profit, de pierdere, etc., cu date din viața curentă a regiunii sau satului, potrivit des-

voltării și cunoștințelor lor. Regula de tovărășie și împărțire proporțională.

NOȚIUNI DE GEOMETRIE PLANA. — Geometria plană se reia în mod constructiv și aplicat, pentru a desvolta, a consolida și a preciza noțiunile cunoscute din clasele anterioare despre figurile plane, forma lor geometrică, dimensiuni și suprafață.

În acest scop se va folosi în mod curent: rigla, echerul, raportorul, compasul, metru de lungime; se vor face măsurători și raporturi de cantități din cele cunoscute copiilor, din mediul lor și din domeniul geometriei plane.

Se vor face aplicații practice de tot felul, cu următoarele figuri geometrice plane:

1) Triunghiuri de diferite feluri.
2) Patrulatere: Paralelogramul, dreptunghiul, patrulul, romb, trapezul. Înălțime, bază, perimetru, suprafață.

3) Poligoane regulate și neregulate. Apotemă. Perimetru. Diferite poligoane: pentagon, exagon. Suprafața exagonului.

Suprafața unui poligon neregulat (despărțindu-l în forme geometrice cunoscute).

4) Cercul: Raza, diametrul, coarda. Cercuri concentrice. Coroană. Lungimea și suprafața cercului. Suprafața coroanei.

Poligoane înscrise în cerc. Patrulul, exagonul și triunghiul echilateral înscris în cerc, prin construcție.

Mici construcții geometrice ca și desennul geometric, care vor servi ca exerciții pregătitoare pentru folosința lor, mai ales în secția industrială, unde simetria și formele geometrice își găsesc numeroase aplicații.

CLASA VI-a.

(2 ore pe săptămână).

ARITMETICA: 1) Revederea materiei din anii precedenți prin numeroase exerciții și probleme practice din viață.

2) Sistemul metric. Măsuri agrare. Vechile măsuri românești folosite încă în diferite regiuni ale țării, cum ar fi: ocaua, vadra, banița, băniciorul, chila pentru capacitate; poșonul, falcea, jugărul, prăjina, stânenul pentru suprafețe; stânenul pentru măsurat lemnele.

Toate aceste măsuri se vor preda numai în regiunile unde sunt încă folosite.

Repetirea unităților de măsură, începând cu suprafețele, apoi cu volumul și în urmă cu celelalte.

Legătura între suprafețe, volume, capacitate și greutate.

3) Probleme de asociație. Probleme generale de recapitularea materiei.

Corpuri geometrice. Despre volum, suprafața laterală și totală.

Paralelipipedul, prisma dreaptă, cubul. Desfășurarea lor pe plan.

Muchie, înălțime, apotemă, bază. Suprafața laterală totală și volumul.

Suprafața laterală și totală a prisme. Volumul prisme, cubului, paralelipipedului (prin formulă).

4) Piramidă dreaptă, definiție, muchie, înălțime, apotemă. Desfășurarea pe plan. Aflarea suprafeței laterale și totale.

Volumul piramidei. Probleme.

5) Corpuri rotunde. Cilindrul și conul. Definiție, desfășurarea pe un plan. Suprafața laterală și totală. Volum (prin formulă).

Cotitul vaselor.

Cubajul unei clăi de fân, a unei grămezi de pietriș, a unui trunchiu de copac etc.

Toate aceste chestiuni vor fi tratate în mod practic.

Exerciții de calcul mental și calcul rapid.

Exerciții și probleme de control și de recapitularea materiei.

CLASA VII-a.

I.

(Secția agricolă).

În afară de problemele generale de matematică utilă, se vor trata mai dezvoltat în clasa VII-a. a secției agricole următoarele probleme generale, cu caracter rural, agricol și anume:

Probleme de suprafețe cultivate, de însămânțări și recoltă, de cheltueli, profit și pierdere, etc.

de transformări, cum ar fi un copac tăiat în scânduri, pentru gard, pentru magazie, etc.

Volumul copacilor, jghiaburilor, pietrelor de moară, prețurile lor de cost, profitul realizat din vânzarea lor, etc.

Cotitul (capacitatea) vaselor, a butiilor, etc.

Probleme așa zise de devize: făcutul unui gard, sau al unui coteț mai sistematic sau a unei magazii cu cocina de porci alături, sau de construit o moară, o casă, de făcut o fântână din piatră; o poartă, un pat simplu, o masă, ferestre, obiecte simple de mobilier, etc., la care se calculează materialul, cheltuelile cu fasonatul lui, mâna de lucru, după numărul lucrătorilor, plata lor, în afară de calculul suprafețelor geometrice a sistemului metric, etc.

Aceste probleme ar fi în legătură și cu activitatea practică din atelierele școlii supraprimare.

Probleme de muncă agricolă: lucrătorii angajați la cosit, la treerat, la secerat, la săpatul porumbului, la arat, la îngropatul vii, etc., la făcut irigație, la săpatul unui șanț, la făcutul magaziei, etc., cu ziua, cu bucata, etc., plata lor proporțională cu munca depusă, cu timpul, etc.

De evaluări după volum: grămezile de nisip și de piatră, cărate pe șosea; săpatul unei pîmnițe, exploatarea unei cariere de var, de nisip, etc., cubajul pietrelor fasonate pentru temelia caselor, a grajdurilor, etc., căile de fân sau de nutreț, vândute la volum, la kgr., etc., de aflat valoarea lor în raport cu volumul, cu cheltuelile făcute, cu beneficiul, etc.

Probleme de valorificarea produselor agricole: de vânzări, de cumpărări, unelte cumpărate pe credit, împrumuturi punând gaj recolta, inventarul agricol, calculul dobânzilor; plata la epoca recoltei sau prin efecte de comerț; parte în numerar imediat, parte eşalonate pe intervale, etc.

Probleme cu caracter convențional, sociale: de beneficii, pierderi.

Probleme de exploatare agricole: Obștii pentru exploatat tăierea unei păduri, unui izlaz, un ferestruu, o moară sistematică, grădini de zarzavaturi, etc., vânzarea produselor, cheltueli, beneficii, pierdere, inventar, investiții.

Lucrări practice: contabilitatea unui gospodar agricol.

CLASA VII-a.

(Secția industrială).

În afară de problemele generale tratate în legătură cu materia învățată la acest studiu, se vor trata în această clasă

probleme cu caracter industrial, cum ar fi următoarele:

1) Probleme în legătură cu mica industrie rurală sau urbană și cu desfacerea produselor lor, cum ar fi: scânduri, doage, butoaie, șindrila, roți, căruțe, roabe, opinci, piei tăbăcite, etc., la care s'ar face operațiuni relativ la transformări, cheltueli de materiale, profit, inventar, etc.

2) Probleme cu produsele agricole industrializate, cum ar fi producția morilor sătești sau a morilor sistematice, cu fabricarea făinei, a pâinei, cu cheltueli de investiții, de întreținere, de personal, beneficii, datorii, amortizarea capitalului, etc.

3) Probleme de produse direct transformate ca: prune uscate vândute la kg., sau țuică, vinul, transformarea socotită la greutate, la capacitate; desfacerea produselor cu beneficiu de atâta la sută asupra cheltuelilor de producție și de întreținere, etc.

4) Probleme de industrializarea și desfacerea produselor de fermă ca: laptele, brânză, untul, mierea, lâna, pielea, etc., cu persoane asociate de aceste industrii, cu beneficii, pierderi, în raport cu munca și cu capitalul depus, etc.

5) Contabilitatea aplicată la operațiuni cu caracter industrial.

CLASA VII-a.

III.

(Secția comercială).

Aplicații: Pe lângă aplicațiile și problemele generale de matematică practică și utilă se vor trata în aceste clase, diferite probleme cu caracter comercial, cum ar fi:

1) Probleme simple de câștig și de pierdere. — De %, de bonificație, de rabat, etc.

2) Probleme de dobândă. — De capital și dobândă la un loc, etc.

3) De amestec: Vinuri de diferite calități, vânzare, câștig, etc., făină, untdelemn, etc., costul kgr., litrul de amestec, beneficii, etc.

4) Probleme cu produse de comerț: Vândute la greutate. la volum sau la capacitate în legătură cu densitatea, cum ar fi: untdelemnul, laptele, mierea, etc.

5) Probleme în legătură cu comerțul în general: Mărfuri

cumpărate și vândute, plata lor în numerar, în efecte de comerț, prin compensație, pe credit, la epoca vânzărilor, cu procente, etc.

6) Probleme cu caracter convențional, social: de asociație, de împărțire în părți proporționale cu capitaluri depuse: de plasamente, împrumuturi, beneficii, pierdere în întreprinderi industriale, comerciale, manipulări de manufacturi, articole de băcănie, de produse rurale, agricole, de produse sătești, de calculat profitul, pierderea, amortizarea capitalului investit, etc.

7) Lucrări practice de contabilitate: ținerea contabilității unui mic comerciant.

CLASA VII-a.

IV.

Aplicațiuni pentru școalele de fete.

Pe lângă problemele de cunoștințe generale de matematică și de recapitularea materiei, se vor trata în această clasă și probleme generale cu caracter practic, util și referitor la îndeletnicirile practice gospodărești profesionale ale femeii în general, cum ar fi următoarele:

1) Problemele cu caracter de economie domestică, vânzări, produse domestice ca: ouă, brânză, lapte, miere; cu câștigul realizat s'a cumpărat bumbac, pânză, obiecte de gospodărie, etc., și a realizat un beneficiu de . . . etc.

2) Probleme cu produsele rurale de industrie casnică ca: inul, cânepa, lâna transformată în pânză din care s'a confecționat obiecte de îmbrăcăminte pentru toată familia, etc.

3) Probleme în legătură cu activitatea unui atelier de croitorie, de exemplu: procurarea materialului necesar pentru confecționarea unui număr de cămăși sau rochii, șorțuri, etc., cheltueli cu furniturile, cu lucrul de mână, de calculat, costul și prețul de vânzare, pentru a realiza un câștig, etc.

4) Probleme de vânzări, cumpărări, de profit și pierdere, de valorificarea muncii femeii: țesutul pânzii, transformarea ei în obiecte uzuale ca: fețe de masă, șervete, prosoape, etc., realizarea câștigului, etc.,

5) Contabilitate domestică.

CUNOȘTINȚE DE COMERȚ ȘI DE CONTABILITATE.

CLASA V-a.

(1 oră pe săptămână).

Secția comercială.

Despre comerț. — Importanța comerțului ca factor de bogăție națională. — Diferite ramuri comerciale.

Despre comercianți. — Cunoștințele și aptitudinile ce trebuie să aibă comerciantul. — Generalități asupra obligațiilor comerciale.

Raporturile dintre patron, colaboratorii săi și terțe persoane (furnizori, clienți).

Intreprinderile comerciale (în special din cele rurale și din cele existente ale regiunii).

Mărfuri: produse naturale, produse industriale. — Stricăciunile și falsificarea mărfurilor. — Produse industriale regionale.

Generalități asupra mijloacelor de plată, chitanțe, recipise, ordonanțe de plată, scrisoarea de credit. — Schimburi de mărfuri. — Schimb în natură.

Poșta, telegraful, telefonul. — Serviciile aduse comerțului.

Transportul mărfurilor: terestru, fluvial și maritim. — Vama, tarife și declarațiuni.

Ilustrarea lecțiilor cu material intuitiv: produse industriale, modele de chitanțe, recipise, etc., mijloace de transport, etc.

CLASA VI-a.

(1 oră pe săptămână).

1) Recapitularea materiei din clasa precedentă.

2) Noțiuni reduse și ușoare despre credit — despre împrumuturi. — Creditori și debitori. — Efecte de comerț.

Cambia: importanța cambiei ca instrument de credit. — Trata și biletul la ordin. — Gir, acceptare, domiciliare și protest. Rente: Renta de Stat.

Noțiuni reduse și ușoare despre bănci și cooperative.

Importanța și foloasele lor. — Banca Națională a României.

Despre burse. — Burse de comerț, târguri, oboare, piețe și hale pentru desfacerea mărfurilor, cerealelor, etc.,

magazii generale și docuri, muzee comerciale, târguri periodice de mărfuri.

Bâlciurile și târgurile regiunii. — Cercetarea și valorificarea produselor industriale și comerciale ale regiunii. — Mici documentări despre desfacerea produselor regiunii, felul lor, cantitatea vândută — valoarea, profitul, etc.

CLASA VII-a.

(1 oră pe săptămână).

Contabilitatea. — Noțiuni sumare practice de contabilitate. — Necesitatea și folosul contabilității. — Despre registre.

Registre obligatorii și facultative.

Registre principale: registrul inventar (inventar comercial).

Registrul de încasări și de plăți. — Intrare și eșire. — Sold. — Cont de venituri și cheltuieli.

Registre ajutătoare: de comenzi, de plata materialelor, de lefuri, de magazie, de manipularea materialelor din magazie.

Ținerea acestor registre, etc.

Buget. — Bugetul unui gospodar, unui mic industriaș, unui mic comerciant, etc.

Cont de venituri și cheltuieli. — Alcătuirea bugetului.

Investiții de capital și de material (cumpărat mărfuri, reparații, etc.).

Lucrări practice de contabilitate. — Se va alege o ramură de comerț în detail, ținându-se seamă de cerințele locale și de interesul practic al elevilor, la care se vor aplica cunoștințele de contabilitate învățate.

Aceste lucrări vor fi referitoare la cumpărări și vânzări de mărfuri, din cele produse în regiunea școlii, direct și prin mijlocitori. — Se va insista asupra formalităților de primire, expediare, vâmuire, etc. Operațiunile vor avea la bază modalități de plată și de regularea conturilor din cele mai variate: cu bani în numerar, pe credit, schimb de mărfuri, etc.

În legătură cu operațiunile de mai sus se vor compune toate registrele necesare.

ISTORIA ROMANILOR.

I.

Instrucțiuni pentru clasa II—IV-a

Rolul Istoriei Românilor în școala primară este să trezească în copil dragostea de patrie, prin cunoașterea faptelor strămoșești, pentru păstrarea și ridicarea acestei patrii.

Deoarece copilul își trăește sufletul la început din cunoștința mediului, care-l interesează mai mult decât orice, și deoarece recunoștința și admirația față de cei cari au muncit în jurul nostru, constituie primul germen al iubirii de patrie, învățământul istoriei se începe în clasa II, cu amintirile locale, despre personalitățile de seamă, cari au lăsat urme de folos obștesc. și se continuă apoi cu evenimentele petrecute în localitate și de cari povestesc legendele locale sau istoria, și în urmă se trece la predarea legendelor cu eroii de pretutindeni ai națiunii. Istoria adevărată, bazată pe documente și fixată de istorici, se începe în clasa III și se continuă până la finele școlii primare:

În vederea scopului urmărit de istoria națională, se atrage luare aminte a învățătorilor asupra celor ce urmează:

1. „Iubirea de patrie, spune un pedagog, nefiind un sentiment măsurat și rece, nu se poate comunica, dacă nu e căldură, nu e entuziasm. Și dacă o lecție de istorie nu poate trezi în copii sentimentul iubirii de patrie, atunci e inutilă, pentrucă răpește un timp prețios, care ar putea fi mai cu folos întrebuințat într'o altă ramură de învățământ”.

De aceea, cea mai de căpetenie însușire a unei lecțiuni de istorie este căldura ce se pune de învățător în predarea ei. Povestirea făcută cu vorbe vii și frumoase, care să dramatizeze faptul, face pe copii să asculte plini de vrajă și de emoțiune, și să trăiască în lumea ce i se zugrăvește. Emoțiunea sporește și mai mult, dacă povestirea faptelor se îmbină cu poezii și cântări patriotice potrivite.

2. Când capitolul ce se predă e prea lung, înțelegerea și pătrunderea lui cer să se dividă în subcapitole, fiecare povestindu-se într'o concluzie, care să se scrie pe tablă. Totdeauna, localitatea istorică, unde s'a petrecut faptul ce se narează, va fi arătată pe hartă.

3. Nu trebuie să se piardă din vedere, că, la sfârșit, să se pună în evidență ideea morală sau îndemnul patriotic, în lecțiunile la cari se pot formula asemenea învățături și îndemnuri, fiind știut că nu la toate subiecte se poate împlini această cerință.

4. Metodul cel mai potrivit, ca să se înfățișeze istoria în școala primară, este metoda biografică, deoarece viața eroului, cu arătarea că evenimentele sunt determinate de el, este mai înțeleasă și ațâță mai mult interesul copiilor, decât expunerea abstractă a cauzelor complexe, cari au produs aceste evenimente.

5. De oarece istoria se adresează mai mult inimei și rațiunii și mai puțin memoriei, învățătorul are însemnata datorie de a nu împovăra mintea elevilor cu memorizări de date și nume, care sunt obositoare și nu contribuiesc cu nimic la înțelegerea expunerii și la trezirea sentimentelor de iubire de neam și de țară. Numai datele celor mai importante evenimente se pot învăța pe de rost.

6) Lecțiunile de istorie devin mai atrăgătoare și învățământul se face mai temeinic, când în expunerea faptelor se folosesc tablouri istorice și relicve de ale trecutului nostru; deaceia, învățătorul e dator să colecționeze în muzeul istoric al școlii: tablouri, albumuri, cărți poștale ilustrate, cărți, arme și orice obiect vechiu care e legat de trecutul neamului nostru.

II.

Instrucțiuni pentru cl. V—VII.

Învățământul istoriei constituie unul din cele mai însemnate mijloace de formare națională, în școala primară. Prin el, copilul cunoaște greutățile prin care au trecut înaintașii noștri, luptele purtate, durerile suferite, biruințele câștigate pentru a reuși să ne lase patrimoniul național cu care ne mândrim astăzi: țara întregită, neamul încheșat într'un stat care, pe toate tărâmurile, ocupă un loc de frunte printre celelalte.

Dar învățământul istoriei, mai ales la elevii mai mari din clasele V, VI, VII, nu trebuie să aducă numai această privire asupra trecutului. El trebuie să constituie cea mai puternică și mai eficace lecție pentru viitor. Prin cunoștințele ce ne aduce, prin sentimentele ce ne însuflă, el trebuie să lumineze

și să întărească năzuințele fiecăruia din noi, ca și pe acelea ale poporului român întreg.

Pentru această însă, învățământul istoriei trebuie să înceteze de a mai fi un simplu exercițiu de memorie verbală. Lecțiunile de istorie învățate în acest fel, nu pot aduce nici un folos educativ, deoarece nu interesează mintea, nu impresionează sufletul și nici măcar asigură cunoștințe durabile.

Ținând seamă de aceste considerațiuni precum și de posibilitățile și nevoile copiilor din clasele superioare ale școlii primare, în fine de scopul cu deosebire educativ și național urmărit de legiuitor prin crearea celui de al doilea ciclu al învățământului nostru primar, programa de istorie a claselor V, VI, VII are un caracter aproape exclusiv național — Istoria Românilor — și aduce o aprofundare a epocilor și figurilor celor mai de seamă din trecutul nostru și nu o extindere asupra tuturor evenimentelor, în desfășurarea lor de amănunt.

Se va observa, de asemenea că repartizarea materiei pe clase este astfel făcută încât permite să se stăruie mai mult asupra evenimentelor mai recente, decât asupra celor mai depărtate, pentru a face pe elevi să înțeleagă ce este România de astăzi și să se pătrundă de îndatoririle lor de Români.

În ce privește metoda, pentru a da elevilor cunoștințe temeinice, pentru a-i interesa și impresiona, nu vom face din Istorie numai o înșirare de date, de lupte, de fapte mărunte, de nume, etc., ci vom stărui și asupra aspectelor de viață, obiceiurilor, ocupațiilor și instituțiilor. Elevii vor face astfel, ușor, apropierea cu situațiile prezente și-i vom îndruma mereu să găsească asemănări, analogii sau deosebiri. Cari erau mijloacele de traiu pe alte timpuri, cum se îmbrăcau, cum se apărau, cum și ce lucrau înaintașii noștri, cum își clădeau casele, cum își lucrau ogoarele, ce unelte și ce arme aveau, cum își făceau negoțul, care era viața satului, orașului, etc., iată atâtea cunoștințe cari atrag, cari se întipăresc și sunt pline de învățăminte.

De aceea, la fiecare capitol, după ce vom da elevilor cunoștințele propriu-zis istorice — în parte cunoscute din cl. IV — adică o privire generală, dar clară și precisă asupra evenimentelor, vom ilustra și completa aceste cunoștințe prin

lecturi de texte istorice și literare, legate de evenimentele studiate. Invățătorul va citi aceste texte în clasă, tare și expresiv; apoi, clasa întreagă le va comenta, le va aprecia arătând părerile și impresiile, făcând apropieri și văzând realitatea istorică, oglindită de marii noștri prozatori și poeți. Vom folosi astfel, la istorie, textele citite și comentate, din alt punct de vedere, la limba română și vom înțelege poate mai bine, ca fond, la limba română, unele bucăți care preamăresc faptele de vitejie din trecutul nostru. Invățătorul își va face un merit în a găsi și pregăti, pentru fiecare epocă, pentru fiecare Domn, fragmente din operele istorice și literare, care, citite în clasă ilustrează și completează cele învățate, dau viață învățământului și-l fac rodnic. O anecdotă pe alocurea, o povestire mișcătoare alteori, o poezie, un cântec, o imagine, un chip, un tablou, etc., întipăresc cunoștințele și dau faptelor și figurilor din trecut nota caracteristică ce nu se mai poate uita. Elevii își vor forma astfel o comoară sufletească, în care știința se va îmbina cu însuflețirea, comoară pe care o vor purta toată viața și din care se vor împărtași desigur și cei din jurul lor.

III.

PROGRAMA ANALITICA.

CLASA II-a.

(2 ore).

Trimestrul I. — Legenda întemeierii satului.

Povestiri despre vreun om de seamă din trecut ridicat din mijlocul aceluia sat.

Povestiri în legătură cu clădirile mai însemnate și cu ruinele ce se găsesc în comună sau prin împrejurimi.

Vizitarea lor.

Legende în legătură cu râul, cu dealul sau cu valea din apropiere.

Notă. Lecțiunile acestea, de istorie locală, nu vor trece de prima lună de școală.

Neamul românesc și țara românească. Strămoșii noștri.

Regele și familia regală.

Legenda lui Negru-Vodă.

Legenda lui Dragoș-Vodă.

Legenda lui Gelu.
Trimestrul II. — Condeele lui Vodă.
Soldatul lui Țepeș
Legenda Cetății Neamțu.
Daniil Sihastru.
Aprodul Purice.
Movila lui Burcel.
Trimestrul III. — Legenda mănăstirii Putna.
Ștefan-cel-Mare și Vrâncioaia.
Vieța de pescar a lui Petru Rareș.
Mihaiu și Călăul.
Preda Buzescu.
Ion Corvin și corbul.

CLASA III-a.

(2 ore).

Trimestrul I. — Pământul românesc și strămoșii noștri.
Dacii.
Legenda întemeierii Romei.
Romanii.
Traian și Decebal.
Nașterea poporului român.
Năvălirea barbarilor și vieța Românilor în timpul acestor
năvăliri. (O singură lecție).
Venirea Ungurilor și ținuturile românești ocupate de dâșii.
Intemeierea Munteniei.
Intemeierea Moldovei.
Mircea-cel-Bătrân.
Alexandru-cel-Bun.
Trimestrul II. — Ion Corvin și Matei Corvin.
Vlad Țepeș.
Ștefan-cel-Mare. Luptele lui pentru apărarea țării.
Petru Rareș.
Legenda mănăstirii dela Argeș.
Mihaiu Viteazul. Luptele lui cu Turcii. Cucerirea Transil-
vaniei și Moldovei.
Matei Basarab și Vasile Lupu.
Sobieschi și Plăeșii.
Fanarioții.

Ciuntirea Moldovei.

Trimestrul III. — Tudor Vladimirescu.

Avram Iancu.

Revoluția dela 1848 a Moldovenilor și Muntenilor (pe scurt).

Alexandru Ion Cuza.

Carol I. Războiul pentru independență.

Regele Ferdinand I. Unirea tuturor Românilor.

CLASA IV-a.

(2 ore).

Trimestrul I. — Dacii și Geții.

Romanii.

Răsboaiele dintre Traian și Decebal.

Colonizarea Daciei. Starea ei sub Romani.

Nașterea poporului român.

Năvălirea barbarilor. Vieța dusă de Români în timpul acestor năvăliri.

Năvălirea Ungurilor.

Intemeierea Munteniei.

Basarab-Vodă și Alexandru Basarab.

Intemeierea Moldovei, Bogdan-Vodă.

Mircea-cel-Bătrân. Intinderea hotarelor țării. Luptele lui cu Turcii.

Alexandru-cel-Bun.

Ion Corvin și Matei Corvin. Luptele lor cu Turcii.

Vlad Țepeș.

Trimestrul II. — Stefan-cel-Mare. Luptele lui cu dușmanii țării.

Neagoe Basarab și Doamna Despina.

Petru Rareș.

Ioan Vodă-cel-cumplit.

Mihaiu Viteazul. Luptele lui cu Turcii. Cucerirea Transilvaniei și Moldovei.

Matei Basarab și Vasile Lupu. Tipărirea celor dintâiu cărți românești.

Constantin Brâncoveanu.

Dimitrie Cantemir.

Fanarioții.

Răpirea Bucovinei și a Basarabiei.

Revoluția Românilor din Transilvania sub conducerea lui Horia, Cloșca și Crișan.

Trimestrul III. — Tudor Vladimirescu și răscoala Românilor împotriva Grecilor.

Primii Domni după revoluție. Ocupația rusească. Regulamentul organic.

Cele dintâiu școli românești. Gheorghe Asachi și Gheorghe Lazăr.

Revoluția Românilor din Transilvania (1848). Avram Iancu.

Revoluția Românilor din Moldova și Muntenia (1848).

Unirea Munteniei cu Moldova. Alexandru I. Cuza.

Domnia Regelui Carol I. Războiul pentru neatârname. Pacea dela București.

Ferdinand I. Războiul pentru întregirea neamului românesc.

CLASA V-a.

(1 oră pe săptămână.)

Notă. În fiecare clasă programa cuprinde un număr de capitole și dă indicațiuni asupra textelor din care învățătorii vor putea alege bucățile ce vor citi cu elevii pentru a ilustra, completa și aprofunda cunoștințele date.

În acest scop, fiecare învățător își va face, la începutul anului, un plan de lucru care va stabili câte lecțiuni se pot rezerva fiecărui capitol în parte, dat fiind condițiunile în care funcționează. În prima lecțiune se vor da cunoștințele propriu zis istorice, fără a stăruii prea mult asupra datelor, luptelor și faptelor mărunte. În lecții și în lecturi se vor arăta mai ales aspectele de viață, obiceiuri, ocupații, instituții, curente, așa cum lămuresc indicațiunile date la fiecare capitol.

În ce privește textele literare, se vor aminti elevilor cele citite la limba română, și, în măsura timpului disponibil, se vor reciti în clasă sau se va cere elevilor să le caute în carte și să le citească.

În sfârșit, învățătorii vor arăta elevilor cât mai multe imagini, gravuri, tablouri, inscripții, etc.

I. Strămoșii noștri: Dacii și Romanii; Decebal și Traian; Dacia romană.

În lecții și prin lecturi se vor arăta aspectele de viață la Daci și Romani. De ex.: războinici și eroi, portul, firea,

obiceiurile și ocupațiile; cuceririle romane, urme romane pe pământul românesc; columna lui Traian.

II. Năvălirile barbare: Goții, Hunii, Ungurii și Slavii.

În lecții și prin lecturi se vor arăta drumurile urmate de năvălitori, firea și obiceiurile lor. Vieață și îndeletnicirile Slaviilor, cruzimea Hunilor, Atila. Vieața Românilor în timpul năvălirilor.

III. Bulgarii. Legăturile dintre Bulgari și Români și urmările acestor legături.

IV. a) Ungurii. Năvălirea lor. Starea Românilor în timpul acestor năvăliri și apoi sub stăpânirea lor.

b) Secuii; c) Sașii.

V. Intemeierea țărilor române. Țara Românească și Țara Moldovei.

Primele închegări de vieață românească. Legende asupra întemeierii țărilor române. Se va compara adevărul istoric și legenda.

VI. Turcii.

Mohamedanismul. Căderea Constantinopolului. Atingerile cu creștinii și cu Români.

VII. Mircea cel Bătrân. Domnia lui.

Se va arăta întinderea Țării Românești în timpul lui Mircea. Vieața dela curtea domnească, vieața negustorească, vieața bisericească. (Tismana, Cozia). Cetățile, porturile.

Lecturi de autori: Eminescu: Satira III (fragment); Alexandrescu: Umbra lui Mircea la Cozia; Bolintineanu: Mircea și solii.

VIII. Alexandru cel Bun, domnia lui.

Prin lecții și lecturi se vor arăta aspecte caracteristice ale domniei lui. Vieața de liniște și muncă a Moldovenilor; negoțul, bisericile și mănăstirile.

Vieața sătenilor; (târgurile și orașele moldovene).

IX. Români din Ardeal. Ion și Matei Corvin.

Se va arăta vieața grea a Românilor din Ardeal, legăturile cu țările românești.

X. Ștefan cel Mare. Domnia lui.

Se va stăruie asupra aspectelor caracteristice ale domniei lui Ștefan. Figura lui Ștefan, dragostea și respectul Moldovenilor

pentru Domn; Moldova și viața Moldovenilor în acel timp. Infăptuirile. Bisericile și mănăstirile.

Lecturi. Gr. Ureche: Portretul lui Ștefan; Neculce: O seamă de cuvinte (fragmente); Bolintineanu: Legende; Negruzzi: Aprodul Purice; Alecsandri: Altarul Mănăstirii Putna, Dumbrava Roșie; St. O. Iosif: Poezii; Gane: Stejarul din Borzești; Sadoveanu: Frații Jderi (fragment: Venirea lui Ștefan la mănăstire).

XI. Petru Rareș, Ioan Vodă cel Cumplit, Alexandru Lăpușneanu.

Se va caracteriza figura acestor domni și viața Moldovenilor în timpul lor.

Lecturi: Negruzzi: Alexandru Lăpușneanu (fragmente). Delavrancea: Luceafărul (fragmente).

Hașdeu: Ioan Vodă cel Cumplit (fragmente). Legende populare: Visul lui Petru Rareș.

XII. Vlad Țepeș și Neagoe Basarab.

Firea lui Vlad Țepeș. Cum pedepsea Vlad pe dușmani, pe hoți și pe leneși. Luptele lui cu Turcii.

Figura lui Neagoe Basarab și Doamnei Despina. Mănăstirea Argeș și legenda ei.

XIII. Mihai Viteazul.

Se va arăta înrăurirea tot mai mare a streinilor, cu deosebire a negustorilor și cămătarilor Greci. Precupețirea domniei țărilor române, la Poartă; birurile. Viața Românilor în acele timpuri.

Figura lui Mihai. Situația țărilor române față de Turci, la venirea lui Mihai. Mihai și Turcii. Mihai și Ardealul, Mihai și Moldova. Insemnătatea unirii Românilor sub Mihai Viteazul.

Lecturi: Bolintineanu: Legende; N. Bălcescu: Istoria Românilor sub Mihai Viteazul (fragmente); Coșbuc: Pașa Hasan. Poezii populare privitoare la viața și isprăvile Domnului.

XIV. Matei Basarab și Vasile Lupu.

Aspectele caracteristice ale acestor domni. Infăptuiri. Biserici și mănăstiri. Propășirea culturală.

CLASA VI-a.

(1 oră pe săptămână).

I. Sfârșitul sec. XVII și începutul sec. XVIII.

Starea politică și culturală a țărilor române sub domni: Constantin Brâncoveanu și Dimitrie Cantemir. Domnia și moartea lui C. Brâncoveanu. D. Cantemir ca domn și cărturar. Urmările acestor domnii.

II. Epoca Fanarioților și urmările ei.

Starea țărilor române: viața locuitorilor. Schimbarea Domnilor de către Turci. Câteva nume de domni. Rolul Grecilor. Vieța la curțile fanariote. Luptele dintre Ruși și Turci.

Lecturi: Filimon: Ciocoi vechi și noi (fragmente); I. Ghica: Scrisori (fragmente, ex. Ciuma lui Caragea). Haiducul: Bucura Dumbravă.

III. Răpirea Bucovinei și Basarabiei. Fapte și nedreptăți istorice.

IV. Horia, Cloșca și Crișan.

Unirea bisericească. Vieța Românilor din Ardeal; școala și cărturarii ardeleni. Figura și faptele celor trei conducători ai mișcării; moartea lor. Legături între Ardeal și țările române.

Lecturi: Odobescu: Moșii și Curcanii (fragment; Horia la Impărat).

V. Revoluția din 1821. Tudor Vladimirescu.

Suferințele Românilor sub ultimii Fanarioți. Domnul Tudor. Revoluția și urmările ei. Renașterea culturală în Muntenia și Moldova.

VI. Domniile pământene. Regulamentul organic; rândueli întreburiile țării.

VII. Revoluția din 1848.

Situații și curente înainte de 1848, în țările române și Ardeal. Școala și cultura românească. Influențe apusene. — Figuri din acele timpuri. Revoluția în Ardeal și în țările române.

Lecturi; Alecsandri: Poezii; Mureșanu: Deșteaptă-te Române.

VIII. Pregătirea Unirii Principatelor.

Răsboiul Crimeii. Intoarcerea județelor basarabene. Noua organizare a țărilor române. Principatele și divanurile ad-hoc. Revendicările Românilor în fața Europei întregi. Napoleon III.

Principatele Unite cu doi domni deosebiți. Vieța în Principate, pe acele timpuri.

Lecturi: Alecsandri: Deșteptarea României.

IX. Rolul hotărîtor al scriitorilor.

Câteva figuri mari din acele timpuri, de ex. Gr. Alexandrescu, C. Negruzzi, M. Cogălniceanu, N. Bălcescu, V. Alecsandri, (mai ales cei cunoscuți dela l. română).

Notă. Se va scoate în relief nu atât personalitatea fiecărui, cât puterea curentului pornit și susținut de ei, însuflețirea lor în lupta pentru libertate și unire, patriotismul ce i-a făcut să lupte toți pentru aceiași idee. — Se va face înțeleasă însemnătatea învățaturii și scrisului în propășirea și biruințele unui popor. Nu se vor da de învățat nici date, nici titluri de opere. Cu prilejul lecturilor însă, se va cita întotdeauna numele autorului, astfel încât elevii să se familiarizeze treptat cu cele câteva nume mari ale trecutului nostru. Se vor citi, din autorii de mai sus, fragmentele care ilustrează mai bine ideile și sentimentele lor în luptă pentru libertate și unire.

CLASA VII-a.

(1 oră pe săptămână).

I. 24 Ianuarie 1859. Unirea Principatelor. Cuza-Vodă.

Cum s'a înfăptuit unirea; figura lui Cuza-Vodă; popularitatea sa, iubirea sa pentru cei mulți și săraci.

Lecturi: Creangă: Ioan Roată și Unirea; Ioan Roată și Cuza Vodă.

II. Cuza Vodă și Domnia lui.

Cele trei mari înfăptuiri ale domniei lui Cuza: recunoașterea Unirii, secularizarea averilor mănăstirești, împrăștierea țăranilor. Vieța în Principate sub Cuza Vodă. Câteva figuri mari din timpul lui Cuza. Insemnătatea zilei de 24 Ianuarie 1859.

III. Carol I.

Măsuri de rânduială în treburile țării. Înfăptuiri. Căile ferate, drumurile, comerțul, armata.

IV. Războiul pentru neatârnavare. Proclamarea Regatului.

Momente mai însemnate: Grivița, Plevna, Vidinul. Pacea dela Berlin și condițiunile ei teritoriale și sociale. Războiul balcanic și pacea dela București.

Lecturi: Alecsandri, din „Ostașii noștri”. Gane, Andrei Florea Curcanul; Coșbuc, din „Balade și Idile”, „Cântece de Vitejie”. „Povestea unei Coroane de Oțel” (fragmente).

V. Infăptuiri de seamă sub Carol I.

Organizarea și administrația țării. Școala și cultura românească. Cooperativele sătești. Câteva figuri însemnate din acel timp.

VI. Românii de sub alte stăpâniri. Legăturile noastre cu străinătatea.

Românii din Ardeal, din Bucovina, din Basarabia. Situații, curente, figuri în aceste ținuturi (elementar și scurt). Legături culturale cu Regatul. Dobrogea și războiul balcanic.

VII. Războiul european. 1914.

Intrarea în războiu a diferitelor popoare; mersul general al războiului (se va folosi mereu harta). Se vor face lecturi din episoadele invaziei germane în Belgia (Albert I), rezistenței franceze, luptelor italiene, vitejiei sârbești (Alexandru I). Se va arăta pregătirea Germanilor; rolul rezistenței și patriotismului populației civile.

VIII. Ferdinand I, întregitorul de țară.

Sentimentele poporului român în timpul neutralității. Moartea Regelui Carol I. Ferdinand I. Figura sa; patriotismul și jertfa sa. Regina Maria.

Marii sfetnici: Ion I. C. Brătianu, Nicolae Filipescu, Take Ionescu. Hotărîrea luată în ziua de 14 August 1916. Situația în acest moment.

IX. Războiul nostru pentru întregire.

Intrarea trupelor române în Ardeal; entuziasmul populației ardelen. Dobrogea, Rușii, Bulgarii.

Retragerea din Transilvania. Fronturile de luptă. Apărarea trecătorilor. Episoadele cele mai însemnate. Ocuparea teritoriului românesc; fazele însemnate. Retragerea în Moldova.

Refacerea. Greutăți și suferințe. Nădejdi și hotărîri. Generalul Berthelot. Noua armată română.

Mărăști, Mărășești, Revoluția rusă. Tratatul dela București.

Infrângerea Germanilor. Liberarea țării. Intrarea Regelui Ferdinand în București. Românii la Buda-Pesta. Proclamarea Unirii în provinciile românești: Basarabia, Bucovina, Transilvania.

Figuri mari de generali și eroi. Episoade din timpul luptelor. Lecturi. Fragmente alese din cărțile de istorie și din literatura războiului.

X. Pacea din 1918. România Mare.

Principiul naționalităților în tratatul de pace din 1918. Aplicarea lui în ce privește România și alte țări. România Mare din punct de vedere administrativ, economic și cultural. Minoritățile.

XI. Infăptuiri dela 1918 până acum.

Improprietărea țaranilor. Votul obștesc. Instituții, lucrări, organizări create dela războiu încoace.

Notă. Fără a intra în amănunte și explicațiuni ce nu ar fi înțelese, se vor arăta situațiile care impunea marile reforme și obligațiunile ce rezultă pentru cetățeni. Se va stabili o strânsă legătură cu lecțiile de educație cetățenească.

XII. Carol al II-lea și România de astăzi.

Marile griji ale poporului nostru: Unirea sufletească, învățământul și sănătatea publică, agricultura, comerțul, industria. Propășirea prin muncă, cinste și gospodărie. Armata și apărarea țării.

Dăm și o listă de cărți în care s'ar putea găsi fragmente în legătură cu lecțiunile de istorie:

Andreescu D.: Legenda Romei; N. Bălcescu: Istoria Românilor sub Mihai Viteazul; I. Bordea: Din mărețele zile ale neamului; D. Cantemir: Descrierea Moldovei; Constantinescu N. .: Lecturi din istoria patriei; G. Coșbuc: Povestea unei coroane de oțel; Dulfu P.: Povestea României Mari spusă de un soldat; Filimon N.: Ciocoi vechi și noi; Furtună: Cuvinte scumpe; C. Gane: Trecute vieți de Doamne și Domnițe; Ghica I.: Scrisori către Alecsandri; Hașdeu: Ioan Vodă cel Cumplit; Iorga I.: Domnul Tudor din Vladimir; Istoria Românilor pentru popor; Istoria Românilor în chipuri și icoane; Mihai Viteazul; Ispirescu P.: Istoria lui Ștefan cel Mare; Istoria lui Mihai Viteazul; Lazăr V.: Legende de pe cuprinsul țării românești; C. Kirițescu: Istoria războiului pentru întregirea României; Kirileanu T. S.: Povestiri despre Ștefan cel Mare; Maria Regina României: Țara Mea, Gânduri și icoane din războiu; Neculce: O seamă de cuvinte; Cronica;

Rădulescu Codin: Legende, tradiții și amintiri istorice; Rebreanu I.: Crăișorul; Sadoveanu M.: Vremuri de bejenie. Frunze'n furtună; Frații Jderi; Simionescu I.: Oameni aleși, Vol. I.: Străini, vol. II. Români; Sienkievicz: Quo Vadis; Slavici I.: Din bătrâni; Vasiliu A.: Povești și legende; Vlahuță: Din trecutul nostru; Ursu I.: Ștefan cel Mare; Diferite manuale de istorie; literatura războiului.

CULTURA SOCIALA ȘI ÎNVAȚAMANTUL CETAȚENESC.

I.

INSTRUCȚIUNI.

Educația morală și socială se dă copilului încă de mic prin formarea bunelor deprinderi și îndrumarea sentimentelor.

În felul acesta procedează părinții; în felul acesta procedăm și în primele clase ale școlii primare, când învățătorul-educator este ținut să observe și să călăuzească, zi de zi și clipă de clipă, toate manifestările și acțiunile copilului.

Când intră în cl. V-a, elevul are deprinderi căpătate din familie și din școală, are sentimente formate, în oarece măsură, și are, după împrejurări, o intuiție mai mult sau mai puțin vie și clară a binelui și răului.

De aci înainte, educația morală, socială și cetățenească rămânând tot practică și concretă, întemeiată și alcătuită din realități, poate și trebuie chiar să capete, un aspect oarecum mai intelectual, întrucât este timpul, la această vârstă, să facem pe copii să cugete asupra acțiunilor și sentimentelor, asupra îndatoririlor ce au față de sine și față de ceilalți. Voința copiilor se formează și trebuie îndrumată să călăuzească acțiunile și să aleagă, cugetat, binele de rău.

Educația socială și cetățenească va avea deci, în clasele V, VI, VII, mereu aceste două aspecte:

- a) Practicarea virtuților morale, sociale și cetățenești;
- b) Aprecierea cugetată a sentimentelor și acțiunilor.

a) Practicarea virtuților morale, sociale și cetățenești nu se va putea înfăptui și nu va da roade decât într'o atmosferă de disciplină liberă, în care orice regulă de purtare și orice sancțiune își are explicare și justificare în

mintea elevului. Pentru a da însă, acestuia, numeroase și variate prilejuri de formare, vom folosi în școală de câte ori este cu putință, metodele de conducere de sine. Vom îndruma de pildă pe elevi să se organizeze, alegând pe cei cărora li se încredințează anumite răspunderi: monitori de igienă, care veghiază la curățenie și aerisire; conducători ai cooperativei, casei de economie, bibliotecii; îngrijitori ai grădinii și animalelor; organizatori de serbări, supraveghetori ai elevilor din primele clase, etc. Invățătorul va căuta să creeze cât mai multe împrejurări de acestea, când elevii au prilejul să-și exercite voința, atât din punct de vedere individual, cât și din punct de vedere colectiv-social;

b) Aprecieria cugetată a sentimentelor și acțiunilor. Vom proceda cu mult tact și deosebită prudență. Vom ține seama mai ales, de firea fiecărui copil. Obiceiul de a analiza, de cele mai multe ori sub formă de muștrare, orice faptă, orice vorbă, orice atitudine a copilului, sub pretextul de a-l face să înțeleagă de ce nu trebuie să se poarte într'un anumit fel, nu numai că nu convinge, dar provoacă adesea rezistența acestuia. Vom proceda, așa dar, indirect, provocând pe copii să cugete și să aprecieze acțiunile și manifestările altora. Intâmplări povestite de învățător și culese din viața reală, lecturi alese cu îndemănare, comentate liber de fiecare și ducând la concluzii clare și precise; exemple citate din viața muncitorilor, din viața celor care s'au jertfit pentru un scop; din viața animalelor chiar — exemple de devotament matern, de solidaritate și munca organizată; biografii comentate ale oamenilor care, prin munca și devotamentul lor, au contribuit la propășirea omenirii; biografiile eroilor a căror faptă constituie înălțătoare exemple pentru toți.

Observăm iarăși, că în această educație, este mai bine să folosim de preferință exemplele bune și faptele frumoase, decât să analizăm prea amănunțit, pe cele rele și degradatoare.

Analizând faptele și sentimentele, provocând mereu aprecierea lor cugetată, cu ajutorul exemplilor vii, găsite în istorie și în realitatea actuală, vom impresiona sufletul copiilor, iar regula de viața se va întipări nu numai ca o cunoștință învățată, ci ca un adevărat criteriu de purtare, care intră în conștiință și o luminează.

În ce privește partea din programă referitoare la instituțiile administrative comunale, județene și de Stat — vom pune o deosebită grijă ca să lămurim cât mai concret posibil înțelesul terminologiei administrative. Nu se va stăruia atât asupra funcționării în amănunt a diverselor instituțiuni, cât vom căuta să explicăm rostul lor și să lămurim principiile lor de bază. Drepturile și datoriile pe cari cetățenii le au unii față de alții, obligațiunile lor — școlare, militare, fiscale, electorale — precum și organizarea și funcționarea serviciilor de Stat, sunt întemeiate pe principii morale care trebuiesc înțelese de elevi.

Plecând și aci dela exemple vii, concrete, alese în primul rând printre cele găsite în mediul de viață mai apropiat elevului, vom urmări înlănțuirea dela cauză la efect, dela faptă la consecință, pentru a scoate în evidență necesitatea instituțiilor, binefacerile ce ele aduc, necesitatea respectării consimțite a obligațiunilor noastre de tot felul.

II.

PROGRAMA.

CLASA V-a.

(1 oră pe săptămână).

Educația individuală.

Să fim sănătoși, curați și cumpătați. Să fim buni, răbdători și modești. Să fim muncitori și economi. Să spunem adevărul, să fim cinstiți și curajoși.

Educația morală și social-națională.

1. Să ne iubim părinții și frații și să-i ajutăm. 2. Să respectăm viața, avutul, cinstea și credințele altora și să-i ajutăm la nevoie. Să îngrijim și să cruțăm viața animalelor și plantelor. 3. Să ne iubim școala și pe învățător. 4. Să ne iubim țara și neamul.

CLASA VI-a.

(1 oră pe săptămână).

A. Instituții și autorități din comună.

I. Biserica și preotul. Școala și învățătorii. Biblioteca. Căminul cultural. Baia, dispensarul, spitalul, agenții sanitari și

medicul. Societăți de ajutor și ocrotire. Drumuri, cale ferată, poștă, telegraf, telefon. Islazul.

Se va explica necesitatea acestor instituțiuni și organizații, binefacerile ce aduc locuitorilor, evidențiind însemnătatea asociației și solidarității, precum și datoria, pentru fiecare, de a contribui la viața și opera socială. În mod firesc se va trece la organizarea administrativă comunală și apoi județeană, chemate să asigure bunul mers și să îngrijească de propășirea vieții locuitorilor.

II. Comuna: primarul și notarul. Atribuțiunile și îndatoririle lor. Obligațiuni electorale ale cetățenilor în comună. Comitetul școlar și epitropia bisericii. Percepția și percepătorul. Dările comunale. Obligațiunile fiscale ale locuitorilor. Impozite, stabilirea lor. Poliția comunală; jandarmul. Obligațiunea de a respecta liniștea, avutul și viața locuitorilor.

B. Instituții și autorități din județ.

III. Județul; administrația județeană; Prefectul. Capitala județului; instituțiile și autoritățile ei; comitetul școlar județean; revizoratul școlar; protoereul; spitalul, dispensarele, clinicele și instituțiile de asistență și ocrotire; casa centrală a meseriilor; camera de comerț; consilieratul agricol, etc., administrația financiară; serviciul drumurilor.

Iudecătoria; Tribunalul.

Notă. Plecând dela exemple precise, fapte și întâmplări trăite în mediul de viață al elevilor, se va evidenția rostul și foloasele aduse de aceste instituții, precum și obligațiunile cetățenilor față de ele.

CLASA VII-a.

(1 oră pe săptămână).

Neamul românesc; Națiunea română; Patria noastră; Statul român.

Statul. Constituția, legile, autoritățile publice.

a) Puterea legiuitoare și parlamentul.

Obligațiuni electorale: Conștiința alegătorului;

b) Puterea executivă: Guvernul, Ministerele; bugetul și impozite; respectul legilor; obligațiuni fiscale.

c) Puterea judecătorească.

Ce face statul pentru cetățeni.

Comentând exemple precise și întâmplări reale, se va arăta că Statul asigură împărțirea dreptății (egalitate între cetățeni), veghia la siguranța lor, organizează instituții, servicii, etc., menite să le aducă ajutor, sănătate, învățătură, viață mai bună și mai ușoară.

Datoriile cetățenilor către Stat: supunere față de legi, apărarea țării (pregătirea premilitară și serviciul militar), plata dărilor, obligațiuni electorale; muncă, înțelegere, colaborare, solidaritate națională.

Conștiința cetățeanului.

Națiunea română. România și locuitorii ei. Românii din alte țări. Elemente din trecut și prezent care leagă pe toți Românii. Regele; Monarchia constituțională.

Patria. Apărarea Patriei. Patriotismul.

Pentru această din urmă parte a programei, se vor face lecturi istorice, alegând textele care preamăresc faptele de vitejie și sacrificiu din trecutul mai îndepărtat sau mai apropiat. Se va stabili o strânsă legătură cu lecturile făcute la l. română și istorie.

România față de alte State. Respectul teritoriilor și tratatelor. Pace și războiu.

Societatea națiunilor.

G E O G R A F I A .

Clasa II	2/2 ore
„ III	2 „
„ IV	2 „
„ V	1 „
„ VI	1 „
„ VII	1 „

I.

Instrucțiuni pentru cl. II.

Invățământul geografiei în scoala primară, trebuie să urmărească, în afară de dezvoltarea puterilor sufletești ale elevilor, ca ei să dobândească, în primul rând, cunoștințe cât mai complete despre regiunea în care locuiesc și despre țara lor, și în al doilea rând despre țările învecinate și despre lumea

întreagă. Cunoscându-și bine regiunea în țara lor, ei învață să le prețuiască și să le iubească. Din comparația frumuseților și a bogățiilor regiunii și țării lor, cu acela din alte regiuni și alte țări, precum și din cunoașterea luptelor duse de locuitorii aceluia și a muncii lor încordate și stăruitoare, de ani îndelungați, pentru ridicarea și dezvoltarea economică și culturală a țării lor, elevii școlii primare, viitorii cetățeni, trebuie să dobândească încrederea în puterea comunităților omenești naționale, dorul și puterea de a lucra și ei pentru propășirea comunei lor, a regiunii și a țării lor.

Tot la învățământul geografiei trebuie să se scoată în evidență și să se stăruiească asupra luptei solidare duse de unele popoare cu natura, pentru existența lor, asupra spiritului de întreprindere, de stăpânire de sine, de tenacitate și de acțiuni îndrăznețe duse de unii oameni și de unele popoare spre a cuceri noi terenuri de exploatare și de a înlesni comunicațiile dintre țări. Exemple: lupta Olandezilor cu marea; străpungerea munților prin tuneluri (Simplonul, etc.); tăierea canalelor (Kiel, Suez, etc.); explorările polilor și a centrului Africii.

Pentru atingerea acestor ținte urmărite de învățământul geografiei, el nu trebuie să fie redus la încărcarea minții elevilor cu nenumărate definiții sterpe și cu un șir nesfârșit de nume de capuri, insule, peninsule, golfuri, munți, râuri și orașe, nici la chinuirea lor cu facerea a numeroase schițe și hărți, în fel de fel de culori. Toată acea înșirare rece și supraîncăcată de numiri și date geografice rămâne literă moartă și plictisitoare prin lipsa de viață și evocație. Copiii sunt dornici de lumi vii, de icoane concrete, asupra cărora să se proiecteze jocul imaginației lor. În locul numelor, datelor și vorbelor goale, cari nu spun nimic minții lor, să le dăm fapte, fapte legate de cauzele lor, fapte coordonate și sistematizate.

Educația geografică a elevilor trebuie să se sprijenească, cel puțin la început, numai pe experiența lor proprie. Primele cunoștințe geografice trebuiesc date numai pe calea intuiției directe făcute în curtea școlii și cu prilejul plimbărilor și a excursiunilor în sat, în împrejurimile satului și în regiune. Mai târziu ele trebuiesc întemeiate pe tablouri cu priveliști din natură și cu scene anume alese din viața și activitatea oamenilor din alte medii, pe descripții vii și povestiri caracteristice.

Fiecare școală trebuie să se străduiească să aibă o colecție de asemenea tablouri și albume. În lipsa acestora, se pot folosi colecții de cărți poștale ilustrate, cu vederi din diferite ținuturi și orașe, cu scene din viața și activitatea oamenilor.

Primele lecții de geografie trebuiesc făcute numai în curtea școlii și cu prilejul plimbărilor și a excursiilor în sat și în jurul satului. Copiii să învețe afară pe teren, ce este orizontul, ce sunt și care sunt punctele cardinale, cum ne putem orienta, care sunt și cum se numesc accidente de teren; ce este un izvor, ce este și cum se formează un râu, etc. Tot în chipul acesta vor învăța ce este un golf, un cap, o insulă, o peninsulă, etc. Chiar departe de mare, lacurile și râurile, iar în lipsa acestora, băltoacele și pâriiașele, ce se formează în urma ploilor, dau destule imagini vii, concrete, a acestor noțiuni geografice.

Despre regiunea pe care o locuiesc și despre țara lor trebuie să dăm elevilor o imagine cât mai bogată și cât mai vie. Aceasta nu însemnează însă că trebuie să le încărcăm mintea cu o nesfârșită înșirare de nume și de termeni tehnici. Mintea lor nu trebuie încărcată nici cu numere multe privitoare la mărimea orașelor și a țărilor, la înălțimea munților și lungimea râurilor. Toate acestea trebuiesc date în comparație cu mărimea ținuturilor și orașelor cunoscute de ei, cu aceea a înălțimilor și a râurilor pe care le-au văzut.

În toate clasele, lecțiile de geografie trebuie să fie însoțite de crochiuri și de hărți executate de învățător. Desenarea uliței pe care copilul trece zilnic, a satului și a împrejurimilor lui, contribuie să-l deprindă a vedea și mai târziu, a-și închipui, cum pot fi așezate regiunile depărtate, pe cari nu le poate vedea decât cu ochii minții. Să nu se uite însă că hărțile, oricât ar fi de bine executate, nu pot da o idee limpede despre un ținut, ori despre o țară și că, pe lângă această, hărțile desenate de elevi, osebit de munca de multe ori prea mare, pe care le-o cer, mai au neajunsul că le fixează atenția mai mult asupra lucrării materiale a desenului, decât forma, așezarea relativă și o idee vagă de relief. Ea este o simplă schiță de relativități, cari nu pot să aibă pretenția de a rezuma totalul de cunoștințe dintr'un întreg de gândire. Din simplu procedeu de ajutor, ea nu trebuie să devină țintă însăși a lecției. Nu se poate înlocui

o lucrare de imaginație și de gândire printr'o singură memorizare vizuală, prin amintirea câtorva linii și puncte văzute într'o așezare anumită și botezate cu vorbe ce se confundă.

Invățătorul se va mărgini să obișnuiască pe elevi cu citirea și folosirea hărții de perete și cu a celor din atlase.

II.

Instrucțiuni pentru cl. V—VII.

Vieța pe pământ.

Una din năzuințele învățământului fiind pregătirea pentru vieță a viitorilor cetățeni ai țării și întrucât învățământul primar superior are însemnătate covârșitoare, mai ales pentru copiii care rămân legați de sat, se cuvine ca în acest ciclu de învățătură, care le incununează activitatea pe acest tărîm, să li se dea cunoștințe cu ajutorul cărora să-și poată da seama de aspectele felurite și de realitățile vieții.

Geografia poate fi folosită minunat de bine în acest scop.

Părăsind sistemul de a o reduce la înșirare de numiri sarbede care nu pot spune nimic și nu se pot apropia de sufletul copilului, în loc de a alcătui lecțiuni stereotipe, care nu cer din partea elevilor decât memorizarea mecanică, ceea ce nu le poate fi decât respingător, ba chiar prilej de adevărate chinuri și robire irațională a sufletului și personalității lor, socotim că este mai nimerit, ținând seamă de restul acestui ciclu de învățământ, ca lecțiunile de geografie să le fie împărtășite sub forma de mici bucăți de lectură, din care să vadă, mai ales, aspectele felurite ale vieții pe pământ, să înțeleagă cât prețuiește locul, dar și cât prețuiește omul și să tragă învățătura cuvenită în legătură cu vieța satului și a neamului lor.

Pentru ca aceste lecțiuni să nu apară ca simple povești, ci dimpotrivă să fie prin ele înșile prilej de reculegere, de meditație și de puternic imbold către o vieță mai bună, să li se alătore întotdeauna exemple reale, luate din vieța popoarelor din diferitele părți ale globului, să li se alătore, pentru mai puternică influență, imagini caracteristice din privirea cărora să-și dea mai bine seama cum se înfăptuesc adevărate minuni prin munca ordonată și chibzuită.

Un aparat de proiecțiuni, câteva cărți adunate cu sârguință și pricepere, câteva colecții de vederi, ar fi zestre minunată

și dar neprețuit. Lipsurile, măcar vremelnic, ar putea fi împlinite în destul de mulțumitoare măsură de autorii de cărți didactice, care trebuie să alătore manualelor un bogat și bun material intuitiv (vederi, peisagii, diagrame, etc.).

* * *

Ocupațiunile cu ajutorul cărora omul își poate asigura existența.

Pornindu-se dela explicarea fiecăreia din principalele ramuri de activitate omenească, se vor arăta formele sub care ele au apărut, transformările și însemnătatea lor în legătură cu etapele pe care omul le-a străbătut în cadrul vieții organizate, regiunile de pe fața pământului care păstrează deosebită însemnătate pentru aceste feluri de ocupațiuni și ceea ce poate avea omul la îndemână în cuprinsul fiecăreia din ele.

Pentru fiecare se vor alătura exemplificări din cari să se poată vedea ce poate înfăptui omul prin muncă, spirit de organizare și colaborare, cum acesta a putut înfrunta greutatețile și totdeauna să se tragă învățămintele cuvenite în legătură cu viața poporului nostru.

În cele următoare s'au dat câteva exemple caracteristice. Propunătorii și autorii de manuale au latitudinea liberei alegeri; oricare ar fi exemplul ales se va porni întotdeauna cu descrierea peisajului geografic în cadrul căruia se înfăptuește fenomenul pentru ca în chipul acesta să se poată vedea legătura dintre natură și om.

III.

PROGRAMA ANALITICA.

CLASA II-a.

(2/2 ore).

Trimestrul I. — Exerciții de orientare. Orizontul. Punctele cardinale pe cer și pe pereții clasei, pe tablă și pe tăblițe. Orientarea în curtea școlii și a bisericii. Poziția și direcția școlii față de casa părintească, de biserică, de primărie, piață, oborul de vite, atelierele principale, casele de frunte din sat, de cimitir. Poziția și direcția acestora față de casă părintească.

Planul clasei după punctele cardinale. Planul școlii. Schița localului pe tablă și pe tăblițe. Curtea și grădina școlii.

Imprejurimile școlai. (Casele și locurile din vecinătatea școlai). Planul împrejurimilor școlai.

Noțiunea de uliță (stradă) și reprezentarea grafică a uliței (stradei). Drumul dela școală până la casa părintească, la biserică, la primărie, la piață, etc., cu enumerarea clădirilor și a așezămintelor principale. Reprezentarea grafică a acestor drumuri și așezăminte pe tablă și pe tăblițe.

Plimbare în sat și afară din sat (comună), la câmp, luncă, râu, baltă, deal, spre a da elevilor noțiuni exacte și depline despre câmp, luncă, râu, baltă, movilă, colină, deal. Mal drept și mal stâng.

Reprezentarea grafică a drumului dela școală la câmp, luncă, râu, baltă, deal, etc., cum și reprezentarea grafică a râului, bălții, movilei, dealului.

Trimestrul II. — Satul (orașul). Câteca ulițe principale și piețe și câteva clădiri publice dintre cele mai însemnate. Planul satului (orașului). Se va desena o schiță de plan, cuprinzând conturul satului (orașului), cu ulițele (stradele principale, piețele și clădirile publice cele mai de frunte.

Locuitorii satului (orașului) după naționalitate, religie și ocupație. Producțiunile principale.

Excursiuni la un sat sau oraș din apropiere. Noțiunea de sat și de oraș. Asemănări și deosebiri între sate și orașe. Ocupația locuitorilor din sat (oraș). Bogățiile principale. Comuna rurală și comuna urbană.

Organizarea comunei. Primarul, notarul și consiliul comunal. Atribuțiunile lor. Alte autorități ce mai sunt în comună.

Imprejurimile comunei. Câteva din satele vecine. Poziția lor, drumurile care duc spre ele (șosele și căi ferate), dealuri, râuri, bălți. Reprezentarea grafică a împrejurimilor comunei pe tablă și tăbliță. Noțiunea de hartă.

Locuitorii satelor vecine după naționalitate, religie, ocupație. Felul lor de viață, obiceiuri caracteristice. Legende în legătură cu vecinătățile comunei.

Trimestrul III. — Județul. Trecerea dela noțiunea de comună la aceea de județ. Numele, forma și mărimea județului, în care se află comuna. Hotarele județului, relieful și apele de

frunte (râuri, lacuri). Citirea hărții județului cu prezentarea reliefului și a apelor.

Capitala județului. Orașele și satele mai de frunte, însemnate prin trecutul lor, prin indeletnicirile deosebite ale locuitorilor, ori prin industriile lor.

Locuitorii județului după naționalitate, religie și ocupație. Portul lor. Bogățiile principale ale județului: plante, animale, minerale.

Drumuri mai însemnate: șosele și căi ferate.

Autoritățile județene: prefectura, tribunalul, revizoratul școlar.

CLASA III-a.

(2 ore).

1. Revederea noțiunilor geografice dobândite de elevi în clasa II-a; șes, luncă, movilă, colină, deal, vale, râu, baltă. Completarea acestor noțiuni cu noțiunile de munte, fluviu, mare. Reprezentarea lor grafică. Trecerea dela noțiunea de județ, la aceea de țară. Forma, mărimea și hotarele țării. Hotar natural și hotar convențional.

Infățișarea generală a reliefului țării: podișul Transilvaniei. Munții înconjurători: Carpați, ai Rodnei și Apuseni. Dealuri, șesuri.

Văile și apele cele mai de frunte: Dunărea, Oltul, Mureșul, Tisa, Someșul, Siretul, Prutul, Nistrul. Coastele mării, arătând numai conturul, fără nici un amănunt.

Ținuturile în care se desparte România: Banatul, Oltenia, Muntenia, Dobrogea, Moldova, Basarabia, Bucovina, Țara Crișurilor, Transilvania, Maramureșul.

Banatul*. — Margini (hotarele naturale și conventionale, infățișarea generală a reliefului. Nu se va intra în amănunte. Nu se va aminti decât unul sau doi din munții cei mai însemnați.

Văile și apele: Dunărea, (Porțile de Fier), Bega Timiș, Cerna.

Bogățiile naturale și producțiunile cele mai de frunte: cereale, pomi, păduri, pășuni, vite, cărbuni, fier, ape minerale.

* Școalele din fiecare regiune încep cu regiunea în care se află și continuă apoi cu acele dimprejur.

Industria. Lecturi geografice privitoare la bogățiile Banatului. (Uzinele de fier dela Reșița).

Locuitorii și ocupațiile lor de căpetenie. Portul locuitorilor.

Orașele și localitățile cele mai de frunte: Timișoara, Lugoj, Caransebeș, Reșița, Anina, Buziaș, Mehadia (Băile Herculane).

Căile de comunicație mai de frunte: șosele și căi ferate.

Toate celelate ținuturi se predau după acelaș plan.

Oltenia. — Dintre munți se amintesc numai: ai Mehedinților, Vâlcani și Părăng, cu vârfurile Mândra și Părăng.

Trecători: Lainici și Turnul-Roșu.

Văi și ape: Dunărea, Iiul și Oltul cu afluenții: Oltețul și Lotrul.

Intre orașele și localitățile cele mai de frunte, osebit de capitalele județelor se mai amintesc: Calafat, Drăgășani, Ocnele-Mari, Govora, Călimănești și Mănăstirea Cozia.

Muntenia. — Dintre munți se amintesc: ai Făgărașului, cu vârful Negoiu, Bucegi cu vârfurile Omul și Caraimanul, ai Buzăului.

Văi și ape: Dunărea, Oltul, Argeșul cu afluenții săi (Dâmbovița), Neajlovul, apoi Ialomița cu Prahova, Siretul cu Buzău și Râmnicul-Sărat.

Trecători: Bran, Predeal și Buzău.

Orașe: Osebit de capitalele județelor, se mai amintesc: Curtea-de-Argeș, Sinaia, Câmpina, Călugăreni și mănăstirea Dealului.

II. Dobrogea. — Dintre munți se amintesc: ai Măcinului; iar dintre ape: Marea Neagră cu insula Șerpilor și lacurile Razelm și Sinoe. Dunărea cu Delta.

Dintre localități, afară de capitalele județelor, se mai amintesc: Sulina, Cerna-Vodă, Tekirghiol, Turtucaia și Balcic.

Moldova, Basarabia și Bucovina. — Se predeu scotindu-se ca un singur ținut, așa cum erau în trecut.

Dintre munți se amintesc ai Vrancei, Tarcăului, Bistriței și Dornei cu vârfurile Ceahlău și Rarău.

Dintre trecători: Ghimeș-Palanca și Bicaz.

Văi și ape: Dunărea, Siretul cu afluenții: Suceava, Moldova, Bistrița, Trotușul cu Oituzul, Putna cu Milcovul, Bârladul, apoi Prutul cu Ceremușul, Nistrul cu Răutul.

Lacuri: Brateșul, Ialpușul, Conducul și Limanul Nistrului.

Orașe și localități principale: În Moldova, oșebit de capitalele județelor, se amintesc: Mărășeștii, Odobeștii, Slănic, Moinești, Comănești, Târgu-Neamțu, Baia.

În Besarabia, numai capitalele județelor, adăugând Reni și Bolgrad.

În Bucovina, numai Cernăuți, Rădăuți, Mănăstirea Putnei, Storojineț, Siret, Suceava, Câmpulung și Vatra Dornei.

III. Transilvania, Țara Crișurilor și Maramureșul, socotindu-se ca un singur ținut. — Dintre munți se amintesc: ai Rodnei, Călimani, ai Ciucului, Sebeșului, Retezatului și Apuseni.

Dintre vârfuri: Ineul și Pietrosul.

Ape și văi: Tisa, Someșul, Mureșul și Arieșul, Târnavele, Cele trei Crișuri și Oltul.

Dintre orașele și localitățile mai de frunte, oșebit de capitalele județelor, se mai amintesc: Năsăudul, Sovata, Borsec, Tușnad, Hațeg, Feldioara, Săliște, Ocna Sibiului, Alba-Iulia, Blaj, Hunedoara, Petroșani, Zlatna, Brad, Uioara, Satul Mare și Baia Sprie.

Sinteza întregii României (3 lecții). Marginile, mărimea reliefului, apele principale, văile.

Bogățiile de căpetenie, centrele industriale și comerciale.

Locuitorii: ocupațiile lor de căpetenie.

Orașele și localitățile cele mai de frunte.

Principalele căi de comunicație.

CLASA IV-a.

(2 ore).

Trimestrul I. — Noțiunea de Continent. Trecerea dela noțiunea de țară, la cea de Continent.

Europa. — Limite: Oceanul Înghețat de Nord, Oceanul Atlantic, Marea Mediterană, Marea Neagră, Munții Caucazului, Marea Caspică, fluviul Ural și Munții Urali.

Mări (Arhipelaguri): Marea Baltică, Marea Nordului, Marea Adriatică.

Golfuri: Finlandic, Gasconiei, Lyon, Genua, Salonic.

Peninsule: Scandinavia, Iberică, Italică, Balcanică, Crimeea.

Insule: Iutlanda, Islanda, Insulele Britanice, Corsica, Sardinia, Sicilia, Moreea, Arhipelagul, Creta, Șerpilor.

Strâmători: Pasul Calais, Gibraltar, Dardanele, Bosfor.

Relieful: Infățișarea generală a reliefului Europei. Dintre munți se amintesc Pirineii, Alpii, Apenienii, Balcanii, Dinarici, Pind, Carpați, Caucaz, Urali și munții Scandinavici.

Dintre vulcani: Vezuviul.

Fluvii: Dunărea, Nistrul, Ural, Volga, Vistula, Elba, Rinul Sena, Tibrul, Padul, Tamisa.

Lacuri: Genova, Onega, Ladoga.

Odată cu învățarea mărilor, insulelor, munților, apelor, peninsulelor, golfurilor, etc., se revăd și se completează noțiunile de insulă, peninsulă, golf, câmpie, podiș, vulcan, etc.

Statele vecine cu țara noastră, cum și cele mai de frunte. La fiecare stat se tratează despre: situația, întinderea și comparația cu țara noastră, relieful, apele, producțiunile de căpetenie, populația și starea ei culturală, forma de guvernământ, orașele de frunte, relațiile comerciale cu România.

Dintre orașe de frunte se amintesc:

Rusia cu Moscova și Petrograd și Ucraina cu Kiev și Odesa.

Ungaria: Budapesta, Debrețin și Seghedin.

Cehoslovacia: Praga.

Polonia: Varșovia și Lemberg.

Bulgaria: Sofia, Varna, Rusciuc, Vidin, Plevna, Filipopoli.

Iugoslavia: Belgrad și Agram.

Grecia: Atena, Salonic și Ianina.

Turcia: Constantinopol și Adrianopol.

Trimestrul II. — Italia: Roma, Neapole, Veneția și Triest.

Spania: Madrid.

Portugalia: Lisabona.

Franta: Paris, Lyon și Marsilia.

Belgia: Bruxelles.

Olanda: Haga și Rotterdam.

Elveția: Berna și Geneva.

Austria: Viena.

Germania: Berlin, Lipsca, Hamburg.

Danemarca: Copenhaga.

Suedia: Stocholm.

Norvegia: Oslo (Cristiania).

Anglia: Londra, Edimburg, Dublin.

Noțiunea de glob: Trecerea dela noțiunea de continent la

aceea de glob. Situația geografică a continentelor și comparația mărimii lor în raport cu Europa.

Trimestrul III. — Asia. Configurația Asiei, margini: Oceanul Inghețat de Nord, Munții Urali, fluviul Ural, Marea Caspică, Marea Mediterană, Marea Roșie, Oceanul Pacific.

Relieful Asiei. Infățișarea generală a reliefului. Platoul Central, Munții Himalaia.

Fluvii: Eufratul, Indul, Gangele, Fluviul Galben și Ienisei.

Statele principale. Dintre statele Asiei se tratează numai despre: Siberia, China, Iaponia, India, Turcia, Arabia, Persia, Palestina, amintindu-se orașele: Vladivostoc, Peking, Tokio, Calcuta și Delhi, Angora, Meca, Teheran și Ierusalim.

Rasele și producțiunile principale, în special acelea cari se aduc și pe la noi.

Africa. — Situația și configurația Africei, margini: Marea Mediterană, Oceanul Atlantic, Oceanul Indian, Marea Roșie.

Infățișarea generală a reliefului amintindu-se despre platoul central, Sahara și munții Atlas.

Fluvii: Nilul, Nigerul și Congo.

Dintre state se tratează numai: Egiptul, Algeria, Abisinia, Colonia Capului, amintindu-se orașele: Cair, Alger, Cap Town.

Locuitorii (rasele) și producțiunile mai însemnate, în special acelea cari ajung și pe la noi.

America. — Situația și configurația celor două Americi; margini: Oceanul Inghețat de Nord, Oceanul Inghețat de Sud, Oceanul Atlantic și Oceanul Pacific.

Infățișarea generală a reliefului; munții, amintindu-se Cordilierii de Nord și de Sud, platoul Braziliei.

Fluvii: Misisipi, St. Laurențiu, Amazonul.

Statele principale: Canada, Statele Unite, Mexic, Brazilia, Argentina, menționându-se orașele: Ottava, Washington, New-York, Mexic, Rio-de-Janeiro și Buenos Ayres.

Locuitorii (rasele) și producțiunile cele mai însemnate.

Oceania. — Situația, marginile și insulele cele mai mari.

Infățișarea generală a pământului (relieful).

Locuitorii (rasele) și producțiunile cele mai de frunte, între orașe se citează Melburn și Sidney.

Notă. — Toate continentele, inclusiv Europa, se vor trata numai pe baza hărții din clasă și pe glob, sau pe aceea făcută de învățător pe tablă.

CLASA V-a.

(1 oră pe săptămână).

P A M A N T U L .

Geografia generală. Fața pământului, uscatul și apa; continentele; oceanele. (Răspândire, grupare — lumea veche, lumea nouă — continentele nordice, continentele sudice).

Globul pământesc. — Forma pământului; depănarea zilelor și nopților — formarea anotimpurilor.

Zonele de căldură. Ce pot dăru și cum se poate desfășura viața omului în fiecare din acestea.

Neamul omenesc. Numărul și răspândirea pe fața pământului; forme caracteristice de viața în diferitele părți ale globului; rasele.

Notă. — Pentru mai bună înțelegere, se vor alătura câteva bucăți de lectură, din care copiii să poată desprinde învățăminte și pentru viața poporului nostru. In cele următoare dăm câteva exemple, adăugând că autorii au dreptul liberii alegeri.

Vânătoarea și pescuitul. Vânătoarea și pescuitul într'o regiune rece, o regiune temperată și o regiune caldă. Invățăminte pentru țara noastră.

Păstoria, Creșterea vitelor în Argentina și Australia. Creșterea vitelor în Elveția și Olanda. Invățăminte pentru țara noastră.

Industria. Industria casnică — mică — în gospodărie și ateliere mici. Industria mare într'o țară din vestul Europei. Aspecte din viața industrială a câtorva țări. Invățăminte pentru țara noastră.

Comerțul. Legătura dintre comerț, căile de comunicație și mijloacele de transport. Căile de uscat, de apă și aeriene; însemnătatea lor pentru dezvoltarea vieții comerciale.

Vieța comercială în Grecia. Vieța cooperatistă daneză; înfăptuiri pe teren agricol, industrial și comercial. Invățăminte pentru țara noastră.

(Cunoștințele de agricultură din alte țări se vor desvolta mai mult în școlile de tip agricol; cele de industrie, în școlile de tip industrial; cele de comerț în școlile de tip comercial).

Aspecte de viață. Aspecte din viața poporului olandez, elvețian și norvegian. Invățăminte pentru țara noastră. Forme și așezări omenești, vremelnice și stabile. Satul și orașul Aspecte din viața câtorva sate și orașe din țările vestice ale Europei, din care se vor scoate invățăminte pentru țara noastră.

Aspecte din viața satelor se vor citi în deosebi în școlile de tip agricol; cele din viața orașelor, în școlile de tip comercial și industrial.

Privire generală (pe scurt) asupra continentelor. Folosindu-se elementele de așezare, climă, ape, locuitori, bogății, prin mici descrieri și comparațiuni se vor scoate în evidență părți bune ori rele care au o hotărâtoare influență asupra vieții.

Geografie regională. a) Impărțirea Europei în regiuni naturale, după relief, climă, locuitori (Europa vestică, sudică, centrală și răsăriteană). La caracterizările făcute pentru fiecare din aceste regiuni, se va da deosebită luare aminte asupra aspectelor de viață economică.

b) Țările vecine cu România.

Fără amănunte de nomenclatură se vor scoate în evidență caracterele specifice ale peisajului geografic. Lecturile să îmbogățească materialul, din care elevul să poată dobândi, odată cu cunoașterea și invățăminte de real folos, pentru țara și poporul căreia aparține.

CLASA VI-a și VII-a.

INSTRUCȚIUNI.

Adevărați cetățeni sunt cei ce-și iubesc până la adorare patria și neamul.

Scoala a cărei menire este să formeze pe viitorii cetățeni trebuie să străduiască ca să trezească și să insuflă aceste sentimente în sufletele copiilor, pentru ca astfel ele să rămână ca o făclie vecinic aprinsă în conștiința tuturor.

Dintre obiectele de învățământ, studiul geografiei patriei contribuie în mare măsură la cizelarea și întărirea acestor sentimente alese, pentru că numai cel ce cunoaște cu adevărat pământul pe care trăește și neamul căruia aparține poate să-și dea seama că existența lui este strâns legată și de dependență

de pământul și existența celor de un neam cu el, poate ajunge la iubirea conștientă de patrie.

Cu această țintă, în ultimele două clase ale învățământului primar, s'a introdus studiul Geografiei României.

CLASA VI-a.

(1 oră pe săptămână).

ROMANIA.

(Partea întâia.)

Așezarea geografică a României. Pe fața globului și în continentul european.

Urmările bune cum și cele rele legate de această așezare pentru viața și puțința de dezvoltare a poporului român.

Hotarele României. Descrierea și caracterizarea acestora. Comparațiune cu țările înconjurătoare.

Vecinii: Poporul românesc în actuala organizare politică și structura etnică a Europei.

Relieful. Privire generală asupra plămuirii pământului românesc.

Varietatea, îmbinarea simetrică și răspândirea cumpănită. Urmarea asupra posibilităților de viață îndestulată și unitară a poporului român.

Marile unități morfologice; localizarea acestora.

Regiunile muntoase. Cununa carpatică — rădăcinile munților dobrogeni.

Diviziunile principale ale Carpaților.

Peisagii carpatice: munții Rodnei, masivul Ceahlăului, munții Bucegi și Făgăraș, munții Bănățeni și Apuseni.

Importanța Carpaților în viața poporului român; păstoria — transhumanța, exploatarea pădurilor, băeșitul. Vieța la munte.

Regiunile deluroase. Dealuri de sub munte, dealuri rămășițe din foste podișuri; întindere, localizare.

Peisagii de deal: Subcarpații, podișul Transilvaniei, Moldovei și Dobrogei.

Vieța omului la deal.

Depresiunile. Fizionomie, răspândire, localizare. Deosebirea acestora de ținuturile înconjurătoare și însemnătatea lor pentru viața omenească.

Regiunile de șes. Șesul Dunării — șesul Tisei; caractere specifice, localizare.

Descrierea Bărăganului. Vieța la șes.

Regiunile de luncă. Luncile râurilor. Lunca și delta Dunării.

Aspecte ale peisagiului din luncă și deltă.

Vieța în lunca și delta Dunării.

Clima. Factorii climatici. Mersul temperaturii; fizionomia celor patru anotimpuri în diferitele părți ale țării. Regimul vânturilor. Regimul ploilor.

Influența hotărâtoare a factorilor climatici asupra activității omenești.

Aspecte din vieța săteanului român în timpul verii și în timpul iernii.

Clima și agricultura; cum ar putea fi înlăturate neajunsurile legate de factorii climatici.

Hidrografia. Bazinul Mării Negre, Dunărea, Nistrul, râurile afluate principale, salbele de lacuri și bălți.

Peisagii geografice: Valea Dunării la Cazane și Porțile de Fier; Valea Dunării între Călărași și Brăila; Valea Nistrului lacurile de munte, limanurile.

Caracterele apelor curgătoare în legătură cu relieful și factorii climatici.

Importanța pentru vieța omenească.

Vegetația—Fauna. Principalele formațiuni vegetale; localizare, fizionomia și elementele caracteristice ale fiecăreia.

Câteva din animalele caracteristice din cuprinsul acestora.

Codrul în vieța poporului român.

Regiunile de pădure și stepă de odinioară; umanizarea acestor regiuni prin activitatea omului.

Pământul românesc ca leagăn de formare și ca scut de apărare al ființii poporului român.

CLASA VII-a.

(1 oră pe săptămână).

ROMANIA.

(Partea II-a).

Locuitori. Număr, densitate, structură și unitate etnică.

Poporul român; caractere etnice; hrana, îmbrăcămintea, locuința, uneltele, credința, obiceiuri, stare culturală, ocupațiuni.

Elementele eteroglotte; explicarea prezenții acestora; locuri de răspândire, caractere și aspecte din viața acestora.

Omul și natura: munca organizată ca element de asigurarea existenței și afirmarea unui popor.

Industria. Industria casnică, mică și mare.

Principalele ramuri de industrie; localizarea, importanța economică.

Industria în viața poporului român.

Comparațiune cu țările Europei vestice și țările vecine.

Căile de comunicație. Negoțul.

Soiul căilor de comunicație; Răspândire; Importanța economică a acestora.

Importanța Dunării și Mării Negre ca artere de comunicație.

România și comerțul european și mondial.

Comerțul intern. — Iarmaroacele. — extern. — de tranzit.

Vieța comercială românească în trecut și în timpurile de față.

Importanța comerțului pentru dezvoltarea economică a unei țări.

Așezări. Stâna, odaia, cherhanaua, sate, orașe. Răspândirea. Gruparea și fizionomia acestora.

Vieța de sat, viața de oraș.

Un sat de munte, deal, șes; un centru urban (comercial, industrial, etc.).

O gospodărie de munte, o gospodărie din Ardeal, o gospodărie din Bărăgan.

Privire generală asupra bogățiilor României pentru a scoate în evidență darurile neprețuite ce el oferă cu dărnicie omului.

Pentru mai bună înțelegere se vor da pe scurt câteva date asupra țărilor vecine și prin comparațiuni se vor scoate punctele mai slabe dar, și de superioritate ale pământului și poporului românesc.

Românii de peste hotare. Răspândirea și aspecte din viața acestora.

ȘTIINȚELE FIZICO-NATURALE.

Clasa III 2 ore

Clasa IV 2 ore

I.

Instrucțiuni pentru cl. III—IV.

I. Invățământul științelor fizico-naturale în școala primară are de scop să lămurească elevilor unele fenomene ale naturii, cauzele cari le produc și aplicarea lor la viața practică, să formeze și să desvolte spiritul de observație al elevilor, îmbogățindu-le în acelaș timp mintea cu cunoștințe folositoare.

În predarea acestor cunoștințe, punctul de plecare și temelia lecțiilor trebuie să fie natura și manifestările ei, observările făcute direct de elevi asupra acelor manifestări și experiențele făcute în fața elevilor.

Programa analitică cuprinde numai acele cunoștințe, ce se pot preda pe cale intuitivă și de experimentare. Cartea are un rol cu totul secundar, este un ajutor al elevului și al învățătorului, spre a confirma și recapitula cele învățate prin experiență.

La predarea lecțiilor de zoologie și botanică, cari pot fi considerate ca continuare a intuiției, nu este îngăduită obiecțiunea că nu sunt la îndemână oricând mijloacele de intuiție directă, ori prin modele sau tablouri: cu atât mai vârtos nu se poate pretexta că în predarea lecțiilor de fizică nu sunt la îndemână aparatele necesare pentru experiențe sau observațiuni. Cu un pahar sau cu o cană de apă se pot face numeroase experiențe de fizică ca: evaporare, fierbere, soluție, presiunea aerului, presiunea lichidelor, presiunea atmosferei, coeziune, curcubeu, etc. Cu o bucată de hârtie mai groasă, încălzită la foc și frecată repede între mână și pieptarul hainei de lână, se poate arăta cum ia naștere electricitatea prin frecare, atracția electrică, pendul electric, etc.

Fenomenele naturale ca: nor, ceață, fulger, trăsnet, etc., se lămuresc cu ocaziunea apariției lor; altele (evaporare, condensare, vânt, etc.), prin experiențe în fața elevilor și observații analoage făcute de ei altădată, afară din școală. Afară de aceasta, cu puțină îndemânare și bunăvoință, se pot construi unele aparate simple de sârmă sau de tinichea, ori se pot procura ușor ace, plută, lemn, unul sau două tuburi de sticlă sau de cauciuc, lucruri necesare la numeroase experiențe ca: dilatare, corpuri bune și rele conducătoare de căldură, condensare, distilare, explicarea vânturilor, echilibrul lichidelor, etc.

2. La nici o școală primară nu trebuie să lipsească grădina școlară.

Dacă în țări cu totul industriale (Germania, Austria, Cehoslovacia, Belgia, Elveția), grădina școlară nu lipsește nici unei școli, dacă țări cu teren ingrat și climat aspru (Suedia, Norvegia, Danemarca, Elveția) au avut de mult grijă, ca grădina școlară să fie mijlocul cel mai puternic pentru cultura elevilor, atât generală cât și specială, cu atât mai mult în România, țară agricolă cu teren și climă cum rar se mai găsesc, cu populație rară și dedată mai numai agriculturii, nu trebuie să se neglijeze grădina școlară. O școală, care are teren împrejur și nu-l utilizează cu orice preț ca grădină școlară își tăgăduște scopul, prin neglijarea celui mai eficace mijloc de învățământ.

O întindere cât de mică de teren în apropierea școlii aduce foloase nemăsurate, dacă e inteligent utilizată ca grădină școlară. Aci se pot dobândi în mod ușor, plăcut și durabil, nu numai cunoștințele speciale, dar și cele generale, deprinzând totdeodată pe copii a iubi ocupațiile lucrative și productive. Multe ramuri de învățământ găsesc în grădina școlară ajutor prețios pentru aplicarea și propășirea lor. Aci se pot ține lecții de științe naturale; lecții de desen după natură (plante, frunze, flori, fructe, insecte); lecții de compuneri libere (cum îngrijim cutare plantă, cum se arată grădina vara, iarna, primăvara, etc.); lecții de intuiție, etc.

4. Învățătorul trebuie să se pătrundă de adevărul că, fără mijloace de intuiție, învățământul științelor fizico-naturale nu poate fi predat rațional și cu folos și să ia măsuri pentru înființarea fără întârziere a muzăului școlar de clase.

Având la îndemână colaborarea elevilor școlii acest muzău poate lua ființă fără greutate, numai puțină stăruință și bunăvoință să se depună. Lipsa acestui muzău constituie pe viitor un motiv de neadmitere la examenul de înaintare și la înaintarea pe grade, prevăzute de art. 119 și 120 din legea învățământului primar.

II.

Instrucțiuni pentru cl. V—VII.

Studiul științelor fizico-chimice în aceste clase are rolul să lămurească elevilor fenomenele din natură și să le dea

cunoștințe temeinice despre foloasele pe cari le are omul din diferite produse naturale sau transformate de industrie.

În predarea acestui studiu, toate cunoștințele vor fi câștigate numai pe temeiul a numeroase și variate observațiuni și experiențe făcute în clasă, în natură sau cu ocazia vizitelor la diferite fabrici, ateliere, magazine, etc., din localitate sau apropiere.

Experiențele se vor putea face cu aparate cari se pot înjgheba de fiecare învățător fără multă cheltuială și osteneală. Un pahar, un vas de pământ, câteva ace, puțină sârmă, o bucată de tinichea, câteva eprubete, câteva dopuri, o lampă cu spirt făcută dintr'o călimară și un fitil, alături de utilizarea fenomenelor care se petrec în natură, sunt laboratorul învățătorului.

Dacă se adaogă și observațiuni culese în vizitele și excursiunile arătate, învățătorul va isbuti să pună la îndemână elevilor un bogat material de fapte și observațiuni, cari vor da prilej la explicațiuni și interpretări numeroase.

După ce elevul a vizitat o fabrică, un magazin, etc., va fi obligat să noteze într'un caiet tot ce a văzut. Notițele vor fi controlate a doua zi de învățător.

Experiențele făcute de învățător se vor repeta și de elevi.

În programul fiecărei clase s'au dat, la capitolele respective, numeroase îndrumări, cari vor fi executate potrivit resurselor pe cari le oferă localitatea și împrejurimile.

În niciun caz nu se va da o cunoștință nouă fără observații și experiențe. A face altfel, înseamnă a omori interesul pentru un studiu de o covârșitoare importanță practică și a pierde vremea elevilor. Negreșit toate cunoștințele din program se vor da cu un scop practic, utilitar și în vederea formării interesului pentru natură și muncă omenească.

III.

PROGRAMA ANALITICA.

CLASA III-a.

(2 ore).

Trimestrul I. — Aerul. Atmosfera.

Căldura. Dilatarea corpurilor. (Aplicațiuni practice). Ter-
6*.

mometrul, Corpuri bune și rele conducătoare de căldură. Evaporare. Fierbere. Forța vaporilor.

Cum se formează norii, ceața, roua, ploaia. Inghetarea apa; degerarea legumelor; cum se formează bruma, zăpada, apa degerarea legumelor; cum se formează bruma, zăpada, poleiul. Explicarea vânturilor. Electricitatea: dezvoltarea ei prin frecare, scânteia electrică, fulger, trăsnet, paratrăsnet.

Magnetul.

Trimestrul II. — Intrebuițarea metalelor. Fierul, fonta sau tuciul și oțetul; cositorul, arama și bronzul; argintul și aurul.

Foloasele mineralelor. Pământul. Oale. Pământ nisipos, nisip, pietriș, gresie. Sticla. Piatra de var și fabricarea varului, tencueli. Cărbunii de lemn sau mangalul. Cărbunii de pământ, lignitul. Țițeiul, petrolul și păcura.

Trimestrul III. — Observarea fenomenelor principale ale vieții plantelor. Încolțirea, creșterea. Condițiile necesare creșterii plantelor; lumina, umezeală. (Câteva experiențe simple în grădini sau în ghivece, prin care să se învedereze aceasta).

Părțile plantei și funcțiunile lor. Înmulțirea plantelor prin semințe, butași, altoirea. (Experiențe simple în grădină sau în ghivece spre a dovedi puterea de încolțire a semințelor, calitatea lor și influența adâncimii la semănat).

Observarea diferitelor feluri de pământ din localitate cu ocazia unei asemenea excursiuni. Pământul arabil: pământ negru, nisipos, argilos, văros. Principalele lucrări agricole: aratul, săpatul, prășitul.

Experiențe în grădina școlară spre a dovedi foloasele arăturii adânci, ale mușuroitului.

CLASA IV-a.

(2 ore pe săptămână).

Trimestrul I. — Foloasele plantelor. Vița de vie și facerea vinului. Oțetul, spirtul (rachiul, țuica). Păstrarea fructelor. Fânul și păstrarea lui. Trifoiul, lucerna, inul și cânepa (pânza, țesutul). Hârtia.

Foloasele animalelor. Laptele (facerea untului și a brânzei). Untura, seul, săpunul, lumânările. Lâna și părul (aba sau dimie, postav). Păstrarea ouălor. (În localități unde sunt fabrici, elevii vor observa acestea cu prilejul unei excursiuni).

Trimestrul II. — Noțiuni sumare despre corpul omului. Tubul digestiv și digestiunea. Aparatul respirator și respirațiunea. Aparatul circulator și circulațiunea. Sfaturi igienice despre rană, apa de băut, vestminte, binefacerile trailului în aer liber și ale vieții câmpenești. Scheletul. Sistemul nervos și muscular.

Lectură. Sfaturi igienice despre pericolul alcoolismului și abuzul tutunului. Muncă și odihnă. Curățenie, băi.

Igiena locuinței. Casa (expunere, luminat, aerisire și încălzit).

Enumerarea câtorva boale molipsitoare: râia, anghina, scarlatina, vărsatul, tifosul (lingoarea), oftica și sfaturi pentru a se feri de ele.

Trimestrul III. — Cultura plantelor stăruindu-se mai ales asupra celor cultivate în localitate. Grâul, secara, orzul, ovăzul. Porumbul (pelagra). Cultura lor. Moara, măcinatul, facerea pâinii (se va observa cu ocazia unei excursiuni la o moară, o brutărie).

Cultura legumelor și a zarzavaturilor în genere. Cartoful, fasolea, morcovii, pătlăgelele.

Insecte folositoare: albina, mierea și ceara: viermii de mătase.

Observare. — Ordinea în care se vor trata aceste subiecte se poate interverti după anotimp și împrejurări.

CLASA V-a.

(2 ore pe săptămână*).

Noțiuni de corpuri solide, lichide și gazoase.

(Se va scoate din prezentarea a diferite corpuri).

Toate corpurile cad fiind atrase de pământ. Se vor face câteva experiențe. Firul cu plumb și cumpăna zidarului. Se vor verifica suprafețe orizontale și verticale. Planul înclinat și importanța lui practică.

Greutatea. Pârghii și scripet. (Se vor prezenta diferite pârghii: clește, foarfeci, topor, sapă, roabă, cântar, balanță, balanță zecimală). Se vor face numeroase exerciții de cântărire. Dacă școala nu are aparate de cântărit, elevii vor fi conduși

* În școlile de fete, câte 1 oră pe săptămână.

la diferite magazine. Elevii vor construi un cântar din lemn, o balanță din lemn și carton.

Lectură. Importanța pârghiilor.

Echilibrul corpurilor. (Se vor face numeroase experiențe cu obiectele din clasă, cu bucăți de carton cu diferite forme, cu ouă golite și umplute cu nisip sau alice. Se vor stabili condițiunile echilibrului).

Importanța cunoașterii condițiunilor de echilibru.

Corpuri lichide. Apărarea lichidelor. (Se vor face experiențe cu un ou care se va introduce în apă puțin sărată, în apă mai sărată și în apă foarte sărată). Din aceste experiențe se vor scoate principiile plutirii, înotului și submarinului.

Lectură despre vapoare și submarine.

Vase comunicante. Alimentarea cu apă a orașelor și satelor: puțuri, fântâni, fântâni arteziene. Nivelă cu bulă de aer. Aplicațiuni.

Densitatea. (Definiția se va scoate după ce se vor calcula densitățile câtorva corpuri solide și lichide). Alcoolmetru, lactometru, densimetru. (Dacă școala nu are, elevii vor fi conduși la o lăptărie unde vor lua densitatea laptelui, la o droguerie, unde vor calcula densitatea câtorva acizi, uleiuri, alcooluri).

Importanța cunoașterii densității diferitelor corpuri pentru viața practică.

Pompe, sifon.

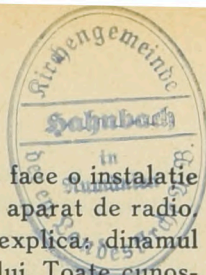
Atmosfera. Se vor face experiențe ușoare pentru a proba existența aerului și rezistența lui. Barometrul (se vor arăta un barometru la un magazin sau o drogherie sau la stația meteorologică). Se vor explica legăturile între presiunea atmosferică și schimbarea vremii.

Meteore apoase. Ploaia, roua, bruma, zăpada.

Plutitul în atmosferă: baloane, aeroplane.

Căldura. Cum se propagă. Corpuri bune și rele conductoare de căldură. (Se vor prezenta și face experiențe, se vor arăta aplicațiunile practice ale acestei proprietăți). Termometre. Dilatare, evaporare, fierbere, topire, disolvare, solidificare, distilare. Se vor face numeroase experiențe. Se va stăruii asupra aplicațiunilor acestor fenomene în viața de toate zilele. Mașina cu vapori. Sobe și calorifere, transporturi. Ghiața artificială.

Electricitatea. Pe lângă experiențe ușoare făcute în clasă, se

va vedea un element de sonerie și soneria. Se va face o instalație de sonerie. Se va vedea un acumulator dela un aparat de radio. Se va vizita o uzină electrică, unde se vor explica dinamul și diferite aparate pentru înregistrarea curentului. Toate cunoștințele despre electricitate vor fi scoase numai experimental sau din explicațiuni făcute la uzina electrică, sau la diferite instalațiuni electrice, în fața aparatelor care funcționează. Se vor repeta toate cunoștințele din primele patru clase primare: cum se formează electricitatea, conducerea electricității, etc. Aplicațiunile electricității. Telegrafia, telefonica, tramvai și tren electric. Aplicațiuni în medicină. Luminatul cu electricitate, paratrăznetul, etc.

Lectură. Căderile de apă din România, și importanța lor.

Lectură. Transformarea energiei electrice în alte feluri de energie.

Sunetul. Cum se propagă. Ecoul și rezonanța. Diferite instrumente muzicale. Fonograful.

Lumina. Cum se propagă. Oglinzi și lentile. Diferite instrumente optice: lupa, microscopul, lanterna de proiecțiune, cinematografele.

CLASA VI-a.

(2 ore pe săptămână*).

Școale tip industrial și comercial.

Aerul și compoziția lui. Importanța oxigenului și azotului. Respirația și ruginirea.

Apa. Compoziția apei. Apa bună de băut. Lectură. Importanța apei. Carbonul și compușii lui. (Se vor prezenta elevilor diferite feluri de cărbuni. Se va vizita o mină de cărbuni, dacă este în apropiere, sau instalațiuni care întrebuințează cărbuni). Arderea. Acidul carbonic. (Se va vizita o fabrică de apă gazoasă). Lectură. Cărbunii în România și importanța lor.

Fosforul. Fabricarea chibriturilor. Fosfații în agricultură.

Metale uzuale. Fierul, fonta, și oțetul, cuprul, plumbul, zincul, aluminiul, nichelul. Aliajul. Importanța aliajelor. (Se vor prezenta diferite obiecte lucrate din aceste materiale sau aliajele lor. Se va stăruie asupra utilității lor în industrie, agri-

* În școlile de fete, câte 1 oră pe săptămână.

cultură și mai ales pentru apărarea națională). Lectură. Metalurgia în România.

Se va merge la un magazin de fierărie unde se vor vedea diferite obiecte fabricate de metale și aliajele lor.

Diferite pietre. Piatra de var și derivate. (Var, ciment). Gipsul și ipsosul, silicea, argila. Se va merge la un râu sau gărlă și se vor arăta diferite pietre, stăruindu-se asupra însușirilor după cari se cunosc. Se va merge la diferite instalațiuni industriale care transformă aceste pietre. Lectură. Pietrele în construcție, pavaj, ornamentație, fabricarea faianțelor și porțelanului, fabricarea sticlei în România.

Lemnul. Diferite esențe. Cunoașterea și întrebuințarea lor. (Se va merge la un ferăstrău, la tâmplar, dulgher, căruțaș și se vedea diferite esențe de lemne, proprietățile și întrebuințările lor). Lectură. Industria lemnului în România.

Diferite produse chimice. Spirtul de sare, apa tare, salpetrul, țipirigul, soda caustică, boraxul, sarea amară, piatra vântată, piatra acră. Se va stăruie asupra cunoașterii și întrebuințării lor. (Se va merge la o drogherie, unde se vor vedea toate aceste produse, prețul de cost, de vânzare, unde se fabrică, cum se păstrează).

Ingrășăminte. (Se va merge la Camera agricolă sau la un proprietar din apropiere, care le întrebuințează). Fosfații și nitrații. Ingrășămintele în agricultură.

Materii alimentare. Se va merge la o băcănie, unde se vor vedea și prețurile și conservarea, ambalajul. Se va stăruie asupra conservării, alterării și falsificărilor.

Coloniale, diferite uleiuri și grăsimi, laptele și derivatele lui. Zahărul, glucoza și derivatele lor, fructele uscate, magiunul și marmelada. Lectură. Industria alimentară în România.

CLASA VII-a.

(2 ore pe săptămână*).

Școale tip industrial și comercial.

Produse comerciale de origine animală: blănuri, piei, păr, coarne, copite. (Se vor vizita magazine de blănuri, cojocării, tăbăcării). Lectură. Industria pieilor în România.

* In școlile de fete, 1 oră.

Lâna. Diferite varietăți; cum se cunosc, cum se cunoaște un fir de lână. Carnea. Valoarea alimentară și conservarea cărnii. (Se vor vizita măcelăriile și fabricile de mezeluri din oraș).

Fulgi și puf.

Icre și diferite conserve de pește. Lectură. Piscicultura în România.

Ceara și mierea. Apicultura în România.

Boranjicul. Viermii de mătase în România.

Produse comerciale de origine vegetală. Diferite torturi și țesături din bumbac, in, cânepă, mătasă cum se cunosc. In-
trebuințarea și trănicia fiecăruia. (Se va merge la diferite magazine, unde se vor examina felurite țesături).

Celuloza și derivații ei: nitroceluloza, mătasea artificială, hârtia. (Se va arăta cum se deosibește mătasa artificială de cea naturală). Lectură. Industria hârtiei în România.

Materii colorante, vegetale și minerale.

Materii rășinoase, esențe și lacuri. (Se vor vedea la magazinele care le desfac).

Cereale și derivate: făină, amidon, paste alimentare. Lectură. Industria morăritului în România. (Se va vizita o moară).

Produse de fermentațiuni. Diferite băuturi alcoolice. Lectură-alcoolismul.

Diferite brânzeturi fermentate. (Se vor vedea la o băcănie).

Petrolul și diferiți combustibili lichizi. Lectură-petrolul în România.

I G I E N A.

I.

INSTRUCȚIUNI.

Invățământul și mai ales practica igienei trebuie să ocupe un loc precumpănitor în școală. El va forma una din preocupările de căpetenie ale învățătorilor și școlarilor. Păstrarea sănătății, fortificarea corpului, au cea mai strânsă legătură cu viitorul Patriei, care cere plugari și muncitori sănătoși și robuști, intelectuali, sănătoși, soldați voinici și ageri.

Pentru aceasta, învățătorul va căuta să formeze în școlarul lui deprinderi igienice atât de puternic înrădăcinate, încât

copilul să nu se simtă bine și mulțumit decât când este curat și îngrijit.

Curățenia elevului trebuie să aibă pentru învățător mai multă valoare decât silința, înțelepciunea și bunătatea.

Ca să ajungă la această înaltă prețuire, învățătorul, din prima zi de școală și în fiecare zi, va inspecta cu grijă curățenia mâinilor, a feței, a părului, a unghiilor, a hainelor și rufelor elevilor. Nu se va mărgini să dea sfaturi, ci va pune pe elevi să se spele, să-și taie unghiile, să se pieptene, etc., în fața lui, explicându-le și arătându-le cum să procedeze.

Va observa cu deosebită grijă deprinderile rele, exemple: scobitul în nas și urechi, frecatul ochilor, băgatul degetului în gură, etc., și va căuta prin sfaturi să le stăvilească.

Printr'o permanentă grijă de practica igienei personale, de curățenia și igiena clasei — care va fi dată în seama elevilor —, printr'o deosebită atenție care se va da elevilor celor mai curați și îngrijiți din clasă, deprinderile de viață sănătoasă se vor înrădăcina și vor rămâne toată viața.

În fiecare clasă se va face un tablou de merit, în care se vor trece toți elevii cari n'au avut nici o observație la curățenie, timp de o lună. Nu vor fi excluși copiii ai căror părinți sunt mai sărmani, sub pretextul că sunt mai rău îmbrăcați, pentru că nu valoarea hainelor va fi prețuită ci curățenia și îngrijirea lor.

Organele de control vor nota, cu deosebită grijă, și în primul rând, curățenia elevilor, a mobilierului și a clasei și vor exclude dela înaintare pe învățătorii cari o vor neglija.

În privința predării acestui studiu, cunoștințele teoretice nu vor avea nici o valoare, dacă nu vor fi însoțite de demonstrațiuni, povestiri și experiențe din viața copilului și a familiei lui, de documentări prin vizite la case bine construite, bine întreținute, la infirmerii, spitale, laboratoare, instituții diferite pentru îngrijirea copilăriei, colonii de vară, etc.

Copilul va trebui să termine școala cu convingerea adâncă că sănătatea, viața, puterea de muncă și îngrijirea corpului, a hainelor, a locuinței, printr'o viață din care abuzurile de orice fel vor fi excluse. El va trebui să fie deprins cu o viață în care munca va alterna cu somnul și repausul în aer curat și în case mai confortabile, cu camere spațioase în care soarele va străbate prin geamuri mari și curate.

Numeroase povestiri din viața elevilor și a familiilor lor, din ceea ce cunosc ei în sat; variate experiențe de ordin igienic făcute în școală, cunoștințe câștigate în mod practic, fie prin deprinderi în școală, fie prin discuțiuni cu școlarii, vor fi un puternic auxiliar în ajungerea scopului urmărit.

Vieța de mizerie a săteanului și muncitorului, care adesea au uitat baia și întrebuițarea săpunului; care se hrănesc insuficient, abuzează de alcool; muncesc uneori până la sleire, pentru a se odihni în alt timp până la trândăvie, trebuie să inceteze cât mai repede, altfel neamul nostru nu va putea progresa.

Deaceea, învățătorul să nu se simtă înjosit; din contră, să facă inspecția curățeniei și îngrijirii corpului și hainelor. Învățătorul, prin felul cum va ști să lucreze, îi va inspira copilului groază de murdărie, de diverși paraziți, cari din nenorocire pe mulți copii nu-i mai impresionează.

O oră din zi, o zi din săptămână, o săptămână din lună, vor fi în deosebi prilej de învățăminte și practice igienice, duse așa de departe încât copilul să simtă curățenia, îngrijirea și ordinea ca trebuințe fără cari viața n'ar avea rost și înțeles: curățenia totală, care să echivaleze însăși cu demnitatea omenească înțeleasă în adâncul respect pe care omul trebuie să-l aibă de corpul și sufletul lui.

Dar pentru ca această convingere să fie dusă cu convingere din școală acasă, trebuie ca însuși învățătorul să fie exemplu de curățenie, ordine și grije; trebuie ca prin geamurile curate ale soarelui, care să descopere mereu un mobilier curat și îngrijit, o pardoseală spălată, pereții văruiți din care murdăria și praful să fie excluse. Ar trebui să fie scos din învățământ acel învățător care omoară copilăria neîngrijind-o și să nu fie înaintat nici un învățător care n'a știut să infiltreze convingerea că sănătatea, puterea și voioșia se câștigă și se păstrează prin igienă, că viața omenească nu se înțelege și nu se poate numi astfel fără igienă.

În ce privește programul de cunoștințe, el va valora numai când va fi bine împlinit de învățător, care se va referi mereu la viața elevului și a mediului, la experiența elevului, la practica celor mai amănunțite sfaturi igienice.

În această lucrare, adevărată operă națională, învățătorul

va stăruî să aibă concursul medicilor, cari vor vizita școala, vor consulta pe cei debili și vor da sfaturi de îngrijire, vor vedea pe cei atinși de diferite afecțiuni, pe cei slăbiți din cauza unei alimentațiuni insuficiente, etc.

O cantină școlară modestă, în care copiii debili, sau care stau departe de școală, vor avea o ciorbă caldă de carne, fasole sau cartofi, va fi o adevărată binefacere.

O mică farmacie școlară, cu cele mai uzuale și mai ieftine medicamente, din care buruienile de leac să nu lipsească, va fi un puternic ajutor în lupta pentru sănătate.

Vizite la copiii bolnavi, cu un mic pachetel de medicamente, sau plante de leac și sfatul d-lui învățător vor fi bine venite în modestele locuințe ale sătenilor și muncitorilor.

Notă. — Pentru a putea da elevilor săi deprinderile de curățenie arătate, este absolut necesar ca învățătorul să instaleze în școală un spălător, cu mijloace cât de reduse.

O altă grije de căpetenie este să asigure igiena apei de băut.

Căldările sau butoaietele cu apă stătută, expusă prafului din sală, cana din care toți copiii beau unul după altul, trebuie să dispară cu desăvârșire din școlaele noastre.

În sfârșit, învățătorul nu va neglija să organizeze întreținerea curățeniei la closete, aceasta formând o condiție de bună educație și sănătate pentru elevi.

II.

PROGRAMA ANALITICA.

CLASA V-a.

(1 oră pe săptămână).

În câteva ore se vor aminti cunoștințele privitoare la corpul omenesc. Noțiuni sumare despre: piele, păr, unghii. a) Funcțiunile, îngrijirea și curățenia lor; spălaturile diferitelor părți ale corpului, băile, tunsul părului, tăiatul unghiilor. (Învățătorul va inspecta în fiecare zi curățenia corporală a elevilor și va da îndrumări practice de felul cum să se facă. Va pune pe elevi să se spele, să-și taie unghiile chiar în școală). (A se vedea îndrumările).

b) Sgârieturile de pe piele, panarițul, buboaele, dalacul, îngrijirea lor.

c) Râia. Cum se ia, cum se cunoaște, cum se vindecă. Această boală parazitară fiind un adevărat flagel mai ales în populația sătească, învățătorul va avea grijă și de familia elevului. O va sfătui să se îngrijească, să prepare o alifie din untură și floare de pucioasă, o fiertură din cenușa strujenilor și cocenilor de porumb, cu care să se spele și apoi să se ungă cu alifie.

Dacă familia nu se îngrijește, va vesti agentul sanitar și medicul.

Noțiuni sumare despre ochi, urechi, nas și gură. Îngrijirile cari se dau acestor organe.

Combaterea obiceiului urât de a se freca la ochi, a se scobi în nas, în urechi, a băga degetul în gură, etc. Pericolul acestor obiceiuri. Învățătorul va trebui să stărpească neapărat aceste deprinderi rele.

Aerul și noțiuni sumare despre aparatul respirator. Pericolul lipsei de aer. Alterarea aerului prin pulberi, gaze otrăvitoare, apropierea de bălți, etc. Avantagiile vieții în aer curat. Pericolul aerului stricat.

Boalele care se transmit prin aer. Tuberculoza și difteria. Asfixierea. Primele ajutoare în caz de asfixiere.

Apa. Cum se cunoaște o apă bună de băut. Cum se contaminează o apă. Ce condițiuni trebuie să îndeplinească un puț sau fântână pentru a nu se contamina. Pericolul consumării apei contaminate: ouă de limbrici, holera, diaree și dezinterie, febră tifoidă.

Sterilizarea apei prin fierbere și alte procedee.

Se va stărui asupra pericolului lipsei latrinelor și al dejecțiunilor omenști de pe câmp.

Noțiuni sumare despre aparatul digestiv.

Alimente, Pâinea, mămăliga, carnea, ouăle, laptele și derivatele lui. Pastele făinoase. Uleiurile și grăsimile animale. Fructele și legumele. Se vor da câteva noțiuni privitoare la compoziția acestor alimente, valoarea lor alimentară și rolul lor în corp.

Porția de întreținere și muncă. Hrana săteanului și muncitorului. Pericolul consumării alimentelor alterate. Pericolul consumării cârnii cu trichină și cisticerci, a peștelui cu botriocefali.

CLASA VI-a.

(1 oră pe săptămână).

Noțiuni sumare despre mușchi, schelet și sistemul nervos.

Igiena muncii, repausului și somnului cu aplicațiuni la viața plugarului și meseriașului. Jocuri și sporturi. Oboseală fizică și surmenajul fizic.

Noțiuni sumare despre aparatul circulator.

Emorații. Primele ajutoare de dat în caz de emorații.

Căldura animală. Cum ne apărăm contra frigului și căldurii. Accidente datorite frigului și căldurii. Primele ajutoare în caz de insolație și degerături.

Imbrăcămintea săteanului și meseriașului. Cum este și cum ar trebui să fie.

Locuința săteanului și meseriașului.

Alegerea terenului, orientarea, material de construcție, împărțirea, utilizarea camerelor.

Lumina dela soare și luminatul. Incălzitul, aerisitul, îngrijirea și curățenia casei.

Baia și latrina, (se va stăruie asupra necesității latrinei și unei băi cât de rudimentară).

Aceleași cunoștințe și despre atelier.

Curtea cu diferite dependențe. Construcție, întreținere, așezare. Curățenia și îngrijirea curții.

CLASA VII-a.

(1 oră pe săptămână).

Noțiuni despre microbii cari produc bolile cele mai obișnuite.

Porțile prin care pătrund microbii în corp.

Cum ne apărăm de microbi. Antisepsie, asepsie, dezinfectare, izolare, vaccinare și seroterapie.

Lectură. Munca și exercițiile fizice alternate cu repaus și somn, hrană suficientă, aer curat, lumina soarelui sunt cei mai buni prieteni ai oamenilor în lupta contra boalelor.

Insecte cari transmit boli și insecte incomode.

Muștele. Cum se stărpesc. Țânțarii în transmiterea frigurilor palustre. Paludismul. Cum ne apărăm. Secarea bălților.

Păduchii de corp în transmiterea tifosului exantematic.
Cum se stârpesc.

Ploșnițe, purici și păduchi de corp. Cum se stârpesc.

Animale de curte în transmiterea bolilor contagioase.

Căinii și turbarea. Vitele de lapte și tuberculoza. Caii și Morva.

Igiena satului. Alimentarea cu apă; băi, latrine.

Boli sociale: pelagra, sifilisul și alcoolismul.

Medicina casnică. Plante medicinale, recoltarea, conservarea și întrebuințarea lor.

Infuziuni, decoctiuni, macerațiuni, cataplasme, sinapisme, prișnițe împachetări, fricțiuni, ventuze.

Comercializarea plantelor medicinale.

La școlile de fete se va preda în plus următoarele:

Îngrijirile ce se dau noului născut. Alăptarea naturală și artificială. Întărcatul și regulile de observat la întărcat. Regimul copilului întărcat. Îngrijirea corporală: baia, înfășatul, cântărirea. Dentiția și turburările ei. Preumblarea în aer liber. Somnul. Boabele primei copilării. Îngrijirile cari se dau copiilor bolnavi.

ȘTIINȚELE ȘI PRACTICA AGRICOLA.

Indrumări.

Științele și practica agricolă au o importanță covârșitoare, pentru că agricultura este ocupația de căpetenie a majorității populației noastre și principalul nostru izvor de viață și bogăție.

Deaceea trebuie să i se dea de învățător importanța pe care o merită.

Prima condiție, care se cere pentru ca acest studiu să-și ajungă scopul, este transformarea lui dintr'un învățământ de vorbe într'un învățământ de fapte; de lucrări în grădină și la câmp, însoțite de experiențe, observațiuni și demonstrațiuni cât mai numeroase și mai variate.

Laboratorul nu va fi catedra și sala de clasă în care se toarnă cunoștințele cum s'ar turna apa într'un pahar; ci grădina, câmpul, natura.

Pentru aceasta fiecare școală va avea o grădină sau va

arenda un teren, în care se vor face toate lucrările și culturile prevăzute în program, potrivit localității și anotimpului.

Culturile demonstrative se vor face cu o deosebită grijă de învățător; ele trebuie să invedereze adevărul că un pământ bine lucrat, îngrășat, udat, semănat cu semințe selecționate, este un adevărat izvor de bogăție și produce mai mult decât un pământ neîngrijit.

Dintr'o îngrijire sistematică a animalelor, din numeroase vizite făcute în gospodăriile bune din sate, ferme, etc., se va vedea ce înseamnă o vită bine îngrijită și cât profit poate avea plugarul dela ea.

Elevul va trebui să termine școala primară desăvârșit pregătit pentru plugărie, cu dragoste și interes pentru munca câmpului și pentru vite, cu dorința de a cultiva cât mai bine bucata lui de pământ, mereu atent la înfăptuirile noi din domeniul agricol.

Lucrări agricole se vor face și iarna și vor consta în culturi demonstrative în ghivece, cutii, etc.; în îngrijirea sistematică a vitelor, pasărilor, stupilor; în curățirea pomilor de cuiburi de omizi; în îngrijirea împrejmirilor, a uneltelor de plugărie, a sălașurilor animalelor, a alegerii semințelor, etc. etc.

În programul nou, noțiunile și practica agricolă au fost împărțite în mai multe ramuri. În fiecare școală, indiferent de regiune se vor studia și practica noțiunile de agricultură generală; se va alege o ramură agricolă mai importantă potrivită regiunii, căreia i se va da o dezvoltare deosebită și fiindcă o specializare absolută nu se întâlnește în nici o parte a țării, nu se vor neglija nici celelalte ramuri ale agriculturii. Plugarul, pe lângă o grădină cu pomi, poate avea și una de legume, doi boi, o vacă sau câteva oi, câțiva stupi, poate cultiva și viermi de mătase.

Învățământul practic se va completa prin vizite la cei mai buni gospodari din sat, la ferme particulare și la fermele statului.

În colaborare cu elevii, fiecare învățător va alcătui un calendar al muncilor agricole, din fiecare anotimp, lună și dacă e posibil și săptămână. Acest calendar va fi afișat în clasă și notat în caiet de fiecare elev, păstrat ca să-i servească de îndreptar mai târziu.

Se accentuează încă odată că s'ar face o greșală neiertată

dacă s'ar da cunoștințe depe catedră și dacă aceste cunoștințe n'ar fi rezultatul practicei la câmp, în grădină, etc., sau al observațiilor culese în vizitele la diferite ferme sau gospodării.

Numeroasele îndrumări date în program vor fi executate de învățător și elevi.

PROGRAMA.

CLASA V-a

Tip agricol.

Notă. — Nici o cunoștință teoretică nu se va da, fără să fi fost precedată, însoțită sau urmată imediat de practică pe teren.

AGRICULTURA GENERALA.

1) Cunoașterea pământului din grădina școalei și a terenului de cultură. (Se vor face săpături în mai multe locuri în grădină, se vor lua probe de pământ și se vor examina. Se vor stabili prin probe de pământ și din alte grădini următoarele categorii de pământ: pământ negru, argilos, nisipos, calcaros).

2) Cunoașterea diferitelor categorii de pământ printr'o analiză simplă, ușoară.

3) Proprietățile acestor pământuri. (Se vor stabili prin observațiuni în grădini și prin experiențe ușoare).

4) Îmbunătățirea pământurilor prin îngrășăminte naturale. (Se va dovedi prin culturi demonstrative, punându-se pe un lot împărțit în mai multe părți egale, aceeași cantitate și calitate de sămânță dintr'o plantă și întrebuițându-se la fiecare un anumit îngrășământ, în aceeași cantitate: gunoiu de vite mai nou sau mai vechiu, compost, urină).

5) Pregătirea pământului din grădină pentru cultură. (Se va împărți grădina în brazde sau straturi, se va desfunda și săpa. se vor arăta uneltele întrebuițate. În Septemvrie și Octomvrie).

6) Stârpirea dușmanilor plantelor. (Cărăbuși, fluturi, omizi, șoareci. Se va face practic).

7) Cunoașterea boalelor și paraziților diferitelor plante. (Se va face la fața locului în grădină. Se va face stârpirea lor prin diferite soluțiuni pregătite de elevi sub con-

ducerea învățătorului. Elevii vor nota într'un carnet felul cum se fac aceste soluțiuni, de unde se cumpără materialele, costul lor, etc.).

LEGUMICULTURA.

1) Pregătirea locului. (Se va împărți în brazde, se va desfunda, se va transporta gunoiul și întinde. Se vor arăta unelte).

2) Semănarea cepei și a usturoiului pentru primăvară. (În lunile Septemvrie și Octomvrie se vor semăna câteva straturi din grădina școalei).

3) Se va face recoltarea, alegerea și păstrarea semințelor pentru primăvară.

4) Se vor prepara uneltele de grădinărie. (În lunile Decemvrie și Ianuarie, elevii vor fi puși să repara, să ascuță, să pună cozi la diferitele unelte necesare grădinăriei).

5) Se va face o răsadniță caldă și planta semințe de zarzavaturi timpurii: ceapă, usturoiu, ridichii de lună, saladă, etc. (Această răsadniță se va face în luna Ianuarie. Elevii vor trebui să dea toate îngrijirile necesare plantelor cultivate în răsadnițe).

6) Se vor face straturi calde pentru răsaduri de primăvară. (Această lucrare se va executa în luna Februarie sau la începutul luni Martie).

Asupra acestor culturi în răsadnițe se vor face numeroase observațiuni de elevi. Vânzarea zarzavaturilor timpurii va învedera profitul avut.

7) Se vor executa diferite lucrări de primăvară în grădina de legume.

8) Se vor semăna pe loc diferite legume și zarzavaturi. (Mazăre, bob, arpagic, usturoiu, spanac, lobodă, morcovi, țelină, pătrunjel, păstârnac, etc.).

9) Se va face răsadnița rece.

10) Se va răsădi zarzavaturile din răsadnița caldă și rece.

VITICULTURA.

1) Se vor alege, pregăti și păstra coardele. (Această lucrare se va face în Septemvrie și Octomvrie. Se vor nota învățămintele scoase din aceste lucrări).

2) Cele mai renumite varietăți de vițe. (Se vor vedea în podgorii când strugurii au ajuns la maturitate. Ce învățăminte se scot din cele văzute).

3) Cunoașterea pământului prielnic viței de vie (Se va merge la mai multe vii și examina pământul).

4) Se va arăta cea mai bună expunere a viței de vie. (Se va face comparație între mai multe vii, arătându-se deosebiri între o vie bine expusă și o vie rău expusă).

5) Plantarea viei și facerea lucrărilor de întreținere. (Butășirea, marcotajul, altoitul, port-altoii și producătorii direcți, răsădirea altoilor, altoirea pe loc și la masă, plantarea în școală a vițelor altoite, îngrijirea vițelor puse în buloane. Se vor nota cu grijă toate observațiunile scoase din aceste lucrări).

POMICULTURA.

1) Se vor culege și stratifica sâmburii de pomi roditori. Se vor nota observațiunile și învățămintele scoase din aceste lucrări.

2) Se vor face numeroase exerciții de altoire în clasă.

3) Se vor alege, tăia și păstra, mlădițele pentru altoit în coroană și despicătură. (Se vor nota cu grijă observațiunile și învățămintele scoase din aceste lucrări).

4) Se vor curăți pomii de cuiburi de omizi și se vor cerceta sâmburii puși la încolțit. (Aceste lucrări se vor face în cursul lunii Februarie. Se vor nota toate observațiunile și învățămintele scoase din aceste lucrări).

5) Se vor însămânța în brazde sâmburii cari au fost puși la stratificat.

6) Se va nota influența diferitelor lucrări asupra dezvoltării pomilor, prin culturi demonstrative.

7) Săpatul și plivitul pueților în școala de pomi.

ZOOTEHNIA.

1) Creșterea pasărilor de curte. Cum se îngrijesc, cum se prăsesc: boli, leacuri; dușmanii pasărilor. Ouăle, păstrarea și alegerea lor. (Îngrijirile se vor face de elevi).

2) Creșterea și îngrijirea porcilor. Soiurile mai alese de porci: Mangalița, Yorc, — văzute la crescătorii sau

gospodari. Cocina și îngrijirea ei. Îngrijirea porcilor. Bolile porcilor și leacurile lor. Prepararea și păstrarea cărnei de porc și a grăsimii. (Se vor arăta un coteț și o cocină sistematică, care să se poată face și de un gospodar mai sărac. Se va stăruii asupra hranei, igienei animalelor și a adăposturilor, cum și a selecționării raselor. Se vor face vizite la cei mai buni gospodari din sat sau împrejurimi, la ferme particulare sau ale statului. Toate observațiunile culese, se vor nota fără a se pretinde memorizarea lor).

APICULTURA.

1. Se vor așeza stupii la iernat.
2. Se vor scoate stupii dela iernat.
3. Se vor îngriji primăvara.

Notă. Toate observațiunile culese cu ocaziunea acestor lucrări vor fi notate cu grijă de elevi și vor forma prilej de învățăminte.

4. Roitul albinelor. Prinderea roiului și așezarea lui în stup, roit artificial și natural. (Ce observațiuni și învățăminte s'au scos din aceste lucrări).

5. Scoaterea mierii, topirea cerii. (Se vor cântări, se vor nota prețurile de vânzare — ținându-se seamă de cheltuielile făcute, se va scoate venitul unui stup).

Notă. Fiecare școală va avea cel puțin un stup sau mai mulți stupi de diferite sisteme, cu cari se vor face toate lucrările și toate observațiunile. În mai mulți ani, se vor face observațiuni asupra condițiunilor celor mai prielnice în cari se pot desvolta albinele și produce mai mult.

SILVICULTURA.

Cariere, produse naturale din regiunea bălților.

Prin excursii în pădurile apropiate sau mai depărtate, la fierăstrae, la tâmplari, dulgheri, dogari și în general la toți meseriașii cari folosesc lemnele, se vor cunoaște diferite feluri de arbori, tăierea lor, proprietățile și întrebuițările lemnului fiecărui arbore.

Excursiunile în pădure se vor face și iarna pentru a se cunoaște arborii după scoarță, muguri, etc.

Cunoștințele vor isvori numai din observații, se vor nota fără să se memorizeze.

Rolul pădurilor; se va vedea pe teren prin comparație cu terenuri despădurite.

Vieața arborilor se va cunoaște din observarea în natură.

Se va face o școală de arbori în care se vor practica aceleași operațiuni ca și la pomi, mai puțin altoitul. Puieții se vor planta în curtea școlii, pe drumurile satului, pe diferite râpe din sat sau din apropierea satului. Se vor da și sătenilor cari voiesc să-l planteze.

Fânețele și pășunile din golurile pădurilor și poenile muntilor.

Cariere.

Calcarul și nisipul, (se vor vedea la o gârlă sau la o carieră. Se vor vizita vărniți de var și o fabrică de sticlărie, dacă sunt aproape). Argila. (Se vor vedea diferite varietăți de argilă. Se va merge la o cărămidărie, la un olar, etc).

Cărbunii de pământ, țițeiul, sarea, apele minerale. (Se vor face vizite, dacă e posibil, în localitățile unde se găsesc aceste produse; dacă nu se poate, se vor aduce aceste produse în clasă).

Produsele naturale din regiunea bălților. Salcia, răchita, trestia, papura, țipirigul. — Se vor vedea în natură. Se va merge la diferiți meseriași cari întrebunțează aceste produse. La lucrul manual se vor folosi aceste produse.

Piscicultura. Diferite feluri de pești și condițiunile cele mai bune în care se pot desvolta. Acestea se vor stabili prin observațiuni în râuri, bălți sau la un iaz anume făcut.

HORTICULTURA.

Pentru școlile rurale de fete.

1. Legumicultura.

a) Cum se aleg locurile pentru cultura legumelor.

b) Pregătirea unei răsadnițe și a straturilor. (Se vor executa).

c) Se vor cultiva legume obișnuite în localitate.

d) Se vor observa și stârpi paraziții și dușmanii legumelor.

2. Avicultura.

Ingrijirea cotețului și curții pasărilor. Cunoașterea ouălor fecundate și punerea lor sub cloșcă. Ingrijirea cloștelor. Clocitul artificial. Creșterea puilor. Higiena și boalele lor. Hranirea diferitelor pasări de curte. Ouatul și conservatul ouălor. Ingrășarea și tăierea pasărilor. Toate cunoștințele se vor da practic. Lucrările se vor efectua de eleve în gospodăria școalei sau pe rând, în gospodăria fiecărei eleve. E de dorit ca fiecare școală să aibă o mică crescătorie, din al cărui venit s'ar acoperi cheltuelile. Se vor vizita diferite gospodării din sat, cari au pasări bine îngrijite. Se va vizita o crescătorie de pasări sistematică, dacă este aproape.

CLASA VI-a

Notă. La legumicultură, apicultură și silvicultură se va continua sau face acelaș program, intensificându-se lucrările practice și scoțându-se cât mai multe adevăruri asupra vieții și dezvoltării plantelor cultivate, în legătură cu umezeala, căldura; dușmanii plantelor și stârpirea lor; paraziții noi cari au apărut. Se vor face probleme asupra rentabilității diferitelor culturi. Se vor varia și înmulți culturile demonstrative.

AGRICULTURA GENERALA.

1. Se va pregăti pământul pentru cultură.
2. Se vor face diferite lucrări de toamnă. (Se vor scoate din observațiuni rostul și rolul lor).
3. Se vor face diferite observațiuni pentru alegerea semințelor și pregătirea lor. (Ciuruitul, saramuratul, etc.).
4. Se vor semăna: grâul, orzul și secara de toamnă. (Aceasta unde se obișnuiesc astfel de culturi).
5. Gunoirea câmpului. (Se vor studia îngrășămintele verzi și se va face o demonstrație cu aceste îngrășăminte).
6. Probarea puterii de incolțire. (Se va face cu diferite semințe păstrate pentru primăvară cum și cu cerealele care se seamănă toamna).
7. Se va face o cultură comparativă pe un lot de 64—128 mp. (Din această cultură se va învedera rolul unei

săpături mai adânci sau mai puțin adânci, a doua săpătură a prășitului, a semănatului prin împrăștiere, a semănatului în rânduri, a întrebuintării diferitelor îngrășăminte artificiale. A selecționării semințelor, etc.).

8. Se vor face diferite semănături de primăvară, (orz, ovăz, porumb, cartofi, hrișcă, plante textile). Se va experimenta cultura bumbacului. (Se vor face experiențe privitoare la valoarea prășitului).

9. Seceratul, treeratul păioaselor.

10. Intorsul miriștelor.

Notă. Din fiecare lucrare, învățătorul va conduce pe elev să tragă învățăminte cât mai numeroase pentru viață.

VITICULTURA.

1. Valoarea diferitelor varietăți de struguri. (Se va face prin vizite, toamna, la diferite vie).

2. Culesul strugurilor.

3. Mustul și vinul.

4. Se vor face lucrările de toamnă și primăvară. (Tăierea, îngropatul, desgropatul, arăcitul, legatul și săpatul).

5. Apărarea viilor de brumă și îngheț.

6. Plantarea definitivă a vițelor în vie. (În Octombrie sau în Martie).

7. Plivitul, copcitul și legatul viței.

8. Stropitul cu soluțiuni pentru combaterea manei.

Notă. Fiecare școală din regiuni viticole, va avea câteva coarde de viță de vie, asupra cărora se vor face diferite observațiuni și toate lucrările. Nu vor lipsi vizite în viile cele mai bine îngrijite

POMICULTURA.

1. Gunoirea pomilor toamna. (Se va face cu elevii).

2. Curățirea și văruirea pomilor. (Idem).

3. Răzuirea cu peria de sârmă a lichenilor și mușchilor de pe pomi. (Fiecare elev va avea în seamă lui

un număr de pomi, pe care îi va răzui și asupra cărora se vor face toate lucrările).

4. Facerea propilor pentru sădirea pomilor. (Fiecare elev va face un număr de gropi în care va sădi pomii pe cari îi va îngriji tot timpul).

5. Curățirea pomilor, (de ramuri uscate, rău crescute, dese, etc. etc. În luna Februarie sau începutul lui Martie).

6. Sădirea de primăvară a pomilor.

7. Tăiatul vlăstarelor de prisos și ciupitul lor. (Această lucrare se va face în Mai, cu deosebită grijă și sub directa supraveghere a învățătorului).

8. Altoirea în ochiu adormit. (Înainte de a se face pe pomi, elevii vor face numeroase exerciții cu diferite ramuri). Se va avea în vedere în special pomii fructiferi obișnuți.

Notă. Este de prisos să stăruim asupra faptului că absolut toate lucrările se vor face de elevi conduși de învățător; că elevii, ajutați de învățători, vor face numeroase observațiuni și vor scoate învățăminte.

Nu vor lipsi vizitele la cei mai buni gospodari din sat, la fermele și pepinierele din sat și din apropiere.

Puietii altoiți vor fi împărțiți sătenilor pe un preț mic sau chiar gratuit.

Elevii cei mai buni vor fi premiați cu puietii altoiți.

ZOOTEHNIA.

1. Creșterea cailor. Prăsirea. Alăptarea și întărcarea mânjilor. Hrana și adăpatul cailor. Grajdul. Bolile cailor și lecuirea lor. (Se vor vedea diferiți cai din sat. Se va vizita o herghelie sau o crescătorie de cai).

2. Creșterea animalelor bovine. Prăsirea. Alăptarea și întărcarea vițelilor. Alegerea vitelor de muncă și de lapte. Soiuri bune cari pot fi crescute în regiune. (Se vor vizita diferite gospodării din sat cari au vite frumoase, precum și diferite ferme din apropiere). Îngrijire, hrană și adăpat. Grajdul. Boalele vitelor și lecuirea lor.

3. Creșterea oilor. Prăsirea. Alăptarea și îngrijirea mieilor. Alegerea mieilor de prăsilă. Hrana oilor și adăpatul

lor. Alegerea soiurilor pentru lapte și lână cari pot fi crescute în regiune. Cunoașterea diferitelor calități de lână. Tunsul oilor.

Bolile oilor și leacurile lor.

POMICULTURA.

Pentru școalele rurale de fete.

1. Școala de pomi. Alegerea și pregătirea locului pentru școala de pomi.

Inmulțirea puieților, sisteme de altoire, îngrijirea și formarea puieților.

Cultivarea în mod special a pomilor din localitate.

Facerea gropilor și plantarea puieților. Îngrijirea pomilor în timpul vegetației.

Combaterea boalelor, insectelor și animalelor vătămătoare.

Recoltarea și păstrarea fructelor. Impachetarea și vânzarea lor.

Conserve de fructe.

Notă. Toate lucrările se vor face de eleve în grădina școalei. Sub nici un motiv nu se va da nici o cunoștință, decât în urma observațiilor și lucrărilor făcute. Se vor vizita gospodării bune din sat, pepiniere și ferme vecine.

2. Agricultură. Se vor face aceleași lucrări ca și cele din programul băeților din cl. V.

CLASA VII-a

AGRICULTURA GENERALA.

1. Se vor arăta diferite unelte de mână și mașini.

2. Se vor recolta: porumbul, păstăioasele, sfecla, oleioasele, etc.

Se va cosi otava. Se va semăna rapița.

3. Se vor pune la păstrat recoltele. (Grăunțe, paie, coceni, fân, rădăcini, tubercule, etc. Se va face nutreț saramurat).

Se vor arăta diferitele adăposturi pentru unelte și recolte.

(Lucrurile arătate aci, se vor face desigur și în alți ani în timpul toamnei).

Lectură. Vânzarea în comun a cerealelor. Banca populară, obști, cooperative de vânzare și cumpărare.

Seleționarea semințelor. Se va face o cultură comparativă cu semințe selecționate și neselecționate.

Cum se îmbunătățesc proprietățile fizice și chimice ale diferitelor feluri de pământuri: drenaj, irigație, săpat, prășit, îngrășăminte complete și necomplete. Se vor face și culturi demonstrative.

Asolamentele.

Cultura specială a nutrețurilor artificiale: trifoiul, lucerna, sparceta, borceașul, etc. Se vor cântări recoltele, se vor face comparații între aceste nutrețuri, între ele și cele naturale.

Cultura plantelor oleoase.

Se va face un ierbar cu plante locale.

Se vor cultiva, recolta și conserva plante medicinale.

LEGUMICULTURA.

Păstrarea legumelor. Industrializarea lor.

Cultura lor după cerințele consumatorilor.

Insemnătatea comerțului ce se face cu legume și zarzavaturile.

Notă. Se va vizita piața unui oraș, unde se vor vedea diferite legume, cerințele consumatorilor, transport și ambalaj, preț de vânzare. Se vor face socoteli asupra rentabilității lor.

VITICULTURA.

Păstrarea strugurilor.

Pivnița și crama. Se vor vizita diferite pivnițe și crame

Diferite vase pentru manipulare, transport și păstrarea vinului. (Se vor vedea la o vie).

Pritocirea vinului vechiu. (Se va executa în luna Septembrie de elevi).

Pritocirea vinului nou. (Se va executa în Noiembrie de elevi), sticle, etc. (Toate aceste operațiuni vor fi făcute de elevi).

Boalele vinului. Se vor arăta diferite vinuri bolnave. (Floarea, oțetirea, băloșirea, amăreala). Se va arăta cum se vindecă.

Facerea tescovinei și dorjdiei.

Pritocirea de primăvară a vinului.

Boalele viței.

Altoirea în verde.

POMICULTURA.

Se vor afuma și usca prune. Se vor face magiunuri și marmelade.

Se vor reteza și întineri pomii bătrâni. (Februarie).

Se vor săpa pomii cu furca cu dinți lați. (Februarie).

Se vor face lucrările din școala de pomi. (Martie).

Se vor stârpi insectele vătămătoare.

Se vor tăia ramurile pentru formarea coroanelor și a fructificării. (Noembrie-Decembrie).

Lectură. Industrializarea fructelor. Insemnătatea comerțului cu poame. Fabricarea cidrului și a diferitelor băuturi din fructe.

Fabricarea țuicii, a vinului și a cidrului.

Notă. Se vor vizita expoziții de fructe, cooperative de industrializarea poamelor.

ZOOTEHNIA.

Se vor aprofunda cunoștințele și deprinderile obținute în anii precedenți.

Se vor examina și îngriji cu atențiune locașurile de adăpost ale diferitelor animale domestice.

Se vor examina și compara diverse produse animale. Conservarea lor, importanța, prețul de cost și de vânzare.

Se vor examina diferite adăposturi pentru recolte.

Materialele din care sunt făcute, clădirea lor, costul lor.

Lectură. Insemnătatea comerțului cu diferite produse animale.

Diferite instituțiuni pentru vânzarea în comun a produselor animale. Vizitarea acestor instituțiuni. Rolul și importanța lor.

FLORICULTURA.

Pentru școalele de fete.

Se vor cultiva diferite plante cu flori anuale și vivace, obișnuite în localitate.

Se vor înmulți și recolta semințele, se vor face culturi în ghivece. (Pentru a se desvolta gustul de cultura florilor, învățatoarea va împărți elevelor semințe, butași, cum și ghivece mici cu diferite plante, cari vor fi duse de eleve la mamele lor. Invățătoarea va vizita gospodăriile și va da îndrumări de cultura florilor).

SERICICULTURA.

Pentru școalele de fete.

Procurarea semințelor de viermi de mătase. Clocirea semințelor. Stelajul. Hrana și îngrijirea viermilor. Boalele viermilor. Vârstele și somnul viermilor. Urcarea și îngoșarea. Vânzarea gogoșilor. Trasul borangicului. Filarea pe roată. Alesul borangicului după curățirea firului, luciul, culoarea, tenacitatea și elasticitatea firului. Resturile borangicului. Proprietățile fizice și chimice ale borangicului. Răsucitul, vopsitul, uscarea borangicului vopsit. Cultura dudului.

Notă. Fiecare școală va cultiva 10 gr. de sămânță. Elevele vor face toate lucrările prevăzute în program și vor nota observațiunile făcute. Toate cunoștințele vor rezulta din observațiunile și lucrările făcute, vor fi notate fără a fi memorizate.

DESEMNULE.

PROGRAMA ANALITICĂ.

CLASA I

(Fără ore speciale: se predă cu scrisul și cititul).

1. Cât ține tratarea cuvintelor normale, se desemnează schematic pe placa de scris, din închipuire și din observare, obiecte în legătură cu cuvinte normale din abecedar.

2. În timpul predării literelor mari și a părții a doua din abecedar, se fac încercări de desemn din observare, memorie și din închipuire a obiectelor celor mai simple, potrivite cu gustul, priceperea, jocurile și exercițiile intuitive ale copiilor, ex.: pușcă, sabie, sanie, cal, cocoș, pisică, urs, câine, etc.

3. Desemnarea din închipuire a ființelor și lucrurilor despre cari tratează istorioarele citite sau povestite de învățător.

În desemnurile pe hârtie făcute în școală sau afară din școală, elevii pot întrebuița și creioane colorate.

CLASA II-a

(2/2 ore pe săptămână).

Desemnarea după tablă și după natură a figurilor și obiectelor simple, regulate cu două dimensiuni:

1. Figuri și obiecte din linii drepte orizontale și verticale, ex.: riglă, placă, ușă, fereastră, steag, tricolor, teu, cruce, ferăstrău, lopățică, cuțit, etc. Combinațiuni decorative din linii drepte.

2. Figuri și obiecte formate din linii curbe, eliptice, precum: ochelari, verigi de lanț, etc. Combinațiuni din acest fel de linii.

3. Figuri și obiecte formate din linii curbe circumferențiale de ex.: roată, etc. Combinațiuni decorative din acest fel de linii.

Notă. La desemnarea după tablă sau după obiectele din natură, așezate înaintea elevilor, se va avea în vedere mai cu osebire proporțiile între cele două dimensiuni ale obiectului.

Fiecare lecție se va începe prin câteva exerciții de desemnare cu mâna liberă a liniilor simple ce intră în formațiunea obiectelor model din acea lecție.

4. Desemnarea din când în când în școală, ca și în afară din școală de mici scene precizate de învățător din narațiunile citite sau povestite.

Se vor întrebuița creioane colorate.

CLASA III-a

(2/2 ore pe săptămână).

1. Rezumarea în câteva lecțiuni a materiei din clasa II-a cu aplicațiuni din ce în ce mai grele. Desemnarea obiectelor și a figurilor cu forma ovalului, ex.: potcovă, lacăt, foaie, frunză de liliac, etc. Combinațiuni decorative din forme ovale.

Desemnarea obiectelor din linii în poziții drepte mai mult ori mai puțin oblice, ex.: placă agățată de un colț, smeu, plic deschis, echer, etc., în care, pe lângă proporția fiecărei linii se va observa cu deosebire poziția ei.

2. Desemnarea obiectelor în spațiu, începând cu cercul și elipsa, prezentate în mai multe poziții. Fiecare elev va desemna figurile sau obiectele prezentate așa cum le vede el din locul de privire.

Desemnarea obiectelor cu forme cilindrice ca: pahar simplu, găleată, tobă, cratiță, baniță, pălărie de paie, etc. Elevii vor desemna diferite atitudini cu linii foarte puține.

Desemnarea după natură a obiectelor mărginite de linii și fețe drepte. Ex.: un carton sau un obiect de formă dreptunghiulară, așezat: drept în față, întors într'o dungă, așezat orizontal, inclinat, etc., ușa clasei închisă, întredeschisă, deschisă la perete, un smeu suspendat în mai multe poziții, o carte deschisă, sprijinită pe scoarțele ei în poziție verticală, o ladă, etc.

Înainte de a începe un desen, elevul va face câteva exerciții cu mâna liberă de liniile cari intră în forma obiectului de tratat în acea oră.

Mici scene de închipuire, după narațiuni citite sau povestite cu subiecte precizate de învățător.

CLASA IV-a

(2/2 ore pe săptămână).

1. Exerciții de linii spirale cu mâna liberă, urmate de combinațiuni decorative.

Desemnarea după natură a obiectelor cu formă rotundă, cilindrică și conică, așezate în diferite poziții, în fața elevilor, ex.: cerc, ciubar, găleată, sită, doniță, căpățână de zahăr, etc., prezentate când în poziție verticală, când culcate, întoarse, etc. Desemnarea lor cu oarecari indicațiuni sumare de umbre.

Redesenarea din amintire a obiectelor desemnate după natură.

2. Exerciții de desen după obiecte cu forme regulate și fețe drepte, ex.: o ladă sau o cutie închisă ori deschisă, dulap, masă, scaun, etc., cu indicațiuni de umbră și lumină.

Redesenarea lor din aducere aminte.

3. Desemnarea diferitelor obiecte după natură, cu forme din ce în ce mai neregulate, ex.: secure, bardă, greblă, furcă, jug, lingură, furculiță, cuțit, strachină, mere, pere și alte fructe, diferite plante și flori simple, fluturi, păsări, melci, pești, etc.

Redesenarea lor din amintire. Ornamente naționale.

Mici încercări de desen din imaginație, după narațiuni citite sau povestite. Copii de pe tablouri ușoare.

Notă. — Învățătorul nu va introduce nici un fel de caiete în clasă. Lucrările de desen se vor face pe caiete din hârtia cea mai ieftină, cum e hârtia de împachetat.

Desemnurile din aducere aminte din clasele II, III și IV,

se vor face cel puțin odată pe lună; iar cele din imaginație, un exercițiu pe trimestru cel puțin. Nu se va cere ca desemnurile din închipuire să fie corectate de învățător, ci se vor da numai sfaturi asupra greșelilor prea mari de observare și de bun simț; rolul învățătorului la acest fel de desemnuri se mărginește numai la încurajarea și stimularea elevilor.

Desemnurile se vor colora.

CLASA V-a

(1 oră pe săptămână).

Scoalele de tip agricol.

Cunoașterea instrumentelor de desen: linie, teu, echer, compas, raportor, planșetă.

Linii (cu instrumentele): orizontale, verticale, oblice, curbe, frânte, ondulate, paralele.

Diviziunea liniilor, chenare decorative, cu liniile de mai sus. Triunghiul, pătratul, etc., înscris, circumscris. Chenare decorative cu puncte, linie, pătrat, cerc, etc. Impărțirea pătratului și dreptunghiului în subdiviziuni geometrice (rețele pentru compunerea unui fond decorativ, pentru a pregăti pe copil să sistematizeze și să alinieze o plantație).

Stele și rozete ornamentale prin împărțirea cercului și poligonului în subdiviziuni. Construire și însemnare pe teren (cu clasa): paralele, curbe, perpendiculare, figuri geometrice, cu împărțirea lor, pentru trasarea unei alei. Însemnarea unei temelii, aranjarea unei grădini. Eșalonarea unei plantații. Schițe și desemnuri după natură, din amintire, imaginație.

Școlile de tip industrial. (2 ore).

Programul cl. V-a, secția agricolă, cu insistență asupra elementului decorativ.

Combi-nația mai bogată de ornamente și fonduri, utilizând elementul geometric, cu motive inspirate din natură: flori, frunze, insecte.

Combi-națiuni de ornamente cu motive luate de pe isvoade vechi, originale, ca: țesătură, broderii, oale, creștături în lemn, cusături, sculptură în piatră, etc.

Se va insista asupra elementelor decorative, care corespund caracterului local și al școlii (olărie, țesătorie, tâmplărie, fierărie, etc.).

La lemnărie, tâmplărie, fierărie, dogărie, se va insista asupra construcțiilor geometrice.

Șchițe și desemnuri după natură, din amintire, imaginație.

Școala de tip comercial: programul cl. V al secției agricole. (1 oră).

CLASA VI-a

Școlile de tip agricol. (1 oră).

Scara de proporție și utilizarea ei. Citirea unui plan de construcție de sat, de oraș, de regiune și a unei hărți.

Executarea, la scară, a planului clasei, școlii, școala cu grădina, casa părintească, ograda, satul, etc.

Șchițe și desemnuri după natură, din memorie și imaginație.

Cunoștințe elementare de perspectivă, scoase din mediul înconjurător: clasa, ulița, calea ferată, câmpia, etc.

Câteva înflorituri românești, cojoace, oale, furci, etc.

Șchițe și planuri pentru lucrările manuale făcute în școală.

Școala de tip industrial. (2 ore).

Programul secției agricole. Se adaugă:

Construcția elipsei, ovalului, spiralei. Compunere de chenare și suprafețe decorative mai ample, utilizând elementele geometrice, combinate cu cele naturale: triunghiul, pătratul, cercul, poligonul, în care s'au înscris elemente din natură: frunze, flori, insecte. Ornamente românești și clasice, în legătură cu industriile predominante, în localitate.

Șchițe și planuri pentru obiectele de lucru manual, făcute în școală.

Școlile de tip comercial: programul secției agricole. (1 oră).

CLASA VII-a

Școala de tip agricol. (1 oră).

Determinarea și reprezentarea în proiecțiune orizontală și verticală a punctului, liniei, figurilor și corpurilor geometrice, prin explicațiunile cele mai elementare.

Șchițe cotate după obiecte simple și punerea lor în scară în planuri orizontale și verticale.

Șchițe și desemnuri după natură, din memorie și imaginație.

Notă. — Scopul acestor lucrări este de a face pe elev să poată construi în școală și apoi acasă — un obiect oarecare, după schițe cotate și deseme geometrice.

Școale de tip industrial. (2 ore).

Se va lucra cu ajutorul planșetei. Desfășurarea suprafețelor corpurilor geometrice. Reprezentarea în proiecție orizontală și verticală a punctului, liniei, figurilor și corpurilor geometrice. Ridicarea de schițe cotate după natură, după obiectele uzuale mai complicate (rindea, scaun, șurub, piese de diferite mașini, etc.

Reconstituirea, la scară, după schițele cotate ale acestor obiecte, în proiecție orizontală și verticală, de față și de profil, așa ca elevul să-și poată reproduce, în atelier, obiectul desemnat.

În școlile industriale cu caracter decorativ (țesătorie, broderie, etc.), se va stăruii mai mult asupra ornamentației în legătură cu specialitatea respectivă.

Litere ornamentale pentru titluri și inscripțiuni. Schițe și desemnuri libere după natură, din memorie și imaginație.

Școală de tip comercial: programul secției agricole. (1 oră).

CALIGRAFIA.

Clasa I	fără oră specială
Clasa II	$\frac{2}{2}$ ore
Clasa III	$\frac{2}{2}$ „
Clasa IV	$\frac{2}{2}$ „
Total	<u>3 ore</u>

PROGRAMA ANALITICA.

CLASA I-a

(În unire cu studiul limbii, fără ore deosebite).

În primele săptămâni înainte de a se începe scrierea literelor și a cifrelor se fac exerciții pregătitoare arătate în programa limbii române. Tratarea fiecărei litere și cifre în parte se face în modul următor:

1. Scrierea ei pe tablă de către învățător; 2. Analiza părților din care se compune; 3. Scrierea pe plăci de toți copiii deodată. Copiii sunt ținuți a scrie mare, simplu (litere și cifrele să nu aibă părți de prisos), citeț, (nelipsind nicio parte

din litere și cifre) și să păstreze distanțele proporțional între părțile literilor, între litere și mai târziu între cuvinte.

Până la Crăciun se scrie numai pe placă; de aci încolo pe hârtie. Atât placa cât și hârtia sunt limitate cu 4 linii: 2 pentru corpurile literelor, 2 pentru litere cu întindere în sus și în jos.

Regulele caligrafice nu se observă numai în orele de caligrafie, ci în tot ce se scrie de către școlari, întocmai precum regulele ortografice nu au a fi păzite numai în orele de gramatică. În tot cursul primar, fiecare școlar e dator a veni la școală cu placa de care se va servi în clasă la exerciții gramaticale, la aritmetică, etc.

CLASA II-a

(2/2 ore pe săptămână).

Continuarea celor învățate în clasa I-a. Scrierea literelor mici și mari. Scrierea cifrelor arabe și romane. (Se va da o deosebită atențiune literelor mici; scriere de mici propozițiuni, sentințe, proverbe, ghicitori), după model. Tot ce se scrie trebuie să aibă un înțeles și să fie bine priceput de școlari.

În trimestrul III, școlarii să se deprindă cu scrierea pe două linii, pe interval de 5 mm.

CLASA III-a

(2/2 ore pe săptămână).

Aceeași materie ca în clasele precedente, micșorându-se corpul literelor până la 3 mm., tratându-se mai cu multă insistență literele mari (capitale).

CLASA IV-a

(2/2 ore pe săptămână).

Exerciții de scriere pe intervale de diferite mărimi, până la minimum de mm. Se vor da lămuriri privitoare la grosimea scrierii, la distanța între litere, distanța între cuvinte, etc.

Observare. — Cu privire la scrierea după dictat, să se observe a nu se dicta decât subiectele pe deplin înțelese și bine cunoscute școlarilor, din vieța sau din lecțiuni anterioare, la diverse obiecte. Dictarea nu se face cuvânt cu cuvânt — căci în cazul acesta școlarii nu ar scrie, gândind — ci rostind câte o propozițiune întreagă, care se repetă întocmai de câțiva

copii și apoi se așterne pe hârtie. Când o frază este prea lungă, se desface în părți mai mici și apoi se scrie după regula arătată. Asupra cuvintelor mai grele din propoziție sau frază se atrage atențiunea școlărilor mai dinainte de către învățător.

C A N T U L.

Clasa I	$\frac{2}{2}$	„
„ II	$\frac{2}{2}$	„
„ III	$\frac{2}{2}$	„
„ IV	$\frac{2}{2}$	„
„ V	$\frac{2}{2}$	„
„ VI	$\frac{2}{2}$	„
„ VII	$\frac{2}{2}$	„

I.

Instrucțiuni pentru cl. I—VI.

Muzica în școala primară urmărește să învețe pe elevi să cânte după auz o serie de melodii frumoase, populare și patriotice și să deștepte în ei dragostea de cânt prin educația vocii și auzului. În acest scop se recomandă:

1. Formarea vocii elevului, imitând întâiu tonul vorbirii și apoi unei melodii ușoare, alcătuită din 2—4 note.

2. Exerciții de respirație, deprinzând pe elevi ca din inspirația obișnuită să respire cu economie, scoțând sunete cât mai lungi și cu volum mare.

3. Să se protejeze vocea naturală a copilului care poate fi alterată sau cu totul pierdută din următoarele cauze:

a) Coruri prea des și îndelung repetate, care obosec pe nesimțite organele vocale;

b) Cântece cu voce tare, strigată cu putere sau stridentă; elevii cântă cu voce plină, armonioasă, naturală, dar niciodată forțată și pătrunzătoare;

c) Cântece cu voce prea înaltă sau prea joasă în raport cu vocea naturală a copilului;

d) Cântece după oboseala fizică; după gimnastică, jocuri și alergări, după lucru în grădină, excursiuni, etc.;

e) Cântece în aer rece, în vânt, în fum și mai ales în aer încărcat de praf;

f) Căntece în timpul când copilul e răgușit, răcit sau bolnav.

4. Pentru a nu obosi vocea elevilor cu exercițiile necesare la învățarea unui cântec nou, învățătorul va împărți clasa în 2—4 grupe și va exercita cu fiecare grupă pe rând în auzul și atenția celorlalte grupe. Fiecare elev va fi îndemnat să execute și singur cântecul deprins, începând cu cei mai talentați și care prind ușor melodia, până la cei mai timizi și stângaci.

La darea notelor pentru cânt, se va avea în vedere mai ales cântecul individual.

5. În clasele mai superioare se pot face căntece pe două voci, după ce toți elevii vor fi deprins bine și exact cântecul pe o voce în timbrul și factura lui de ansamblu.

Alegerea elevilor, care alcătuesc grupele celor două voci, se va face cu multă grije, ca elevii să nu fie siliți a executa partituri cu sunete prea înalte sau prea joase. Vocea a doua va cuprinde cam o treime din numărul cântăreților.

6. Coruri pe trei sau mai multe voci nu sunt pentru școala primară.

7. Repetirea cântecelor învățate se va face și după sfârșitul unor lecții mai obositoare ca: aritmetică, științele naturale, etc., ca recreație și variație a ocupației.

8. În definitiv, lecțiile de muzică să fie ore de petrecere sufletească, de întremare și distracție înviorătoare.

Instrucțiuni pentru cl. V—VII.

A. Scopul.

În învățământul supraprimar muzica are scopul:

de a trezi și desvolta însușirile muzicale ale copiilor contribuind la formarea armonică a sufletului lor.

de a le procura bucurii prin învățarea, inventarea și executarea de căntece și jocuri;

de a le deștepta interesul și a le cultiva gustul, dragostea și înțelegerea pentru cântecul și jocul popular românesc și pentru muzica bisericească, strămoșească deprinzându-i a cânta și asculta versul românesc;

pregătindu-i sufletește, și prin ajutorul muzicii, pentru viața obștească de simțire, cuget și faptă românească.

B. Indrumări.

La cursul supra-primar, predarea muzicii având scopul

de a introduce pe școlari cât mai definitiv în viața muzicală și spirituală a obștei românești, în care trăesc, cântecele și jocurile vor fi alese dintre cele mai caracteristice ale regiunii în care se află școala. Toate genurile de muzică populară românească vor fi reprezentate prin exemple caracteristice; executarea lor va da prilej învățătorului ca să lămurească pe scurt viața sufletească exprimată în ele, interpretarea lor urmărind să redea cât mai potrivit stările sufletești din cântece. De asemenea, prin cântece bine alese, va fi urmărită cultivarea sentimentului național, solidaritatea socială, abnegația și jertfa pentru binele obștesc, trăirea faptelor de eroism ale străbunilor, legătura cu atmosfera sufletească și cu natura locului natal, cu îndelectnicirile și tradițiile regiunii. Băeții, pregătindu-se pentru miliție, vor învăța cântece de vitejie strămoșească și ostășești. iar fetele vor învăța cântece de leagăn și bocete.

În tot cursul lunii Decembrie se vor învăța și repeta colinde, cântece de stea, sorcovă, plugușor, capră și vicleim, dându-se preferință celor din comuna și regiunea în care se află școala, — în celelalte două săptămâni dinaintea Floriilor, colindele de Sămbăta lui Lazar și Florii, precum și Prohodul, iar în săptămâna dinaintea Înălțării (Ziua Eroilor) cântece eroice.

Cântarea, mijlocul de căpetenie pentru educația muzicală în cursul supra-primar, implicând o activitate intensă a organelor de emisie și respirație, se va avea în deosebită luare aminte că locul și vremea de exerciții vocale să nu fie vătămătoare sănătății copiilor, încăperile să fie aerisite, iar temperatura potrivită. Să se evite excesele vocale, cu atât mai primejdioase la această fază de dezvoltare fiziologică a copilului, cu cât la această vârstă se produce mutația, schimbarea vocii, în timpul căreia elevii vor fi dispensați de cântare. Se va ține seamă că întinderea (ambitus) cântecelor să nu depășească extensiunea mijlocie a vocilor de copii.

III.

PROGRAMA ANALITICĂ.

CLASA I-a

(2/2 ore).

Cântări ușoare, potrivite cu puterea și înțelegerea copiilor, cel puțin opt cântece în tot anul.

CLASA II-a

(2/2 ore).

Cântări ușoare de copii și bisericești, cel puțin opt la număr.

CLASA III-a

(2/2 ore).

Cântecele naționale și bisericești unisonice, cel puțin opt în tot anul.

CLASA IV-a

(2/2 ore).

Cântece populare, naționale și bisericești unisonice și pe 2 voci, cel puțin 8, între care vor trebui să fie: Imnul național, Pe-al nostru steag și Tricolorul.

EDUCAȚIA FIZICA.

Clasa I	$\frac{4}{2}$ ore
„ II	$\frac{4}{2}$ „
„ III	$\frac{4}{2}$ „
„ IV	$\frac{4}{2}$ „
„ V	$\frac{2}{2}$ „
„ VI	$\frac{2}{2}$ „
„ VII	$\frac{2}{2}$ „
Total	<u>11 ore</u>

I.

Instrucțiuni.

Gimnastica în școala primară are de scop:

1. Să dezvolte armonic corpul elevului, făcându-l tare și ager în mișcări.

2. Să trezească atenția, spiritul de ordine, de ascultare și de executare punctuală și imediată, recreindu-l în același timp de oboseala pricinuită de ocupațiile intelectuale.

Spre a se împlini acest rol, învățătorul trebuie să caute ca lecția de gimnastică să nu fie o lecție de învățământ doctrinar cu vorbe multe, cu reguli și porunci răstite. Ora de gimnastică să fie așteptată cu bucurie de elevi, ca oră de petrecere

copilărească, de destindere a încordării intelectuale și mai ales a membrilor corpului, ținute în nemișcare ore întregi.

Explicări multe n'au ce căuta în ora de gimnastică. Învățătorul execută mișcarea cu precizie și elevii o imitează.

Pe vreme frumoasă, gimnastica trebuie să se facă numai în aer liber în curtea sau în grădina școlii. Jocurile mai ales alcătuiesc cea mai frumoasă, mai atrăgătoare și mai sănătoasă parte a vieții școlare și e păcat să fie neglijate. În ora de joc, învățătorul trebuie să intre în cercul copiilor, să se întreaacă cu ei, să se bucure de reușita unuia sau altuia, să încurajeze pe cei sfiicioși, însuflețind lecția și dând fiecăruia încredere în puterile lui. Greșelile, atât la gimnastică în clasă, între bănci, cât și afară, nu se vor îndrepta prin vorbe aspre și dojenitoare; acestea strică buna dispoziție, ce trebuie să domnească în ora de gimnastică, fac pe copii timizi și le ucide elanul și bucuria de a se manifesta. Greșelile se îndreptează prin arătarea repetată a mișcării ce trebuie săvârșită.

În primele clase, mișcările gimnastice se execută de elev ceva mai liber. Cu timpul, ele se ordonează și disciplinează așa fel, ca să fie executate simultan și cu perfectă precizie.

În orice școală primară se găsește alături un loc pentru jocuri, alergări, sărituri, — se pot procura 2—3 mingi pentru aruncat și prins (bușita, oina, etc.), o minge mare pentru jocul în cerc (poarca, etc.), — o sfoară sau o prăjină pentru sărit, — o batistă sau un prosop pentru baba oarba, etc., etc., toate trebuiesc folosite în interesul dezvoltării fizice și a însuflețirii ce trebuie să domnească în ora de gimnastică. Dintre aparatele gimnastice sunt de recomandat paralele fixate în curtea școlii, o scară verticală (spalier), o prăjină și un cadru.

Manualele pe clase de gimnastică și jocuri școlare, întocmite de Minister prin Oficiul Național de Educație Fizică, vor da deslușirile necesare predării cu falos a acestui însemnat obiect de învățământ.

II.

PROGRAMA ANALITICĂ.

CLASA I-a și II-a (7—9 ani).

(În fiecare clasă câte 4/2 ore pe săptămână).

a) Jocuri ușoare de scurtă durată: de fugă, de lupte și de aruncări cu mingi mari și ușoare;

b) Jocuri gimnastice, apelând la imaginația copilului și la ritm;

c) Exerciții gimnastice, apropiate de mișcările naturale ale corpului — fără sau cu aparate — de exemplu: cățărarea pe scara verticală la perete, sărituri ușoare, răsturnări peste cap, etc.

Mișcări simple de îndreptarea coloanei vertebrale și de respirație.

Mers obișnuit fără a pretinde cadență.

Alergare liberă pe o mică distanță.

Observație: Pentru clasa II-a, se va cere mai mare durată alergării și ceva mai multă exactitate în executarea mișcărilor.

CLASA III-a și IV-a (9—11 ani).

(In fiecare clasă câte 4/2 ore pe săptămână).

Mișcări gimnastice ușoare de: picioare, brațe și trunchiu, executate din poziții inițiale simple.

Mișcări ușoare la bârnă și pe scară, șerpuiți simple la cadru, mișcări din poziția pe brânci și atârnat cu capul în jos; răsturnarea peste bârnă, mișcări de echilibru pe: dușumea, bancă sau bârnă întoarsă; săritură liberă pe loc, săritura cu mingea, săritura cu sprijinul mâinilor și săritura atârnat.

Jocuri gimnastice ritmice. Mișcări de îndreptarea atitudinii și respiratorii.

Mers și alergare în tact, alte feluri de mersuri de exemplu: mers pe vârful picioarelor și mers cu marcarea cadenței.

Jocuri mai grele ca: jocuri de fugă și de luptă, cerând o mai mare rezistență și atențiune.

Jocuri de aruncare cu mingi mici și mari, precum și jocuri cântate.

Exerciții de înot, după posibilități.

Observațiuni: Pentru clasa IV-a se va insista mai mult asupra exactității exercițiilor și rezistenței la oboseală.

CLASA V, VI, VII.

1. Educația fizică în școala primară nu se face numai prin jocuri și gimnastică. Învățătorul trebuie să dea, încă din clasa I-a, deprindere de viață igienică în ce privește curățirea

corpului, rufăriei și îmbrăcăminte, viața în aer liber, aerisirea locuinței și sălilor de clasă; să aibă grijă de curățenia, luminatul și încălzitul igienic al școalei. Dacă, prin organizarea unei cantine, se poate contribui la alimentarea rațională a elevilor lipsiți de mijloace, dacă un serviciu de asistență medicală ar fi asigurat elevilor, opera școalei ar fi mai completă, în ce privește educația fizică.

Gimnastica este așa dar numai o parte din educația fizică.

II. În clasele superioare ale școalei primare scopul exercițiilor fizice este:

1. Să contribuie la dezvoltarea corporală a elevilor.

2. Să dea agerime și suplețe în mișcări, siguranță și stăpânirea de sine.

3. Să ascuțe mintea și atenția, voiciunea și încrederea, spiritul de inițiativă; să formeze răbdarea și oțelirea.

4. Să aducă o binevenită și înviorătoare variație în dezvoltarea activității lor școlare.

5. Alături de educația premilitară, să pregătească pe tineri pentru a fi mai târziu buni soldați.

III. Exercițiile gimnastice se vor da în ședințe de 15—20 minute, în aer liber, de câte ori este posibil, sau în sală, cu ferestrele deschise, pe timp rău. Programul unei ședințe de gimnastică cuprinde întotdeauna:

a) O parte introductivă;

b) O parte fundamentală;

c) O parte finală.

Partea introductivă constă din mișcări ușoare și libere, care se desfășoară în mod curgător și pregătesc organismul pentru exercițiile ce vor urma.

Partea fundamentală cuprinde exerciții care pun în mișcare întregul organism.

În sfârșit, partea finală mijlocește trecerea la starea normală de liniște după efortul depus.

IV. Scheletul unei ședințe.

1. Exerciții pentru partea introductivă:

a) Mișcări de ordine, mișcări corective; b) Mișcări de brațe, gât și cap; c) Mișcări de trunchiu; d) Mișcări pentru spate, umeri și ceafă; e) Mișcări de picioare.

2. Exerciții pentru partea fundamentală:

a) Mișcări pentru trunchiu; b) Mișcări de atârnare; c) Mișcări de echilibru; d) Mișcări pentru spate, umeri și ceafă; e) Mișcări pentru abdomen; mers și alergare, jocuri; f) Mișcări pentru picioare; g) Sărituri.

3. Exerciții pentru partea finală:

Mișcări și jocuri liniștitoare și corective.

V. Pentru vârsta copiilor din aceste clase (V, VI și VII) se potrivesc cu deosebire următoarele feluri de exerciții:

Jocuri simple, cu multă acțiune și de scurtă durată: de alergare, concurs, luptă, aruncare de mingi (mingea la coș, mingea peste plasă, mingea praștie, mingea la căpitan, oina).

Exerciții gimnastice pentru diferite părți ale corpului, care cer un efort mai redus, executate cu sau fără aparate.

Mișcări corective simple. Echilibrul de bancă întoarsă, bârna joasă, suspensiuni, șerpuiți, agățări; sărituri și răsturnări.

Marș obișnuit și însoțit cu cântece; alergări de scurtă durată. Exerciții sportive: curse de viteză, sărituri aruncări. Innot, patinaj, ski, unde condițiunile permit.

Dansuri naționale însoțite de cântec. Exerciții ritmice.

VI. Plimbările, excursiile, jocurile libere, lucrările în grădină, constituiesc și ele excelente exerciții fizice.

Elevii vor fi deprinși și mereu îndemnați să joace vechile jocuri românești: bușita, oina, baba oarba, poarca, etc. Se vor cultiva cu deosebită grijă dansurile naționale, vesele și vioaie, în costume naționale, cu cântecele și chiuiturile bătrânești.

Ședințele de gimnastică trebuiesc să se desfășoare într-o atmosferă de bună dispoziție, atât din partea învățătorului cât și a elevilor. Conduse cu pricepere și în bune condițiuni, ele creează sănătate, muncă și solidaritate. În atelierul școlii, la orele de lucrări manuale, se vor confecționa eventual cele 2—3 aparate necesare (paralele, spalier, scândură pentru echilibru, plasă, etc.).

În privința educației tineretului, O. E. T. R. va prezenta programul de activitate pentru aplicarea în școli la începutul fiecărui an școlar.

LUCRU MANUAL (băieți).

Clasa I	2 ore			
" II	2 "			
" III	2 "			
" IV	2 "	Agricol	Industrial	Comercial
" V		5	6	6
" VI		6	7	7
" VII		6	7	7

I.

Instrucțiuni pentru cl. I—IV.

Mâna este organul prin care omul realizează ceea ce rațiunea și fantezia sa pune la cale. Ea trebuie să fie servitorul nu numai supus dar și îndemânată al sufletului, și să aducă la îndeplinire, în mod abil, tot ce i se comandă.

Scopul lucrului manual, în școala primară, e să deprindă mâna elevului cu executarea feluritelor lucrări practice, punând în acord voința și dorința de a le face cu puțință de a le executa.

Prin introducerea obligatorie a lucrului manual în școala primară s'a căutat, pe de o parte să se satisfacă înclinarea copilului de a nu sta locului, de a lucra ceva, de a imita pe adulți în felurile lor ocupații; iar pe de alta ca, folosind această înclinare, să se îndrumeze copiii în mod metodic spre ocupațiuni manuale productive, dezvoltându-le plăcerea de a lucra, dragostea de o meserie ce se va desăvârși după ieșirea lor din școală, puțință de a aprecia munca și pe muncitor.

Programa analitică a căutat să echilibreze ambele feluri de ocupațiuni, dând locul cuvenit lucrului manual în limitele timpului și mijloacelor disponibile și în proporție cu importanța lui.

S'a ales modelajul în lut sau plastilină ca mijlocul cel mai nimerit de a se deprinde mâna cu executarea feluritelor forme observate de ochiu.

Lutul se găsește peste tot locul gratis; în foarte multe localități se găsește chiar lut colorat: galben, roșcat, vânăt, verzui, alb, etc. Înaintea fiecărei lecții se poate dar procura fără nici-o greutate cantitatea necesară de lut proaspăt, din

care să se facă lucrări variate, care deprind ochiul copilului cu observația atentă și-i fac mâinile îndemnătice la lucru.

Osebit de asta, modelajul servește minunat de bine la însușirea temeinică și în mod plăcut a cunoștințelor celorlalte obiecte de învățământ, de ex.:

Intuiția, prin modelarea feluritelor obiecte și ființe sau părți ale lor, etc.

Geometria, prin deprinderea cu măsurătoarea liniilor și observarea mai de aproape a suprafețelor și prin modelarea corpurilor geometrice.

Geografia, prin concretizarea noțiunilor geografice în forme reliefate și prin modelarea planului comunei, relieful județului, conturul României, etc., lucrări, la care contribuie clasa întreagă.

Alte ocupațiuni manuale sunt îndoiturile și tăeturile de hârtie și aplicarea lor pe caiete. Pentru aceste lucrări nu trebuie să se pretindă elevilor hârtie și caiete costisitoare; pentru caiete, e de ajuns hârtie albă de împachetat; iar cea colorată și creioanele, se vor procura elevilor săraci din fondul comitetului școlar.

Ca să deprindem pe elevi cu munca stăruitoare, în clasele inferioare (I—IV), să nu le dăm ocupații ce nu se pot termina într'o lecție. Un obiect, odată început, trebuie isprăvit cu orice preț.

Intervenția învățătorului să fie binevoitoare, de cele mai multe ori prevenitoare, nu dojenitoare; la nevoie să repare unele greșeli, arătând cu mâna lui mai mult decât cu vorba.

II.

LUCRU MANUAL (băieți).

În clasele V, VI, VII.

Indrumări.

În ultimile clase ale școlii primare, lucrul manual are o deosebită importanță.

Practica diferitelor lucrări manuale se va face, în aceste clase, nu numai în vederea satisfacerii tendințelor copilului, de a folosi mâna pentru cioplituri, tăieturi, etc.

Ea va urma un scop practic imediat: acela de a da fiecărui

copil îndemânarea necesară, pentru a face singur unelte și obiecte de gospodărie.

În chipul acesta, săteanul sau muncitorul, care au trecut prin școala primară, vor putea face singuri diferite obiecte de impletituri, lemn sau fier; diferite reparațiuni la uneltele de plugărie și gospodărie; împrejmuiri; învelișuri de șită și șindrilă, și în general tot ce trebuie unui gospodar și îl scutește să facă cheltuieli, care depășesc adesea puterile lui.

Pe lângă aceasta, sătenii și muncitorii vor câștiga gustul de lucru și în timpul neocupat cu lucrări agricole sau alte lucrări, vor executa diferite obiecte de gospodărie, vor face reparațiuni, etc.

Cei mai îndemânatici își vor putea crea și un izvor de câștig, vânzând prisosul în orașe sau în satele vecine.

Un lac cu papură, un zăvoi cu răchită, o pădure apropiată, paie dintr'un lan de grâu sau ovăz, pot fi, pentru săteni, adevărate izvoare de bogăție.

Lucrările prevăzute în program se vor executa cu cea mai mare grijă, în mărime naturală, niciodată în miniatură.

O lucrare odată începută se va termina. Anumite lucrări se pot face în toate regiunile. Altele se vor executa, din lipsă de material, numai în anumite regiuni. În orice caz, învățătorul va ține seama, în programul ce va executa, de materialul pe care poate să-l aibă mai ușor în localitate și mai ieftin, și de uneltele gospodărești care sunt folosite de săteni în regiunile respective.

Fiecare învățător va face un program amănunțit de lucrările pe care le va executa.

Uneltele de lucru, întrebuințate de învățători și elevi, vor fi cât mai simple și mai ieftine, iar reparația lor se va face de elevi sub conducerea învățătorilor.

Mai delicată este chestiunea materialului care trebuie cumpărat. În acest caz se vor folosi materialele aduse de elevi, iar obiectele confecționate li se vor da lor; sau din materialul cumpărat se vor face diferite obiecte care vor fi vândute sătenilor pe preț de cost. Se vor mai executa diferite lucrări necesare școlii.

Cea mai mare parte din material va fi procurat fără nicio cheltuială din localitate: papură, răchită, paie, foi de porumb, tei, etc.

Atelierul. Dacă școala nu are o sală specială, va fi în timpul iernei, într'o sală de clasă, unde se va lucra în două sau trei după amiezi.

În toate lucrările se va avea în vedere utilul și mai apoi utilul combinat cu frumosul. Pentru aceasta se exclud îmbrăcatul sticlelor cu rafie, diferite obiecte de carton îmbrăcate în hârtii colorate, adesea fără niciun gust, traforajul și pirogravura.

Toate organele de control vor avea o deosebită grijă de executarea programului și în inspecțiunile ce vor face școlilor, se vor convinge că lucrul manual este o realitate și că învățătorul îi dă însemnătatea pe care o merită.

Va fi rău notat învățătorul care face o lecție foarte bună teoretică de pe catedră și nu știe, sau nu vrea să întrebuințeze fierăstrăul, dalta sau rindeaua, pentru a face lucrări manuale cu elevi, executând obiecte folositoare în gospodăria casei sau a școlii.

În procesele-verbale de inspecție se vor nota neapărat, lucrările manuale executate de elevi, până la data inspecției.

La finele anului școlar, se va organiza o expoziție cu obiectele lucrate și în ziua serbării de sfârșitul anului, părinții vor fi conduși să vadă obiectele lucrate de copiii lor. Aceste obiecte vor fi date elevilor. O înviorare a vieții dela țară, o ușurare a greutăților, care bătuesc populația satelor, se poate obține, mai ales, prin practicarea acestor lucrări manuale. Totul depinde de însuflețirea învățătorului.

III.

PROGRAMA ANALITICA.

CLASA I.

(2 ore).

I. — Modelaj din lut moale sau plastilină. Modele din forme sferice: bilă, bob de mazăre, strugure, cireșe, prune, nuci; apoi, oul, ridichea, ceapa, fragi, căpșuni.

II. — Tăeturi și îndoituri din hârtie de împachetat sau orice altfel de hârtie:

a) Batista, drapelul, plicul, punga de semințe, smeul;

b) Tăieturi de bucăți de hârtie, diferite, colorate. Combinarea lor după culori și formă și lipirea pe hârtie de altă culoare.

CLASA II.

(2 ore).

1. Modelaj: a) Animale mici: șoricel, pește, melc, pui de găină, rață, găscă, găină, cloșcă cu pui, iepure, șarpe, mormoloc, broască, etc.: toate în legătură cu lecțiile de intuiție.

b) Fructe: pară, pepene, castravete, pătlăgele, ardei, lămâe, ghindă;

c) Concretizarea pe o planșetă a noțiunilor geografice în forme de lut, reprezentând: drum, râu, (cu cele două maluri), movilă, deal, munte, vale, lac, etc.

d) Lucrări comune: clădirea școlii cu împrejurimile: curtea, grădina, dependințele, gardul înconjurător, pomi, etc;

e) Comuna cu relief: ape, șosea, școala, primăria și clădirile mai de seamă.

f) Relieful județului (sumar).

2. Tăieturi și îndoitori din hârtie de împachetat sau din orice altfel de hârtie ce are la îndemână:

a) Batista îndoită, plicul cu scrisoarea, luntrea, o pungă simplă, pălăria lui Napoleon, cămașa desfăcută și îndoită, pantaloni, cocoșelul.

3. Tăieturi de bucăți de hârtie de diferite culori combinate, apoi lipite pe hârtie de altă culoare, ca să iasă: cruce, stea, mozaic, morișcă, tăbliță, fereastră, casă, etc.

CLASA III-a

(2 ore).

1. Modelaj: a) Obiecte uzuale: ciocan, topor, lopată, sapă, cuțit, coasă, seceră, monedă metalică, cașcaval, ceasornic, pălărie, cuib cu ouă, farfurie, strachină, solniță, ceașcă cu farfurioară, lingură, ghiveci cu flori, piuliță, cofă, albie;

b) Casa părintească cu curtea, ecareturile, împrejurimile;

c) Noțiunile geografice ca în clasa II, completate și perfecționate;

d) Relieful județului mai amănunțit (lucrare comună).

e) Relieful României, sumar (lucrare comună).

2. Tăieturi de hârtie colorată reprezentând conturul animalelor lipite pe fond deosebit: șoarece, pisică, cocoșul, rața, gâsca, porcul, iepurele, mielul, etc., a fructelor tăiate din hârtie de culoarea fructelor, lipite pe fond de altă culoare.

3. Țesături de hârtie colorată, tăiate în fâșii late de un cm. pe fond de altă culoare, având mărimea un dm. pătrat, spintecat în zece fâșii paralele, late de câte un cm., unite la capete. Combinații diverse după culori și dispoziție, imitând pe cât posibil motivele naționale.

CLASA IV-a

(2 ore).

1. Modelaj, a) Frunze diferite: de păr, de măr, nuc, trandafir, trifoiu, stejar, viță, castan;

b) Floare demușețel, crin;

c) Grupuri de fructe ca: mere și pere, srugure cu frunză, cireșe cu frunze.

Culoarea acestor grupuri în culoarea corespunzătoare;

d) Grupuri de animale: pisica și șoarecele, șarpele și broasca, peștii, etc.

2. Tăieturi din hârtie, reprezentând forma diferitelor animale. Colorarea acestor tăieturi cu creioane imitând culoarea animalului respectiv. Lipirea lor pe alt fond.

Idem grupe de fructe, flori, frunze.

3. Figurile geometrice: patrulatere, triunghiuri, poligoane și cercuri după dimensiuni date. Combinații de patrate, romburi și semiromburi, din hârtie de felurite culori.

Tăieturi în semicarton: rama, tăblița, echerul, raportorul, etc.

Pe marginea acestor obiecte, elevii vor fi obișnuiți să lipească — cu cleiu, scrobeală sau făină fiartă — fâșii de hârtie de altă culoare.

4. Țesături de hârtie diferit colorată, din fâșii late (5 mm.—1 cm.) pe un fond de 1 dm. pătrat spintecat în fâșii paralele de aceeași lățime și de altă culoare. Țesăturile

vor imita din ce în ce mai mult motivele cusăturilor și alesăturilor naționale, variind desemnul (modelul) și culorile.

Notă. — La școalele din regiunile agricole, țesăturile de hârtie vor fi înlocuite prin împletirea în 5, 6, 7 și 8 paie. Coșulețul de paie. Pălăria de paie.

La școalele din regiunile băltoase se va lucra împletitul papurei în 3 și în 4 fire: ștergătoarea rotundă pentru picioare, ștergătoarea dreptunghiulară, preșul, coșuri și coșulețe, genți.

CLASA V-a.

(5—6 ore).

1. Lucrări de pământ: Cărămidă, țiglă, olane, străchini și oale.

2. Lucrări în carton: broșarea cărților, caitelor, registrelor; lipitul hârtiilor și tablourilor pe carton și pe pânză.

Elevii vor învăța să prepare cleiul, scrobeala sau făina de lipit.

3. Împletituri de cânepă: frânghii pentru animale, pentru rufe; căpăstru, biciu, sac pescăresc, etc.

De papură: ștergătoare de picioare, rogojină, coș (paporniță).

De răchită și nuele de alun necojite: gratie de uscat, gratie simplă și rotundă pentru căruțe.

De paie: o pălărie: (fiecare elev își va face pălăria pe care o va purta).

De sorg: o mătură, o măturice.

Alte împletituri: de tei, de foi de porumb, etc.

4. Lemnărie. Elevii vor deprinde mânuirea instrumentelor mai des întrebuințate: briceagul sau cuțitul, ciocanul, fierștrăul, burghiul și sfredelul, tesla, barda, rindeaua, pila, dalta, etc.

Se vor face numeroase exerciții pentru câștigarea abilității în mânuirea acestor unelte, paralel cu confecționarea diferitelor obiecte, ca: funduri de acoperit vase, de tăiat carne, tocătoare, rame pentru hărți și tablouri, sandale de lemn (tălpi cu curele sau șirete), etc.

CLASA VI-a.

(6—7 ore).

1. Lucrări în carton. Cele din cl. V, mai perfecționate.
2. Impletituri. Se vor executa cele prevăzute în programa clasei V. Se adaogă: impletituri din nuele și răchită: coșuri de diferite forme, etc.
3. Lemnărie. Diferite obiecte necesare în gospodăria casei și a școalei: furcă, greblă, coadă de coasă, de bardă, cuer pentru haine, poliță pentru bucătărie, scaun fără rezămătoare și cu rezămătoare, șiță, șindrila, scările de căruță, leucă, obadă de roată, perie de scânduri, de ghetete și haine; bidinele, pensule pentru vopsit.
4. Fierărie: Un grătar de friptură, un grătar pentru șters picioarele, o cursă pentru șoareci; impletituri de sârmă pentru împrejmuiri.

CLASA VII-a.

(6—7 ore).

Se va continua și perfecționa legatul cărților, pânzitul și ramatul hărților și tablourilor.

Se vor continua și perfecționa diferitele impletituri cuprinse în programa claselor precedente.

Se vor executa:

1. Impletituri din răchită cojită: coșuri de diferite forme, invelișul damigenelor, etc.

2. Lemnărie: masă rotundă țărănească, masă dreptunghiulară cu cutie, dulăpior de bucătărie, stup cu rame, rame pentru tablouri, vârtelniță, meliță, coviltir, răsboiu de țesut; bănci, cuere, table, dulapuri pentru mobilierul școlar.

Se vor face sculpturi ușoare cu elevii mai îndemânați.

Se vor repara o puțină, un butoiu și se va păpuri; se va pune obadă la roată; se va repara căruța, plugul; se va bate șiță și șindrila.

Se va face o cocină de porci, un coteț de păsări.

Se va face și se va repara uluca la împrejmuire.

Se vor executa în general, toate lucrările de lemnărie, pe care un gospodar harnic le face în gospodăria lui.

3. Fierărie și tinichigerie. Executarea unui ibric, unei pâlnii, unei strecurători, unui răzuitor, unei tăvi, unui cuer.

Cositorirea unui vas de cupru. Diferite lipituri de plumb amestecat cu cositor.

Elevii vor fi deprinși să ascută și să repare uneltele de bucătărie, plugărie și, în general, de gospodărie; să ascută coasa și secera, să potcovească boii și caii; să repare o clanță, o broască, un lacăt, să facă o chee, să pună un geam, să repare o ușe, o fereastră, etc. Să prepare vopsea și să execute lucrări de vopsitorie în casă, în școală și mobilier.

Cu elevii cl. VI și VII se va repara și confecționa mobilierul necesar școlii; se va îngriji materialul didactic, se vor lega cărțile și tablourile, se va executa materialul didactic necesar învățământului și uneltele necesare în gospodăria școlii.

Notă. Învățătorul este răspunzător de executarea tuturor lucrărilor practice cuprinse în programă. Cu prilejul inspecțiilor el va fi notat, în mod special, pentru felul cum organizează și conduce aceste lucrări, pentru rezultatele ce obține și obiectele executate de elevi. Această notă se va trece în statul personal și va avea aceeași însemnătate, la diferite înaintări în grad, ca și notarea celorlalte activități școlare.

Învățătorul este de asemenea răspunzător de felul cum se prezintă școala: îngrijirea localului, curții, grădinii și anexelor, îngrijirea mobilierului, materialului didactic, uneltelor de lucru și gospodărie ale școlii, biblioteca, cooperativa, atelierul, cancelaria și arhiva, etc., toate trebuie să oglindească grija deosebită pe care învățătorul o pune în buna lor stare și funcționare, în înzestrarea și propășirea lor. Ținuta elevilor de asemenea trebuie să arate grija ce învățătorul pune în educația lor. — Organele de control ale M. I. vor nota pe învățători și din acest punct de vedere, notă ce se va trece în statul personal și se va socoti la înaintările în grad.

LUCRUL DE MANA (fete).

Clasa I	2 ore
" II	2 "
" III	2 "
" IV	2 "
" V	4 "
" VI	5 "
" VII	5 "
Total	22 ore

Indrumări.

Lucrul de mână în școlile primare de fete urmărește două scopuri: a) Unul practic utilitar, de a da elevelor îndrumarea și pricepera să confecționeze rufăria și îmbrăcămintea necesară familiei și casei, într'o gospodărie modestă dar îngrijită; b) altul educativ, de a forma sufletește tinerele fete, dându-le însușirile, cu deosebire feminine, necesare mamelor și gospodinelor de mai târziu: spiritul de economie și păstrare, ingeniozitatea și plăcerea de a realiza ceva cu mijloace reduse, grija ținutei sale și celor din jurul său, activitatea, gustul pentru simplu și pentru frumos, modestia și cumpătarea.

Este de prisos să arătăm că aceste două scopuri se întregesc unul pe altul și trebuiesc urmărite paralel, deoarece dacă voința de a face bine rămâne uneori neputincioasă, din pricina nepriceperii și neîndemânării, acestea din urmă nu folosesc, atunci când voința de bine lipsește.

Scopul astfel lămurit determină și mijloacele.

Învățătoarea va avea în primul rând grija ținutei elevelor sale; le va deprinde să aibă ele însăși această grijă, să nu se simtă bine, decât atunci când îmbrăcămintea lor este curată și reparată, când în jurul lor — acasă și în școală — grija și munca lor va fi realizat, din nimica, decorul simplu și plăcut pe care știe să-l creeze hărnicia și ingeniozitatea femeii.

Exemplul învățătoarei are, și în această privință, o valoare covârșitoare. Ținuta ei simplă, modestă dar totdeauna îngrijită și demnă, casa ei oglindind, la prima vedere ca și'n amănunt, cele mai de preț însușiri feminine, influențează pe eleve, constituind unul din cele mai eficace mijloace de educație.

În ce privește formarea elevelor ca îndemânare și pricepere, se va ține seamă: a) de pregătirea elevelor, în primele patru clase primare, redusă de multe ori din cauza lipsei de mijloace; b) de nevoile de viață ale elevelor, deci de mediul în care trăesc și de felul lor de viață la ieșirea din școală. — Reese de aci că, în școlile rurale, se va stăruii mai mult asupra lucrului de mână cu caracter gospodăresc, dând elevelor să lucreze rufăria, îmbrăcămintea și obiectele casnice necesare vieții căminului sătesc. În școlile urbane, se va stăruii mai mult asupra articolelor folosite în viața de oraș,

iar formarea ce se va da acestor eleve le va putea folosi ca lucrătoare silite să-și câștige vieța prin munca lor.

Orele consacrate lucrului de mână se vor așeza consecutiv, în 2—3 ședințe pe săptămână și elevele vor lucra într'un atelier inzestrat cu uneltele și aparatele necesare. În lipsa unei săli deosebite, se va lucra într'o sală de clasă, pe care elevele o vor așeza dinainte pentru ședințe de lucru. Se va păstra cea mai mare ordine în dulapul cu material și în uneltele folosite. Se va da de asemenea, elevelor deprinderea de a nu risipi fără folos materialul, de a ști să folosească resturile, etc.

În școalele dela oraș se vor confecționa obiecte simple și folositoare, de rufărie, îmbrăcăminte și casă, care se pot termina în timp scurt; motivele de ornamentație-broderii, dantele, etc., vor fi ușoare și alese, ca model și colorit, cu cea mai mare grije pentru formarea gustului elevelor. Se va da preferința cusăturilor naționale.

În școalele rurale se vor confecționa diferitele piese de rufărie și îmbrăcăminte ale costumului național, precum și ștergare, perdele, etc., necesare în casă. Elevele vor fi îndrumate să cunoască măsurile potrivite vârstei. Motivele de ornamentație, cusături și șabace vor fi luate din adevăratele modele ale vechilor costume naționale din regiune.

Ca material de lucru, în primul rând, învățătoarea va avea în vedere cârpițul rufăriei și îmbrăcăminteii elevelor, transformări ușoare prin care se înoște o haină veche, se face una mai mică pentru un frate sau o soră, din alta mai mare, care nu mai este purtată, etc. Elevele vor repara îmbrăcăminte copiii din clasele cele mici, dacă ținuta lor nu este destul de îngrijită. Fiecare elevă mare va avea sub ocrotirea sa unul sau doi din copiii, cei mai nevoiași ai primelor clase și învățătoarea va ști să trezească printre elevele mari emulație în felul cum se achită de îndatorirea lor.

Se vor confecționa și articolele necesare gospodăriei școlare: o perdeluță pentru ferestrele clasei, o față de masă, ștergare, cârpe, șorturi de serviciu, uniforme.

În sfârșit, cu materialul adus de eleve, fiecare își va lucra rufăria și îmbrăcăminte necesară, folosind în special pentru rufăria pânza românească albă, de casă.

În ce privește școala de oraș, se vor putea primi comenzi cu condiția de a nu depăși caracterul acestor școale.

Se vor organiza mici expoziții cu lucrările elevelor, astfel încât părinții să-și dea și în acest fel seama de folosul pregătirii pe care școala o dă tinerelor fete.

II.

PROGRAMA ANALITICA.

Clasa I.

(2 ore).

Exerciții ușoare cu croșeta de os pentru lână și bumbac gros.

Exerciții ușoare a punctelor de ciorapi cu ace groase și materialul idem. Cusătura înaintea acului.

Clasa II.

(2 ore).

Cusătura pe muchie, tivul, refecul. Tivul cârpelor de bucătărie, basmalelor. Tiv cu găurele aplicat la batiste, șervete, etc. Punctul în cruce cu bumbac colorat, lucrat pe canava cu ace groase, fără vârf. Aplicațiuni la un săculeț de mână pentru școlărițe pe pânză națională groasă, ori pe stofe pepite.

CLASA III-a

(2 ore).

Impletitul ciorapului pentru copil mic. Tighelul, încrețitul, cerculețe, cusătura pe petece. Aplicațiuni la o cămașă de zi pentru elevă și la rufărie de pat, etc.

CLASA IV-a

(2 ore).

Confecționatul unui șorț de clasă cu platcă sau a unei cămăși de noapte asemenea cu platcă. Butoniere de rufărie, croșetaturi aplicate la rufărie. Diferite puncte de ornament aplicate la șorturi, rochițe, etc. Gulerașul de uniformă.

CLASA V-a

(4 ore).

1. Cârpitul ciorapilor și rufelor. Repararea hainelor.
2. Impletituri ușoare din lână: șal de gât, bonete pentru cap, ciorapi, mănuși.

3. Obiecte de execuție ușoară: șervete, ștergere, batiste, rămăși de zi, șorț, fustă, etc.

La confecționare, elevele se vor deprinde să execute principalele puncte de cusătură: înaintea și în urma acului, pe muchie, tiv, creț, cerc, butonieră, găurele. Material: pânză de casă nu prea subțire.

4. Motive ușoare de ornamentație, de preferință cusături naționale, pe obiecte mici (în școalele dela oraș). În școalele dela sat, motivele de ornamentație folosite în confecționarea rufăriei și costumului național se vor lua numai după vechile modele românești, din regiune.

5. Țesut: pregătirea lănei pentru țesut, spălatul și uscatul, torsul și răsucitul. Urzitul cu bumbac pescăresc. Se vor începe scoarțe de dimensiuni mici, de execuție ușoară, modele românești din regiune, culori armonizate și nu prea țipatoare.

6. Lucrări manuale: lipitul tablourilor și hărților de pânză, încadrări ușoare din diferite materiale, (tablouri, fotografii, etc.).

Impletituri din paie, papură, răchită: ștergătoare pentru picioare, coșuri necesare în gospodărie, pălării de paie, etc.

Alesul și curățitul penelor și fulgilor, confecționarea pernelor.

Pantofi de casă din postav, pâslă, implețiți din papură, lână, petece, etc.

CLASA VI-a

(5 ore).

1. Cărpit, reparare și transformare a rufăriei și îmbrăcăminte. Lucrări mai dezvoltate și mai perfecționate decât în clasa V.

2. Impletituri din lână: obiectele prevăzute în programa cl. V. Se adaogă: bluză de lână, hăinuță pălărioare, etc. Impletituri din ață: cu croșeta, pentru obiecte mici.

3. Pentru confecțiuni, programa clasei V-a mai dezvoltată. Se adaogă: rufăria pentru copil mic; cămașă de noapte, bluză. (tipar croif, încercat și cusut). Exerciții la mașina de cusut.

4. Iia. Fiecare elevă își va începe o iie, pe pânză de casă, nu prea fină, cu modele naționale ușoare, din regiune. Ușoare șabace pe această iie, care se va termina în clasa VII-a.

5. Țesut: pânză, din material ce se găsește în regiune. (Bumbac, in, cânepă). Depănat, urzit, năvădit. Pânză în 2 ițe. Se vor continua scoarțele.

6. Lucrări manuale: Programa clasei V-a dezvoltată.

— CLASA VII-a

(5 ore).

1. Cârpițul, repararea și transformarea îmbrăcăminteii și rufăriei, lucrări mai dezvoltate ca în celelalte clase.

2. Impletituri din lână și ață, ca în cl. VI-a.

3. Confecțiuni: Programa claselor precedente. Se adaugă: rufărie bărbătească. — Exerciții la mașina de cusut.

4. Terminarea iiei începute în cl. VI-a pentru costumul național cu care eleva va ieși din școală.

5. Țesutul pânzei, scoarțelor și fotelor.

6. Vopsitul vegetal practic. Extragerea culorilor din plante. Impietrirea. Combinarea culorilor. Vopsitul lânei.

(Vezi: Meșteșugul vopsitului cu buruieni, de A. Gorovei, în colecția: cunoștinți folositoare).

Notă: Se va stăruie în mod special în păstrarea și dezvoltarea gustului pentru portul național din regiune și pentru dezvoltarea industriei casnice românești. — Se vor folosi modelele vechi românești din regiune.

GOSPODARIA.

Indrumări.

Tinerele fete vor conduce mai târziu, ca gospodine, viața interioară a căminului și vor crește, vor educa copiii, ca mame. Școala, care tinde tot mai mult să pregătească pentru viață, nu trebuie să uite acest lucru.

Învățământului gospodăresc îi revine, în parte, răspunderea acestei formări și dacă, până acum, școala nu a reușit să dea mai bune rezultate în această privință, faptul se datorește desigur unor multiple și complexe cauze, dar și slabei organizări a învățământului gospodăresc în școlile noastre, pentru fete ca și pentru băieți.

Dacă, de altă parte, ne gândim la condițiunile de viață ale săteanului nostru, atât de grele, atât de puțin igienice și

confortabile, ne dăm seama câtă însemnătate poate avea o bună educație gospodărească a fetelor, pentru ridicarea nivelului de viață a săteanului nostru.

Pentru a-și ajunge însă scopul, nu este suficient ca elevele să învețe gospodărie în 2—3 lecții pe săptămână. Un învățământ verbal rămâne fără rezultate chiar la alte obiecte de studii, cu atât mai mult nu va da roade aci, unde este vorba să formăm deprinderi și însușiri, să dăm pricepere și îndemnare. Pentru a forma pe eleve trebuie să facem educație gospodărească și nu învățământ gospodăresc.

De aceea este necesar ca învățătoarea să desvolte, la elevele sale încă de mici, deprinderi de viață igienică și ordonată, însușiri de serviabilitate, hărnicie, răbdare, economie și voia bună, gust pentru lucrurile și mulțumirile sănătoase și alese. Pe lângă deprinderi, aceste însușiri se formează și prin exemplul învățătoarei, prin atmosfera de emulație, de preocupare atentă și spirit gospodăresc, ce va domni în școală. Învățătoarea, împreună cu elevele sale, trebuie să-și facă un merit și o mândrie din felul îngrijit și civilizat cum se prezintă școala și întreaga ei gospodărie.

Pentru a da elevelor numeroase și variate prilejuri de formare, școala va fi, pe cât posibil, organizată ca o mică gospodărie model, cu o modestă cantină pentru elevii nevoiași sau cei care locuiesc departe de școală, cu un spălător și dușuri, cât de rudimentar instalate, cu o bucătărie înzestrată cu uneltele și vasele strict necesare. Curtea va fi amenajată cu grădina de flori, cotețe pentru păsări, stupi cu albine, etc., așa cum cere înfăptuirea programei de lucrări agricole, gospodărești, pentru fete.

Pregătirea se va face practic și elevele vor lucra, după îndrumările învățătoarei, în echipe care să aibă zilnic răspunderea curățeniei, aranjamentului și aerisirii sălilor, îngrijirilor și lucrărilor de tot felul, în bucătărie, cantină, curte, grădină, la păsări animale, etc.

Echipa, alcătuită din elevele claselor III—VII, va fi pusă sub conducerea unei eleve din clasa VII-a.

În bucătărie se va prepara masa pentru cantină, dacă această există, sau masa elevelor din echipă, care vor prânzi la școală, în aceeași zi, împreună cu învățătoarea. Așezatul,

servitul și strânsul mesei vor fi iarăși prilej de bună educație. Se vor pregăti numai mâncări simple, românești, alcătuiind o masă modestă, dar gustoasă și sănătoasă.

Pentru spălat și călcat se vor face ședințe, când se va spăla rufăria cantinei, ștergarele, cârpele de praf, perdelele, șorturile de serviciu și de uniformă, etc. Fiecare elevă va putea să-și spele rufăria personală de corp, luându-se precauțiuni stricte pentru excluderea rufăriei celor cu boale infecțioase, boale de piele, etc.

Tot în echipe se vor executa și lucrările gospodărești din exterior, pentru ca viitoarea gospodină să fie deprinsă a-și organiza munca așa, încât să îndeplinească chibzuit toate lucrările zilnice, cerute de bunul mers al căminului.

O zi de gospodărie și igienă. — Orarul va rezerva o zi sau cel puțin o jumătate de zi, pentru o ședință generală de gospodărie și igienă, când învățătoarea împreună cu elevele, va proceda la curățirea și rânduiala generală a școlii — eleve și local. Se va proceda la curățenia corporală, se va curăți mobilierul, materialul și localul; se vor așeza dulapurile, se vor decora sălile, etc. Elevele împărțite în 3—4 grupe, după număr și greutatea lucrării, vor primi diferite însărcinări, pe care le vor duce la bun sfârșit. Grupele vor fi alcătuite în fiecare săptămână, prin rotație, așa ca fiecare grupă, să treacă la toate lucrările. Învățătoarea va organiza munca, o va îndruma și supraveghea, dând și explicațiile și lămuririle necesare.

Toată această activitate trebuie să se desfășoare într-o atmosferă de bună voie și emulație, fiecare întrecându-se să-și îndeplinească sarcina cât mai bine și cât mai repede.

O altă pregătire, foarte necesară tinerelor fete pentru rolul de mamă ce vor avea de îndeplinit mai târziu, este să cunoască pe copiii mici, să fie îndemânatece a le da îngrijirile trupești și sufletești cerute de vârsta lor fragedă.

Învățământul igienei și noțiunile de puericultură, vor fi cât mai practice, mereu însoțite de aplicațiuni și demonstrațiuni.

Elevele din clasa VI-a și VII-a, vor fi îndrumate să aibă acest rol de ocrotitoare atente și devotate ale școlărilor din clasele I-a și II-a. Li vor ajuta la spălat, la masă, le vor repara hainele și rufăria, etc., fiecare mândrindu-se să-și prezinte cât

mai bine pe micuțul ce și-a luat în grijă. Mai mult, acolo unde există în comună o grădină de copii, învățătoarea va lua înțelegere cu învățătoarea grădinei și va trimite cu rândul, câte o mică echipă de eleve din clasele VI-a și VII-a (1 sau 2 din fiecare clasă, după număr), în școala de copii mici. Aci, sub îndrumările și supravegherea învățătoarei-conducătoare, vor ajuta pe aceasta la îngrijirile igienice ce trebuiesc date copiilor, vor lua parte la jocurile lor, vor asigura serviciul mesei, se vor iniția în micile îngrijiri medicale date copiilor, se vor familiariza astfel cu copiii, cunoscându-le firea și nevoile. Dacă ziua de gospodărie a școalei primare și aceea a grădinei de copii au loc în aceeași zi, este cel mai nimerit prilej pentru a organiza echipa elevelor mari, care vor merge la școala de copii mici.

În sfârșit, învățătoarea va organiza vizite cu elevele mari, la dispensarii, consultații pentru copiii mici și sugaci, leagăne, etc., dacă aceste instituții există în localitate sau în apropiere.

NOTA. — Educația gospodărească trebuie să țină seama de mediul din care vin elevele și de condițiunile lor probabile, de viață, la ieșirea din școală. Se va stărui, la țară, mai ales, asupra lucrărilor potrivite mediului sătesc și la orașe asupra celor obicinuite în viața orașelor. Totuși nu se va pierde din vedere că pregătirea gospodărească a fetelor trebuie să fie cât mai completă cu putință.

Notă. — Pentru preparatele culinare, pentru produsele folosite în gospodărie, pentru cele folosite la îngrijirea sănătății etc., elevele își vor alcătui un mic carnet cu rețete, în care se vor trece cantitățile, modul de preparare, dar numai pentru cele experimentate și reușite.

PROGRAMA.

În toate clasele:

1. Exerciții pentru crearea deprinderilor de ordine și curățenie, prevedere și chibzuință, respect pentru obiecte, mobilier, local, plante și animale. Aceste exerciții se vor face la diferite momente din viața zilnică a școalei: la sosire, în recreație, la plecare, la masă, în spălător, în lucrările echipei de gospodărie, în orice alte activități școlare și gospodărești.

2. Indrumări de ținută și purtare: Deschisul și închisul ferestrelor și ușilor, fără sgomot; ștersul pe picioare la intrarea în local; folosirea mobilierului și uneltelor, fără sgomot și fără stricăciune; păstrarea cărților, caietelor; curățirea îmbrăcăminte și încălțăminte de praf și noroi, etc.

3. Deprinderi de igienă: spălătul mâinilor, de câte ori este nevoie; folosirea batistei; păstrarea curățeniei în clasă, spălător, la masă, cuer, dulapuri; igiena apei de băț; aerisirea claselor, ordinea în pupitre, în ghiozdane; curățenia la closete, etc.

CLASA V-a

Curățenia obicinuită a locuinței și clasei: aerisire, măturat, ștersul prafului, ordine. Spălarea geamurilor, curățirea mobilierului, lămpilor, sobelor. Așezarea mesei, servitul și strânsul mesei, spălarea vaselor. Curățirea bucătăriei și uneltelor din bucătărie.

Aprinsul și întreținerea focurilor.

Spălătul și călcatul pieselor mici și drepte: batiste, șervete, cârpe, șorțuri de serviciu.

În bucătărie: Spălătul și curățitul legumelor. Câteva din cele mai ușoare preparate din ouă, făină, legume și fructe.

Lucrări în curte și grădină, îngrijirea animalelor, păsări, vite, albine, viermii de mătăsă, după programa specială.

CLASA VI-a.

Programa de lucrări a clasei V-a, dezvoltată. Se adaogă:

Scuturatul casei, cu vărutitl pereților, spălătul ușilor și ferestrelor, întreținerea mobilierului și tuturor uneltelor din gospodărie. Curățenia și ordinea în cameră, pivniță, pod; întreținerea fântânilor, cotețelor, șoproanelor, latrinei, etc.

Spălăt—călcat: Proprama cl. V-a dezvoltată, cu: prepararea leșiei, fiertul, limpezitul, albăstritul rufelor, etc.

În bucătărie: preparate românești din legume, carne, fructe și alte articole ce se găsec în regiune. Curățitul păsărilor, peștelui, etc.

Mămăliga, coca pentru pâine și cozonaci: pasca, plăcinta, coliva, ouăle încondeiate.

Păstrarea legumelor pentru iarnă: diferite sisteme. Murături în saramură și oțet: bulion, varză acră.

Curățitul și alesul fulgilor: confecționarea pernelor, plăpumelor și saltelelor.

Ușoare reparațiuni la obiectele și mobilierul casei.

Lucrări în grădină, stupi, viermi de mătase, etc., conform programei speciale.

CLASA VII-a.

Programa de lucrări a claselor precedente, dezvoltată potrivit îndemnării și forței elevilor din cl. VII.

Ca lucrări se adaugă: prepararea produselor casnice: leșia pentru spălat rufe, podele, unelte de gospodărie, etc.; leșia pentru săpun și prepararea săpunului; pregătirea varului, lutului pentru lipit, vopselei, etc.; prepararea produselor igienice și medicale casnice, ca: alifii, infusii, desinfectante, etc., care alcătuiesc farmacia casei.

Prepararea diferitelor mâncări: prepararea prânzurilor complete, pentru adulți, cu produse din regiune.

Preparate pentru copii mici; pentru bolnavi.

Preparate din lapte: unt, brânză, smântână, caș.

Preparate din carne de porc: cârnați, carne afumată, grăsime, etc.

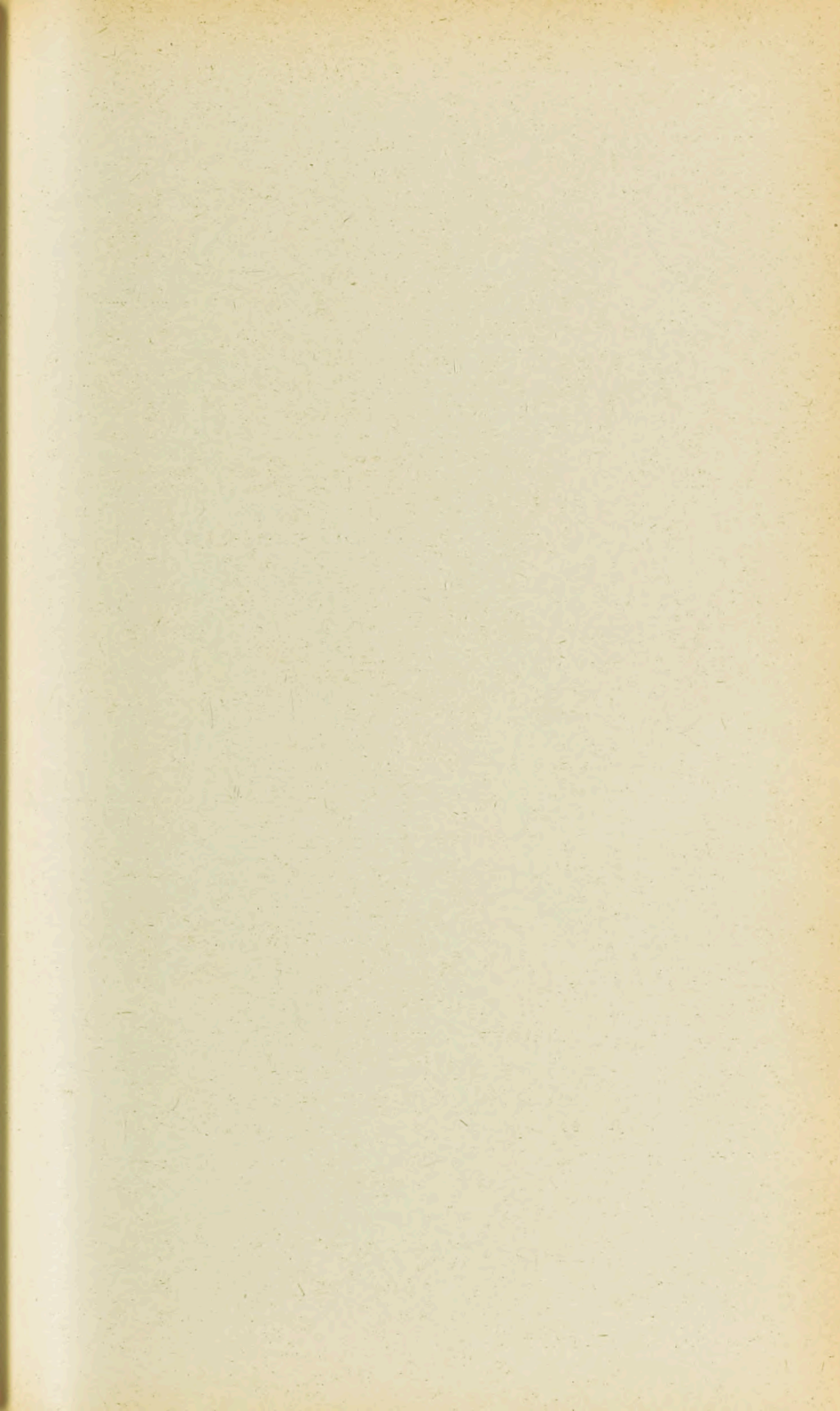
Lucrări în curte și în grădina de legume, pomi și flori; îngrijirea păsărilor, animalelor, albinelor, viermilor de mătase, conform programei speciale de lucrări de gospodărie agricolă, pentru fete.*

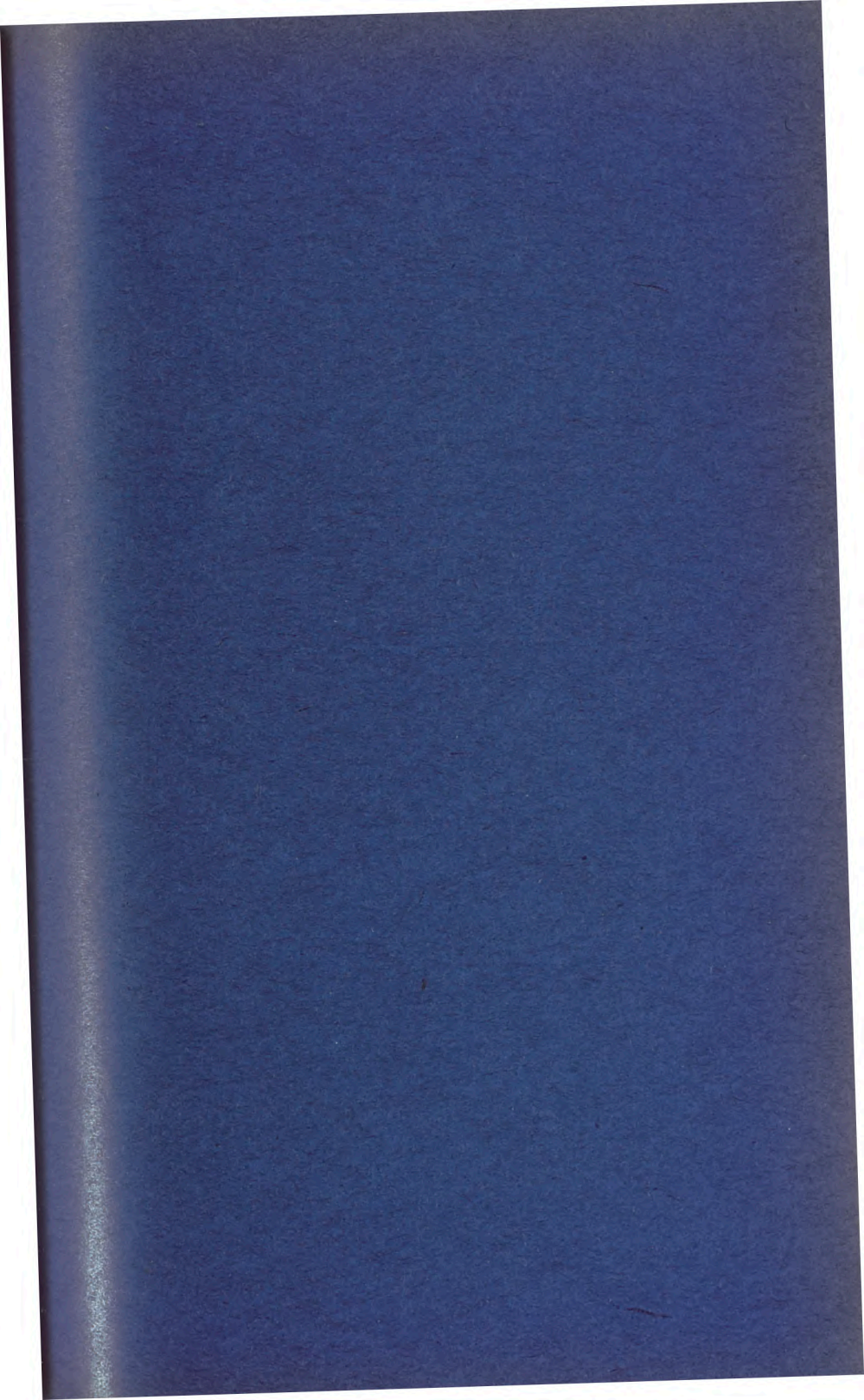
Indrumări: alcătuirea inventarului casei și produselor; echilibrarea cheltuelilor; ținerea caetului cu socoteli ale gospodăriei; aprovizionări de tot felul. Păstrarea hainelor, rufăriei și uneltelor din gospodărie, etc.

Notă. Invățătoarea este răspunzătoare de executarea tuturor lucrărilor practice cuprinse în programa de gospodărie în cea de lucrări agricole pentru fete și în cea de lucru de mână. Cu prilejul inspecțiilor ea va fi notată, în mod special, pentru felul cum organizează și conduce aceste lucrări, pentru rezultatele ce obține și obiectele ce execută. Această notă se va trece în statul personal și va avea aceeași însemnătate la diferitele înaintări în grad, ca și notarea celorlalte activități școlare.

* Vezi pag. 95, 101, 105, 107, 108.

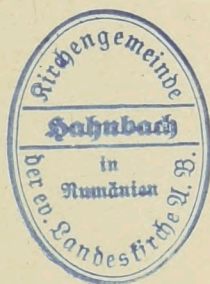
Învățătoarea este de asemenea răspunzătoare de felul cum se prezintă școala: îngrijirea localului, curții, grădinii și anexelor, îngrijirea mobilierului, materialului didactic, uneltelor de lucru, și gospodărie, biblioteca, atelierul, cancelaria și arhiva, etc., toate trebuesc să oglindească grija deosebită pe care învățătoarea o pune în buna lor stare și funcționare, în înzestrarea și propășirea lor. Organele de control ale M. I. vor nota pe învățătoare și din acest punct de vedere, notă ce se va trece în ștatul personal și se va socoti la înaintările în grad.

Lehrplan für das staatliche Volksschulwesen

(Sanctioniert durch Hohes Königliches
Dekret, Z. 578 vom 26. März 1936.)

1 9 3 7

Sonterus-Buchdruckerei und Verlagsanstalt der evang.
Landeskirche U. B. in Rumänien
Sibiu / Hermannstadt

Vorbemerkung.

Die nachfolgende Übersetzung gibt in deutscher Sprache den neuen, durch königliches Dekret Nr. 578 vom 26. März 1936 bestätigten staatlichen Volksschullehrplan wieder. Fortgelassen ist lediglich der für die deutschen Schulanstalten überflüssige Lehrplan des orthodoxen Religionsunterrichtes, sowie der Sonderlehrplan für Gesang, der ausschließlich auf rumänische Lieder größtenteils religiösen (orthodoxen) Charakters Bezug nimmt und daher für unsere Schulen gleichfalls nicht in Frage kommt.

Wochenstundentafel für die I.—IV. Klasse.

Laufende Zahl	Unterrichtsgegenstände	Klassen				
		I.	II.	III.	IV.	
1.	Religion	2	2	2	2	
2.	Rumänische Sprache {	Sprachlehre	10 (6+8/2)	11/2	2	2
		Lesen		3	3	3
		Gedächtnisübungen u. freie Wieder- gabe		2/2	1	1
		Aussatzübungen		3/2	3	3
		Sprechübungen auf Grund der Anschauung		4/2	4/2	—
3.	Rechnen und Raumlehre	5	4	4	4	
4.	Kenntnisse aus Handel und Buchhaltung	—	—	—	—	
5.	Geschichte	—	2/2	2	2	
6.	Soziale Kultur und Bürgerkunde. . .	—	—	—	—	
7.	Erdkunde	—	2/2	2	2	
8.	Naturkunde.	—	—	2	2	
9.	Gesundheitslehre	—	—	—	—	
10.	Schönschreiben	—	2/2	2/2	2/2	
11.	Zeichnen	—	2/2	2/2	2/2	
12.	Singen	2/2	2/2	2/2	2/2	
13.	Körperliche Erziehung	4/2	4/2	4/2	4/2	
14.	Handfertigungsunterricht	2	2	2	2	
15.	Haushaltungskunde	—	—	—	—	
	Summe der Stunden	24	24	28	28	

Winter-Weekendstundentafel für die V.—VII. Klasse.

Laufende Zahl	Unterrichtsgegenstände	K l a s s e n												Anmerkungen
		V.				VI.				VII.				
		Knaben			Mädchen	Knaben			Mädchen	Knaben			Mädchen	
		Landw. betont	Gewerbl. betont	Kaufm. betont		Landw. betont	Gewerbl. betont	Kaufm. betont		Landw. betont	Gewerbl. betont	Kaufm. betont		
1.	Religion	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1. Die Grundbegriffe aus Buchhaltung sind bei den Landwirtschaftslehren und gewerblich betonten, sowie bei den Mädchenschulen in den Lehrplan für Rechnen und Raumlehre aufgenommen. 2. An jedem Morgen ist eine halbe Stunde vor Beginn des Unterrichts der Untersuchung des Gesundheitszustandes der Kinder, hygienischen Maßnahmen, erforderlichen körperlichen Übungen und Gebeten vorbehalten. 3. Die zwei Stunden landwirtschaftlicher Praxis sind im Winter in Werkstatt-Stunden umzuwandeln, wenn die Witterung nicht günstig ist oder wenn in der Schulpflicht keine Arbeit im Freien zu leisten ist. 4. Die Handfertigkeit und alle praktischen Fertigkeiten sind auch als indirekte Beschäftigung zu üben, sobald die Stundenzahl anwächst. 5. Haushaltung ist mit täglich abwechselnden Gruppen zu betreiben, so wie es der Lehrplan vorschreibt.
2.	Rumänische Sprache	4	4	4	4	3	3	3	3	3	3	3	3	
3.	Rechnen und Raumlehre	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	
4.	Kenntnisse aus Handel und Buchhaltung ¹	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	1	—	
5.	Geschichte	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
6.	Soziale Kultur und Bürgerkunde	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
7.	Erdfunde	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
8.	Naturkunde	2	2	2	1	2	2	2	1	2	2	2	1	
9.	Gesundheitslehre ²	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
10.	Zeichnen und Schönschreiben	1	2	1	1	1	2	1	1	1	2	1	1	
11.	Singen	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
12.	Körperliche Erziehung	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
13.	Handfertigkeit (Knaben)	5	6	6	—	6	7	7	—	6	7	7	—	
14.	Landwirtschaftliche Praxis ³	2	—	—	—	2	—	—	—	2	—	—	—	
15.	Handfertigkeit (Mädchen)	—	—	—	4	—	—	—	5	—	—	—	5	
16.	Haushaltung (Mädchen) ⁵	—	—	—	5	—	—	—	5	—	—	—	5	
Summe der Stunden		24	24	24	25	24	24	24	25	24	24	24	25	

Sommer-Wochenstundentafel für die V.—VII. Klasse.

Laufende Zahl	Unterrichtsgegenstände	K l a s s e n												Anmerkungen	
		V.				VI.				VII.					
		Knaben und Mädchen				Knaben und Mädchen				Knaben und Mädchen					
		Landw. betont	Gewerbli. betont	Kaufm. betont	Mädchen	Landw. betont	Gewerbli. betont	Kaufm. betont	Mädchen	Landw. betont	Gewerbli. betont	Kaufm. betont	Mädchen		
1.	Religion	—	2	2	2	—	2	2	2	—	2	2	2		
2.	Rumänische Sprache { Sprachlehre Lesen Gedächtnisübungen Aufsahübungen Sprechübungen auf Grund der Anschauung	}	—	2	2	2	—	2	2	2	—	2	2	2	
			1	4	4	4	1	3	3	3	1	3	3	3	
			—	2	2	2	—	2	2	2	—	2	2	2	
			—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—
5.	Geschichte	—	1	1	1	—	1	1	1	—	1	1	1		
6.	Soziale Kultur und Bürgerkunde	—	1	1	1	—	1	1	1	—	1	1	1		
7.	Erdkunde	—	1	1	1	—	1	1	1	—	1	1	1		
8.	Naturkunde	—	2	2	1	—	2	2	1	—	2	2	1		
9.	Gesundheitslehre	—	1	1	1	—	1	1	1	—	1	1	1		
10.	Zeichnen und Schönschreiben	—	2	1	1	—	2	1	1	—	2	1	1		
11.	Singen	—	1	1	1	—	1	1	1	—	1	1	1		
12.	Körperliche Erziehung	—	1	1	1	—	1	1	1	—	—	1	1		
13.	Handfertigkeit (Knaben)	2	6	6	—	2	7	7	—	2	7	7	—		
14.	Landwirtschaftliche Praxis	9	—	—	—	9	—	—	—	9	—	—	—		
15.	Handfertigkeit (Mädchen)	—	—	—	4	—	—	—	5	—	—	—	5		
16.	Haushaltungskunde	—	—	—	5	—	—	—	5	—	—	—	5		
	Summe der Stunden	12	24	24	25	12	24	24	25	12	24	24	25		

1. Für gewerblich und kaufmännisch betonte, sowie für die Mädchenschulen gelten die Anmerkungen der Winterstundentafel.

2. Die Schüler in den Dörfern (der landwirtschaftlich betonten Schulen) sind während der Sommerzeit an 3 Wochentagen je 4 Stunden oder an 2 Tagen je 5 Stunden am Morgen oder Nachmittags in die Schule zu bringen. Wenn die Zwitterung der landwirtschaftlichen Praxis nicht günstig ist, werden die Schüler Handfertigkeitsunterricht haben oder aber an anderen Tagen gerufen werden.

3. In den Lesestunden sind während des Sommers landwirtschaftliche Stoffe zu behandeln.

Rumänische Sprache.

I.

Weisungen für die I.—IV. Klasse.

Der Zweck des rumänischen Sprachunterrichtes in der Volksschule ist, die Schüler fähig zu machen:

- a) die mündlichen oder schriftlichen Mitteilungen anderer leicht zu verstehen;
- b) deutlich und richtig zu sprechen;
- c) rumänisch zu denken und zu fühlen.

Dieser Zweck kann mit Hilfe des Schreibens, Lesens und Auswendiglernens, sowie zahlreicher stilistischer und grammatikalischer Übungen erreicht werden. Die Unterrichtszweige der rumänischen Sprache sind demgemäß: Lesen, Auswendiglernen, Sprechübungen auf Grund der Anschauung — insoweit sich der Schüler dadurch klare Begriffe, richtiges Sprechen und einen reichen Wortschatz erwirbt —, Sprachlehre- und Aufsatzübungen.

I. Das Lesen. Das Lesen ist der wichtigste Gegenstand des Volksschulunterrichtes, da durch dieses der Schüler seinen Schatz von Kenntnissen erweitert; später aber vollendet er durch eigene Arbeit die nachträgliche Erziehung. „Die Langeweile, die viele Menschen plagt,“ — sagt Fénelon — „ist denen nicht bekannt, die zu lesen gewohnt sind.“

Da dies wahr ist, muß es das Hauptstreben des Lehrers sein, in den Kindern den Geschmack am Lesen zu entwickeln, so daß es ihnen ein nie aussehendes Herzensbedürfnis wird. Dieses Ziel kann dadurch erreicht werden, daß nur Lesestücke an die Kinder herangebracht werden, die ihrer geistigen Entwicklung entsprechen, und dadurch, daß sie allemal angeleitet werden, den Inhalt des Gelesenen zu verstehen und die Schönheit der Ausdrücke zu erfassen.

Wer beim Unterricht im Lesen gut vorgehen will, muß auf die folgenden Normen achten:

a) Es ist das Interesse des Kindes zu wecken und das Verständnis des Textes, der gelesen werden soll, durch Wiederauf-
frischung der Kenntnisse zu erleichtern, die zum Inhalt dieses Textes
Beziehungen haben;

b) vor allem in den drei ersten Klassen ist das Stück, wenn
es erzählender Art ist, vorzuerzählen, wenn es beschreibend ist, ist
sein Inhalt durch Anschauungsmittel bekannt zu machen;

c) zuerst hat der Lehrer mit deutlicher Stimme und einer dem
Lesestück angemessenen Gefühlsbetontheit zu lesen;

d) es sind Erklärungen zum Verständnis zu geben. Zu diesem
Zweck lesen die Schüler das Stück Satz für Satz, um die Teile jedes
einzelnen zu untersuchen, Zeit und Ort zu bestimmen, die Wirkungen
mit den Ursachen zu verknüpfen, einzelne unbekannte Wörter durch
bekannte Synonyme zu ersetzen und die gewählten Ausdrücke der
Sprache herauszuheben;

e) wenn das Lesestück lang ist, ist es in Teile zu zerlegen, wobei
jeder Teil gelesen, von den Schülern mit eigenen Worten erzählt,
sowie daraus der zusammenfassende Begriff gebildet und an die Tafel
geschrieben wird.

f) Die Wiedergabe, d. h. der Wiederaufbau des ganzen Lese-
stückes auf Grund der begrifflichen Disposition. Bei bestimmten
Stoffen wird gelegentlich dieser Wiedergabe die beherrschende Idee
herausgearbeitet.

Die Betonung der hauptsächlichsten Ideen, die den Kern der
Erzählung oder Beschreibung bilden, ist eine der wichtigsten Auf-
gaben der Lese- und Beschreibungsstunde, denn nur so gewöhnt sich das Kind in der
Schule und später im Leben, daraus, was es hört und liest, die
hauptsächlichsten Ideen begrifflich herauszuheben, die einzigen, die
dauerhafter sind und im Geist aufbewahrt zu werden verdienen;

g) sittliche Anwendungen bei den Lese- und Beschreibungsstücken, die die Gewinnung
von moralischen Lehren gestatten, ferner Sprachlehre-, Rechtschreib-
und stilistische Übungen.

Es darf auch die Betrachtung der Abbildungen zum Text nicht
vernachlässigt werden; die dargestellte Szene ist zu den Sätzen im
Buch in Beziehung zu setzen, die Kinder sind aufzufordern, nach-
zudenken und darüber zu sprechen, welche Texte und wie sie noch
illustriert werden könnten.

II. Gedächtnisübungen. Gedichte werden in der Volksschule
behandelt, um das Gedächtnis und die Fähigkeit zu entwickeln,

das Schöne beim Lesen zu sehen, zu verstehen und zu empfinden. Dieser Zweck kann von der Schule nur dadurch erreicht werden, daß:

a) die auswendig zu lernenden Gedichte mit Sorgfalt ausgewählt werden, damit sie sprachlich und dem Versmaß nach entsprechend sowie dem Verständnis und der Einbildungskraft des Kindes angepaßt sind;

b) der Lehrer und die Schüler die Gedichte schön lesen, indem sie die Stimme nach der Art der Gefühle modulieren, die die Verse im Herzen erregen;

c) die behandelten Gedichte Teil für Teil mit den Schülern zerlegt und geklärt werden, damit diese ihren Sinn verstehen und die bildhaften Ausdrücke richtig auslegen.

In jeder Gedächtnisübungsstunde muß es die große Sorge des Lehrers sein, daß die Schüler das Gedicht verständnis- und gefühlsmäßig erfassen.

Alles, was unverstanden behalten wird, ermüdet das Gehirn und verflüchtigt sich schnell, darum darf der Schüler nicht gezwungen werden, auswendig zu lernen, was ihm nicht erklärt und von ihm verstandesmäßig verarbeitet worden ist.

III. Sprechübungen auf Grund der Anschauung. Der Anschauungsunterricht hat nicht nur den Zweck, die Schüler dahin zu bringen, daß sie alles aufmerksam und genau beobachten, wobei ihre Sinne geschärft, sowie ihr Geist mit Kenntnissen und Erfahrungen bereichert wird, die als Grundlage aller ihrer Bildung dienen sollen; sie müssen auch gewöhnt werden, was sie sehen, fühlen und denken, durch deutliches und richtiges Sprechen auszudrücken. Darum ist der Anschauungsunterricht in den beiden ersten Klassen der „Gruppe der rumänischen Sprache“ eingefügt.

Indem die eingehenderen Weisungen zur Erteilung einer Anschauungsunterrichtsstunde der speziellen Methodik überlassen werden, werden die Lehrer auf folgendes aufmerksam gemacht:

1. In den ersten Klassen müssen die Stoffe des Anschauungsunterrichtes aus der Umwelt des Kindes gewählt werden, und zwar Wesen und Gegenstände aus seiner unmittelbaren Umgebung, die es besonders interessieren und ihm seit dem ersten Augenaufschlag gut bekannt sind. Diese Wesen und Gegenstände sollen der Anschauung zugeführt (beobachtet und untersucht) werden, und zwar unmittelbar nach der Natur, sei es, daß sie in der Klasse, im Hof, im Garten

oder in der Nachbarschaft der Schule vorhanden sind, sei es, daß sie vor die Kinder gebracht werden, sei es, daß ein Unterrichtsgang gemacht wird, damit die Kinder sie an Ort und Stelle sehen (große Tiere, Wald- und Obstbäume, die Flur mit Saaten, Weiden, Fluß, Teich, Berg, Wald, Feld usw.). Die Natur ist und muß der Ausgangspunkt für die Entwicklung der Lektion sein. Wenn der Gegenstand nicht in die Klasse gebracht werden kann und aus stichhaltigen Gründen seine Beobachtung in der Natur unmöglich ist, können zum Ausgangspunkt der Lektion auch künstliche Modelle oder gute Bilder genommen werden, die man während des Unterrichtes vor die Kinder stellt. Die schlechteste Anschauungsunterrichtsstunde ist diejenige, die bloß nach dem Buch erteilt wird und gewohnheitsgemäß damit endet, daß die Kinder das Gelesene auswendig lernen müssen.

Vor langer Zeit sagte Comenius: „Die Menschen müssen angeleitet werden, ihr Wissen und ihren Verstand nicht aus Büchern zu formen, sondern durch die Anschauung der Natur, des Himmels und der Erde, der Eichen und Buchen usw. Sie müssen die Dinge selbst kennen lernen, nicht bloß leere Bilder davon oder Beweise dafür. Die Dinge müssen den Sinnen nahegebracht werden: die sichtbaren den Augen, die hörbaren den Ohren, die riechbaren der Nase, die schmeckbaren der Zunge, die tastbaren den Tastorganen. Der Umfang unseres Wissens sei erfüllt davon, was wir durch wirkliche Anschauung gewonnen haben, nicht durch Gerede über Dinge.“

Ebenso sagte Pestalozzi: „Ich habe den höchsten, obersten Grundsatz des Unterrichtes in der Anerkennung der Anschauung als absolutes Fundament aller Erkenntnis festgesetzt.“

Diese seit so langer Zeit anerkannten Wahrheiten, die mit soviel Nachdruck von allen Schulmännern empfohlen wurden, müssen endlich auch in unserer Volksschule angewendet werden. Sie aus irgendwelchen Beweggründen zu meiden, hieße unsere Schüler, die auch weiterhin ihre Zeit damit verlieren werden, die Natur und ihre Größe aus Büchern zu buchstabieren, in einen Zustand der Minderwertigkeit versetzen denen gegenüber, die nicht in Berührung mit der Schule kommen, die ihre Sinne schärfen und ihre Kenntnisse formen, da sie in der Natur leben und — wenn auch ohne Methode und Absicht — die Dinge, Wesen und Handlungen beobachten, so wie sie in Erscheinung treten. Die Natur ist die unversiegbare Quelle der Kenntnisse, und die Schule darf sie nicht vernachlässigen; darum ist es eine der größten Pflichten des Lehrers, sich zu bemühen, in

seiner Schule den Schrank mit Sammlungen von Gegenständen, Pflanzen und Mineralien zu füllen, die im Anschauungsunterricht unentbehrlich sind. Fehlt der gute Wille nicht, so kann ein solcher Schrank leicht auch in der bescheidensten Weiler-Schule eingerichtet werden, wenn man sich des Eifers und der Mithilfe der Kinder bedient.

2. Das Kind kommt mit einer großen Zahl von Kenntnissen und Beobachtungen in die Schule, die es durch die Erfahrungen des alltäglichen Lebens gesammelt hat. Dieser Schatz muß verwertet werden, daraus sind nacheinander die benötigten Stoffe zu entnehmen und in die Lektion an entsprechender Stelle einzufügen. Da die Darbietungen, wenn sie nur vom Lehrer gemacht werden, trocken und moroton sind, muß ununterbrochen auf unmittelbare Beobachtung, Bewertung, Erfahrung, Beurteilung und Kenntnisse der Kinder gedrungen werden, wobei den Individualitäten freie Bahn zu lassen ist, ohne daß man sich indes zu sehr vom Gegenstand der Lektion entfernt und sich zu sehr in unnütze Einzelheiten einläßt.

3. Bei Behandlung der Tiere im Anschauungsunterricht fesselt die Kinder die Aufzählung der einzelnen Körperteile und deren Beschreibung allzu wenig oder gar nicht; und darauf zu dringen, daß diese Teile und diese Beschreibung auswendig gelernt werden, ist ein schädlicher Mißbrauch. Das Kind interessiert die Art des Tieres, wie es ist und lebt, und darum sind, statt den Körper der Tiere in kleinsten Einzelheiten zu beschreiben (Autopsie), in Befolgung des biologischen Grundsatzes bei der Darbietung die ursprünglichen Beziehungen aufzusuchen, die zwischen der Anpassung des Körpers und der Lebensweise, zwischen der Anpassung, den Bewegungen und der Tätigkeit, die ihretwegen gewisse Tiere ausüben oder nicht ausüben können, zwischen der Art sich zu nähren und der Art der Nahrungsbeschaffung bestehen; es ist einzugehen auf den Kampf ums Dasein inmitten der gegebenen Umwelt, den Erfolg der flügsten, stärksten oder am meisten sich vermehrenden in diesem Kampf, die Mittel, mit Hilfe deren ein Entkommen vor dem Feind möglich ist (Schlauheit, Flucht, Kraft, Mimikri), Nutzen und Schaden für den Menschen, den Schutz, der für die einen nötig, den Kampf, der gegen andere erforderlich ist usw.

Jeder Schüler soll aus seinen Beobachtungen und Kenntnissen bezüglich der verschiedenen Fragen, die mit dem Gegenstand der Lektion im Zusammenhang stehen, beitragen.

4. Um die Beobachtungsfähigkeit noch besser zu entwickeln, kann das Zeichnen mit dem Anschauungsunterricht in Verbindung gebracht werden, da die Kinder leicht nach der Natur skizzieren können: a) verschiedene Blätter, Blüten und Früchte; b) Umrisse von Obst- und Waldbäumen, wenn sie rechtzeitig aufgefordert sind, diese im Garten gut zu beobachten; c) Skizzen in einigen Linien, die Tiere darstellen: Kaze, Schwein, Hahn, Ente, Ruchlein, Schlange, Kröte, Schnecke, Eidechse, Schmetterling usw. oder Teile des tierischen Körpers: Kopf der Ente, der Gans, des Pferdes, des Habichts, des Storches, des Schweines, Krallen verschiedener Vögel, Flaumfedern, Fische, Mäuse, Igel, Maikäfer; Spinnen usw.

Im Handfertigkeitsunterricht können einige Gegenstände dieser Zeichnungen in Ton geformt werden, die gelungensten Arbeiten sind im Sammlungskasten aufzubewahren.

IV. Sprachlehre. Der Sprachlehrestoff, der im Lehrplan der Volksschule vorgesehen ist, hat den Zweck, die Schüler instandzusetzen, sich über die richtigen Formen der Sprachlehre klar zu sein und sie schriftlich und mündlich bewußt anzuwenden.

Die Sprachlehre besteht aus Sammlungen von Regeln, zu denen der Mensch nach langer Beobachtung und Vergleichung der Tatsachen und nur nach Beherrschung seiner Sprache gelangt ist. Darum ist der erste Grundsatz, der bei dem Unterricht dieses Gegenstandes befolgt werden muß: „die Regel aus der Sprache.“

Die erste Sorge in einer Sprachlehre-Lektion ist daher die Wahl geeigneter Beispiele, aus denen die Regel oder Definition abzuleiten ist. Diese Beispiele, die untereinander in Verbindung stehen und ein Ganzes bilden müssen, dürfen nicht ohne weiteres durch den Lehrer diktiert werden, sondern müssen unter Mithilfe der Schüler den Lesestücken entnommen werden.

Jedes Beispiel muß analysiert werden, um den verfolgten grammatikalischen Einzelfall klarzustellen. Durch Abstraktion aus diesen Einzelfällen wird die Regel festgelegt, welche, da sie so auf induktivem Wege den Kindern zum Verständnis gebracht worden ist, zur dauerhaften und nützlichen Erkenntnis wird.

Die Definitionen und Regeln, die in wenige und klare Worte zu fassen sind, müssen dann an Lesestücken genügend angewendet werden.

V. Aufsatzübungen. Die Aufsatzlektionen haben den Zweck, die Kinder zu gewöhnen, daß sie ihre Gedanken schriftlich richtig und schön ausdrücken.

Der geschriebene Satz ist die letzte Form des Gedankens, und damit er richtig und schön in die Erscheinung trete, sind langes Nachsinnen, Ordnung im Denken, reiche Ideen und entsprechende Ausdrücke erforderlich. Alles dieses kann auch durch Analysen, Verständnis und Nachahmungen gutgeschriebener Muster angeeignet werden. Darum sieht der Lehrplan der Volksschulen Abschriften, Diktate und Wiedergaben kurzer bekannter Erzählungen vor.

1. Diktieren muß man in ganzen Sätzen und nicht mit Innehalten nach jedem Wort; der Wiedergabe nach der Erinnerung hat immer das Vorlesen des Stückes oder dessen kurze Erzählung durch den Lehrer voranzugehen.

2. Beginnend in der II. Klasse und fortsetzend bis zum Ende des Volksschulunterrichtes sieht der Lehrplan noch Beschreibungen und Erzählungen vor.

a) Stoff in Fülle für kleine Beschreibungen gibt uns der Anschauungsunterricht. Da die erste Form des Ausdrucks und Verstehens der Gedanken die mündliche ist und darnach die schriftliche, müssen auch die Aufsätze zuerst mit mündlichen Übungen beginnen, mit mündlich-schriftlichen und darnach mit schriftlichen fortgesetzt werden.

Anfangs werden die Schüler Schritt für Schritt auf längerem Weg vom Lehrer planmäßig und mit Geduld angeleitet. Wenn z. B. vom Pferd die Rede ist, würde die mündliche Besprechung folgendermaßen ablaufen: 1. Denke an ein Pferd, das du sehr gut kennst! 2. Wie heißt es? 3. Wie ist es? 4. Woran könnte man es erkennen? 5. Erzähle, was du es tun gesehen hast! 6. Was ist ihm irgendwann passiert? (Es ist gefallen, krank geworden, davongelaufen, hinkt.) 7. Warum wird es von seinem Herrn gehalten? 8. Welche Unannehmlichkeiten hat es bereitet oder könnte es bereiten? 9. Wo hält es sich am liebsten auf? 10. Was frisst es im Sommer, im Winter? . . .

Die Fragen werden an die Klasse gerichtet, die Antworten einzeln gegeben. Vor der Antwort muß den Kindern genügend Zeit gelassen werden, um nachzudenken und die Antworten zu formulieren. Aufs entschiedenste muß die Nachahmung ein und derselben Antwort durch mehrere Schüler verhindert werden, es ist vielmehr zu achten, daß jeder aus der Einzelkenntnis der Dinge heraus, an die er denkt, genaue Antworten erteile. Die vollste und freieste Mannigfaltigkeit soll angeregt und gepflegt werden.

Nach den ersten mündlichen Besprechungen zwischen Lehrer und

Schülern über das Thema des Aufsatzes wird die Feststellung einer Reihenfolge versucht, in der die Beschreibung niederzuschreiben wäre, eine Reihenfolge, die keinesfalls das freie Denken und den freien Ausdruck der Gedanken stören darf. Zugleich mit der Feststellung der Reihenfolge werden zahlreiche mündliche Wiederholungen gemacht sowie Vorbereitungen der Rechtschreibung und Zeichensetzung.

b) Die Stoffe der Aufsätze mit erzählendem Inhalt bietet das alltägliche Leben mit seinen Wechselfällen, die Natur mit ihrer Mannigfaltigkeit und die Umgebung des Kindes mit ihrer unendlichen Bewegtheit. Als Thema ist irgend ein Vorfall zu wählen, der den Schüler unmittelbar fesselt, sei es, daß er daran teilgenommen, sei es, daß er sich in seiner Gegenwart ereignet hat. Z. B.: Beschreibe, wie du zwei Hähne, zwei Widder, zwei Hunde sich bekämpfen, zwei Knaben sich schlagen gesehen hast, usw. Wie hast du einmal eine Fensterscheibe, ein Tintenfaß, eine Tafel zerbrochen usw. Wie hast du die Mutter, den Nachbarn geärgert usw. Themen dieser Art können ins Endlose abwechseln. Ihr Zweck ist, dem Schüler Gelegenheit zu geben zum Einsatz seiner Denkkraft, des Schatzes seiner Kenntnisse und seiner eigenen Art die Frage zu betrachten und zu beurteilen.

Jeder Schüler soll angeleitet und gehalten werden, unabhängig von den andern zu arbeiten und seine Individualität in jeder Art hervortreten zu lassen. Zu diesem Zweck wird eindringlich empfohlen, den Schülern keine Themen mit allgemeinem Inhalt zu stellen. So könnte ein Schüler nichts Interessantes von „einem Haus“ sagen, und seine Ausführung würde sich auf die Aneinanderreihung einiger Banalitäten, die Aufzählung der Bestandteile und einiger ihrer Bestimmungen beschränken. Ganz anders kann er über „unser Haus“ oder über „das Haus des Nachbarn“ usw. schreiben.

c) Für die Behandlung der Briefe, der öffentlichen und privaten Akten müssen von Anbeginn an gut geschriebene Muster geboten werden, nach deren Analyse die Schüler sich darüber Rechenschaft abzulegen haben, wie sie zusammengestellt sind und zusammengestellt werden sollen.

d) Bei der Verbesserung sind die gemeinsamen Fehler auf der Tafel unter Beschäftigung und Mitarbeit der ganzen Klasse richtigzustellen. Der Lehrer darf nicht aus dem Auge verlieren, daß er Arbeiten von Kindern vor sich hat, die mit Wohlwollen beurteilt werden müssen.

e) Damit die Schüler sich richtiges Sprechen und Schreiben gründlich aneignen, muß der Lehrer darauf achten, daß es ununterbrochen bei jeder Gelegenheit und in jedem Unterrichtsgegenstand geübt werde. Er muß es dazu bringen, daß niemals Auge und Ohr der Kinder durch Mißhandlung des Sprachsinnes, durch unausgewählte Ausdrücke, durch falsche Konstruktionen und fehlerhafte Zusammenhänge getroffen werde.

Weisungen für die V.—VII. Klasse.

Das Erlernen der rumänischen Sprache in der Volksschule bildet Grundlage und Mittelpunkt des gesamten Unterrichtes. Sie ist der wahrhaft grundlegende Unterrichtsgegenstand, ohne den kein anderer Unterricht möglich ist. Sie ist der Schlüssel, der dem Kind das reiche Gebiet menschlichen Denkens erschließt.

Die Kenntnis der Sprache erlaubt dem Kind seine Gedanken auszudrücken und damit erst wirklich Mensch zu werden. Die Kenntnis der Sprache erlaubt dem Menschen, sich mit seinesgleichen zu verständigen und seine Lebensbedürfnisse zu befriedigen. Die Kenntnis der Sprache ist der Schlüssel aller Erkenntnisse.

Abgesehen aber von diesem unmittelbaren Nutzen hat das Erlernen der rumänischen Sprache einen unvergleichlichen erzieherischen Wert geistiger und seelischer Art. Geistiger Art, weil die Formung der Sprache Hand in Hand mit der Formung des Gedankens geht. Neu angeeignete Worte bedeuten neue Errungenschaften, die der Geist im Gebiet des Unbekannten gemacht hat. Reden können, bedeutet denken können. Sich klarer und korrekter ausdrücken bedeutet Klarheit und Sicherheit im Denken, Logik im Urteil und in der Überlegung besitzen.

Aber der Unterricht in der rumänischen Sprache hat, besonders für die großen Schüler der Oberstufe, auch einen sehr großen seelischen Wert. Er lehrt die Schüler das Schöne zu verstehen und zu fühlen; er gibt ihnen Geschmack für die in schöne Sprache umgesetzten Empfindungen, die aus einer Idee oder aus einem Gefühl entstehen, er bereichert und veredelt ihre Seele. Gemeinsam mit den übrigen Schulgegenständen entwickelt der Sprachunterricht die Persönlichkeit des Kindes, indem er ihm Gelegenheit gibt, sich auszudrücken und sich seiner selbst bewußt zu werden. Noch mehr: die Anteilnahme, die Eindrücke und die Empfindungen, die durch eine schöne Lektüre hervorgerufen werden, geben unseren Schülern für

ihr ganzes Leben die Freude am Lesen und ihrem sich eben formenden Charakter die besondere Note, die den Geist erhebt und das Bewußtsein schärft.

Vom nationalen Gesichtspunkt schließlich werden alle Kinder des Landes, indem sie der Schätze des rumänischen Schrifttums teilhaftig werden, in den Überlieferungen des Volkes erzogen, man gibt ihnen das Bewußtsein seiner Vergangenheit, nationalen Stolz und Nationalbewußtsein und festigt damit die seelische Einheit des rumänischen Volkes.

Lehrmittel. In der V., VI. und VII. Klasse der Volksschule bedient sich der Unterricht der rumänischen Sprache der gleichen Mittel: Lese- und Vortragsübungen, Aufsatzübungen, Wortschatz und Grammatik. Trotzdem ist die Sachlage geändert oder vielmehr fortgeschritten, insoweit, als der in die V. Klasse gelangte Schüler ausdrucksvoll zu lesen versteht, sich einen Wortschatz für die flüssige Rede gebildet hat, seine Gedanken mündlich und schriftlich auszudrücken vermag, unter Anwendung einer mehr oder weniger korrekten Rechtschreibung, Zeichensetzung und Satzlehre, je nach dem Wert der Vorbereitung in den ersten vier Volksschulklassen. Diese ganze Ausbildung muß in den oberen Volksschulklassen gefestigt und vervollständigt werden, sodaß der Schüler beim Verlassen der Volksschule die Sprache mit völliger Sicherheit und Leichtigkeit mündlich und schriftlich zu verwenden versteht. Diese Festigung und Vervollständigung ist Aufgabe der Sprach-, Aufsatz- und Sprachlehreübungen, die auch weiterhin fortgesetzt werden.

Das Lesen. Doch der Unterricht der rumänischen Sprache in den Oberklassen muß auch eine neue Note bringen. Sobald der Schüler in der III. und IV. Klasse imstande war, fließend und ausdrucksvoll zu lesen, war die Leseübung tatsächlich nicht mehr bloß eine Leseübung, sondern hatte sich in eine Sprachübung verwandelt. In den Oberklassen werden diese Sprachübungen von selbst zu grundlegenden Literaturstunden, da die Erläuterungen sich jetzt nicht nur auf den Sinn der Worte und Ausdrücke beziehen, sondern darnach trachten, deren Schönheit hervorzuheben und fühlbar zu machen.

Der Lehrer pflanzt den Geschmack für das Schöne, für die gewählte Ausdrucksweise der literarischen Texte und setzt damit der korrekten, fließenden und ästhetischen Formgebung einen Anfang, wobei er nur die natürlichen Kräfte der Anschauung und des Unterscheidungsvermögens der Kinder anbietet und anleiten muß.

Deshalb ist das Lesen wie das Vortragen nur aus den Schriften unserer anerkannten Schriftsteller vorzunehmen, natürlich mit Stücken, die dem Alter und der Umwelt der Schüler angepaßt sind. Das Lesebuch soll also eine wahre literarische Auslese für die Jugend unserer Volksschulen enthalten.

Was die Methode angeht, wird der Lehrer in der Klasse das Stück laut lesen, wobei er durch die Unterschiedlichkeit der Betonung die im Text enthaltenen Unterschiede im Denken und Fühlen kenntlich macht. Einige Fragen werden ausreichen, den Gehalt des Gelesenen klarzustellen, den Zweck jeder Einzelheit verständlich zu machen und die Schönheit jedes Ausdrucks zu beurteilen. Dieser Teil wird nur wenig von der Zeit einer Lehrstunde in Anspruch nehmen; die Gewohnheit, Erläuterungen in die Länge zu ziehen und Fragen und Antworten zu vermehren, raubt einem nicht nur die Zeit, sondern auch das vom Text geweckte Interesse und verringert den von einer gut durchgeführten Lektüre hervorgerufenen Eindruck, wenn es ihn nicht völlig zerstört. Die Schüler werden, wenn an ihnen die Reihe ist, lesen und durch die Art des Lesens beweisen, ob sie den Inhalt und die Schönheit des Textes erfaßt haben.

Was die Gedichtvorträge betrifft, ist es überflüssig auszuführen, daß immer die schönsten Gedichte gewählt werden müssen, die durch ihren Inhalt entweder mit einer geschichtlichen Lehrstunde oder Lektüre in Verbindung stehen oder mit einer Lehrstunde aus rumänischer Sprache oder aber mit Anlässen, wie sie ein Feiertag, eine Überlieferung usw. bieten.

Man muß auf einer korrekten Aussprache, einer klaren Rede-weise und ausdrucksvollem Vortrag mit möglichst empfundenen, aber immer natürlichen Betonungen bestehen.

Die Gedichtvorträge sollen nicht zur mechanischen Gedächtnis-übung dienen, sondern zur Bildung einer korrekten Redeweise und zur Bereicherung des Wortschatzes.

Sprechübungen. Gelegentlich der laufenden Aussprachen in der Schule, der zusammenfassenden Übungen jeder Art, gelegentlich einiger in der Klasse oder zuhause gelesener Lesestücke, der Schilderung eines Ausfluges oder eines Ereignisses, gelegentlich des Berichtes, der von ihnen verlangt werden soll, über die Art und Weise, wie sie einen Auftrag ausgeführt haben, usw., wird man die Schüler sprechen lassen und sie sogar dazu auffordern, man wird sie anleiten, klar ihre Gedanken und Eindrücke zum Ausdruck zu bringen unter

Verwendung ihres vorhandenen Wortschatzes, mit entsprechenden Ausdrücken und in einem Satzbau mit richtigen Übereinstimmungen. Wenn aber der Sprache auch typische Ausdrücke, die ihr soviel Ausdruckskraft und Farbe geben, belassen werden sollen, so muß der Lehrer doch suchen, unkorrekte und vulgäre Sprechgewohnheiten zu beseitigen.

Aufsatzübungen. Die Schüler der Oberklassen haben genügend Mittel — Ideen, Kenntnisse, Wortschatz, Ausdrücke usw. — und haben ihr Urteil soweit gebildet, daß sie imstande sind, ihre Gedanken aneinanderzureihen und ihnen eine logische Verkettung zu geben. Man kann infolgedessen in diesen Klassen schon Aufsatzübungen machen.

Die Themen müssen verschiedenartig und möglichst der lebendigen Sinnenwelt der Kinder, ihrer Einbildungskraft und Spontanität angepaßt sein, ohne daß diesen zu strenge Arbeitsnormen, sei es durch die Wahl der Themen, sei es durch die Abhängigkeit von einem zu befolgenden Plan, auferlegt werden. Die Themen werden im Zusammenhang mit den übrigen schulischen Betätigungen gewählt: ein Ereignis, ein Erlebnis, eine Lektüre, ein Ausflug usw. Den Schülern muß die Möglichkeit gegeben werden, sich manchmal selbst die Themen zu wählen. Wie das Freihandzeichnen wird auch der freie Aufsatz dem Lehrer wertvolle Aufschlüsse über die Eigenart seiner Schüler geben. Um bei unseren Schülern die Beobachtungsgabe und die Ausdauer bei einer umfangreicheren Arbeit auszubilden, können wir ihnen auch Themen für Monats- oder sogar Jahresarbeiten geben, die, indem sie einen bestimmten Rahmen des Gedankenfeldes des Schülers festlegen, immer Gelegenheit geben, die Fähigkeiten jedes einzelnen zu bewerten.

Wir werden also in der V. Klasse die Aufsatzübungen der IV. Klasse fortsetzen. In der VI. und VII. Klasse können wir außer diesen laufenden Aufsätzen umfangreichere Arbeiten versuchen: 1. Führung eines Tagebuches mit Aufzeichnungen über das Schulleben (Eindrücke von der Schularbeit, dem Schulbesuch, erhaltene Belobigungen oder Verweise, Spiele, Feiern, Ausflüge, erfreuliche und schmerzliche Ereignisse usw.). 2. Eine monatliche mit Zeichnungen bebilderte Arbeit auf Grund der in dieser Zeit aufgenommenen und wiederholten Beobachtungen: Der Schulgarten in einem bestimmten Monat der Jahreszeit, der Garten des Vaterhauses, das Schwalbennest, der Hühnerstall, der Apfelbaum auf der Wiese, die

Schilderung des Ackerfeldes, das Mähen, das Ackern usw. 3. Eine Arbeit, die die im Laufe des ganzen Schuljahres gemachten Beobachtungen zusammenträgt, mit Zeichnungen bebildert, z. B. das Leben einer Pflanze in dieser Zeit, die Beschäftigungen eines Arbeiters, das Aussehen des Feldes, des Waldes im Zusammenhang mit der Folge der Jahreszeiten, die Kinderspiele (gleichfalls nach der Jahreszeit), die dörflichen Festtage usw.

Der Lehrer muß möglichst verschiedenartige Themen vorschlagen, muß sie den Schülern erklären und erläutern und wird jeden das von ihm bevorzugte Thema wählen lassen. Von Zeit zu Zeit wird er sich nach dem Fortschritt der Arbeiten erkundigen und zur Sammlung und Ordnung des Materials aneifern und anleiten.

Damit diese Arbeiten gelingen, ist es notwendig, daß die Schüler interessante Beobachtungen machen, lebendige Eindrücke haben und Gefallen daran finden, sie wiederzugeben. Da ihnen also, wie gezeigt wurde, eine gewisse Freiheit in der Wahl der Themen und in der Festlegung des Arbeitsplanes gelassen wird, soll der Lehrer auch bei der Durchsicht der Arbeiten nur die Echtheit der Eindrücke, die Richtigkeit des Inhaltes, die Einfachheit und Korrektheit des Ausdrucks im Auge haben.

Sprachlehre. In den Oberklassen muß der Sprachlehreunterricht einfach, korrekt und induktiv sein.

Einfach, indem wir bei den einfachen und notwendigen Begriffen bleiben, doch müssen wir sie erklären und präzisieren, damit sie der Schüler sich so gut aneignet, daß er sie unbewußt in Wort und Schrift anwendet. Korrekt und induktiv, indem wir von Beispielen ausgehen, sie erläutern und analysieren, um die grammatische Regel zu gewinnen; und umgekehrt: suchen wir, wenn wir die Regel geformt haben, Beispiele, um die Regel zu bewähren und in fließender Rede anzuwenden. Wir dürfen also aus der Sprachlehre nicht einen für sich stehenden Unterricht von Regeln und auswendig gelernten Definitionen machen, die beim Sprechen unangewendet bleiben. Das bedeutet aber nicht, daß, wie es häufig üblich ist, der Sprachunterricht auf der Stufe unserer nebensächlichen Beschäftigungen belassen wird. So wie eine Rechenaufgabe nur durch Analyse des Zusammenhanges, der zwischen ihren einzelnen Daten besteht, gelöst werden kann, werden wir nur dann eine korrekte Rechtschreibung, Zeichensetzung und Satzgliederung erhalten, wenn die grammatikalische Analyse die Verbindung zwischen den Worten

geklärt hat. Und da diese Verbindung schließlich die Verkettung der Ideen widerspiegelt, ist es leicht zu verstehen, weshalb eine korrekte Sprachlehre nichts anderes als eine Ansicht, eine Folge klaren und logischen Denkens ist.

Wir dürfen also die Sprachlehreübungen nicht vernachlässigen. Wir müssen sie mündlich und schriftlich pflegen, in Verbindung mit gelesenen und durchgearbeiteten Texten, mit Aufsätzen und verschiedenen mündlichen und schriftlichen Äußerungen der Schüler. Wie werden Texte der bedeutendsten Schriftsteller auswählen und sie vom Standpunkt der Sprachlehre durcharbeiten; wir müssen darnach schriftliche Übungen zur Anwendung und Diktate zur Überprüfung des Erarbeiteten machen, die gemeinsam in der Klasse verbessert werden. Das, worauf es ankommt, ist, daß wir die Schüler die Hauptregeln der Sprachlehre, die die Ausdrucksgesetze des Denkens sind, verstehen und beurteilen lehren, ohne uns bei Einzelfragen, bei Ausnahmen und auswendig gelernten Regeln aufzuhalten. Für die Sprachlehre wird nicht eine besondere Stunde vorbehalten, sondern sie wird im Zusammenhang mit dem Lesen, den Sprach- und Aufsatzübungen behandelt.

Heimnachtsmitage und Feiern. Unter Verwertung des im rumänischen Sprachunterricht vorgetragenen Stoffes soll der Lehrer regelmäßig Heimnachtsmitage mit den Schülern oder Volksfeste für die Bewohner der Gemeinde veranstalten. Die ersteren werden von den Schülern unter Anleitung des Lehrers veranstaltet. Dieser kann eine Vorlesung, eine Erzählung, wenn möglich einen Lichtbildervortrag u. a. beisteuern. Diese Zusammenkünfte werden für die Schüler eine Gelegenheit zur Initiative, zur Belebung des gewohnten Ganges des Schullebens sein, ein Mittel, die Schule beliebt und gerne besucht zu machen.

Die Heimnachtsmitage und Volksfeste werden ein abwechslungsreiches Programm haben, das mit Überlegung zusammengestellt und mit Sorgfalt vorbereitet wird, um die Bevölkerung anzuziehen und mit der Schule zu verbinden und ihr im kulturellen und seelischen Leben einen Antrieb zu geben: Eine kurze Ansprache des Lehrers über ein interessantes und belehrendes Thema, sei es aus unserer Volksdichtung, sei es aus der Geschichte und Geographie des Landes — wenn möglich mit Lichtbildern —, seien es naturwissenschaftliche Anwendungen aus dem Leben oder erlebte Tagesereignisse. Eine gut gewählte und gut vorgebrachte Vorlesung aus den schönen Werken

unserer Schriftsteller, die Leben, Überlieferungen, Brauchtum und unsere Vergangenheit widerspiegeln.

Das Programm wird durch Beiträge von Schülern vervollständigt werden: durch gut ausgewählte und gut vorbereitete Tänze, Gedichtvorträge, Gesänge, Volkstänze usw.

In seinen Unterrichtsstunden aus rumänischer Sprache wird der Lehrer auch diese Vorbereitung seiner Schüler im Auge haben, er wird ihr Gefallen an der Veranstaltung dieser Feste und ihren Eifer anregen.

Die Bücherei. Um einen ausgiebigen, auserlesenen und abwechslungsreichen Lesestoff zur Hand zu haben, wie er auf allen Gebieten des Unterrichtes und der Tätigkeit notwendig ist, um den zur Veranstaltung der Schülerzusammenkünfte und der Volksfeste erforderlichen Stoff zu haben, um bei den Schülern den Geschmack am Lesen zu formen und um der Schule eine Atmosphäre von Geistigkeit zu geben, die ihr Ansehen hebe, muß die Volksschule unbedingt eine Bücherei einrichten.

Die Bücherei einer Schule spiegelt die Auffassung und das Bewußtsein, das der Lehrer von seinem Amte hat, und zeigt die Gewissenhaftigkeit, die er in die Erfüllung seiner Pflicht legt.

Die Bücherei soll Bücher enthalten, die unterhalten, Bücher, die fesseln und ergreifen, und Bücher mit nützlichen Kenntnissen, die belehren. Die bedeutendsten Werke unserer Schriftsteller, der Prosaschriftsteller und der Dichter, die billigen volkstümlichen Sammlungen für alle Gebiete: Geschichte, Erdkunde, Landwirtschaft, Handel, Industrie, Haushaltungskunde, Seiten, die jedem Lebensraum angepaßt sind (Gebirge, Ebene, Meer), Lesestoff über Naturkunde, Religion und Moral, Volkskunde usw.

Der Lehrer wird die Lektüre seiner Schüler in die richtigen Bahnen leiten, so lange sie die Schule besuchen, und wird sich freuen sie auch nach Beendigung der Schulstunden in die Schülerbücherei kommen zu sehen, besonders dort, wo eine Dorfbücherei fehlt. Deshalb wird man sich bei der Aufstellung und Leitung der Bücherei der Mitarbeit der Schüler der VII. Klasse bedienen.

Die Bücher müssen mit großer Sorgfalt aufbewahrt werden, da die Achtung vor dem Buch einen Teil der Erziehung ausmacht, die unserer Jugend gegeben werden muß.

II.

Sonderlehrplan.

I. Klasse.

1. Schreiblesen 10 ($6 + \frac{8}{2}$) Stunden.

I. Dritteljahr. — 1. Woche — Begrüßung der Schüler. Anleitung betreffend das Sitzen in den Bänken, den Eintritt in die Klasse und deren Verlassen.

Taufname des Schülers. Namen der Brüder, der Schwestern und Eltern. Ihre Beschäftigung. Die nächsten Anverwandten und bekanntesten Nachbarn.

Orientierung der Schüler im Raum: rechts, links, vorne, rückwärts, oben, unten, in der Mitte, darüber, darunter, nahe, weit.

Einprägung der Vor- und Zunamen der zunächstsitzenden Mitschüler, des rechts und links, vor und hinter einem sitzenden.

Der Ort, wo verschiedene Gegenstände in der Klasse stehen: die Tafel, der Schrank, das Bild, der Ofen usw. rechts, links, vorne, rückwärts, oben, unten.

Eine moralische Erzählung, durch die der Nutzen des Lernens erwiesen wird.

Ein leichtes Lied.

Anschauliche Behandlung von Schiefertafel und -stift.

In der zweiten, dritten und vierten Woche sind parallel die vorbereitenden Übungen zum Schreiben und Lesen vorzunehmen:

a) Bildung von Sätzen über die Gegenstände und Lebewesen in Schule und Elternhaus. Zerlegung der Sätze in Worte.

Körperhaltung beim Schreiben, Lage der Tafel und Halten des Stiftes

b) Zerlegung der Worte in Silben.

Malendes Zeichnen leichter Gegenstände mit einfacher, runder Form (Kartoffeln, Pflaumen, Nüsse, Melonen), endend mit dem Zeichnen des Eies bis zur Fingerfertigkeit in rechtschräger Lage (Ovale).

c) Zerlegung der Worte — zuerst einsilbiger, dann mehrsilbiger — in Laute.

Zeichnen einfacher Gegenstände mit geraden Linien (Bündelhölzchen, Stifte, Lattenzaun, Leiter, Stuhl, Bett, Tisch), dann links und rechts geneigter schräger Striche in der Reihe auf die Linien

der Tafel. Zeichnen von Stöcken, Angeln, Haken usw. in rechts-schräger Stellung.

d) Erzählungen moralischen Inhalts von den Vorteilen folgenden Verhaltens gegenüber den Eltern und Lehrern, sowie der Wahrung von Ordnung und Reinlichkeit.

Anmerkungen: 1. Die bisher aufgezählten Übungen der drei letzten Wochen müssen miteinander abwechseln sowie auch mit den andern Gegenständen. Jeden Tag sind also zu behandeln: eine Erzählung, ein Lied, die anschauliche Besprechung eines Gegenstandes, kleine Zeichnungen, Zählen, Auswendiglernen von leichten Versen und einfache auf Kommando ausgeführte Turnübungen.

2. Die Antworten der Schüler sind deutlich zu erteilen, in kurzen Sätzen mit lauter Stimme, ohne daß jedoch geschrien wird.

Gelegentlich der Zerlegung von Sätzen in Worte, von Worten in Silben und Laute ist deren Definition nicht zu bieten.

Bei der Zerlegung der Worte in Laute ist darauf zu achten, daß die Selbstlaute mit lauter Stimme ausgesprochen werden, die Mitlaute aber mit verhaltener Stimme, wobei die Klänge mit Sorgfalt zu meiden sind, die sie verdunkeln oder ändern würden. Es ist z. B. sss und nicht se oder sâ zu sprechen; t stimmlos, nicht te oder tâ.

3. Nach diesen vier Wochen fangen die Lektionen nach der Fibel an, für die keine Sonderaufteilung gemacht wird, da der Lehrer sich Lektion für Lektion an die eingeführte Fibel halten muß.

In der ersten Stunde muß die anschauliche Behandlung der Fibel erfolgen (woraus sie gemacht ist, Farbe, Einband, Blätter; Ratschläge betreffend ihre Aufbewahrung; Lage beim Lesen; Betrachtung verschiedener Bilder in der Fibel und deren Beschreibung durch die Schüler; Erweckung und Aneiferung der Neugierde, lesen zu können).

II. Dritteljahr. Fließendes Lesen kurzer Sätze, kleiner Erzählungen und Beschreibungen in zusammenhängenden 5—10 Sätzen.

Achtung darauf, daß beim Punkt eingehalten und bei Beistrich und Fragezeichen der entsprechende Ton gewahrt wird. Erklärungen zu jeder Lektion, gemäß dem Verständnis des Kindes.

Abschrift von Sätzen nach dem Buch. Bildung von kleinen Sätzen über die bekannten Wesen und Gegenstände und deren Niederschrift auf Diktat.

III. Dritteljahr. Immer fließenderes, betonteres und verständnisvolleres Lesen der Beschreibungen und der Erzählungen moralischen Inhaltes aus der Fibel betreffend Folgsamkeit, Ordnung, Reinlichkeit, Nutzen des Lernens, Liebe zu den Eltern, Achtung vor den Alten. Wiedergabe des Gelesenen mit eigenen Worten durch die Schüler. Erklärungen bei jeder Lektion, gemäß dem Verständnis der Schüler, Tonfall und Pause bei Punkt, Beistrich und Fragezeichen.

2. Gedächtnis- und Vortragsübungen. — Im ersten und zweiten Dritteljahr sind nach dem Hören kleine leichte Gedichte zu lernen; im dritten Dritteljahr lesen die Schüler aus der Fibel kurze Gedichte und Erzählungen, die der Lehrer vorher durch Frage und Antwort erklärend vorbereitet hat.

Die Gedichte werden in der Klasse unter Leitung des Lehrers auswendig gelernt; die Erzählungen aber werden von den Kindern mit eigenen Worten in klaren, kurzen Sätzen wiedergegeben.

3. Anschauungsunterricht ($\frac{1}{2}$ Stunden).

I. Dritteljahr. Gegenstände im Besitz des Schülers: Tafel, Stift, Buch, Heft, Schultasche.

Gegenstände in der Schule: Bank, Tafel, Rechenmaschine, Katheder.

Gegenstände im Elternhaus: Bett, Stuhl, Tisch, Schrank, Spiegel.

Alle diese Gegenstände werden betrachtet und daraufhin beschrieben, wie sie geformt, aus welchen Theilen sie zusammengesetzt, woraus sie gemacht sind und welchen Nutzen sie bieten.

Beschäftigung der Menschen: Bauer, Müller, Bäcker, Schuster, Schneider, Tischler, Schmied usw. Was sie machen, woraus und womit sie die verschiedenen Gegenstände herstellen (eine einzige Lektion).

II. Dritteljahr. Tiere, die auf dem elterlichen Hof zu sehen sind.

III. Dritteljahr. Obstbäume im Garten: Apfelbaum, Birnbaum, Pflaumenbaum, Kirschbaum usw.

Der Gemüsegarten (eine Lektion). Der Blumengarten (eine Lektion).

Naturerscheinungen. — Kurze Besprechungen bei Gelegenheit der bedeutsamsten Erscheinungen: Wolken, Regen, Nebel, Schnee, Hagel; die Kinder sind anzuleiten, sie selbst zu beobachten, wenn sie in Erscheinung treten, und das Beobachtete in der Klasse mitzuteilen. Die ursächliche Erklärung dieser Erscheinungen ist nicht zu bieten.

Einteilung der Zeit: Tag (anschauliche Behandlung der Uhr: Stunde, Minute), Woche, Monat, Jahr. Auf- und Untergang der Sonne.

Anmerkung: Die Reihenfolge, in der diese Stoffe behandelt werden, kann nach Jahreszeiten und Umständen umgestellt werden.

II. Klasse.

1. Lesen (3 Stunden). Kurze beschreibende Lesestücke und solche mit moralischem Inhalt (Märchen, Sagen, Fabeln), die geeignet sind, die Aufmerksamkeit und das Interesse wach zu erhalten, dem Inhalt des Lesestückes mit Beharrlichkeit und Ausdauer zu folgen.

Es ist besonders auf fließendes Lesen zu achten, die aus der I. Klasse beim mechanischen Lesen verbliebenen Schwierigkeiten sind zu beseitigen. Zu diesem Zweck darf nichts Unverstandenes gelesen werden, und es sind in jeder Stunde möglichst viele Schüler beim Lesen zu bestellen.

2. Gedächtnisübungen und freie Wiedergabe ($\frac{2}{2}$ Stunden). Es sind Gedichte mit moralischem, lehrhaftem und nationalem Inhalt auswendig zu lernen.

Als Grundlage der Übungen freier Wiedergabe sind kleine Erzählungen in Prosa zu nehmen.

Sowohl beim Auswendiglernen als auch bei der freien Wiedergabe ist darauf zu achten, daß der Vortrag deutlich und schön, die Betonung dem Sinne entsprechend sei.

Deklamation und Mimik sind untersagt.

3. Aufsatzübungen ($\frac{3}{2}$ Stunden). Abschreiben aus dem Lesebuch.

Diktieren von kurzen Sätzen, insbesondere solcher, die in der letzten Lesestunde gelesen wurden.

Bildung von Sätzen über Lebewesen und Gegenstände, die den Schülern bekannt sind. Niederschreiben dieser Sätze nach Diktat und aus dem Gedächtnis. Bildung einiger innerlich zusammenhängender Sätze über denselben Gegenstand (Namen von Wesen oder Bezeichnungen von Sachen) in der Form eines kleinen erzählenden oder beschreibenden Aufsatzes.

Anmerkung: Das Diktieren hat laut zu erfolgen, ohne daß vom Lehrer wiederholt wird, damit die Schüler aufzumerken und zu behalten gewöhnt werden. Anfangs sind längere Sätze zu vermeiden.

Die Verbesserung wird sofort vorgenommen, indem das Geschriebene mit dem Text des Buches, daraus dictiert wurde, verglichen wird. Die Schüler haben ihre Fehler selbst richtigzustellen. Während des Dictierens bewegt sich der Lehrer zwischen den Schülern, beobachtet Schrift und Haltung und gibt Ratschläge. Die häufiger beobachteten Fehler werden an die Tafel geschrieben, wobei die Aufmerksamkeit aller darauf zu lenken ist.

4. Sprachlehreübungen (1½ Stunden). I. Dritteljahr. Auf Grund der Lesestücke und der vom Lehrer ausgewählten Beispiele ist der einfache Satz durchzunehmen. Wie wird ein Satz geschrieben. Seine Bildung durch und Zerlegung in Worte, der Worte durch und in Silben, der Silben durch und in Laute. Übungen im Zerlegen der Worte in Silben am Ende der Zeilen (die Definition des Wortes, der Silbe, des Lautes und der Buchstaben ist nicht zu bieten).

II. Dritteljahr. Begriff des Satzgegenstandes. Bildung von Satzgruppen, die alle denselben Satzgegenstand haben.

Begriff der Sachausage. Schreiben von verschiedenen Sätzen mit demselben Satzgegenstand und verschiedenen Sachausagen, die ausdrücken: was das durch den Satzgegenstand namhaft gemachte Wesen oder Ding macht, ist, wie es ist, was es hat.

III. Dritteljahr. Anwendung und Übungen im Schreiben. Verwendung des Punktes.

5. Anschauungsunterricht (¼ Stunden). I. Dritteljahr. Der Obstgarten: Apfel-, Birn-, Pflaumen- und Nußbaum.

Gemüsegarten: Bohnen, Zwiebel und Knoblauch, Kraut und Rüben, Gurken und Melonen.

Haustiere: Hund, Katze, Pferd, Ochse und Kuh, Schaf und Ziege, Schwein, Henne und Truthenne, Gans und Ente (wie sie sind, wie sie leben, welchen Nutzen sie bringen).

II. Dritteljahr. Der Wald: Eiche, Buche, Tanne.

Wilde Tiere: Wolf, Fuchs, Bär, Hase, Sperling, Schwalbe und Nachtigall, Krähe, Habicht und Nachtkeule.

III. Dritteljahr. Uferwald und Weide (1 Lektion) Busch und Hagedorn (1 Lektion), Teich und Dickicht, Rohr und Schilf (1 Lektion).

Schlange, Frosch, Karpfen und Hecht. Krebs. Blutegel. Schnecke. Spinne. Igel. Maus. Fledermaus.

Anmerkung. Im Anschauungsunterricht ist Gewicht zu legen auf:

a) Gegenstände, die den Schülern in natura gezeigt werden. Die Stunden sind nicht nur in der Klasse, sondern auch draußen zu halten, wenn es nicht möglich ist, die Gegenstände in die Klasse zu bringen;

b) Anschauungsbilder, die während der ganzen Dauer der Stunde vor den Schülern angebracht sind;

c) Mitteilungen der Schüler über die von ihnen in der Natur gesehenen Exemplare.

III. Klasse.

1. Lesen (3 Stunden). Immer weiter ausgeführte abwechslungsreiche Lesestücke mit moralischem und nationalem Inhalt. Sagen und Beschreibungen schöner Gegenden des Landes.

Anmerkung: In dieser Klasse wird immer mehr darauf geachtet, daß das Lesen fließend, richtig und ausdrucksvoll geschehe. Das Verständnis soll der Schüler unter Anleitung des Lehrers immer mehr selbst finden.

2. Aufsaßübungen (3 Stunden). Kurze Abschriften und Diktate. Schreiben eines Gedichtchens oder eines Teiles daraus nach dem Gedächtnis.

Übungen in schriftlicher Wiedergabe einer kurzen Erzählung, die die Schüler gelesen haben.

Kleine Beschreibungen und Erzählungen, zuerst mündlich und dann schriftlich, von etwa 10 bis 15 Sätzen, die vom Schüler über Sachen, Wesen oder Ereignisse, die er gut kennt, gebildet werden, z. B. mein Hut, unsere Raze, unser Pferd, der Hund des Nachbarn usw. Zu meiden sind Allgemeinheiten, Abstraktionen und alles, was den Schüler nicht interessiert, der von den Weisungen des Lehrers immer weniger abhängig sein soll. Jeder Schüler soll den Gegenstand oder die Begebenheit, die er kennt und auswählt, beschreiben oder erzählen und die von ihm selbst beobachteten Einzelheiten eingehend behandeln. Anfangs sind einige Anhaltspunkte vom Lehrer an die Tafel zu schreiben als Wegweiser für den Gang der Beschreibung; je länger, desto mehr verschwinden diese Wegweiser und sind schließlich ganz fortzulassen, damit die Initiative des Schülers gefördert werde.

Die Schüler sind daran zu hindern, die Aufsätze anderer abzuschreiben oder nachzuahmen. Der Lehrer hat die Arbeiten aus dem Gesichtspunkt der Sprachlehre, Stilistik, Richtigkeit und Schönheit des Ausdrucks zu verbessern und die Schüler durch wohlwollende Bemerkungen zum Bessern anzuleiten.

Die Fehler, die wahrscheinlich gemacht würden, sind vorher hervorzuheben, zu besprechen und an der Tafel richtigzustellen. Bei dieser Gelegenheit ist die Aufmerksamkeit hauptsächlich auf das Auslassungszeichen und auf das Vereinerungszeichen zu lenken.

Aus der Satzzeichenlehre ist die Benützung des Beistriches zu wiederholen, der Doppelpunkt und das Anführungszeichen neu durchzunehmen.

3. Sprachlehre (2 Stunden). I. Dritteljahr. Wiederholung der Kenntnisse aus der vorigen Klasse. Begriff des Dingwortes. Unterschied von Satzgegenstand und Dingwort. Eigennamen und Gattungsnamen. Erkennen von Eigenschaftswort, Fürwort und Zahlwort.

II. Dritteljahr. Geschlecht und Zahl der Dingwörter, Eigenschaftswörter und Fürwörter, der Artikel beim Dingwort und Eigenschaftswort.

III. Dritteljahr. Das persönliche und besitzanzeigende Fürwort. Das Tätigkeitswort. Es sind die drei Zeiten der Tätigkeitswörter zu unterscheiden: Gegenwart, Vergangenheit und Zukunft.

Aufklärung von Schwierigkeiten bei der Rechtschreibung. Gebrauch des Punktes, des Beistriches (zwischen mehreren Satzgegenständen, Sachausagen, Dingwörtern usw., die nicht durch „und“ verbunden sind), des Frage- und Ausrufungszeichens.

Anmerkung: Während des ganzen Jahres sollen sich die Kinder im Auffuchen von Worten derselben Wortfamilie üben.

4. Gedächtnisübung und freie Wiedergabe (1 Stunde). Beschreibende Lehrgedichte (sogenannte „pasteluri“) und kurze lyrische Gedichte. Helden- und nationale Gedichte. Die kurzen werden in der Klasse gelernt; die längern aber werden in der Klasse verständlich gemacht und zu Hause auswendig gelernt.

Die Fabeln, Parabeln, Märchen, Allegorien, Dialoge usw., besonders die im Lesebuch enthaltenen, wie auch kurze biographische Notizen über die Dichter der gelernten Gedichte dürfen nur zu freien Wiedergaben benützt werden.

IV. Klasse.

1. Lesen (3 Stunden). Es werden erklärt und aus dem Lesebuch gelesen: literarische Lestücke mit moralischem und nationalem Inhalt, mit Beschreibungen schöner Gegenden des Landes und fremder Länder, wobei auf fließendes, sinnvolles und ausdrucksvolles Lesen zu achten ist.

2. Aufsatzübungen (3 Stunden). Kurze Diktate.

Schreiben einiger gelehrter Gedichte aus dem Gedächtnis

Übungen in schriftlicher Wiedergabe des Inhalts einer vom Schüler gelesenen oder durch den Lehrer vorerzählten Erzählung.

Freie Beschreibungen in immer entwickelterer Ausführung über Wesen und Sachen, die öfters im täglichen Leben angetroffen werden, und aus der Umwelt des Schülers: mein Hut, unser Haus, der Garten des Nachbars usw.

Erzählungen über Begebenheiten, bei denen die Schüler beteiligt oder zugegen sind.

Briefchen (biletul). Familiäre Bitt-, Mitteilungs-, Dank-, Glückwunschschreiben und das Gesuch um Aufnahme in eine Sekundarschule. Das Telegramm.

In der Satzzeichenlehre sind die Schüler anzuleiten, den Beistrich im Satz, des Semikolon und die Anführungszeichen entsprechend zu gebrauchen.

Anmerkung I. — In den Lektionen, die freie Erzählungen und Beschreibungen zum Gegenstand haben, ist eine Stunde in der Woche zur Vorbereitung des Aufsatzes, für mündliche Darstellungen der Schüler, für Weisungen, Verbesserungen und Vorbeugungen der Fehler in Rechtschreibung, Sprachlehre, Stil und Inhalt zu verwenden. Die folgende Stunde ist zum Lesen und Bewerten der Aufsätze bestimmt. In der dritten Stunde ist die Reinschrift zu machen, wobei Genauigkeit, Kalligraphie, Rechtschreibung und Ästhetik verlangt wird.

Das Thema ist für die ganze Klasse das gleiche, Inhalt und Form ist bei jedem einzelnen Schüler verschieden.

Der Lehrer soll Teilnahme am Inhalt der Erzählung des Schülers zeigen und jeden einzelnen in seiner Eigenart aneifern. Die besser gelungenen Aufsätze sind vom Schüler der Klasse vorzulesen und als Muster hinzustellen.

Der Lehrer muß sich klar sein darüber, daß der Wert des Auf-
satzes nicht von seiner Länge abhängt, sondern von der Klarheit der
niedergeschriebenen Gedanken, ihrem logischen Zusammenhang, von
der Treffsicherheit der Ausdrücke, die gewählt wurden, um mitzu-
teilen, was der Schüler denkt.

Anmerkung II. — Sowohl in der III. als auch in der IV. Klasse
sind, außer den täglichen Arbeiten im Merkheft, in der Klasse in
jedem Dritteljahr je 3 Aufsätze, im Ganzen jährlich 9, in reine Hefte
zu schreiben, die mit roter Tinte zu verbessern und in der Kanzlei
der Schule aufzubewahren sind.

3. Sprachlehre (2 Stunden). I. Dritteljahr. Auf Grund
von Beispielen aus dem Lesebuch und von solchen, die der Lehrer
auführt, ist der durch Beifügung und Ergänzung erweiterte Satz
durchzunehmen.

Es ist nur darauf zu achten, daß die Schüler über die Rolle im
Klaren sind, die die verschiedenen Arten von Ergänzungen im Satz
erfüllen, ohne daß näher auf ihre Benennungen eingegangen wird.

II. Dritteljahr. Unterschied zwischen Satz und Satzver-
bindung, bezw. Satzgefüge (wann das Tätigkeitswort als Satz-
aus-
sage dient und wann nicht, um die Sätze der Satzverbindung bezw.
des Satzgefüges zu erkennen).

Erkennen der Haupt- und Nebensätze.

III. Dritteljahr. Satzzeichenlehre. Gesamtwiederholung alles
aus Sprachlehre Durchgenommenen.

Anmerkung: Während des ganzen Jahres sind die Schüler
anzuleiten, die Worte derselben Wortfamilie aufzusuchen. Die Arten
der Haupt- und Nebensätze sind nicht durchzunehmen. Es ist jedoch
zu unterscheiden die Gruppe des Satzgegenstandes, der Beifügung,
der Satzaussage und der Ergänzungen.

4. Gedächtnisübung und freie Wiedergabe (1 Stunde).
Heldengedichte als Belebung des Unterrichtes in vaterländischer
Geschichte. Beschreibende, lyrische Gedichte, Hymnen, Balladen.
Vortrag mit verteilten Rollen, sooft der Inhalt des Lestückes dazu
geeignet ist. Kurze biographische Notizen über die Verfasser der
gelernten Gedichte. Sprichwörter, die vom Lehrer erläutert und
durch Erzählungen unterbaut werden, die dann die Schüler unter
seiner Anleitung wiedergeben. Maximen, die moralische Folgerungen
für das praktische Leben enthalten, wie sie aus gelesenen oder vom
Lehrer erzählten Erzählungen gewonnen wurden.

V. Klasse.

(4 Wochenstunden).

I. Lesen. Sagen, Geschichte, Anekdoten, Fabeln, Überlieferungen, Bräuche; Erzählungen aus dem Kinderleben; Erzählungen aus dem Leben der Tiere und Pflanzen. Stücke im Zusammenhang mit den übrigen Gegenständen (Rumänische Geschichte, Erdkunde, Naturkunde, religiöse, sittliche und völkische Erziehung).

Es sind hinzuzufügen einige Stücke in literarischem Stil, die Leben, Beschäftigungen und die bezeichnenden Eigenschaften der Umwelt veranschaulichen. Bauer und Landwirtschaft in landwirtschaftlich betonten Schulen; Handwerker, Industrieller und Industrie in gewerblich betonten Schulen; Kaufmann und Handel in kaufmännisch betonten Schulen.

Die Lesestoffe mit literarischem Charakter werden rumänischen Verfassern entnommen: Stücke aus der rumänischen Volksdichtung (Ihrisch und episch).

Gr. Alexandrescu: Gedichte, z. B. Căinele Soldatului, Fabeln, z. B. Boul și Vițelul. — Esopia. Alecsandri, z. B.: Înșiră-te Mărgărite, Peneș Curcanul, Altarul Mănăstirii Putna, Sentinela română, Hora Unirii; Pasteluri. A Pann: Bruchstücke aus Povestea vorbii, Nastratin Hogeia. Bolintineanu, aus Legende. Creangă: Erzählungen. Ispirescu: Märchen. S. Fl. Marian, aus Legendele Păsărilor noastre. Gârleanu, Bruchstücke: Din lumea celor care nu cuvântă; Brătescu-Voinești: Novellen, z. B. Puiul, Nicușor. Dulfu: Bruchstücke. Aus den Sammlungen: I. Simionescu, Nestor Urechia, Dragoslav, T. Pamfile, I. Pop-Retegan usw. usw.

II. Sprechübungen. Mündliche Beschreibungen: Gegenstände, Pflanzen, Tiere, Bilder. Erzählungen: Ereignisse aus dem Leben der Kinder, der Pflanzen und Tiere; Wiedergaben aus den gelesenen Stücken, aus den gelernten Aufgaben. Die Schüler sollen gelehrt werden, das auszuwählen, was wesentlich und charakteristisch ist, eine logische Reihenfolge einzuhalten, sich einfach aber klar und korrekt auszudrücken.

III. Aufsatzübungen. 1. Kurze schriftliche Beschreibungen und Erzählungen mit den Themen der obengenannten mündlichen Übungen. 2. Wiedergaben aus gelesenen und erläuterten Lesestücken. 3. Briefe, Billets, kurze Briefe familiären oder andersartigen In-

haltet. 4. Kurze Aufsätze, frei oder mit gegebenen Themen, die aus dem Leben der Familie, der Schule, des Ortes usw. gewählt sind. Die Aufsatzübungen beginnen mit den Briefen.

IV. Sprachlehre. Durch Anwendungen bei den Lese-, Sprach- und Aufsatzübungen werden die entsprechenden Beobachtungen bezüglich des Stils, der Rechtschreibung und der Zeichensetzung gemacht, sowie die Sprachlehrenkenntnisse aus den vorhergehenden Klassen gefestigt und ergänzt. Es ist auf das Hauptwort Gewicht zu legen, wobei die Abwandlung des Hauptwortes hinzugelernt wird, und auf das Zeitwort mit den drei von der 3. Klasse gelernten Hauptzeiten. In der Satzlehre wird auf den einfachen und erweiterten Satz Gewicht gelegt, ohne daß die Arten der Ergänzungen untersucht werden.

VI. Klasse.

(3 Wochenstunden.)

I. Lesen. Sagen, Geschichten, Fabeln, Überlieferungen, Bräuche usw. Beschäftigungen, historische Erzählungen, erdkundliche Beschreibungen, Naturbilder, Stücke moralischen und nationalen Inhaltes.

Es werden einige Stücke hinzugefügt, die das Leben, die Beschäftigungen und die besonderen Eigenschaften der Umwelt veranschaulichen — der Bauer und die Landwirtschaft in landwirtschaftlich betonten Schulen; der Handwerker, der Industrielle und die Industrie in gewerblich betonten Schulen; der Kaufmann und der Handel in kaufmännisch betonten Schulen.

Lesestücke literarischen Charakters werden rumänischen Schriftstellern entnommen wie z. B.: Stücke aus rumänischer Volksdichtung (lyrisch und episch). Alexandrescu: Fabeln, z. B. Căinele și cățelul, Toporul și pădurea. Donici: Fabeln. Alecsandri: Legende, z. B. Grui Sânger, Dan Căpitan de Plai; Ostașii noștri; Pastele. Negruzzi: z. B. Sobieschi și Români, Lumânărică. Odobescu: z. B. Jupân Rânică Vulpoiu, Povestea fiului de Impărat, Vulpea bearcă. Creangă: Erzählungen, Erinnerungen (Bruchstücke). Eminescu: Leichte Gedichte, z. B. Somnoroase păserele, oder in volkstümlicher Form, z. B. Ce te legeni codrule, La mijloc de codru des. Coșbuc: Gedichte, z. B. Iarna pe uliță, Noapte de vară, Cântec, Mama usw. N. Urechia: Aus Gâze, Zâmbetele pământului. Sadoveanu:

Aus seinen Werken, z. B. Dumbrava minunată, Măria Sa Puiul Pădurii, Povestiri de sărbători. Brătescu-Voinești: z. B. Nicușor. Gârleanu, T. Pamfile, Goga, Iosif usw. Aus den Sammlungen I. Simionescu usw.

II. Sprechübungen. Der Lehrplan der V. Klasse in erweiterter Form. Es kommen Ereignisse aus dem eigenen Leben hinzu wie: mündliche Wiedergabe eines Spazierganges, Ausfluges, Besuches; eines Erlebnisses, Festes usw.

III. Aufsatzübungen. Der Lehrplan der V. Klasse in erweiterter Form. Es kommen hinzu: 1. Aufzeichnungen aus dem Schulleben des Dorfes oder aus dem eigenen Schulleben, indem z. B. ein Tagebuch der Klasse wöchentlich oder monatlich geführt wird. 2. Monatliche, mit Zeichnungen (die nur von Zeit zu Zeit aufgegeben werden) behilderte Aufsätze über ein vom Lehrer vorgeschlagenes Thema, für die in dieser ganzen Zeit Beobachtungen wiederholt und zusammengetragen werden, z. B.: der Garten der Schule oder des Vaterhauses in einem bestimmten Monat der Jahreszeit, das Schwalbennest, der Hühnerstall, der Apfelbaum auf der Wiese, das Aussehen des Feldes, die Heuernte, das Pflügen, die Weinlese usw. Die Gegenstände werden gewählt entsprechend der Umwelt, in der die Kinder leben. 3. Familienbriefe, Bitt-, Empfehlungs-, Glückwunschbriefe usw. Akten (Gesuche, Quittungen, Bestätigungen usw.). Die Aufsatzübungen beginnen mit Briefen.

VII. Klasse.

(3 Wochenstunden.)

I. Lesen. Dieselben Verfasser wie in den vorhergehenden Klassen. Es können in Gehalt, Form und Umfang bedeutendere Stücke gewählt werden, z. B.: Alecsandri: Cetatea Neamțului. Negruzzi: Alexandru Lăpușneanu. Gane: Petrea Dascălul. Coșbuc: Nunta Zamferei usw.

Es werden zusammenfassende Angaben über Leben und Werk einiger der bedeutendsten rumänischen Schriftsteller gemacht unter Darstellung ihrer Persönlichkeit und der Rolle, die sie in der kulturellen und politischen Entwicklung Rumäniens gespielt haben. (Alexandri, Negruzzi, Bălcescu, Creangă, Coșbuc usw.). Es wird ein enger Zusammenhang mit den Geschichtestunden (Sonderlehrplan der VII. Klasse) eingehalten.

Es kommen, besonders im Sommer, wenn praktische Anwen-

dungen gemacht werden, einige Lesestücke dazu, die das Leben, die Betätigungen und die besonderen Eigenheiten der umgebenden Umwelt veranschaulichen — der Bauer und die Landwirtschaft bei landwirtschaftlich betonten Schulen, der Handwerker, der Industrielle und die Industrie bei gewerblich betonten Schulen, der Kaufmann und der Handel bei kaufmännisch betonten Schulen.

II. Sprechübungen. Berichte über den in der Klasse oder zuhause durchgenommenen Lesestoff, über Spaziergänge, Ausflüge, Besichtigungen, Beschäftigungen und erhaltene Aufträge; Erzählungen nach den von den Schülern als Privatlektüre gelesenen Büchern.

III. Aufsatzübungen mit Themen, die aus folgenden Gebieten gewählt werden:

1. Familien- und Geschäftsbriefe. Verschiedene Arten von Akten.
2. Aufsätze im Zusammenhang mit der Schularbeit, dem Lesestoff und den Tätigkeiten in dieser Klasse.
3. Das Tagebuch der Klasse (wie in der VI. Klasse).
4. Monatliche mit Zeichnungen versehene Aufsätze (wie in der VI. Klasse).

5. Eine Jahresarbeit von jedem Schüler, mit Zeichnungen bebildert, die die im Lauf des ganzen Schuljahres gemachten Beobachtungen zusammenträgt, z. B.: das Leben einer Pflanze und die Verwandlungen, die sie durchmacht, die Beschäftigungen eines Dorfbewohners, eines Arbeiters in dieser Zeit; der Anblick des Feldes, des Waldes im Zusammenhang mit der Folge der Jahreszeiten; die Arbeiten im Garten, die Spiele der Kinder, wieder nach der Jahreszeit, die Feiertage im Dorf, die Dorfmusik, der Verkehr usw.

Der Lehrer wird eine Reihe von Themen vorschlagen, er wird sie in der Klasse erklären und erläutern und wird jeden Schüler das von ihm bevorzugte Thema wählen lassen. Von Zeit zu Zeit wird er den Verlauf der Arbeit nachprüfen und Anleitungen geben, indem er Eifer und Interesse der Schüler anregt. Die besten Arbeiten sollen in der Klasse verlesen werden und bilden eine Sammlung, die in der Schule aufbewahrt wird.

IV. Sprachlehre. Gelegentlich der Lese- und Aufsatzübungen werden die Kenntnisse in der Formenlehre, der Satzlehre, der Rechtschreibung und der Zeichensetzung angewendet, die in den vorhergehenden Klassen erworben wurden.

Rechnen und Raumlehre.

I.

Weisungen für die I. bis IV. Klasse.

I. Das Rechnen in der Volksschule hat den Zweck:

a) den Schüler für das Leben vorzubereiten und ihn zu befähigen, die kleinen Rechnungen, deren er bedürfen wird, sicher und gewandt zu lösen;

b) ihm den Geist zu schärfen durch Entwicklung der Denkkraft und der Fähigkeit, logisch zu schließen.

Um im Rechenunterricht richtig vorzugehen, muß man die folgenden Wahrheiten beachten:

1. Zu gründlichen und dauerhaften Kenntnissen gelangt man auf anschaulichem Wege. Mit Hilfe der Stäbchen, Spielkugeln, Stifte, der russischen Rechenmaschine oder von auf der Tafel angebrachten Zeichen (Punkte, Linien, Kreuze, Kreise usw.) lernen die Schüler die Zahlen von 1—100 in anziehender Weise; und mit Bohnen- oder Maiskörnern, die zu je 10 oder zu je 100 in kleine Schachteln gelegt werden oder mit Bündeln von Stäbchen bringt man in gründlicher Erarbeitung in den Zahlenraum von 100—1000 ein. Die Dezimalzahlen werden leicht mit Hilfe näherer Betrachtung der metrischen Maße angeeignet usw. Keine Schule darf ohne diese einfachen Anschauungsmittel sein, die ohne jede Schwierigkeit beschafft werden können.

Wenn einmal die vier Grundrechnungsarten im Zahlenraum bis 1000 gut sitzen, werden die Kenntnisse im Rechnen leicht durch praktische Rechenfälle auf demonstrativem Weg entwickelt und geklärt.

2. Die Regeln müssen immer aus geeigneten gelösten Aufgaben gewonnen werden, werden sie nicht auf Grund von Beispielen formuliert und einfach auswendig gelernt, so ermüden sie den Geist und bleiben vom Schüler unverstanden. „Das Lernen durch Regeln“, sagt Spencer, „muß verurteilt werden, da es nur den Anschein erweckt, als könne der Mensch etwas.“

3. Die den Kindern gestellten Aufgaben müssen praktisch sein, d. h. sie müssen wirkliche, dem täglichen Leben entnommene Zahlen enthalten und dem Verständnis der Kinder entsprechen, also weder zu kompliziert, noch zu leicht sein. Im ersteren Fall ermüden sie den Geist; im letzteren aber entsteht bei den Kindern der Eindruck, daß sie alles können, und sie werden dadurch großsprecherisch und oberflächlich.

4. Ohne Mithilfe des Denkens kann keine Aufgabe durchdrungen werden, sei sie auch noch so leicht; darum muß bei der Lösung der Aufgaben immer auf das Urteil der Kinder gedrungen werden.

5. Das Kopfrechnen muß, sooft es möglich ist, dem schriftlichem vorgehen, und die Lösung der Aufgaben hat dabei nicht nach Regeln zu erfolgen, sondern muß dem Urteil des Schülers überlassen bleiben.

II. Der Raumlehre-Unterricht hat dieselbe Bedeutung und denselben Zweck wie der im Rechnen. Durch die anschauliche Behandlung der geometrischen Oberflächen und Körper, durch Gewinnung der Definitionen und Regeln auf induktivem Weg bei Analyse vieler konkreter Fälle, durch Auffassung dieser Regeln und Anwendung einiger Regeln im Freien wird die Beobachtungsfähigkeit des Kindes entwickelt und sein Geist mit gründlichen Kenntnissen, die es im Leben braucht, bereichert.

Ohne Anschauungsmittel wird die Raumlehre herabgesetzt zu fruchtloser Aneinanderreihung von Definitionen und Regeln, deren schweres Mechanisieren den Geist des Kindes ermüdet und nichts von dem verfolgten Zweck erreicht. Darum muß der Lehrer bemüht sein, sich zu verschaffen: Dreiecke (rechtwinklig, mit spitzen Winkeln, mit stumpfem Winkel), Vierecke (Quadrat, Rechteck, Parallelogramm, Rhombus, Trapez), ein regelmäßiges Sechseck, alle aus Pappdeckel oder dünnen Brettchen geschnitten; dazu geometrische Körper (Würfel, Prisma mit quadratischer und mit sechseckiger Grundfläche, Zylinder, Pyramide, Kegel), modelliert aus Lehm oder aus Holz gefertigt: ein Prisma und eine Pyramide mit gleicher Grundfläche und Höhe; einen Zylinder und einen Kegel aus Blech mit gleicher Grundfläche und Höhe; einen Würfel von der Größe eines dm^3 , der in cm^3 zerlegt ist; eine Kugel, die in zwei Halbkugeln zerlegbar ist; einige graphische Werkzeuge (Lineal, Dreieck, Winkelmesser und Zirkel) und Feldmeßinstrumente (eine Meßkette mit fünf Abstecknägeln).

Alle diese Lehrmittel sind in einem Schrank abge sondert aufzubewahren, um dem Lehrer unter allen Umständen zur Verfügung zu stehen.

Weisungen für die V.—VII. Klasse.

Die allgemeinen Arbeitsziele des Rechenunterrichtes in den oberen Volksschulklassen lassen sich folgendermaßen zusammenfassen:

1. Er soll zur Entwicklung und Ausbildung der Schüler beitragen.

2. Die Lösung von praktischen und nützlichen Aufgaben aus der Mathematik im Zusammenhang mit dem Leben.

In diesen Klassen werden wir also die Schüler darauf vorbereiten, das Zahlenrechnen und die mathematischen Kenntnisse bei den zahlreichen Notwendigkeiten des täglichen Lebens in den verschiedenen Tätigkeitsbereichen: im landwirtschaftlichen, kaufmännischen, gewerblichen, wirtschaftlichen, in der Kunst, dem Handwerk usw. anzuwenden.

Die Lehrstoffe des Lehrplanes, Arithmetik und praktische Begriffe aus der Flächen- und Raumlehre werden nicht gesondert behandelt.

Diese beiden Fächer werden in einfacheren oder in allgemeineren Aufgaben der praktischen und nützlichen Mathematik vereinigt, also in jenen aufs Leben angewandten Aufgaben, die dem verfolgten Ziele entsprechen.

Um diese Ziele zu erreichen, wird man als Ausgangspunkt der Unterrichtsstunden und der Anwendungen eine konkrete Grundlage nehmen, die den Tatsächlichkeiten der Umwelt der Schüler entnommen ist und deren mathematischer Wert einem praktisch-nützlichen Wert verbunden ist.

Die Schüler sollen gemeinsam mit ihrem Lehrer fortwährend für diesen Gegenstand in Anspruch genommen sein. In einer fruchtbaren Beschäftigung mit Messungen, mit Beziehungen, mit Mengen und Größen, mit mathematischen Untersuchungen aus ihrer Umwelt, wie: Schule, Wiese, Wald, dem kleinen dörflichen Gewerbe kaufmännischer oder landwirtschaftlicher Art, der Feldarbeit, der Herstellung ländlicher Erzeugnisse, der Ernte usw., sollen sie also das Gebiet menschlicher Tätigkeit rings um die Schule daraufhin untersuchen, wo man Daten sammeln kann, die die Kinder auslegen und dann in der Form von Rechenaufgaben zu einander in Beziehung setzen.

Im Rechenunterricht in der Klasse werden die Probleme des eigentlichen hauswirtschaftlichen, wirtschaftlichen, landwirtschaftlichen Lebens der betreffenden Gegend behandelt, die eine unerschöpfliche Quelle von Mannigfaltigem, Fesselndem, von wirklichen und praktischen, für das Schulrechnen notwendigen Werten bilden.

Durch diese Betätigung erhalten die Kinder eine praktische Geschicklichkeit im Rechnen und ein gutes Gefühl für die Lösung von Aufgaben, die aufs Leben angewandte mathematische Kenntnisse erfordern.

Die Schüler sind verpflichtet, gemeinsam mit dem Lehrer zu messen und zu wägen, die Länge eines Zaunes, die Oberfläche einer Wiese, das Fassungsvermögen eines Kanals zu finden; die Form eines Grabens zu beobachten und seine Dimensionen zu messen; die Ausmaße und die Form eines Hühnerstalles, eines Geschäftsraumes, eines Heuhaufens, Hauses usw. festzustellen, kleine Einkäufe zu machen; den Rest zu errechnen, im Kopf die vom Kaufmann vorgenommene Rechnung zu überprüfen; die Bilanz eines kleinen ländlichen Industrieunternehmens im Bezug auf das Inventar, die Ausgaben, den Gewinn und Verlust, oder die Bilanz eines kleinen örtlichen, je nach der Gegend kaufmännischen oder landwirtschaftlichen Unternehmens zu untersuchen; den Kostenvoranschlag eines kleinen ländlichen Baues zu untersuchen: einer Mühle, eines Geschäftsraumes, eines Schweinestalls, eines Brunnens; oder von Umarbeitungen, z. B. eines Baumstammes in Faßdauben oder Bretter usw., mit einem Wort: die Schüler sollen angehalten werden, diese praktische und nützliche, auf das Leben angewandte Mathematik in Wirklichkeit zu erleben und erst dann sie auf abstrakte Weise in der Klasse in Form von schwierigeren, allgemeineren Aufgaben, die in ein System gebracht und klar und präzise in der logischen Reihenfolge der Operationen und der erhaltenen Resultate gestellt werden, zu behandeln.

Wenn der Lehrer so verfährt, wird er die Schüler nicht von dem Wesen der aufs Leben angewandten mathematischen Kenntnisse, die sie erfahren und erlebt haben, entfernen, sondern wird in seiner Schule einen praktisch aufbauenden Geist einführen, der mit dem Leben der Landschaft verbunden ist.

Durch die Erkenntnis seiner Aufgaben und seiner Pflicht, durch das Verständnis für die örtlichen sozialen Notwendigkeiten, durch seine Vaterlands- und Volksliebe wird der Dorflehrer, ausgerüstet mit dem Willen und Wunsch seine Schule zu fördern und zu heben, es verstehen, im Leben der Gegend das lebendige Fluidum für seine Mathematikstunden zu suchen.

Ebenso ist die Durchdringung des dörflichen Lebens mit praktisch aufbauendem Geist eine geistige und sittliche Notwendigkeit und

ist als oberste Pflicht den gebildeten und erziehungsbeflissenen Elementen unseres Volkes auferlegt und besonders den Lehrern.

Zur Erreichung dieses hohen nationalen Zieles trägt auch die Mathematik bei, wenn sie im oben dargestellten Geist vorgetragen wird.

Der Lehrplan für Mathematik umfaßt zwei Teile:

den ersten Teil mit allgemeinen Kenntnissen im Rechnen, in Raumlehre und Buchhaltung, der allen Schultypen mit Anwendungen in praktischer und nützlicher Mathematik gemeinsam ist;

der zweite Teil enthält eigenartigere allgemeine Aufgaben aus dem landwirtschaftlichen, kaufmännischen, gewerblichen Gebiet und aus dem der Haushaltung für Mädchen, die in den landwirtschaftlichen, kaufmännischen, gewerblichen und hauswirtschaftlichen Abteilungen des Unterrichtswesens besonders behandelt werden sollen. Es ist eine Reihe von diesen besonderen Aufgaben, für die VII. Klasse mit allgemeinen Anweisungen aufgestellt worden, wobei es der Initiative der Lehrer überlassen ist, sich den in der Klasse zu bearbeitenden Rechenstoff selbst aus der Umwelt des Dorfes oder der Umgebung der Schule und aus der Wirklichkeit des tätigen Lebens zu wählen.

Es wird für die Schulen kaufmännischen Charakters ein Lehrplan des Stoffes aus Handel und Buchhaltung hinzugefügt, der in einer besonderen, im Stundenplan dieser Schule vorgesehenen Wochenstunde zu behandeln ist.

Sonderlehrplan.

I. Klasse.

(wöchentlich 5 Stunden.)

I. Dritteljahr. Einzelbehandlung der Zahlen 1—5 auf anschaulicher Grundlage. Schreiben ihrer Ziffern.

Zusammensetzung und Zerlegung der Zahlen 1—5.

Die vier Rechnungsarten im Zahlenraum 1—5, mit Ergebnissen, die 5 nicht übersteigen, zuerst mündlich, dann schriftlich.

Behandlung der Zahlen 5—9 nach der obigen Art.

Zusammensetzung und Zerlegung der Zahlen 1—10 auf anschauliche Weise und mündlich. Zählen von 2 zu 2, von 3 zu 3 usw. vorwärts und rückwärts im Zahlenraum 1—10. Zuzählen und Wegnehmen im Zahlenraum 1—10 mündlich und schriftlich, zuerst konkret, dann mit abstrakten Zahlen, mit Ergebnissen, die 10 nicht übersteigen. Übungen und Aufgaben in diesem Zahlenraum.

II. Dritteljahr. Malnehmen und Teilen im Zahlenraum 1—10, mit Ergebnissen, die 10 nicht übersteigen. Die Zahlen 10—20, behandelt in obiger Art. Zählen von 2 zu 2, von 3 zu 3 im Zahlenraum 1—20. Die vier Rechnungsarten im Zahlenraum 1—20, bei Ergebnissen, die 20 nicht übersteigen.

Begriff des Halben.

Begriff der Zehn als Ganzes. Zählen mit Zehnern, die als neue Einheiten behandelt werden.

III. Dritteljahr. Bildung der Zahlen 20—30 und ihre Wiedergabe durch Ziffern. Verschiedenartiges Zählen im Zahlenraum 1—30, vorwärts und rückwärts. Zusammensetzung und Zerlegung der Zahlen im Zahlenraum 1—30, anschaulich behandelt und mündlich.

Die vier Rechnungsarten im Zahlenraum 1—30, zuerst anschaulich behandelt und mündlich, dann schriftlich und zwar mit Ergebnissen, die 30 nicht übersteigen.

Mündliche und schriftliche Übungen und Aufgaben.

Behandlung der Zahlenräume 30—40 und 40—50 in derselben Art.

Gesamtwiederholung des Stoffes. Anschauliche Übungen mit Meter, Kilogramm, Liter und Leu ohne ihre Vielfachen und Unterteilungen.

Anmerkungen: 1. Beim Zählen muß der Lehrer Anschauungsmittel der einfachsten Art benützen, die auch die Schüler zur Hand haben können: Stäbchen (einzeln und Bündel von je 10 Stäbchen), Spielkugeln, Punkte, Linien, Kreuzchen auf der Tafel usw. Auch können einfache Apparate benützt werden wie die russische Rechenmaschine, der Tillich'sche Rechenkasten usw. Komplizierte Apparate sind nicht praktisch.

2. In der ersten Klasse darf nur ohne Rest geteilt werden.

II. Klasse.

(wöchentlich 4 Stunden.)

I. Dritteljahr. Wiederholung der bekannten Operationen im Zahlenraum 1—50.

Bildung der Zahlen 50—60 und ihre Wiedergabe in Ziffern, verschiedenes Zählen im Zahlenraum 1—60, vorwärts und rückwärts.

Zusammensetzung und Zerlegung im Zahlenraum 1—60, anschaulich behandelt und mündlich, dann schriftlich.

Begriff des Viertels.

Behandlung der Zahlenräume 60—70, 70—80, 80—90, 90—100 in derselben Art.

Mündliche und schriftliche Übungen und Aufgaben.

II. Dritteljahr. Übungen und Aufgaben in den vier Grundrechnungsarten aus dem Zahlenraum 1—100, und zwar mit Ergebnissen, die 100 nicht übersteigen. Einmaleins.

System des Zählens mit ganzen Zehnern bis 100.

Übungen und Aufgaben. Zählen mit Hundert als neuer Einheit. Bildung der Zahlen bis 1000 und ihre Wiedergabe durch Ziffern.

Meter als Längenmaß und das Liter, anschaulich behandelt, mit ihren Vielfachen. Leu und Kilogramm bloß als Maßeinheiten.

III. Dritteljahr. Zusammenzählen und Wegnehmen im Zahlenraum 100—1000. Die Probe für die Und- und Wenigerrechnung.

Malnehmen von zwei Zahlen mit einem Ergebnis, das 1000 nicht übersteigt. Teilen im Zahlenraum 1—1000. Probe bei Malnehmen und Teilen.

Anmerkung: In der II. Klasse werden auch Teilungsrechnungen gemacht, bei denen ein Rest bleibt.

III. Klasse.

(wöchentlich 4 Stunden).

I. Dritteljahr. Wiederholung der grundlegenden Operationen im Zahlenraum 1—1000.

Fortsetzung des Zählens bis 10.000, dann bis zu 1.000.000 und bis zu Hunderten von Millionen.

Zusammenzählen, Abziehen, Malnehmen und Teilen mit Zahlen über 1000.

II. Dritteljahr. Vielfache und Unterteilungen des Meters, Liters, des Leu und des Grammes (? ! — Kilogramms? —).

Begriff des Bruches im allgemeinen. Dezimalbruch. Schreiben und Lesen der Dezimalbrüche. Null am Ende der Dezimalzahlen.

Zusammenzählen und Abziehen der Dezimalzahlen.

Aufgaben mit den im gewöhnlichen Leben am meisten benützten Vielfachen und Unterteilungen.

III. Dritteljahr. Versetzen des Dezimalpunktes. Malnehmen und Teilen von Dezimalzahlen.

Aufgaben aus dem praktischen Leben, insbesondere solche mit Zahlen, die sich auf die Längen, Inhalte, Gewichte und Werte beziehen.

Gesamtwiederholung des Stoffes.

IV. Klasse.

(wöchentlich 4 Stunden.)

I. Dritteljahr. Wiederholung des Stoffes der III. Klasse mit zahlreichen Aufgaben aus dem praktischen Leben.

Begriff des gemeinen Bruches. Schreibung der Teilungsrechnung in Form eines gemeinen Bruches.

Was geschieht mit dem Wert des Quotienten, wenn Dividend oder Divisor mit einer ganzen Zahl multipliziert wird?

Umwandlung der gemeinen Brüche in Dezimalbrüche.

Inhalt, Oberfläche, Linie, Punkt und Winkel. (Arten desselben).

Senkrechte und schräge Linie. (Anschauliche Darbietungen).

Erkennen planimetrischer Figuren: das Dreieck und seine Arten, Parallelogramm, Quadrat, Rechteck und Trapez.

II. Dritteljahr. Einfache Regeldetrie mit Zurückführung auf die Einheit.

Vielecke, Kreis, Lineal, Winkelmaß. Oberflächenmaße.

Berechnung der Fläche des Parallelogrammes, Quadrates, Rechteckes und Dreieckes. Aufgaben.

Erkennen der geometrischen Körper: der Würfel und das Parallelepiped.

III. Dritteljahr. Berechnung der Zinsen (die Berechnung des Kapitals, der Zeit und der % ist nicht durchzunehmen).

Zahlreiche Aufgaben mit praktischen Anwendungen.

Umfang des Kreises, Flächeninhalt des Kreises.

Gesamtwiederholung.

Anmerkungen: 1. In diesen vier Klassen muß das Kopfrechnen fortwährend geübt werden und soll, wo es nur möglich ist, dem schriftlichen vorangehen.

2. Die Schüler müssen angehalten werden, die Längen zu messen, Gewichte zu wägen und kennen zu lernen.

3. Die schriftlichen Haus- und Klassenarbeiten aus Rechnen und Raumlehre, die die Schüler der II., III. und IV. Klasse auf die Schiefertafel oder in Hefte machen, sind so zu verbessern, daß sie selbst instandgesetzt werden, ihre Fehler unter unmittelbarer Leitung und Aufsicht des Lehrers richtigzustellen. In jedem Monat sollen die Schüler in ein vom Lehrer aufbewahrtes Heft zwei der verbesserten Aufgaben ins Reine schreiben. Diese Reinschriften sind durch den Lehrer mit roter Tinte zu verbessern und bei Inspektionen vorzulegen.

V. Klasse.

(2 Wochenstunden.)

Praktisches Rechnen. 1. Ganze und Dezimalzahlen. Ihre Schreibung und Aussprache.

2. Grundrechnungsarten mit ganzen und Dezimalzahlen.

3. Gemeine Brüche, ihre Wiederholung.

4. Das metrische System (Längenmaße), wieder aufgenommen in der Form von Übungen und Aufgaben aus dem täglichen Leben. Die im täglichen Leben gebräuchlichsten Vielfachen und Unterteilungen.

5. Übungen im Kopfrechnen. Allgemeine Übungen und Aufgaben zur Wiederholung des gelernten Stoffes.

6. Aufgaben mit Dreisatz (Regeldetrie), mit Zinsen, Kaufs- und Verkaufspreis, Gewinn, Verlust usw. mit Angaben aus dem täglichen Leben der Gegend oder des Dorfes, entsprechend der geistigen Entwicklung und den Kenntnissen der Schüler. Die Gesellschafts- und Verhältnisrechnung.

Grundbegriffe der Planimetrie. Die Planimetrie wird in aufbauender und lebensnaher Form wieder aufgenommen, um die aus den vorhergehenden Klassen bekannten Begriffe über ebene Figuren, ihre geometrische Form, ihre Dimensionen und Fläche weiter zu entwickeln, zu festigen und näher zu bestimmen.

Zu diesem Zweck sind fortlaufend zu verwenden: das Lineal, das Dreieck, das Winkelmaß, der Zirkel, das Längenmaß; es sind Messungen und Schätzungen der den Kindern aus ihrer Umwelt und aus dem Gebiet der Planimetrie bekannten Flächen vorzunehmen.

Es sind lebensnützliche Aufgaben aller Art mit folgenden Flächen der Planimetrie zu machen:

1. Dreiecke verschiedener Art.

2. Vierecke: Parallelogramm, Rechteck, Quadrat, Rhombus, Trapez, Höhe, Grundlinie, Umfang, Fläche.

3. Regelmäßige und unregelmäßige Vielecke. Höhe, Umfang. Verschiedene Vielecke: Fünfeck, Sechseck, Fläche des Sechsecks.

Berechnung der Fläche eines unregelmäßigen Vielecks (indem man es in bekannte geometrische Flächen zerlegt.)

4. Der Kreis: der Halbmesser, der Durchmesser, die Sehne. Konzentrische Kreise, Kreisring. Umfang und Fläche des Kreises, Fläche des Kreisringes.

In den Kreis eingeschriebene Vielecke. Quadrat, Sechseck und gleichseitiges Dreieck, auf dem Wege der Konstruktion dem Kreis eingeschrieben.

Kleine geometrische Konstruktionen und geometrisches Zeichnen, die als Vorbereitungsübungen für das Leben dienen, insbesondere in der gewerblich betonten Abteilung in der die Symmetrie und die geometrischen Formen vielfache Anwendungen finden.

VI. Klasse.

(2 Wochenstunden.)

Rechnen: 1. Wiederholung des Stoffes der vorhergehenden Jahre durch zahlreiche Übungen und lebensnützliche und lebensnahe Aufgaben.

2. Das metrische System. Feldmaße. Die alten rumänischen Maße, die in verschiedenen Gegenden des Landes noch gebraucht werden, als da sind: oca (Oka), vadra (Eimer), banița (Scheffel), bănicior, chila für den Rauminhalt; pogon (Morgen), falcea, jugăr (Joch), prăjina, stânjien (Klafter) für den Flächeninhalt; die Klafter zum Messen des Holzes.

Alle diese Maße werden nur in den Gegenden behandelt, wo sie noch in Verwendung sind.

Die Wiederholung der Maßeinheiten, beginnend mit den Flächen-, dann mit den Körpermaßen und schließlich mit allen übrigen (in den verschiedenen Gegenden noch gebrauchten).

Das Verhältnis zwischen Oberfläche, Rauminhalt, Fassungsvermögen und Gewicht.

3. Gesellschaftsrechnung. Allgemeine Aufgaben zur Wiederholung des Stoffes.

Geometrische Körper. Rauminhalt, Mantel (Seitenflächen) und Oberfläche (Gesamtfläche).

Parallelepiped (vierseitige Säule), gleichseitige Säule (Prisma), Würfel. Ihr Aufrollen in die Ebene (Körpernetz).

Seitenkante, Körperhöhe, Seitenhöhe, Grundfläche. Die Mantelfläche, Oberfläche und der Rauminhalt.

Die Mantelfläche und Oberfläche der Säule (Prismas). Rauminhalt der Säule, des Würfels, des Parallelepipeds (mit Formel).

4. Die gleichseitige Spitzsäule (Pyramide), Definition, Seitenkante, Körperhöhe, Seitenhöhe, das Aufrollen in die Ebene. Berech-

nung der Mantelfläche und der Oberfläche. Rauminhalt der Spitzsäule. Aufgaben.

5. Runde Körper, Rundsäule (Zylinder) und runde Spitzsäule (Kegel). Definition. Das Aufrollen in die Ebene. Mantel- und Oberfläche, Rauminhalt (mit Formel).

Das Mischen der Gefäße.

Rauminhalt eines Heuschobers, eines Schotterhaufens, eines Baumstammes usw.

Alle diese Körpermodelle (Parallelepiped, gleichseitige Säule usw.) werden aus den Gegenständen des täglichen Lebens gewonnen.

Übungen in Kopf- und Schnellrechnen.

Übungen und Aufgaben zur Überprüfung und zur Wiederholung des Stoffes.

VII. Klasse.

I.

(Landwirtschaftliche Abteilung.)

Außer allgemeinen Aufgaben des lebensnützlichen Rechnens werden in der VII. Klasse der landwirtschaftlichen Abteilung folgende allgemeine Aufgaben mit ländlich landwirtschaftlichem Charakter ausführlicher behandelt und zwar:

Aufgaben über bebauete Flächen, Aussaat und Ernte, Ausgaben, Gewinn und Verlust usw.

Über Umwandlungen z. B. eines gefällten Baumstammes in Bretter für den Zaun, für das Magazin usw.

Der Rauminhalt der Baumstämme, des Tränktroges, der Mühlsteine, ihr Kaufpreis, der durch ihren Verkauf erzielte Gewinn usw.

Das Mischen (Fassungsvermögen) der Gefäße, der Fässer usw.

Sogenannte Kostenvoranschlagsaufgaben: Herstellung eines Zaunes oder eines systematischen Stalles oder einer Vorratskammer mit einem Schweinestall daneben, oder der Bau einer Mühle, eines Hauses, Herstellung eines Brunnens aus Stein; einer Türe, eines einfachen Bettes, eines Tisches, Fensters, einfacher Möbelstücke usw., wobei das Material berechnet wird, die Ausgaben für die Herstellung, die Handarbeit nach der Anzahl der Arbeiter, ihre Entlohnung, außer der Berechnung der Oberfläche, der Dicke, der Höhe usw. und der Verwendung geometrischer Figuren, des metrischen Systems usw.

Diese Aufgaben wären auch mit der lebensnahen Tätigkeit in den Werkstätten der Oberstufe der Volksschule in Verbindung.

Aufgaben aus der landwirtschaftlichen Arbeit: die Arbeiter, die man zum Mähen, zum Drusch, zur Ernte, zum Maishacken, zum Pflügen, zum Eindecken der Reben usw., zur Herstellung der künstlichen Bewässerung, zum Graben eines Grabens, zum Bau einer Vorratskammer usw. auf den Tag, auf das Stück usw. gegeben hat, ihre Entlohnung im Verhältnis zur geleisteten Arbeit, zur Arbeitszeit usw.

Schätzungen nach dem Rauminhalt: Sand- und Steinhäufen, Straßenfuhrten; Graben eines Kellers, Ausbeutung eines Kalkbruches, einer Sandgrube usw., Rauminhalt der für die Grundmauern der Häuser behauenen Steine, der Stallungen usw., Heu- oder Futterschober nach dem Rauminhalt, nach dem kg usw. verkauft, ihr Wert im Vergleich zum Rauminhalt, zu den gemachten Ausgaben, zum Gewinn usw. zu suchen.

Aufgaben über die Verwertung landwirtschaftlicher Erzeugnisse: Einkäufe, Verkäufe, auf Kredit gekaufte Gerätschaften, Anleihen gegen Verpfändung der Ernte, landwirtschaftliche Bestandaufnahme, Berechnung der Zinsen, Bezahlung in der Erntezeit oder durch Handelswerte; teils sofort in Bar, teils in gleichmäßigen Teilzahlungen usw.

Aufgaben mit vertragsmäßigem oder sozialem Charakter: Begünstigungen, Verluste.

Aufgaben der landwirtschaftlichen Ausbeutung: Gesellschaften zur Ausbeutung eines Waldschlages, einer Gemeindeweide, eines Sägewerkes, einer systematischen Mühle, Gemüsegärten usw., der Verkauf der Erzeugnisse, Ausgaben, Gewinne, Verluste, Inventar, Investitionen.

Lebensnützliche Aufgaben: Buchführung eines Landwirtes.

VII. Klasse.

(Gewerbliche Abteilung.)

Außer den allgemeinen, im Zusammenhang mit dem in diesem Gegenstand gelernten Stoff gestellten Aufgaben werden in dieser Klasse Aufgaben mit industriellem Charakter behandelt, wie etwa folgende:

1. Aufgaben in Verbindung mit ländlicher oder städtischer Kleinindustrie und dem Absatz ihrer Erzeugnisse wie: Bretter,

Dauben, Fässer, Schindeln, Räder, Wagen, Schubkarren, Bundschuhe, gegerbte Häute usw. mit Rechenverfahren in Bezug auf ihre Umwandlung, auf Ausgaben für Rohstoffe, Gewinn, Bestandaufnahme usw.

2. Aufgaben mit industrialisierten landwirtschaftlichen Erzeugnissen, wie die Erzeugnisse der ländlichen Mühlen oder der systematischen Mühlen, mit der Herstellung des Mehles, des Brotes, mit ihren Investitions-, Erhaltungs-, Personalausgaben, Begünstigungen, Schulden, Amortisation des Kapitals usw.

3. Aufgaben über unmittelbar umgeänderte landwirtschaftliche Erzeugnisse wie: Verkauf von getrockneten Pflaumen kg-weise oder von Schnaps, Wein, Berechnung der Umwandlung nach Gewicht, nach Rauminhalt; der Absatz der Erzeugnisse mit Gewinn von soviel Prozent nach den Erzeugungs- und Erhaltungskosten usw.

4. Aufgaben der Industrialisierung und des Umsatzes von Erzeugnissen eines Meierhofes wie Milch, Käse, Butter, Honig, Wolle, Fell usw., mit den dieser Industrie vergesellschafteten Personen, mit Gewinn und Verlust im Bezug auf die Arbeitsleistung und das deponierte Kapital usw.

5. Buchhaltung angewandt auf Rechenverfahren mit industriellem Charakter.

VII. Klasse.

(Kaufmännische Abteilung.)

Anwendungen: Neben Anwendungen und allgemeinen Aufgaben des lebensnahen und lebensnützlichen Rechnens werden in diesen Klassen verschiedene Aufgaben kaufmännischen Charakters behandelt, wie:

1. Einfache Gewinn- und Verlustaufgaben, Prozent-, Bonifikations-, Rabattaufgaben usw.

2. Zinsrechnungen, Kapital und Zinsen in Einem usw.

3. Mischrechnungen. Weine verschiedener Qualität, Verkauf, Gewinn usw., Mehl, Tafelöl usw. Der Preis des Agr., des gemischten Liters, Gewinne usw.

4. Aufgaben mit Handelserzeugnissen, ihr Verkauf nach Gewicht, nach Rauminhalt oder nach Fassungsvermögen im Verhältnis zur Dichte, wie Tafelöl, Milch, Honig usw.

5. Aufgaben im Zusammenhang mit dem Handel im Allgemeinen: Gekaufte und verkaufte Waren, ihre Bezahlung in Bar,

in Handelseffekten, durch Kompensation, auf Kredit, in der Verkaufszeit, mit Prozenten usw.

6. Aufgaben mit vertragsmäßigem und sozialem Charakter: Gesellschafts-, Teilungsaufgaben im Verhältnis der erlegten Kapitalien: Kapitalsanlagen, Anleihen, Gewinne, Verluste in Industrie- und Handelsunternehmungen, Behandlung der Kurzwaren, der Spezereiwaren, der ländlichen, der landwirtschaftlichen, der dörflichen Erzeugnisse, Aufgaben zur Berechnung des Gewinnes, des Verlustes, der Amortisation eines investierten Kapitals usw.

7. Praktische Buchführungsaufgaben: Führung der Bücher eines Kleinkaufmannes.

VII. Klasse.

IV.

Anwendungen für Mädchenschulen.

Neben Aufgaben mit Bezug auf die allgemeinen mathematischen Kenntnisse und zur Wiederholung des Stoffes sind in dieser Klasse auch allgemeine Aufgaben lebensnaher und lebensnützlicher Art zu behandeln mit Bezug auf die lebensnützlichen hausfräulichen und beruflichen Handfertigkeiten der Frau im Allgemeinen, wie etwa folgende:

1. Aufgaben hauswirtschaftlicher Art, Verkäufe, häusliche Erzeugnisse, wie Eier, Käse, Milch, Honig; für den erzielten Gewinn wurde Baumwolle, Leinen, Wirtschaftsgegenstände usw. gekauft und ein Gewinn von . . . erzielt, usw.

2. Aufgaben mit Erzeugnissen der ländlichen Hausgewerbe: Flachs, Hanf, Wolle in Leinen umgewandelt, aus dem für die ganze Familie Kleidungsstücke hergestellt wurden, usw.

3. Aufgaben im Zusammenhang mit der Tätigkeit einer Schneiderwerkstätte, z. B. Beschaffung des nötigen Materials zur Herstellung einer Anzahl von Hemden, Röcken, Schürzen usw., Ausgaben für die Lieferungen, für die Handarbeit, Berechnung der Kosten und des Verkaufspreises, um einen Gewinn zu erzielen usw.

4. Einkaufs-, Verkaufs-, Gewinn- und Verlustaufgaben, Aufgaben über die Verwertung der weiblichen Arbeit: Weben der Leinwand, ihre Umwandlung in Gebrauchsgegenstände wie: Tischtücher, Mundtücher, Handtücher usw. Die Erzielung des Gewinnes usw.

5. Häusliche Buchführung.

Kenntnisse aus Handel und Buchhaltung.

V. Klasse.

(1 Wochenstunde.)

(Kaufmännische Abteilung.)

Vom Handel. Die Bedeutung des Handels als Faktor des Volksreichtums. Verschiedene Handelszweige.

Von den Kaufleuten. Kenntnisse und Eignungen, die der Kaufmann haben muß. Allgemeines über Handelsverpflichtungen.

Beziehungen zwischen dem Handelsherrn, seinen Mitarbeitern und dritten Personen (Lieferanten, Kunden).

Kaufmännische Unternehmungen (insbesondere ländliche und solche, die in der Landschaft vorhanden sind).

Waren: Naturerzeugnisse, Gewerbeerzeugnisse — Verderben und Fälschen der Waren. — Gewerbeerzeugnisse der betr. Landschaft.

Allgemeines über Zahlungsmittel. Quittungen, Rezipisse, Zahlungsaufträge, Kreditbrief. — Warenaustausch. — Umsatz.

Die Post, der Telegraph und das Telephon. Vorteile des Handels daraus.

Transport der Waren: zu Lande, auf Flüssen, zur See. — Zoll, Tarife, Erklärungen.

Beranschaulichung der Lehrstunden durch Verwendung von Anschauungsmitteln: gewerbliche Erzeugnisse, Quittungs-, Rezipisseformulare usw., Transportmittel usw.

VI. Klasse.

(1 Wochenstunde.)

1. Wiederholung des Stoffes aus der Vorklasse.

2. Vereinfachte und leicht verständliche Begriffe über Kredit — über Anleihen. — Gläubiger und Schuldner. — Handelseffekten (Handelswerte).

Der Wechsel: die Bedeutung des Wechsels als Kreditbehelf. — Tratte, Billet auf Ordre. — Giro, Akzept, Domizilwechsel und Protest. Rente: Staatsrente.

Vereinfachte und leicht verständliche Begriffe über Banken und Genossenschaften. Ihre Bedeutung und ihre Vorteile. Die Nationalbank Rumäniens.

Von den Börsen: Handelsbörsen, Waren- und Viehmärkte, Plätze und Hallen zum Feilbieten der Waren, des Getreides

usw., allgemeine Magazine und Docks, Handelsmuseen, periodische Warenmärkte.

Die Jahrmärkte und Märkte der Landschaft. Untersuchung und Verwertung der gewerblichen und kaufmännischen Erzeugnisse der Gegend. — Kleine dokumentarische Belege für den Umsatz der Erzeugnisse der Umgegend, ihre Art, die verkaufte Menge — der Wert, der Gewinn, usw.

VII. Klasse.

(1 Wochenstunde.)

Die Buchhaltung. — Zusammenfassende lebensnahe Begriffe aus Buchhaltung. — Notwendigkeit und Nutzen der Buchführung. — Von den Registern.

Verpflichtend und nicht verpflichtend einzuführende Bücher. Hauptbücher: Inventar (kaufmännisches Inventar).

Kassa-Tagebuch (Kassajournal). — Eingang und Ausgang. — Saldo. — Einnahmen- und Ausgabenkonto.

Hilfsbücher: für Bestellungen, Materialzahlungen, Gehälter, Magazin, Behandlung des Materials in dem Magazin.

Führung dieser Bücher.

Haushaltsplan. — Haushaltsplan eines Landwirten, eines Kleingewerbetreibenden, eines Kleinkaufmannes usw.

Einnahmen- und Ausgabenkonto. Aufstellung des Haushaltsplans.

Kapital- und Materialanlagen (Ankauf von Waren, Verbesserungen usw.).

Lebensnahe Buchführungsaufgaben. — Es ist unter Berücksichtigung der örtlichen Erfordernisse und des lebensnützlichen Interesses der Schüler ein Zweig des Handels zu wählen, auf den die erlernten Kenntnisse der Buchführung ausführlich angewendet werden.

Diese Arbeiten sollen sich auf den unmittelbaren oder mittelbaren Ein- und Verkauf von Waren beziehen, die in der Umgebung der Schule erzeugt werden. Es ist auf die Empfangs-, Versand-, Verzollungsformalitäten usw. Gewicht zu legen. Die Rechenverfahren sollen die verschiedensten Arten der Zahlung und der Verrechnung zur Grundlage haben: mit Bargeld, auf Kredit, im Warenaustausch usw.

Im Zusammenhang mit den obengenannten Operationen sind alle notwendigen Geschäftsbücher aufzustellen und zu führen.

Geschichte der Rumänen.

Weisungen für die II. bis IV. Klasse.

Der Zweck der Geschichte der Rumänen in der Volksschule ist die Erweckung der Vaterlandsliebe in den Kindern, was durch Kenntnis der Taten der Vorfahren für die Erhaltung und Förderung dieses Vaterlandes geschieht.

Da das Herz des Kindes anfangs von der Erkenntnis der Umwelt erfüllt wird, die es mehr fesselt als irgend etwas anderes, und da die Erkenntlichkeit und Bewunderung gegenüber denen, die in unserer Umgebung Leistungen vollbracht haben, den ersten Keim der Vaterlandsliebe darstellt, beginnt der Geschichtsunterricht in der II. Klasse mit örtlichen Erinnerungen an bedeutende Persönlichkeiten, die Spuren öffentlichen Nutzens hinterlassen haben, und wird fortgesetzt mit den am Ort vorgefallenen Ereignissen, die in örtlichen Sagen oder in der Geschichte erzählt werden, schließlich wird zur Behandlung der Sagen mit überall bekannten Helden der Nation übergegangen. Die wirkliche Geschichte, die auf Urkunden gegründet und von den Geschichtsschreibern festgestellt ist, beginnt in der III. Klasse und wird bis zum Ende der Volksschule fortgesetzt.

Im Hinblick auf das von der vaterländischen Geschichte verfolgte Ziel wird der Lehrer auf das Folgende aufmerksam gemacht:

1. „Die Vaterlandsliebe“, sagt ein Pädagog, „ist nicht ein gemessenes und kaltes Gefühl und kann darum nicht übermittelt werden, wenn nicht Wärme und Begeisterung dabei ist. Und wenn eine Geschichtsstunde in den Kindern keine Vaterlandsliebe wecken kann, ist sie nutzlos, da sie wertvolle Zeit fortnimmt, die mit mehr Nutzen in einem anderen Zweig des Unterrichtes verwendet werden könnte.“

Darum ist das wichtigste Erfordernis einer Geschichtslektion die Wärme, die der Lehrer dabei entwickelt. Die Erzählung in lebhaften schönen Worten, die die Handlungen dramatisieren, veranlaßt die Kinder, verzückt und voll Bewegung hinzuhören und in der dargestellten Welt zu leben. Die Bewegung wird noch gesteigert, wenn die Erzählung der Taten mit geeigneten patriotischen Gedichten und Liedern gespickt wird.

2. Wenn ein vorgetragener Abschnitt zu lang ist, ist es, damit er verstanden und durchdrungen werde, nötig, ihn in Unterabschnitte zu teilen, deren jeder erzählt und so zusammengefaßt wird, daß die Zusammenfassung an die Tafel geschrieben werden kann. Allemal

sind die geschichtlichen Orte, wo die erzählten Thaten sich zugetragen haben, auf der Karte zu zeigen.

3. Am Schlusse der Lektionen, wo das möglich ist, müssen moralische Ideen und patriotische Aneiferungen Platz finden, wobei man sich dessen bewußt sein muß, daß nicht bei allen Unterrichtsstoffen dieser Forderung entsprochen werden kann.

4. Die geeigneteste Methode, die Geschichte in der Volksschule darzustellen, ist die biographische, weil das Leben des Helden, wenn gezeigt wird, daß die Ereignisse von ihm bestimmt sind, eher verstanden wird und das Interesse der Kinder eher anregt als die abstrakte Darstellung der komplexen Ursachen, die diese Ereignisse bedingt haben.

5. Da die Geschichte sich hauptsächlich an Herz und Verstand richtet und weniger auf die Pflege des Gedächtnisses hinzielt, hat der Lehrer die bedeutsame Pflicht, den Geist der Kinder nicht mit dem Lernen von Zahlen und Namen zu belasten, die ermüden und nichts zum Verständnis des Dargebotenen sowie zur Weckung der Vaterlandsliebe beitragen. Nur die Daten der bedeutendsten Ereignisse sind auswendig zu lernen.

6. Die Geschichtsstunden werden anziehender und der Unterricht ist tiefer gegründet, wenn bei Darstellung der Thaten historische Bilder und sichtbare Reste unserer Vergangenheit gezeigt werden; darum ist der Lehrer verpflichtet, für das Schulmuseum zu sammeln: Bilder, Albums, Ansichts-Postkarten, Bücher, Waffen und alle Arten alter Gegenstände, die mit der Vergangenheit unseres Volkes in Beziehung stehen.

Weisungen für die V. bis VII. Klasse.

Der Geschichtsunterricht bildet in der Volksschule eines der bedeutendsten nationalen Bildungsmittel. Durch ihn lernt das Kind die Schwierigkeiten kennen, durch die unsere Vorfahren hindurchgegangen sind, die Kämpfe, die sie geführt, die Leiden, die sie ertragen, die Siege, die sie errungen haben, um uns das nationale Vätererbe hinterlassen zu können, dessen wir uns heute rühmen: das vereinigte Vaterland, das Volk, zusammengeschlossen in einem Staat, der auf allen Gebieten eine führende Stellung unter den übrigen einnimmt.

Aber der Geschichtsunterricht, besonders bei den größeren Schülern der V., VI., VII. Klasse darf nicht nur diesen Blick in die Vergangenheit eintragen. Er muß auch die gewaltigste und wirkungsvollste Lehre für die Zukunft enthalten. Durch die Kenntnisse,

die er uns vermittelt, durch die Gefühle, die er uns einflößt, muß er das Streben jedes einzelnen von uns, wie auch das des gesamten rumänischen Volkes stärken.

Deswegen aber muß der Geschichtsunterricht aufhören eine simple, wortgetreue Gedächtnisübung zu sein. Geschichtsaufgaben, die in dieser Weise gelernt werden, haben keinen erzieherischen Wert, da sie den Geist nicht fesseln, die Seele nicht beeindrucken und nicht einmal dauerhafte Kenntnisse sicherstellen.

Indem diesen Überlegungen, sowie den Möglichkeiten und Bedürfnissen der Kinder in den Oberklassen der Volksschule, und schließlich dem vornehmlich erzieherischen und nationalen Ziel, das der Gesetzgeber durch Schaffung der Oberstufe des Volksschulwesens verfolgte, Rechnung getragen wird, hat der Geschichtslehrplan der V., VI., VII. Klasse einen fast ausschließlich nationalen Charakter — Rumänische Geschichte — und erbringt eine vertiefte Kenntnis der bedeutendsten Zeitalter und Gestalten aus unserer Geschichte und nicht eine Verbreitung über alle Ereignisse in ihrer Entfaltung im Einzelnen.

Ebenso wird man feststellen können, daß die Aufteilung des Stoffes auf die Klassen derart vorgenommen wurde, daß er bei den jüngeren Ereignissen ein längeres Verweilen als bei den zeitlich entfernteren zuläßt, um die Schüler verstehen zu lehren, was das heutige Rumänien ist, und sie mit ihren Pflichten als Rumänen zu erfüllen.

Was die Methode, den Schülern gründliche Kenntnisse beizubringen, sie zu fesseln und zu beeindrucken, anbelangt, sollen wir aus der Geschichte nicht eine Aneinanderreihung von Daten, von Schlachten, von geringfügigen Tatsachen, von Namen usw. machen, sondern wir wollen uns mit Lebensbildern, Gebräuchen, Beschäftigungen und Einrichtungen befassen. Die Schüler werden auf diese Weise leicht die Beziehung zur gegenwärtigen Sachlage feststellen können und wir werden sie immerfort anleiten, Ähnlichkeiten, Übereinstimmungen oder Unterschiede zu finden. Welches waren die Lebensbehelfe in andern Zeiten, wie kleideten, wie verteidigten sich, wie und was arbeiteten unsere Vorfahren, wie bauten sie ihre Häuser, wie bearbeiteten sie ihre Acker, welche Werkzeuge und welche Waffen hatten sie, wie trieben sie Handel, wie war das dörfliche, das städtische Leben, usw., das sind so viele und so viele Kenntnisse, die anziehen, sich einprägen und voller Lehrwerte sind.

Deshalb werden wir bei jedem Kapitel, sobald wir den Schülern die eigentlich geschichtlichen Kenntnisse, die ihnen z. T. aus der IV. Klasse bekannt sind, in einem allgemeinen, aber klaren und genauen Überblick über die Ereignisse mitgeteilt haben, diese Kenntnisse veranschaulichen und ergänzen durch Lektüre geschichtlicher und literarischer Texte in Verbindung mit den durchgenommenen Ereignissen. Der Lehrer wird diese Texte in der Klasse laut und ausdrucksvoll lesen; dann wird sie die ganze Klasse auslegen und beurteilen, indem Meinungen und Eindrücke geäußert, Vergleiche angestellt werden und die geschichtlich Wirklichkeit gespiegelt von unsern großen Erzählern und Dichtern gesehen wird. Es sind in dieser Art im Geschichtsunterricht Texte zu verwenden, die unter anderem Gesichtspunkt im rumänischen Sprachunterricht gelesen und erläutert wurden, und wir werden vielleicht im rumänischen Sprachunterricht den Gehalt einiger Stücke, die die Heldentaten aus unserer Vergangenheit verherrlichen, nun besser verstehen. Der Lehrer erwirbt sich ein Verdienst, wenn er für jedes Zeitalter und jeden Herrscher Bruchstücke aus geschichtlichen und literarischen Werken herausucht und vorbereitet, die, wenn sie in der Klasse gelesen werden, das Gelernte veranschaulichen und ergänzen, dem Unterricht Leben geben und ihn fruchtbar machen. Eine Anekdote hier und da, eine ergreifende Geschichte ein anderes Mal, ein Gedicht, ein Lied, eine Schilderung, ein Bild usw. prägen die Kenntnisse ein und geben den Taten und Gestalten der Vergangenheit die charakteristische Note, die man nicht mehr vergessen kann. Die Schüler schaffen sich auf diese Weise einen seelischen Schatz, in dem das Wissen sich mit Begeisterung verbindet, einen Schatz, den sie ihr Leben lang mit sich tragen und aus dem sie sicher auch den Menschen aus ihrem Umkreis mitteilen werden.

II.

Speziallehrplan.

II. Klasse.

($\frac{1}{2}$ Stunden.)

I. Dritteljahr. — Sage von der Gründung des Dorfes. Erzählungen über einen hervorragenden Mann der Vergangenheit, der aus dem betreffenden Ort hervorgegangen ist.

Erzählungen im Zusammenhang mit den bedeutenderen Gebäuden und Ruinen, die in der Gemeinde oder ihrer Umgebung zu finden sind.

Unterrichtsgang zu ihnen.

Sagen im Zusammenhang mit dem Fluß, Berg oder Thal in der Nähe.

Anmerkung. — Diese Lektionen betreffend die Ortsgeschichte erstrecken sich nicht über den ersten Schulmonat hinaus.

Das rumänische Volk und das rumänische Land. Unsere Vorfahren.

Der König und die königliche Familie.

Die Sage vom Fürsten Negru.

Die Sage vom Fürsten Dragoş.

Die Sage von Gelu.

II. Dritteljahr. — Die Federn des Fürsten.

Der Soldat des Tepeş.

Die Sage von der Burg Neamţu.

Der Einsiedler Daniel.

Der Page Burice.

Der Hügel des Burcel.

III. Dritteljahr. — Die Sage vom Kloster Putna.

Stefan der Große und die Frau aus der Brancea.

Petru Rareş's Leben als Fischer.

Michael und der Henker.

Breda Buzescu.

Johann Corvin und der Rabe.

III. Klasse.

(2 Stunden.)

I. Dritte ljahr. — Das rumänische Land und unsere Vorfahren.

Die Daken.

Die Sage von der Gründung Roms.

Die Römer.

Trajan und Dekebal.

Entstehung des rumänischen Volktes.

Die Völkerwanderung und das Leben der Rumänen in der Zeit (eine einzige Lektion).

Die Einwanderung der Magyaren und die von ihnen besetzten rumänischen Gebiete.

Begründung der Muntenia.

Begründung der Moldau.

Mircea der Alte.
Alexander der Gute.

II. Dritteljahr. — Johann Corvin und Matthias Corvin.
Blad Tepeş.

Stefan der Große. Seine Kämpfe zur Verteidigung des Landes.
Petru Rareş.

Die Sage vom Kloster Urgeş.

Michael der Tapfere. Seine Kämpfe gegen die Türken. Eroberung Siebenbürgens und der Moldau.

Mateiu Basarab und Basile Lupu.

Sobieski und die Grenzwächter.

Die Fanarioten.

Die Zerstückelung der Moldau.

III. Dritteljahr. — Tudor Vladimirescu.

Uoram Jancu.

Die Revolutionen von 1848 in der Moldau und Muntenia (kurz).

Alexander J. Cuza.

Karl I. Der Unabhängigkeitskrieg.

König Ferdinand I. Die Vereinigung aller Rumänen.

IV. Klasse.

(2 Stunden.)

I. Dritteljahr. — Dacier und Geten.

Die Römer.

Kriege zwischen Trajan und Dekebal.

Kolonisierung Daciens. Seine Verhältnisse unter den Römern.

Entstehung des rumänischen Volkes.

Völkerwanderung. Leben der Rumänen in dieser Zeit.

Einwanderung der Magyaren.

Begründung der Muntenia.

Fürst Basarab und Alexander Basarab.

Begründung der Moldau, Fürst Bogdan.

Mircea der Alte, Ausdehnung der Landesgrenzen. Seine Kämpfe mit den Türken.

Alexander der Gute.

Johann Corvin und Matthias Corvin. Ihre Kämpfe mit den Türken.

Blad Tepeş.

II. Dritteljahr. — Stefan der Große. Seine Kämpfe mit den Feinden des Landes.

Neagoe Basarab und Fürstin Despina.

Petru Rareş.

Fürst Johann der Böse.

Michael der Tapfere. Seine Kämpfe mit den Türken. Eroberung Siebenbürgens und der Moldau.

Mateiu Basarab und Basile Lupu. Die ersten gedruckten rumänischen Bücher.

Constantin Brâncoveanu.

Dimitrie Cantemir.

Die Fanarioten.

Raub der Bukowina und Bessarabiens.

Der Aufstand der siebenbürgischen Rumänen unter Führung von Horia, Cloşca und Crişan.

III. Dritteljahr. — Tudor Vladimirescu und die Erhebung der Rumänen gegen die Griechen.

Die ersten Herrscher nach der Erhebung. Die russische Besetzung. Das Organische Reglement.

Die ersten rumänischen Schulen. Georg Asachi und Georg Lazăr.

Die Revolution der Rumänen in Siebenbürgen (1848). Avram Iancu.

Die Revolution der Rumänen in der Moldau und Muntenia (1848).

Bereinigung der Moldau und Muntenia. Alexander J. Cuza.

Regierung Karls I. Der Unabhängigkeitskrieg. Der Friede von Bukarest.

Ferdinand I. Der Krieg für die Vereinigung des rumänischen Volkes.

Sonderlehrplan.

V. Klasse.

(1 Wochenstunde.

Anmerkung: In jeder Klasse enthält der Lehrplan eine Anzahl von Kapiteln und Hinweisen auf Texte, aus denen die Lehrer Stücke wählen können, die sie mit den Schülern zur Veranschaulichung, Bervollständigung und Vertiefung der vermittelten Kenntnisse lesen.

Zu diesem Zweck wird sich jeder Lehrer am Anfang des Jahres einen Arbeitsplan machen, der festlegt, wieviel Lehrstunden jedem Kapitel nach Maßgabe der Umstände, unter denen er unterrichtet, vorbehalten werden können. In der ersten Lektion werden die eigentlichen geschichtlichen Kenntnisse gegeben, ohne daß viel auf Daten, Schlachten und einzelne Tatsachen Gewicht gelegt wird. In den Lehrstunden und in der Lektüre werden vor Allem Bilder des Lebens, der Gebräuche, der Betätigungen, der Einrichtungen, der Bewegungen gegeben, so wie die Hinweise bei jedem Kapitel es bestimmen.

Was die literarischen Texte betrifft, so wird man die Schüler an das im rumänischen Sprachunterricht Gelesene erinnern und nach Maßgabe der verfügbaren Zeit dieses in der Klasse wieder lesen oder aber von den Schülern verlangen, daß sie es im Buch auffuchen und lesen.

Schließlich werden die Lehrer den Schülern möglichst viele Bildnisse, Drucke, Bilder, Inschriften usw. zeigen.

1. Unsere Vorfahren: Daken und Römer; Dekebalus und Trajan; *Dacia romana*.

In den Lehrstunden und durch Lektüre wird man Bilder vom Leben der Daken und Römer geben. Z. B. Krieger und Helden, Kleidung, Wesen, Gebräuche und Beschäftigungen; die Eroberungen der Römer, römische Spuren auf rumänischem Boden; die Trajanssäule.

2. Die Völkerwanderung: Goten, Hunnen, Ungarn und Slaven.

In den Lehrstunden und durch Lektüre sind die Wege, das Wesen und die Gebräuche der einfallenden Völkerschaften deutlich zu machen. Leben und Beschäftigungen der Slaven, die Grausamkeit der Hunnen. Attila. Das Leben der Rumänen in der Zeit der Einfälle.

3. Die Bulgaren.

Die Beziehungen zwischen Bulgaren und Rumänen und die Folgen dieser Beziehungen.

4. a) Die Ungarn.

Ihr Eindringen. Der Zustand der Rumänen im Zeitalter dieser Einfälle und danach unter ihrer Herrschaft.

b) Die Szekler; c) Die Sachsen.

5. Die Gründung der rumänischen Staaten. Muntien und Moldau.

Die ersten Befestigungen rumänischen Lebens. Sagen von der Begründung der rumänischen Länder. Die geschichtliche Wahrheit ist mit der Sage zu vergleichen.

6. Die Türken.

Der Mohammedanismus. Der Fall Konstantinopels. Berührungen mit den Christen und mit den Rumänen.

7. Mircea der Alte. Seine Regierung.

Es ist die Ausdehnung Munteniens in der Zeit Mirceas zu zeigen. Das Leben am Fürstenhof. Der Handel, das kirchliche Leben. (Tismana, Cozia.) Befestigungen, Häfen.

Lesestoff: Eminescu: Satira III (ein Bruchstück daraus); Alexandrescu: Umbra lui Mircea la Cozia; Bolintineanu: Mircea și solii.

8. Alexander der Gute, seine Regierung.

Durch Vortrag und Lektüre sind die eigentümlichen Charakterzüge seiner Regierung zu zeigen. Das ruhige und arbeitsame Leben der Moldauer; der Handel, die Kirchen und Klöster.

Das Leben der Bauern; moldauische Märkte und Städte.

9. Die Rumänen Siebenbürgens. Johann und Matthias Corvinus.

Es ist das schwere Leben der siebenbürgischen Rumänen zu zeigen, sowie ihre Beziehungen zu den rumänischen Ländern.

10. Stefan der Große. Seine Regierung.

Es sind die charakteristischen Züge der Regierung Stefans herauszuarbeiten. Die Gestalt Stefans. Die Liebe und Verehrung der Moldauer für den Fürsten; die Moldau und das Leben der Moldauer in jener Zeit. Ihre Leistungen. Kirchen und Klöster.

Lektüre: Grigore Ureche: Die Darstellung Stefans; Neculce: O seamă de cuvinte (Bruchstücke); Bolintineanu: Sagen; Negruzzi: brava Roșie; St. O. Josif: Gedichte; Gane: Stejarul din Borzești; Sadoveanu: Frații Jderi (Bruchstück: wie Stefan ins Kloster kommt).

11. Petru Rareș, Johann der Grausame, Alexander Lăpușneanu.

Die Gestalten dieser Fürsten und das Leben der Moldauer zu ihrer Zeit sind zu kennzeichnen.

Lesestoff: Negruzzi: Alecsandru Lăpușneanu (Bruchstücke); Delavrancea: Luceafărul (Bruchstücke); Hașdeu: Ioan Vodă cel Cumplit (Bruchstücke). Volksagen: Visul lui Petru Rareș.

12. Blad der Pfähler und Neagoe Basarab.

Der Charakter Blad des Pfählers. Wie bestrafte Blad Feinde, Räuber und Faule. Seine Kämpfe mit den Türken.

Die Gestalt Neagoe Basarabs und der Fürstin Despina. Das Kloster Urgeş und seine Sage.

13. Michael der Tapfere.

Es ist der immer größere Einfluß der Fremden zu zeigen, insbesondere der griechischen Kaufleute und Wucherer. Der Schacher mit der Herrschaft der rumänischen Länder bei der Pforte; die Tribute. Das Leben der Rumänen in jenen Zeiten.

Die Gestalt Michaels. Die Stellung der rumänischen Länder zu den Türken beim Auftreten Michaels. Michael und die Türken. Michael und Siebenbürgen. Michael und die Moldau. Die Bedeutung der Vereinigung der Rumänen unter Michael dem Tapferen.

Lesestoffe: Bolintineanu: Sagen; N. Bălcescu: Istoria Românilor sub Mihai Viteazul (Bruchstücke); Coşbuc: Paşa Hasan. Volksdichtungen von dem Leben und den Taten des Fürsten.

14. Mateiu Basarab und Basile Lupu.

Die kennzeichnenden Züge dieser Fürsten. Ihre Taten.

Kirchen und Klöster. Der kulturelle Fortschritt.

VI. Klasse.

(1 Wochenstunde.)

1. Das Ende des XVII. und der Anfang des XVIII. Jahrhunderts.

Die politische und kulturelle Lage der rumänischen Länder unter den Fürsten: Constantin Brancoveanu und Dimitrie Cantemir. Regierung und Tod des Constantin Brancoveanu. Dimitrie Cantemir als Fürst und Gelehrter. Die Nachwirkungen dieser Fürsten.

2. Das Zeitalter der Fanarioten und seine Folgen.

Der Zustand der rumänischen Länder: das Leben ihrer Bewohner. Der Fürstenwechsel durch die Türken. Einige Herrschernamen. Die Rolle der Griechen. Das Leben an den Fanariotenhöfen. Kämpfe zwischen Russen und Türken.

Lesestoffe: Filimon: Ciocoi vechi și noi (Bruchstücke); I. Ghică: Scrisori (Bruchstücke z. B. Ciumă lui Caragea); Bucura Dumbrava: Haiducul.

3. Der Raub des Buchenlandes und Bessarabiens.

4. Horia, Cloșca und Crișan.

Die Vereinigung der Kirchen. Das Leben der Rumänen in Siebenbürgen; die Schule und die siebenbürgischen Gelehrten. Die Gestalten und Taten der drei Führer der Bewegung; ihr Tod. Beziehungen zwischen Siebenbürgen und den rumänischen Ländern.

Lese Stoffe. Odobescu: *Moşii și Curcanii* Bruchstück; *Horja* beim Kaiser).

5. Die Revolution von 1821. Tudor Vladimirescu.

Die Leiden der Rumänen unter den letzten Fanarioten. Fürst Tudor. Die Revolution und ihre Folgen. Die kulturelle Wiedergeburt in Muntenien und in der Moldau.

6. Die bodenständigen Fürsten. Das organische Reglement. Ordnung in den Angelegenheiten des Landes.

7. Die Revolution von 1848.

Die Zustände und die Bewegungen vor 1848 in den rumänischen Ländern und in Siebenbürgen. Die rumänische Schule und Kultur. Westeuropäische Einflüsse. — Gestalten aus jener Zeit. Die Revolution in Siebenbürgen und in den rumänischen Ländern.

Lese Stoffe: Alecsandri: Gedichte; A. Mureșanu: *Deșteaptă-te Române*.

8. Die Vorbereitung der Vereinigung der Fürstentümer.

Der Krimkrieg. Die Wiedergewinnung der bessarabischen Komitate. Die neue Organisation der rumänischen Länder. Die Fürstentümer und die *Divans ad hoc*.

Die Forderungen der Rumänen vor ganz Europa. Napoleon III. Die Vereinigten Fürstentümer mit zwei verschiedenen Fürsten. Das Leben in den Fürstentümern zu jener Zeit.

Lese Stoffe: Alecsandri: *Deșteptarea României*.

9. Die bestimmende Rolle der Schriftsteller.

Einige große Gestalten jener Zeit z. B. Gr. Alexandrescu, C. Negruzzi, M. Cogălniceanu, N. Bălcescu, V. Alecsandri (besonders die aus dem rumänischen Sprachunterricht bekannten).

Anmerkung. Es ist weniger die Persönlichkeit jedes einzelnen, als die Kraft der von ihm ausgehenden und geförderten Strömung, seine Begeisterung im Kampf für Freiheit und Einheit, die Vaterlandsliebe, die alle für die gleiche Idee kämpfen ließ, hervorzuheben. — Es ist die Bedeutung der Wissenschaft und des Schrifttums für den Fortschritt und die Erfolge eines Volkes verständlich zu machen. Es sind weder Daten, noch Namen von Werken zum

Lernen aufzugeben. Gelegentlich der Lektüre aber ist jedesmal der Namen des Verfassers anzuführen, sodaß die Schüler mit den großen Namen unserer Vergangenheit stufenweise vertraut werden. Aus den obengenannten Schriftstellern sind Bruchstücke zu lesen, die ihre Gedanken und Empfindungen im Kampf für Freiheit und Einheit veranschaulichen.

VII. Klasse.

1. 24. Januar 1859. Vereinigung der Fürstentümer. Fürst Cuza.

Wie wurde die Vereinigung verwirklicht; die Gestalt Fürst Cuzas; seine Volkstümlichkeit, seine Liebe zum Volk und zu den Armen.

Lesestoffe: Creangă: Ioan Roată și Unirea; Ioan Roată și Vodă Cuza.

2. Fürst Cuza und seine Regierung.

Die drei großen Taten unter Cuzas Regierung: die Anerkennung der Vereinigung, die Säkularisierung der Klöstervermögen, die Beteiligung der Bauern am Grundbesitz. Das Leben in den Fürstentümern unter dem Fürsten Cuza. Einige große Gestalten aus der Zeit Cuzas. Die Bedeutung des 24. Januars 1859.

3. Karl I.

Ordnungsmaßnahmen in den Angelegenheiten des Landes. Ergründungen. Eisenbahnen, Straßen, Handel, Heer.

4. Unabhängigkeitskrieg. Ausrufung des Königreichs.

Die bedeutendsten Augenblicke: Grivița, Plevna, Vidin. Der Friede von Berlin und seine territorialen und sozialen Bedingungen. Der Balkankrieg und der Friede von Bukarest.

Lesestoffe: Alecsandri: aus Ostașii noștri; Gane: Andrei Florea Curcanul; Coșbuc: aus Balade și Idile, Cântece de Vitejie, „Povestea unei Coroane de Oțel“ (Bruchstücke).

5. Bedeutende Leistungen unter Karl I.

Aufbau und Verwaltung des Landes. Die Schule und die rumänische Kultur. Ländliche Genossenschaften. Einige bedeutende Gestalten dieser Zeit.

6. Die Rumänen unter fremder Herrschaft. Unsere Beziehungen zum Ausland.

Die Rumänen Siebenbürgens, des Buchenlandes, Bessarabiens. Zustände, Strömungen, Gestalten in diesen Gegenden (grundlegend

und kurz). Kulturelle Verbindungen mit dem Altreich. Die Dobru-
dscha und der Balkankrieg.

7. Der europäische Krieg 1914.

Der Eintritt der verschiedenen Völker in den Krieg (es ist immer
die Karte zu benutzen). Es ist Lektüre durchzunehmen aus Episoden
des deutschen Einfalls in Belgien (Albert I.), des französischen Wider-
standes, der italienischen Kämpfe, der serbischen Tapferkeit (Alexan-
der I.). Die Vorbereitung der Deutschen; die Rolle des Widerstandes
und der Vaterlandsliebe der Zivilbevölkerung.

8. Ferdinand I., der Einiger des Landes.

Die Gefühle des rumänischen Volkes in der Zeit der Neutralität.
Der Tod König Karls I. Ferdinand I. Seine Gestalt; seine Vater-
landsliebe und Opferbereitschaft. Königin Maria.

Die großen Ratgeber: Ion I. C. Brătianu, Nicolae Filipescu,
Take Jonescu. Der Beschluß vom 14. August. Die Lage zu diesem
Zeitpunkt.

9. Unser Vereinigungskrieg.

Einzug der rumänischen Truppen in Siebenbürgen. Dobrukscha,
die Russen, die Bulgaren.

Rückzug aus Siebenbürgen. Die Kampffronten. Die Verteidigung
der Pässe. Die bedeutendsten Episoden. Die Besetzung rumänischen
Gebietes; die wichtigen Phasen. Der Rückzug in die Moldau.

Die Erneuerung. Schwierigkeiten und Entscheidungen. General
Berthelot. Die neue rumänische Armee.

Mărăști, Mărăsești. Die russische Revolution. Der Vertrag
von Bukarest.

Die Besiegung der Deutschen. Die Befreiung des Landes. Der
Einzug König Ferdinands in Bukarest. Die Rumänen in Budapest.
Die Ausrufung der Vereinigung in den rumänischen Provinzen.
Bessarabien, Buchenland, Siebenbürgen.

Große Gestalten von Generälen und Helden. Episoden aus
der Kampfzeit.

Lesestoffe: Ausgewählte Bruchstücke aus Geschichtsbüchern und
aus der Kriegsliteratur.

10. Der Friede von 1918. Großrumänien.

Das Nationaltätprinzip im Friedensvertrag von 1918. Seine
Anwendung auf Rumänien und andere Länder. Großrumänien
vom verwaltungsmäßigen, wirtschaftlichen und kulturellen Stand-
punkt. Die Minderheiten.

11. Errungenschaften von 1918 bis jetzt.

Beteiligung der Bauern am Grundbesitz. Allgemeines Stimmrecht. Einrichtungen, Arbeiten, Organisationen, die vom Krieg herwärts geschaffen wurden.

Anmerkung. Ohne sich in Einzelheiten und unverständliche Erklärungen einzulassen, sind die Zustände zu zeigen, die die großen Reformen erforderten und die Verpflichtungen, die für die Staatsbürger aus ihnen erwachsen. Es ist eine enge Verbindung mit den Lektionen aus Staatsbürgerkunde herzustellen.

12. Karl II. und das Rumänien von heute.

Die großen Sorgen unseres Volkes: die seelische Vereinigung. Das Schulwesen und die öffentliche Gesundheit, Landwirtschaft, Handel, Industrie, Fortschritt durch Arbeit, Ehrlichkeit und Sparsamkeit. Das Heer und die Landesverteidigung.

Wir geben auch eine Liste der Bücher, in denen Bruchstücke mit Beziehung zu den Geschichtslektionen zu finden sind:

Andreescu D.: *Legenda Romei*; N. Bălcescu: *Istoria Românilor sub Mihai Viteazul*; I. Bordea: *Din mărețele zile ale neamului*; D. Cantemir: *Descrierea Moldovei*; Constantinescu N. A.: *Lecturi din istoria patriei*; G. Coșbuc: *Povestea unei coroane de oțel*; Dulfu P.: *Povestea României Mari spusă de un soldat*; Filimon N.: *Ciocoii vechi și noi*; Furtună: *Cuvinte scumpe*; C. Gane: *Trecute vieți de Doamne și Domnițe*; Ghica I.: *Scrisori către Alecsandri*; Hașdeu: *Ion Vodă cel cumplit*; Iorga N.: *Domnul Tudor din Vladimir*; *Istoria Românilor pentru popor*; *Istoria Românilor în chipuri și icoane*; Mihai Viteazul; Ispirescu P.: *Istoria lui Ștefan cel Mare*; *Istoria lui Mihai Viteazul*; Lazăr V.: *Legende de pe cuprinsul țării românești*; C. Kirițescu: *Istoria războiului pentru întregirea României*; Kirileanu T. S.: *Povestiri despre Ștefan cel Mare*; Königin Maria von Rumänien: *Țara Mea, Gânduri și icoane din războiu*; Neculce: *O seamă de cuvinte*; Cronica; Rădulescu Codin: *Legende, tradiții și amintiri istorice*; Rebreanu I.: *Crăișorul*; Sadoveanu M.: *Vremuri de bejenie, Frunze-n furtună, Frații Jderi*; Simionescu I.: *Oameni aleși*, Vol. I. *Străini*, vol. II. *Români*; Sienkiewicz: *Quo vadis*; Slavici I.: *Din bătrâni*; Vasiliu A.: *Povești și legende*; Vlahuță: *Din trecutul nostru*; Ursu I.: *Ștefan cel Mare*; *Versehiedene Geschichte-Lehrbücher*; *Kriegsschrifttum*.

Soziale Kultur und Staatsbürgerkunde.

I.

Weisungen.

Die sittliche und soziale Erziehung wird dem Kind von klein auf durch die Bildung guter Gewohnheiten und durch Anleitung seiner Empfindungen gegeben.

In dieser Weise verfahren die Eltern; in der gleichen Art gehen auch wir in den ersten Volksschulklassen vor, wenn der Lehrer und Erzieher angehalten ist, Tag für Tag und Augenblick für Augenblick alle Äußerungen und Handlungen des Kindes zu beobachten und anzuleiten.

Wenn der Schüler in die V. Klasse eintritt, besitzt er Gewohnheiten, die er in der Familie und in der Schule erhalten hat, bis zu einem gewissen Grade ausgebildete Empfindungen und je nach den Umständen eine mehr oder weniger lebendige und klare Vorstellung von gut und böse.

Von da an kann und muß die sittliche, soziale und staatsbürgerliche Erziehung, wenn sie auch weiterhin praktisch und konkret, gegründet und aufgebaut auf Wirklichkeiten bleibt, einen intellektuelleren Charakter bekommen, da es in diesem Alter Zeit ist, die Kinder über ihre Handlungen und Empfindungen, über die Pflichten, die sie sich und andern gegenüber haben, nachdenken zu lassen. Es bildet sich der Wille bei den Kindern, und er muß angeleitet werden, die Handlungen zu bestimmen und bewußt das Gute vom Bösen zu scheiden.

Die soziale und staatsbürgerliche Erziehung wird also in der V., VI., VII. Klasse immer folgende zwei Blickrichtungen haben:

- a) Betätigung der sittlichen, sozialen und staatsbürgerlichen Tugenden;
- b) Bewußte Bewertung der Empfindungen und Handlungen.

a) Die Betätigung der sittlichen, sozialen und staatsbürgerlichen Tugenden kann verwirklicht werden und Früchte tragen nur in einer Atmosphäre freier Disziplin, in der jede Anstandsregel und jede Strafe im Verstand des Schülers Erklärung und Rechtfertigung findet. Um aber diesem zahlreiche und abwechslungsreiche Bildungsgelegenheiten zu geben, werden wir in der Schule so oft als möglich

die Methoden der Selbstführung anwenden. Wir werden z. B. die Schüler anleiten sich zu organisieren durch Wahl derer, denen gewisse Verantwortlichkeiten anvertraut werden: des Mahners zur Gesundheitspflege, der die Reinlichkeit und Lüftung überwacht; des Leiters der Genossenschaft, der Sparkasse, der Bücherei; des Besorgers des Gartens und der Haustiere; der Organisatoren der Feste, der Beaufsichtiger der Schüler aus den unteren Klassen usw. Der Lehrer muß möglichst viele derartige Anlässe zu schaffen suchen, die den Schülern Gelegenheit geben, ihren Willen sowohl vom individuellen als auch vom kollektiv-sozialen Gesichtspunkt zu üben;

b) Die bewusste Bewertung der Empfindungen und Handlungen. Wir müssen mit viel Takt und mit besonderer Klugheit vorgehen. Wir werden vor allem auf das Wesen jedes einzelnen Kindes Rücksicht nehmen. Die Gewohnheit in der Form des Verweises unzählige Male jede Tat, jedes Wort, jedes Verhalten des Kindes zu analysieren, unter dem Vorwand, dieses zur Einsicht zu bringen, weshalb es sich nicht in einer gewissen Art betragen darf, überzeugt nicht nur nicht, sondern ruft oft den Widerstand des Schülers hervor. Wir werden also auf mittelbare Weise vorgehen, indem wir die Kinder zum Überlegen und zur Beurteilung der Handlungen und Äußerungen anderer veranlassen. Vom Lehrer erzählte, aus dem wirklichen Leben gegriffene Ereignisse, geschickt ausgewählte Lesestoffe, die von jedem frei erläutert werden und zu klaren und genauen Schlussfolgerungen führen; Beispiele, die angeführt werden aus dem Leben der Arbeiter, aus dem Leben solcher, die sich für ein Ziel geopfert haben; sogar aus dem Leben der Tiere — Beispiele mütterlicher Hingabe, der Solidarität, der organisierten Arbeit; erläuterte Lebensbeschreibungen solcher Menschen, die durch Arbeit und Hingabe zum Fortschritt der Menschheit beigetragen haben; die Lebensbeschreibungen solcher Helden, deren Tat erhebende Beispiele für alle darstellt.

Wir bemerken wieder, daß es in diesem Unterrichtszweig besser ist, vorzüglich gute Beispiele und schöne Taten zu verwenden, als zu eingehend die bösen und erniedrigenden zu untersuchen.

Indem wir die Taten und Empfindungen untersuchen und mit Hilfe lebendiger Beispiele aus der Geschichte und aus der gegenwärtigen Wirklichkeit immer wieder ihre wohlüberlegte Bewertung hervorrufen, werden wir die Seele des Kindes beeindrucken und die Lebensregel wird sich einprägen nicht nur als eine erlernte Kenntnis,

sondern als ein wahrer Maßstab des Betragens, der ins Bewußtsein eintritt und es erhellt.

Was den auf die Verwaltungseinrichtungen der Gemeinde, des Komitates, des Staates bezüglichen Teil des Lehrplans betrifft, so werden wir besondere Sorgfalt darauf wenden, den Sinn der administrativen Terminologie möglichst konkret zu erklären. Es ist weniger bei den Einzelheiten der Wirksamkeit der verschiedenen Einrichtungen zu verweilen, als vielmehr zu versuchen, ihren Zweck zu erklären und ihre Grundsätze zu erläutern. Die Rechte und Pflichten, die die Staatsbürger untereinander haben, ihre (Schul-, Militär-, Fiskal-, Wahl-) Verpflichtungen, sowie der Aufbau und die Tätigkeit der staatlichen Ämter sind begründet auf moralischen Grundsätzen, die von den Schülern verstanden werden müssen.

Auch hier gehen wir aus von den lebendigen, konkreten Beispielen, die in erster Reihe aus dem nächsten Lebenskreis des Schülers zu wählen sind, und gehen der Verkettung von Ursache und Wirkung, Tat und Folge nach, um die Notwendigkeit der Einrichtungen hervorzuheben, den Nutzen, den sie bringen, sowie die Notwendigkeit der überzeugten Anerkennung unserer Verpflichtungen aller Art.

II.

Sonderlehrplan.

V. Klasse.

(1 Wochenstunde.)

Individuelle Erziehung.

Wir sollen gesund, rein und mäßig sein. Wir sollen bescheiden sein. Wir sollen arbeitsam und sparsam sein. Wir sollen die Wahrheit sagen, sollen ehrlich und mutig sein.

Sittliche und sozial-nationale Erziehung.

1. Wir sollen unsere Väter und Brüder lieben und ihnen helfen.
2. Wir sollen Leben, Vermögen, Ehre und Überzeugungen anderer achten und sie im Notfall unterstützen. Wir sollen das Leben der Tiere und Pflanzen besorgen und schonen.
3. Wir sollen unsere Schule und den Lehrer lieben.
4. Wir sollen unser Vaterland und Volk lieben.

VI. Klasse.

(1 Wochenstunde.)

A. Einrichtungen und Behörden in der Gemeinde.

I. Kirche und Pfarrer. Schule und Lehrer. Bücherei. Kulturhaus. Bad, Ambulatorium, Krankenhaus, Sanitätsbeamte und Arzt. Gesellschaften zur Hilfeleistung und Fürsorge. Straßen, Eisenbahn, Post, Telegraph, Telephon, Gemeindeweide.

Die Notwendigkeit dieser Einrichtungen und Organisationen, die Wohltaten, die sie den Bewohnern erweisen, sind zu erklären, wobei die Bedeutung des Zusammenschlusses und der Gemeinschaftlichkeit hervorgehoben wird, sowie die Pflicht jedes einzelnen, zum sozialen Leben und Werk beizutragen. Auf natürliche Weise wird man übergehen zum verwaltungsmäßigen Aufbau der Gemeinde und dann zu dem des Komitates, die berufen sind, den ungestörten Ablauf und den Fortschritt des Lebens der Bewohner zu sichern und zu betreuen.

II. Die Gemeinde: der Ortsvorsteher (primar) und der Notar. Ihre Eigenschaften und Verpflichtungen. Die Wählerpflichten der Staatsbürger in der Gemeinde. Das Schulkomitee und die kirchliche Behörde (epitropia bisericii). Das Steueramt und der Steuereinnehmer. Die Gemeindeabgaben. Die fiskalischen Verpflichtungen der Bewohner. Steuern, ihre Bemessung. Gemeindepolizei; der Gendarm. Die Verpflichtung Ruhe, Gut und Leben der Bewohner zu achten.

B. Einrichtungen und Behörden im Komitat.

III. Der Komitat; die Komitatsverwaltung; der Präsekt. Die Komitathauptstadt; ihre Einrichtungen und Behörden; das Komitatschulkomitee; das Schulrevisorat und der Revisor; der Erzpriester (Dechant, protoereul); das Krankenhaus, das Ambulatorium, die Kliniken und Einrichtungen für Hilfeleistung und Fürsorge; Kreisgewerbehäus (casa centrală a meseriilor); Handelskammer, Landwirtschaftsrat usw. Finanzamt; Straßenbesorgungsdienst.

Bezirksgericht; Gerichtshof.

Anmerkung: Indem man von bestimmten Beispielen, Tatsachen und erlebten Ereignissen aus dem Lebenskreis der Schüler ausgeht, werden Zweck und Nutzen dieser Einrichtungen hervorgehoben, sowie die Verpflichtungen der Staatsbürger ihnen gegenüber.

VII. Klasse.

(1 Wochenstunde.)

Das rumänische Volk; die rumänische Nation; unser Vaterland; der rumänische Staat.

Der Staat. Die Verfassung, die Gesetze, die öffentlichen Behörden.

a) Die gesetzgebende Gewalt und das Parlament.

Wählerpflichten: Die Gewissenspflicht des Wählers.

b) Die ausübende Gewalt: Die Regierung, die Ministerien; der Staatshaushaltsplan und die Steuern; die Einhaltung der Gesetze; die fiskalischen Verpflichtungen.

c) Die richterliche Gewalt.

Was tut der Staat für seine Bürger.

Indem klare Beispiele und wirkliche Ereignisse erläutert werden, ist zu zeigen, daß der Staat die gleichmäßige Aufteilung der Gerechtigkeit verbürgt (Gleichheit unter den Staatsbürgern), ihre Sicherheit bewacht, Anstalten, Ämter usw. einrichtet, die bestimmt sind, ihnen Hilfe, Gesundheit, Bildung, ein besseres und leichteres Leben zu vermitteln.

Die Pflichten der Staatsbürger dem Staat gegenüber:

Unterwerfung unter das Gesetz, Landesverteidigung (vormilitärische Ausbildung und Militärdienst), Zahlung der Steuern, Wählerpflichten; Arbeit, Verträglichkeit, Zusammenarbeit, nationales Gemeinschaftsgefühl.

Staatbürgerliches Bewußtsein.

Die rumänische Nation. Rumänien und seine Bewohner. Die Rumänen aus anderen Ländern. Elemente aus Vergangenheit und Gegenwart, die alle Rumänen verbinden.

Der König; die konstitutionelle Monarchie.

Das Vaterland, seine Verteidigung, die Vaterlandsliebe.

Für diesen letzten Teil des Lehrplanes sind historische Lese-
stoffe vorzunehmen, wobei Texte auszuwählen sind, die die Heldentaten und -opfer aus der ferneren und näheren Vergangenheit verherrlichen. Es ist eine enge Verbindung mit der Lektüre im Unterricht der rumänischen Sprache und der Geschichte einzuhalten.

Rumänien im Verhältnis zu anderen Staaten. Die Achtung des Landbesitzes und der Verträge. Frieden und Krieg.

Der Völkerbund.

Erdfunde.

I.

Weisungen für die II.—IV. Klasse.

Der Erdfundeunterricht in der Volksschule muß außer der Entwicklung der seelischen Kräfte der Schüler sich zum Ziel setzen, daß sie in erster Reihe möglichst klare und vollständige Kenntnisse über die Gegend (Heimat), in der sie wohnen, und über ihr Land erhalten, in zweiter Reihe über die benachbarten Länder und die ganze Welt. Wenn sie ihre Heimat und ihr Land gut kennen, lernen sie sie schätzen und lieben. Durch Vergleich der Schönheiten und Reichtümer ihrer Heimat und ihres Landes mit denjenigen anderer Gegenden und Länder, sowie durch Kenntnis der Kämpfe, die von den Bewohnern derselben geführt wurden, und ihrer hingebungsvollen und beständigen Arbeit in langen Jahren für die Hebung bezw. wirtschaftliche und kulturelle Entwicklung ihres Landes, müssen die Schüler der Volksschule, die zukünftigen Staatsbürger, erfüllt werden mit dem Vertrauen in die Kraft der völkischen Gemeinschaften der Menschen, mit dem Antrieb und der Kraft, daß auch sie für den Fortschritt ihrer Gemeinde, ihrer Heimat und ihres Landes arbeiten.

Auch müssen im Erdfundeunterricht klar herausgearbeitet und betont werden der von einigen Völkern mit der Natur zur Erhaltung ihres Daseins solidar geführte Kampf, der Unternehmungsgeist, die Selbstbeherrschung, die Fähigkeit und die kühnen Unternehmungen, mit deren Hilfe einzelne Menschen und einzelne Völker neue Ausbeutungsgebiete erobert und den Verkehr zwischen den Ländern erleichtert haben. Beispiele: Kampf der Holländer mit dem Meer; Durchbrechung der Gebirge durch Tunnels (Simplon usw.); Anlegen von Kanälen (Kiel, Suez usw.); Erforschung der Polgebiete und des inneren Afrika.

Sollen diese dem erdkundlichen Unterricht gestellten Ziele erreicht werden, darf er weder in einer Belastung des Geistes der Schüler mit ungezählten, unfruchtbaren Definitionen und einer endlosen Namenreihe von Kaps, Inseln, Halbinseln, Golfen, Gebirgen, Flüssen und Städten bestehen, noch in ihrer Peinigung durch Unfertigenlassen zahlloser Skizzen und Karten in verschiedensten Farben. All dieses kalte und überhäufte Aneinanderreihen von Namen und erdkundlicher Angaben bleibt toter Buchstabe, langweilt durch Mangel an Leben und Anregung. Die Kinder sehnen sich nach lebendigen

Welten, konkreten Bildern, auf die sich das Spiel ihrer Einbildungskraft projizieren kann. Statt der Namen, Daten und leeren Worte, die ihrem Geist nichts sagen, sollen wir ihnen Tatsachen vermitteln, Tatsachen, die ursächlich geordnet und systematisch untereinander verbunden werden.

Die erdkundliche Erziehung (!) der Schüler muß sich, wenigstens zu Beginn, nur auf ihre eigene Erfahrung aufbauen. Die ersten erdkundlichen Kenntnisse dürfen allein durch unmittelbare Anschauung vermittelt werden, die im Hof der Schule, gelegentlich der Spaziergänge(!) und der Ausflüge ins Dorf, in dessen Umgebung und das weitere Heimatsgebiet gewonnen wird. Später sind sie auf Bilder mit Naturansichten und mit Szenen, die für diesen Zweck aus dem Leben und der Tätigkeit von Menschen anderer Umwelt gewählt werden, auf lebhaftere Beschreibungen und kennzeichnende Erzählungen zu gründen. Jede Schule soll bestrebt sein, eine Sammlung solcher Bilder und Albums zu haben. Wenn sie mangeln, können Sammlungen von Ansichts-Postkarten mit Ansichten aus den verschiedenen Gegenden mit Szenen aus dem Leben und der Tätigkeit der Menschen benützt werden.

Die ersten erdkundlichen Unterrichtsstunden sind fast ausschließlich im Schulhof, sowie gelegentlich der Spaziergänge und Ausflüge ins Dorf und in die Umgebung des Dorfes zu halten. Die Kinder müssen draußen, in der Landschaft, lernen, was der Horizont ist, welches die Himmelsgenden sind und wie wir uns orientieren können; welches die Geländeformen sind und wie sie benannt werden; was eine Quelle ist, was ein Fluß ist und wie er entsteht usw. In derselben Art soll ihnen beigebracht werden, was ein Golf, ein Kap, eine Insel, eine Halbinsel usw. ist. Auch weit vom Meer geben Seen und Flüsse, wenn diese fehlen, die Pfügen und Abflußgräben nach Regen genügend Gelegenheit, lebhaftere und konkrete Vorstellungen zur Grundlegung dieser erdkundlichen Begriffe zu erarbeiten.

Von ihrer Heimat und von ihrem Land müssen wir den Schülern eine möglichst reiche und lebhaftere Vorstellung geben. Das heißt aber nicht, daß ihr Geist mit einer endlosen Aneinanderreihung von Namen und technischen Ausdrücken belastet werden soll. Ihr Geist darf auch nicht mit vielen Zahlen betreffend die Größe der Städte und Länder, die Höhe der Gebirge und die Länge der Flüsse belastet werden. All das muß im Vergleich zur Größe der Gebiete und Städte, die sie kennen, der Höhen und Flüsse, die sie gesehen haben, geboten werden.

In allen Klassen müssen die erdkundlichen Lektionen von Kroquis und Karten, die der Lehrer anfertigt, begleitet sein. Das Zeichnen der Gasse, durch die das Kind täglich geht, des Dorfes und seiner Umgebung soll es fähig machen zu sehen und später sich vorstellen zu können, wie die weit entlegenen Gebiete gestaltet sein mögen, die es anders als mit den Augen des Geistes zu sehen nicht in der Lage ist. Es darf aber nicht vergessen werden, daß die Karten, wie gut sie auch ausgeführt seien, keine klare Vorstellung einer Gegend oder eines Landes geben und daß obendrein die von den Schülern angefertigten Karten durch die oft zu große Arbeit, die sie erfordern, ermüden und deren Aufmerksamkeit mehr auf die technische Ausführung der Zeichnung als auf die erdkundliche Bedeutung der Gegend oder des Landes lenken. Die Karte gibt nichts anderes an als die Form, die Lage zu einander und eine vage Vorstellung vom Relief. Sie ist eine einfache Skizze von Relativitäten, die nicht den Anspruch erheben können, die Gesamtheit der Kenntnisse in ein Denkganzes zusammenzuschließen. Sie soll nicht aus einem einfachen Hilfsverfahren zum Zielpunkt der Lektion selbst werden. Die Arbeit der Vorstellungskraft und des Denkens kann nicht ersetzt werden durch alleiniges visuelles Imgedächtnisbehalten, durch die Erinnerung an einige Linien und Punkte, die in einer bestimmten Anordnung gesehen und mit Worten getauft wurden, welche man verwechselt.

Der Lehrer beschränke sich darauf, die Kinder dazu zu bringen, daß sie die Wand- und Atlaskarten zu lesen und zu benützen verstehen.

Weisungen für die V.—VII. Klasse.

Das Leben auf der Erde.

Da eines der Ziele des Unterrichtes die Vorbereitung der zukünftigen Staatsbürger für das Leben ist und da der Oberstufe des Volksschulunterrichtes eine entscheidende Bedeutung besonders für die Kinder zukommt, die an das Dorf gebunden bleiben, ist es notwendig, daß ihnen auf dieser Unterrichtsstufe, die sie in die Tätigkeit auf diesem Boden einweihet, die Kenntnisse gegeben werden, mit Hilfe derer sie sich über die verschiedenen Ansichten und Wirklichkeiten des Lebens Rechnung geben können.

Die Erdkunde kann wunderbar zu diesem Zweck benützt werden.

Indem wir das Unterrichtssystem verlassen, das sich auf eine Aufzählung abgeschmackter, nichtsagender und der Seele des Kindes fernstehender Namen beschränkt, und auf die Zusammenstellung abge-

droshener Lesestoffe verzichten, die vom Schüler nur mechanisches Auswendiglernen verlangen, das ihn abstoßen, ja sogar Anlaß zu wahren Qualen und zu einer unvernünftigen Knechtung seiner Seele und seiner Persönlichkeit werden kann, meinen wir im Hinblick auf den Rest dieses Unterrichtsgegenstandes, daß es richtiger sei, wenn der erdkundliche Lehrstoff den Schülern mitgeteilt werde in der Form von kleinen Lesestücken, aus denen sie besonders die verschiedenen Einblicke in das Leben auf der Erde erhalten, verstehen lernen sollen, was der Boden wert ist, aber auch, was der Mensch wert ist, und daraus die entsprechende Lehre zu ziehen für das Leben ihres Dorfes und ihres Volkes.

Damit diese Lehrstoffe nicht als einfache Erzählungen erscheinen, sondern im Gegenteil durch sich selbst Anlaß zur Sammlung, zur Betrachtung und zum mächtigen Anreiz auf ein besseres Leben hin seien, sind ihnen fortwährend lebendige Beispiele beizufügen, die aus dem Leben der Völker der verschiedenen Erdteile genommen sind, es sind, um einen noch mächtigeren Eindruck hervorzurufen, bezeichnende Bilder beizufügen, durch deren Anblick ihnen noch mehr zum Bewußtsein kommt, wie durch geregelte und überlegte Arbeit wahre Wunder zustande kommen.

Ein Projektionsapparat, einige sorgfältig und verständnisvoll zusammengestellte Bücher, einige Sammlungen von Ansichten wären eine wunderbare Ausstattung und eine unschätzbare Beigabe. Ihr Fehlen kann in zufriedenstellendem Ausmaß wenigstens zeitweilig von den Verfassern der Lehrbücher ausgeglichen werden, die den Lehrbüchern ein reiches und gutes Anschauungsmaterial beigeben müssen. (Ansichten, Landschaften, schematische Zeichnungen usw.)

* * *

Die Beschäftigungen, mit deren Hilfe der Mensch sein Dasein sichern kann.

Ausgehend von der Erklärung jedes einzelnen der Hauptzweige menschlicher Tätigkeit sind die Formen aufzuzeigen, unter denen sie aufgetaucht sind, ihre Umwandlungen und ihre Bedeutung im Zusammenhang mit den Entwicklungsstufen, die der Mensch im Verlauf des geordneten Lebens durchgemacht hat, die Gegenden der Erdoberfläche, die eine besondere Bedeutung für diese Arten der Beschäftigung haben, und was der Mensch im Rahmen jeder einzelnen der Beschäftigungen zu seiner Hilfe zur Verfügung hatte.

Jeder sind Beispiele beizufügen, aus denen gesehen werden kann, was der Mensch durch Leistung, ordnenden Geist und Zusammenarbeit zustande bringt, wie all dieses den Schwierigkeiten Widerstand bieten konnte, und jederzeit sind die entsprechenden Lehren im Zusammenhang mit dem Leben unseres Volkes herauszuarbeiten.

Im Folgenden werden einige eigentümliche Beispiele gegeben. Die Vortragenden und die Verfasser von Lehrbüchern haben die Möglichkeit der freien Wahl; welches Beispiel immer gewählt wird, es wird jederzeit mit der Beschreibung der erdkundlichen Landschaft zu beginnen sein, in deren Rahmen die Tatsachen in Erscheinung treten, damit in diesem Bilde der Zusammenhang zwischen Natur und Mensch gesehen werden könne.

II.

Sonderlehrplan.

II. Klasse.

($\frac{2}{2}$ Stunden.)

I. Dritteljahr. Orientierungsübungen. Der Horizont. Die Himmelsgegenden am Himmel und an den Wänden der Klasse, auf der Wand- und auf der Schiefertafel. Orientierung im Schulhof und auf dem Kirchhof. Lage und Richtung der Schule im Verhältnis zu derjenigen des Elternhauses, der Kirche und des Gemeindehauses, der Marktplatz, der Viehmarkt, die wichtigsten Werkstätten, die wichtigsten Gebäude im Ort, der Friedhof. Deren Lage und Richtung im Verhältnis zu derjenigen des Elternhauses.

Plan der Klasse nach den Himmelsrichtungen. Plan der Schule. Skizze des Raumes auf der Wand- und auf der Schiefertafel. Hof und Garten der Schule. Umgebung der Schule (Häuser und freie Plätze in der Nachbarschaft der Schule). Umgebungsplan der Schule.

Begriff der Gasse (Straße) und ihre graphische Darstellung. Der Weg von der Schule zum Elternhaus, zur Kirche, zum Ortsamt, zum Platz usw., bei Aufzählung der wichtigsten Gebäude und Anstalten. Graphische Darstellung dieser Wege und Anstalten auf der Wand- und Schiefertafel.

Gang ins Dorf und außerhalb des Dorfes (der Gemeinde), über das Feld, die Flußaue, an den Fluß, den See, auf den Berg, um den Schülern vollständige und genaue Begriffe vom Feld, von der Flußaue, dem Fluß, See, Berg, Hügel beizubringen. Rechtes und linkes Ufer.

Graphische Darstellung des Weges von der Schule zum Feld, zur Flußaue, zum Fluß, See, Berg, usw. wie auch die graphische Darstellung des Flusses, Sees, Hügels, Berges.

II. Dritteljahr. Das Dorf (die Stadt). Einige Hauptgassen und -plätze sowie einige der bedeutendsten öffentlichen Gebäude. Plan des Dorfes (der Stadt). Es ist eine Planskizze zu zeichnen, die den Umriss des Dorfes (der Stadt) mit den Hauptgassen und -plätzen sowie den wichtigsten Gebäuden enthält.

Bewohner des Dorfes (der Stadt) nach Volkszugehörigkeit, Religion und Beschäftigung. Haupterzeugnisse.

Ausflüge in ein Dorf oder eine Stadt in der Nähe. Begriff des Dorfes und der Stadt. Ähnlichkeiten und Unterschiede zwischen Dorf und Stadt. Beschäftigung der Bewohner im Dorf (in der Stadt). Hauptreichtümer. Die Land- und Stadtgemeinde.

Organisation der Gemeinde. Der Dorfsrichter, Notär und Gemeinderat. Ihre Befugnisse. Andere Behörden in der Gemeinde.

Umgebung der Gemeinde. Einige der benachbarten Gemeinden. Ihre Lage; Wege, die dahin führen (Landstraßen und Eisenbahnen); Berge, Flüsse, Seen. Graphische Darstellung der Umgebung der Gemeinde auf Wand- und Schiefertafel. Begriff der Karte.

Bewohner der benachbarten Dörfer nach Volkszugehörigkeit, Religion, Beschäftigung. Ihre Art zu leben, kennzeichnende Sitten und Gebräuche. Sagen im Zusammenhang mit den Nachbargebieten der Gemeinde.

III. Dritteljahr. Der Komitat. Übergang vom Begriff der Gemeinde zu dem des Komitates. Namen, Gestalt und Größe des Komitates, dem die Gemeinde angehört. Grenzen des Komitates, in dem die Gemeinde ist. Grenzen des Komitates, Bodenerhebungen und wichtigste Gewässer (Flüsse, Seen). Lesen der Komitatskarte, die die Bodenerhebungen und die Bewässerung wiedergibt.

Borort des Komitates. Die wichtigsten Städte und Dörfer, die Bedeutung haben: infolge ihrer Vergangenheit, infolge verschiedener Beschäftigungen der Bewohner oder infolge ihrer Industrie.

Bewohner des Komitates nach Volkszugehörigkeit, Religion und Beschäftigung. Ihre Tracht. Hauptreichtümer des Komitates: Pflanzen, Tiere, Mineralien.

Wichtigste Wege: Landstraßen und Eisenbahnen.

Die Komitatsbehörden: Präfektur, Gerichtshof, Schulrevisorat.

III. Klasse.

(2 Stunden.)

I. Wiederholung der erdkundlichen Begriffe, die in der II. Klasse erarbeitet wurden: Ebene, Flußthale, Hügel, Berg, Thal, Fluß, See. Ergänzung dieser Begriffe durch die Begriffe des Gebirges, Stromes, Meeres. Ihre graphische Darstellung. Übergang vom Begriff des Komitates zu dem des Landes. Gestalt, Größe und Grenzen des Landes. Natürliche und konventionelle Grenze.

Gesamtüberblick über die Bodengestaltung des Landes: Das siebenbürgische Hochland. Die umgebenden Gebirge: Karpathen, Rodnaer Gebirge, Westsiebenbürgische Gebirge. Berge. Ebenen.

Die wichtigsten Täler und Gewässer: Donau, Alt, Mieresch, Theiß, Samosch, Sereth, Pruth, Dnjester. Die Meeresküste (nur die Umrisslinie, ohne nähere Einzelheiten).

Die Landschaften Rumäniens: Banat, Oltenien, Muntenien, Dobrudscha, Moldau, Bessarabien, Bukowina, Kreischgebiet, Siebenbürgen, Marmarosch.

Das Banat.* — Grenzen (natürliche und konventionelle), allgemeine Übersicht über die Bodengestaltung. Viele Einzelheiten sind nicht zu bieten. Es sind bloß ein bis zwei der wichtigsten Gebirge zu nennen. *

Täler und Gewässer: Donau (Eisernes Thor), Bega, Temesch, Cerna.

Natürliche Reichtümer und wichtigste Erzeugnisse: Getreide, Obst, Wälder, Weiden, Vieh, Kohlen, Eisen, Mineralwässer.

Industrie. Erdkundliche Lesestücke betreffend die Reichtümer des Banates (die Eisenwerke von Reschiza).

Die Bewohner und ihre Hauptbeschäftigungszweige. Tracht der Bewohner.

Die Städte und wichtigsten Ortschaften: Temesburg, Lugosch, Karansebesch, Reschiza, Anina, Buziasch, Mehadia (Herkulesbad).

Die wichtigsten Verkehrswege: Landstraßen und Eisenbahnen.

Alle übrigen Landschaften werden in derselben Art behandelt.

Oltenien. — Von den Gebirgen werden nur erwähnt: Die Mehedinzi-er, Bălcan-er und das Parâng-Gebirge mit den Spizen Mândra und Parâng.

Pässe: Lainici (=Surduc) und Roter Turm.

* Die Schulen beginnen immer mit der Landschaft, in der sie sich befinden, und setzen mit den sie umgebenden fort.

Täler und Gewässer: Donau, Jiu, Alt mit seinen Zuflüssen: Olteț und Lotru.

Von den wichtigsten Städten und Ortschaften werden außer den Komitatsvororten noch erwähnt: Calafat, Drăgășani, Denele-Mari, Govora, Călimănești und das Kloster Cozia.

Muntenien. — Von den Gebirgen werden genannt: die Fogarascher mit der Negoii-Spitze, Butschetsch mit den Spitzen Omu und Caraiman, das Buzau-Gebirge.

Täler und Gewässer: Donau, Alt, Argeș mit seinen Zuflüssen (Dâmbovița), Neajlov, sodann die Ialomița mit der Prahova, der Sereth mit Buzău und Râmnicu-Sărat.

Pässe: Törzburger, Predeal-, Buzau-Paß.

Städte und Ortschaften: Außer den Komitatsvororten werden noch erwähnt: Curtea-de-Argeș, Sinaia, Cămpina, Călugăreni und das Kloster Deal.

II. Die Dobrudscha. — Von den Gebirgen werden erwähnt: die Gebirge von Măcin; von den Gewässern: das Schwarze Meer mit der Schlangensinsel, sowie die Seen Razim und Sinoe, die Donau mit dem Delta.

Von den Ortschaften werden außer den Komitatsvororten noch erwähnt: Sulina, Cerna-Boda, Techirghiol, Turtucaia und Balci.

Die Moldau, Bessarabien und Bukowina. — Sie werden als eine Landschaft behandelt, so wie sie es in der Vergangenheit waren.

Von den Gebirgen werden erwähnt: die Brancea-er, Târcău-er, Bistrița- und Dorna-Gebirge mit den Spitzen des Ceahlău und Rărau.

Von den Pässen: Ghimeș-Palanca und Bicaș.

Täler und Gewässer: Donau, Sereth mit den Zuflüssen: Suceava, Moldova, Bistrița (= Goldene Bistritz!), Trotuș mit Dituș, Putna mit Milcov, Bârlad, sodann der Pruth mit dem Ceremuș, der Dnjester mit dem Răut.

Seen: Brateș, Ialpug, Conduc und Dnjester-Liman.

Städte und wichtige Ortschaften: In der Moldau werden außer den Komitatsvororten erwähnt: Mărășești, Odobesti, Glănic, Moinești, Comănești, Târgu-Neamțu, Baia.

In Bessarabien: nur die Komitatsvororte und dazu Reni und Bolgrad.

In der Bukowina: nur Czernowitz, Radauș, Kloster Putna, Storojineț, Sereth, Suceava, Cămpulung und Dorna-Batra.

III. — Siebenbürgen, Kreischgebiet und Marmarosch als einzige

Landschaft genommen. — Von den Gebirgen werden erwähnt: die Rodnaer, Kelemen-, Csiker-, Mühlbächer-, Retezat- und das Westsiebenbürgische Gebirge.

Von den Spizen: das Kuhhorn und der Pietros.

Täler und Gewässer: Theiß, Samosch, Mieresch mit dem Aranyosch, die Kofeln, die drei Kreischflüsse und der Alt.

Von den Städten und wichtigsten Ortschaften werden außer den Komitatsvororten noch erwähnt: Näsäud, Szavata, Borşek, Tusnad, Hatteg, Feldioară, Sălişte, Salzburg, Karlsburg, Blasendorf, Hunedoara, Pietroşani, Zlatna, Brad, Abrud, Uioara, Sathmar, Kapnitbánya.

Zusammenfassung über ganz Rumänien (3 Lektionen). Grenze, Größe und Bodengestaltung, Hauptgewässer, Täler.

Hauptreichtümer, Gewerbe- und Handelsmittelpunkte.

Bewohner; ihre Hauptbeschäftigungen.

Städte und wichtige Ortschaften.

Wichtigste Verkehrswege.

IV. Klasse.

(2 Stunden.)

I. Dritteljahr. Begriff des Kontinentes. Übergang vom Begriff des Landes zu dem des Kontinentes.

Europa. — Grenzen: Nördliches Eismeer, Atlantischer Ozean, Mittelländisches Meer, Schwarzes Meer, Kaukasus-Gebirge, Kaspi-sches Meer, Uralfluß und Uralgebirge.

Meere (Binnenmeere): Baltisches Meer, Nordsee, Adriatisches Meer.

Meerbusen: der Finnische, Gascogner, von Lyon, Genua, Saloniki.

Halbinseln: Skandinavien, Iberische, Italische, Balkan-, Krim-Halbinsel.

Inseln: Jütland, Island, Britische Inseln, Korsika, Sardinien, Sizilien, Morea, der Archipelagus, Kreta, Schlangeninsel.

Meerengen: Armelkanal, Gibraltar, Dardanellen, Bosphorus.

Bodengestaltung: Gesamtübersicht über die Bodengestaltung Europas. Von den Gebirgen werden erwähnt: die Pyrenäen, Alpen, Apenninen, das Balkan-, Dinarische, Pindus-Gebirge, die Karpathen der Kaukasus, das Ural- und Skandinavische Gebirge.

Von den Vulkanen: der Vesuv.

Flüsse: Donau, Dnjeſter, Ural, Wolga, Weichſel, Elbe, Rhein. Seine, Tiber, Po, Themſe.

Seen: der Genfer, Onega, Ladoga.

Gleichzeitig mit der Erlernung der Meere, Inſeln, Gebirge, Gewäſſer, Halbinſeln, Meerbuſen uſw. werden die Begriffe von Inſel, Halbinſel, Meerbuſen, Ebene, Hochland, Vulkan uſw. wiederholt und ergänzt.

Die unſerem Lande benachbarten ſowie die andern wichtigſten Staaten. Bei jedem Staat werden behandelt: die Lage und Ausdehnung im Vergleich zu unſerem Lande, Bodengeſtaltung, Gewäſſer, Haupterzeugniſſe, die Bevölkerung und ihre kulturellen Verhältniſſe, Regierungsform, wichtigſte Städte, Handelsbeziehungen mit Rumänien.

Von den wichtigſten Orten werden erwähnt: in Rußland Moskau und Petersburg, in der Ukraine Kiew und Odessa; in Ungarn Ofenpeſt, Debrecen und Szeged; in der Tſchechoſlowakei Prag; in Polen Waſchau und Lemberg; in Bulgarien Sofia, Barna, Ruſſchuk, Widdin, Plewna, Philippopol; in Jugoslawien Belgrad und Agram; in Griechenland Athen, Saloniki und Janina; in der Türkei Konſtantinopel und Adrianopel.

II. Dritteljahr. In Italien Rom, Neapel, Benedig und Trieſt; in Spanien Madrid; in Portugal Liſſabon; in Frankreich Paris, Lyon und Marſeille; in Belgien Brüssel; in Holland Haag und Rotterdam; in der Schweiz Bern und Genf; in Öſterreich Wien; in Deutschland Berlin, Leipzig, Hamburg; in Dänemark Kopenhagen; in Schweden Stockholm; in Norwegen Oslo (Chriſtiania); in England London, Edinburg und Dublin.

Begriff der Erdkugel. Ubergang vom Begriff des Kontinentes zu dem der Erdkugel. Geographiſche Lage der Kontinente und ihre Größe im Verhältniſſe zu Europa.

III. Dritteljahr. Aſien. — Umriffe Aſiens, Grenzen: Nördliches Eismeer, Uralgebirge, Uralfluß, Kaspisches Meer, Mittelländiſches Meer, Rotes Meer, Indiſcher Ozean, Großer Ozean.

Bodengeſtaltung Aſiens. Geſamtüberſicht über die Bodengeſtaltung. Zentralplateau, Himalaja-Gebirge.

Flüſſe: Euphrat, Indus, Ganges, Gelber Fluß, Jeniſſei.

Die wichtigſten Staaten. Es werden in Aſien nur behandelt: Sibirien, China, Japan, Indien, Türkei, Arabien, Perſien, Paläſtina, wobei die folgenden Städte erwähnt werden: Wladiwostoſk, Peking,

Tokio, Kalkutta, Delhi, Angora, Mekka, Teheran und Jerusalem.

Die Rassen und die wichtigsten Erzeugnisse, von den letzteren besonders diejenigen, die auch bei uns eingeführt werden.

Afrika. — Lage und Umrisse Afrikas, Grenzen: Mittelländisches Meer, Atlantischer Ozean, Indischer Ozean, Rotes Meer.

Gesamte Übersicht über die Bodenerhebungen, wobei das Zentralplateau, die Sahara und das Atlasgebirge erwähnt werden.

Flüsse: Nil, Niger und Kongo.

Von den Staaten werden nur behandelt: Agypten, Algier, Abessinien, Kapkolonie, bei Erwähnung der Städte Kairo, Algier, Kapstadt.

Die Bewohner (Rassen) und die wichtigsten Erzeugnisse, von letzteren besonders diejenigen, die auch bei uns eingeführt werden.

Amerika. — Lage und Umrisse der beiden Amerika; Grenzen: Nördliches Eismeer, Südliches Eismeer, Atlantischer Ozean, Großer Ozean.

Gesamtübersicht über die Bodengestaltung; Gebirge, bei Erwähnung der Nördlichen und Südlichen Cordilleren sowie des Brasilischen Plateaus.

Flüsse: Mississippi, St. Lorenz-Strom, Amazonen-Strom.

Wichtigste Staaten: Kanada, Vereinigte Staaten, Mexiko, Brasilien, Argentinien, bei Erwähnung der Städte: Ottawa, Washington, New-York, Mexiko, Rio de Janeiro, Buenos Aires.

Bewohner (Rassen) und die wichtigsten Erzeugnisse.

Ozeanien. — Lage, Grenzen und die größten Inseln.

Gesamtübersicht über die Bodengestaltung.

Die Bewohner (Rassen) und die wichtigsten Erzeugnisse. Von den Städten werden genannt Melbourne und Sidney.

Anmerkung. Alle Kontinente, einschließlich Europas, werden ausschließlich auf Grund der Wandkarte und des Globus oder auf Grund von Tafelskizzen des Lehrers behandelt.

V. Klasse.

(1 Wochenstunde.)

Die Erde.

Allgemeine Erdkunde. Die Oberfläche der Erde, Land und Wasser; die Erdteile, die Ozeane. (Verteilung, Einteilung — alte Welt, neue Welt — nördliche Erdteile, südliche Erdteile.)

Die Erdkugel. — Die Form der Erde; der Wechsel von Tag und Nacht — die Entstehung der Jahreszeiten.

Die Wärmezonen. Was können sie geben und wie entfaltet sich das menschliche Leben in jeder einzelnen von ihnen.

Das Menschengeschlecht. Anzahl und Verbreitung auf der Erde; bezeichnende Lebensformen auf den verschiedenen Erdteilen; die Rassen.

Bemerkung. Zum besseren Verständnis sind einige Lesestücke hinzuzufügen, aus denen die Kinder Lehren auch für das Leben unseres Volkes entnehmen können. Im Folgenden geben wir einige Beispiele und fügen hinzu, daß die Verfasser das Recht der freien Auswahl haben.

Jagd und Fischfang. Jagd und Fischfang in einem kalten Landstrich, in einem gemäßigten Landstrich, in einem warmen Landstrich. Lehren für unser Land.

Das Hirtentum. Die Viehzucht in Argentinien und Australien, in der Schweiz und in Holland. Lehren für unser Land.

Ackerbau. Der intensive Ackerbau bei den Chinesen (Gartenbau). Der intensive Ackerbau im westlichen Europa. Lehren für unser Land.

Industrie. Kleine Hausindustrie in der Hauswirtschaft und in kleinen Werkstätten. Großindustrie in einem Lande Westeuropas. Ausblicke auf das industrielle Leben einiger Länder. Lehren für unser Land.

Der Handel. Die Beziehung zwischen Handel, Verkehrswegen und Transportmitteln. Land-, Wasser- und Luftwege; ihre Bedeutung für die Entwicklung des Handelslebens.

Das Handelsleben in Griechenland. Das dänische Genossenschaftswesen; Leistungen auf landwirtschaftlichem, gewerblichem und kaufmännischem Gebiet. Lehren für unser Land.

(Die landwirtschaftlichen Kenntnisse aus anderen Ländern sind mehr in den Schulen mit landwirtschaftlichem Charakter zu entwickeln; die industriellen in Schulen mit gewerblichem Charakter; die kaufmännischen in Schulen mit kaufmännischem Charakter.)

Lebensbilder. Einblicke ins Leben des holländischen, des schweizerischen und des norwegischen Volkes. Lehren für unser Land. Zeitweilige und ständige menschliche Siedlungsformen. Dorf und Stadt. Einblicke in das Leben einiger Dörfer und Städte aus den westlichen Ländern Europas, aus denen Lehren für unser Land zu ziehen sind.

Bilder aus dem dörflichen Leben sind vor allem in Schulen mit landwirtschaftlichem Charakter zu lesen; die aus dem städtischen Leben in Schulen mit kaufmännischem und gewerblichem Charakter.

Kurzer, allgemeiner Überblick über die Erdteile. Unter Anwendung der Grundformen von Siedlung, Witterung, Wasser, Bewohner, Reichtümer, durch kleine Beschreibungen und Vergleiche sind die guten und schlechten Seiten herauszuarbeiten, die einen bestimmenden Einfluß auf das Leben haben.

Erdkunde nach Landschaften. a) Die Einteilung Europas in natürliche Landschaften nach Bodengestalt, Witterung, Bewohnern (West-, Süd-, Mittel- und Osteuropa). Bei der Kennzeichnung jeder einzelnen dieser Gegenden ist besonderes Gewicht zu legen auf die Darstellung des wirtschaftlichen Lebens.

b) Die Nachbarländer Rumäniens.

Ohne Einzelheiten der namentlichen Bezeichnung ist der eigenartige Charakter der geographischen Landschaft hervorzuheben. Lesestücke sollen den Stoff bereichern, aus dem der Schüler gleichzeitig mit den Kenntnissen nützliche Lehren für das Land und das Volk gewinnt, dem er angehört.

VI. und VII. Klasse.

Weisungen.

Wahre Staatsbürger sind die, welche ihr Vaterland und ihr Volk bis zur Anbetung lieben. Die Schule, deren Bestimmung es ist, die zukünftigen Staatsbürger zu formen, muß darnach streben, diese Gefühle in den Seelen der Kinder zu wecken und einzupflanzen, damit sie im Bewußsein aller wie eine ewig brennende Fackel fort dauern.

Unter den Lehrgegenständen trägt das Studium der vaterländischen Erdkunde in großem Maße zur Ausformung und zur Stärkung dieser erlesenen Gefühle bei, denn nur der, welcher den Boden, auf dem er lebt, und das Volk, dem er angehört, wahrhaft kennt, kann sich darüber Rechenschaft geben, daß sein Dasein eng verbunden ist mit dem Boden und mit dem Dasein jener, die mit ihm ein Volk bilden, kann zu einer bewußten Liebe zum Vaterlande gelangen.

Mit diesem Ziel ist in die beiden letzten Klassen des Volksschulunterrichtes die Behandlung der Erdkunde Rumäniens eingeführt worden.

VI. Klasse.

(1 Wochenstunde.)

Rumänien.

(I. Teil.)

Erdkundliche Lage Rumäniens. Auf der Erdkugel und auf dem europäischen Erdteil.

Die guten und bösen mit dieser Lage verbundenen Folgen für das Leben und die Entwicklungsmöglichkeit des rumänischen Volkes.

Die Grenzen Rumäniens. Ihre Beschreibung und Charakteristik. Vergleich mit den umliegenden Ländern.

Die Nachbarn. Das rumänische Volk in dem gegenwärtigen politischen Aufbau und in der völkischen Struktur Europas.

Die Bodengestalt. Allgemeiner Überblick über die Gestalt des rumänischen Bodens.

Der Abwechslungsreichtum, die symmetrische Zusammenfügung und die ausgewogene Verbreitung. Die Folge für die Möglichkeiten eines befriedigten und einheitlichen Lebens des rumänischen Volkes.

Die großen morphologischen Einheiten; ihre örtliche Verteilung.

Die Gebirgsgegenden, der Karpathengürtel. — Die Ausläufer der Dobrudschaer Berge.

Die hauptsächlichsten Einteilungen der Karpathen.

Karpathische Landschaften: Das Rodnaer Gebirge, das Ceahlău-Massiv, der Butschetsch und die Fogarascher Gebirge, die Banater Gebirge und das Erzgebirge.

Die Bedeutung der Karpathen im Leben des rumänischen Volkes; Das Hirtentum — Auf- und Abtrieb der Herden, Ausbeutung der Wälder, der Bergbau. Das Leben auf dem Gebirge.

Die bergigen Gegenden. Die Ausläufer der Gebirge, Restgebirge ehemaliger Hochflächen; Ausbreitung, örtliche Bestimmung.

Berglandschaften: die Borkarpathen, das siebenbürgische, das moldauische und das Dobrudschaer Hochland.

Das Leben des Bergbewohners. Die Niederungen. Aussehen, Ausbreitung, örtliche Bestimmung. Ihr Unterschied von den umliegenden Gegenden und ihre Bedeutung für das menschliche Leben.

Die Ebenen. Die Donauebene — die Theißebene; ihre Eigenart, örtliche Bestimmung.

Beschreibung des Bărăgan. Das Leben in der Ebene.

Die Ufergebiete. Die Ufer der Flüsse. Das Uferland und das Delta der Donau.

Landschaftsbilder aus Uferland und Delta. Das Leben in Uferland und Delta der Donau.

Die Witterung. Die Witterungsfaktoren. Witterungswechsel; Eigenart der vier Jahreszeiten in den verschiedenen Landesteilen. Wind- und Regentarte. (regimul..)

Der bestimmende Einfluß der Witterungsfaktoren auf die menschliche Tätigkeit.

Bilder aus dem Leben des rumänischen Bauern in der Sommers- und Winterszeit.

Witterung und Landwirtschaft; wie die durch die Witterungsfaktoren bedingten Unzulänglichkeiten beseitigt werden können.

Gewässerkunde. Das Schwarze Meer-Becken, die Donau, der Dnjester, die hauptsächlichsten Zuflüsse, die Seen- und Sümpfeketten.

Erdkundliche Landschaften: das Donautal beim Cazan- und Eisernen Torpaß; das Donautal zwischen Călărăşi und Brăila; das Dnjestertal, die Gebirgsseen, die Höfen.

Die Eigenschaften der fließenden Gewässer im Zusammenhang mit der Bodengestalt und den Witterungsfaktoren.

Ihre Bedeutung für das menschliche Leben.

Pflanzenwelt — Tierwelt. Die hauptsächlichsten Pflanzenwuchsformen; örtliche Bestimmung, Aussehen und eigentümliche Grundzüge jeder Einzelnen.

Einige der eigentümlichen Tiere aus ihrem Bereich.

Der Wald im Leben des rumänischen Volkes.

Die Wald- und Steppengegenden von ehemals; die Kultivierung dieser Landschaften durch die Tätigkeit des Menschen.

Der rumänische Boden als Wiege der Ausbildung und als Schild der Verteidigung des Wesens des rumänischen Volkes.

VII. Klasse.

(1 Wochenstunde.)

Rumänien.

(II. Teil).

Bewohner. Anzahl, Dichte, völkische Struktur und Einheitlichkeit.

Das rumänische Volk; völkische Eigenart; Ernährung, Bekleidung, Wohnverhältnisse, Gerätschaften. Glaube, Brauchtum, Kulturzustand, Beschäftigungen.

Die anderssprachigen Elemente; Erklärung ihres Vorhanden-

feins; die Gegenden ihrer Ausbreitung; Eigenart und Aussehen ihres Lebens.

Der Mensch und die Natur: die organisierte Arbeit als Element der Daseinsicherung und der Bewährung eines Volkes.

Industrie. Hausindustrie, Klein- und Großindustrie.

Die hauptsächlichsten Industriezweige; örtliche Bestimmung, wirtschaftliche Bedeutung.

Die Industrie im Leben des rumänischen Volkes.

Vergleich mit den westeuropäischen und den Nachbarländern.

Die Verkehrswege, der Handel. Die Arten der Verkehrswege; Verbreitung; ihre wirtschaftliche Bedeutung.

Die Bedeutung der Donau und des Schwarzen Meeres als Verkehrsadern.

Rumänien im europäischen und im Welthandel.

Der Binnenhandel. — Die Jahrmärkte. — Der Außenhandel. —

Der Transithandel.

Das rumänische Handelsleben in Vergangenheit und Gegenwart.

Die Bedeutung des Handels für die wirtschaftliche Entwicklung eines Landes.

Siedlungen. Sennhütte, Hürde, Fischerhütte, Dörfer, Städte. Verbreitung, ihre Gruppierung und ihr Aussehen.

Das Dorf-, das Stadtleben. Ein Gebirgsdorf, ein Dorf im Hügelland, ein Dorf in der Ebene; ein städtischer Mittelpunkt (in Bezug auf Handel, Industrie usw.).

Ein Bauernhof im Gebirge, ein Bauernhof in Siebenbürgen, im Bărăgan.

Allgemeiner Überblick über die Reichtümer Rumäniens, um die unschätzbaren Gaben hervorzuheben, die es freigiebig dem Menschen bietet.

Zum besseren Verständnis sind kurz einige Daten über die Nachbarländer zu geben und durch Vergleich die schwächeren Seiten, aber auch die Überlegenheit des rumänischen Bodens und Volkes hervorzuheben.

Die Rumänen jenseits der Grenzen, ihre Verbreitung und Bilder aus ihrem Leben.

Naturkunde.

I.

Weisungen für die III. bis IV. Klasse.

1. Der Naturkundeunterricht in der Volksschule hat den Zweck, die Schüler über einige Naturerscheinungen aufzuklären, über die

Ursachen, die sie hervorrufen, und ihre Anwendung im praktischen Leben, die Beobachtungsgabe der Schüler zu bilden und zu entwickeln, wobei gleichzeitig ihr Geist mit nützlichen Kenntnissen bereichert wird.

Der Ausgangspunkt und die Grundlage der Lektionen bei Behandlung dieser Kenntnisse müssen die Natur und ihre Erscheinungen sein, Beobachtungen der Schüler unmittelbar an jenen Erscheinungen und Versuche vor den Schülern.

Der Speziallehrplan enthält nur jene Kenntnisse, die anschaulich und durch Versuche beigebracht werden können. Das Buch hat eine völlig sekundäre Rolle, es ist ein Hilfsmittel des Schülers und Lehrers, um, was auf Grund der Beobachtung gelernt wurde, zu festigen und zu wiederholen.

Dem Unterricht der Tier- und Pflanzenkunde, der als Fortsetzung des Anschauungsunterrichts angesehen werden kann, darf nicht der Vorwurf gemacht werden, daß nicht wann immer Mittel unmittelbarer Anschauung oder Modelle, bezw. Bilder zur Verfügung sind; noch weniger ist im Naturlehreunterricht der Vorwand zulässig, daß die für Versuche und Beobachtungen erforderlichen Lehrmittel fehlen. Mit einem Becher oder einem Krug voll Wasser können zahlreiche Naturlehre-Versuche gemacht werden, z. B.: Verdunstung, Kochen, Auflösung, Luftdruck, Druck der Flüssigkeit, atmosphärischer Druck, Kohäsion, Regenbogen usw. Mit einem Stück dickeren Papiers, das am Feuer erwärmt und rasch zwischen dem Armel und der Weste aus Wollstoff gerieben wird, kann gezeigt werden, wie die Reibungselektrizität entsteht, die elektrische Anziehung, das elektrische Pendel usw.

Die Naturerscheinungen wie: Wolke, Nebel, Blitz, Donner usw. werden gelegentlich erklärt, ihres Vorkommens; andere (Verdunstung, Kondensierung, Wind usw.) durch Versuche vor den Schülern und gleichartige Beobachtungen, die sie ein anderesmal außerhalb der Schule gemacht haben. Überdies können bei nur geringer Geschicklichkeit und einigem guten Willen einige einfache Apparate aus Draht oder Blech selbst angefertigt werden oder es können leicht beschafft werden: Nadeln, Korke, Holz, ein oder zwei Glasröhren bezw. Kautschukschläuche, für verschiedene Versuche nötige Gegenstände, z. B. für Ausdehnung, gute und schlechte Wärmeleitung, Kondensation, Destillation, Erklärung der Winde, das Gleichgewicht der Flüssigkeiten usw.

2. Bei keiner Volksschule darf der Schulgarten fehlen.

Wenn in ganz industrialisierten Ländern (Deutschland, Österreich, Tschechoslowakei, Belgien, Schweiz) der Schulgarten bei keiner Schule fehlt, wenn Länder mit unfruchtbarem Boden und rauhem Klima (Schweden, Norwegen, Dänemark, Schweiz) seit lange dafür Sorge getragen haben, daß der Schulgarten das stärkste Bildungsmittel für die allgemeine und spezialisierte Bildung sei, darf umso weniger in Rumänien, einem Agrarland mit einem Boden und Klima, wie sie selten zu finden sind, mit einer schüttereren Bevölkerung, die sich fast nur mit Landwirtschaft befaßt, der Schulgarten vernachlässigt werden. Eine Schule, die in ihrer Umgebung anbaufähigen Grund hat und ihn nicht um jeden Preis als Schulgarten ausnützt, verfehlt ihren Zweck, indem sie das wirkstame Unterrichtsmittel vernachlässigt.

Unbaufähiger Grund in noch so kleiner Ausdehnung in der Nähe der Schule bietet unberechenbare Vorteile, wenn er zum Schulgarten verständig ausgenützt wird. Da können in leichter, angenehmer und dauerhafter Weise nicht nur Spezialkenntnisse, sondern auch allgemeine Kenntnisse angeeignet werden, wobei die Kinder zugleich sich gewöhnen, einträgliche, produktive Beschäftigung zu lieben. Für viele Unterrichtszweige ist im Schulgarten wertvolle Hilfe bei Anwendungen und eindringender Entwicklung zu finden. Dort können Naturkundestunden gehalten werden; Stunden des Zeichnens nach der Natur (Pflanzen, Blätter, Blumen, Früchte, Insekten); Stunden für freie Aufsätze (wie pflegen wir eine bestimmte Pflanze, wie sieht der Garten im Sommer, Winter, Frühling aus, usw.); Stunden des Anschauungsunterrichtes usw.

3. Der Lehrer muß von der Überzeugung durchdrungen sein, daß ohne Anschauungsmittel der Naturkundeunterricht nicht sinngemäß und mit Erfolg erteilt werden kann, und darum Maßnahmen treffen, um eine klassenweise geordnete Schulsammlung anzulegen.

Da die Hilfe der Schüler zur Verfügung steht, kann diese Sammlung ohne Schwierigkeit angelegt werden, es bedarf nur einiger Ausdauer und einigen guten Willens. Der Mangel einer solchen Sammlung bildet in Zukunft ein Hindernis für die Zulassung zur Borrückungsprüfung und für die Borrückung gemäß Art. 119 und 120 des Volksschulgesetzes.

II.

Weisungen für die V. bis VII. Klasse.

Die Behandlung der Physik und Chemie in diesen Klassen hat den Zweck, den Schülern die Naturerscheinungen zu erklären und

ihnen gründliche Kenntnisse von dem Nutzen zu geben, den der Mensch von den verschiedenen Natur- und Industrieerzeugnissen hat.

Bei der Darbietung dieses Gegenstandes werden alle Kenntnisse nur auf Grund zahlreicher und verschiedenartiger Beobachtungen und Versuche gewonnen die in der Klasse, im Freien oder gelegentlich des Besuches verschiedener Fabriken, Werkstätten, Lagerräume usw. des Ortes oder der Umgebung gemacht werden.

Die Versuche können mit Apparaten gemacht werden, die ohne große Ausgaben und Mühe von jedem Lehrer zusammengestellt werden können. Ein Wasserglas, ein irdenes Gefäß, einige Nadeln, etwas Draht, ein Stückchen Blech, einige Probiergläschen, einige Stopfen, eine Spirituslampe hergestellt aus einem Tintenfaß und einem Docht, sind neben der Ausnützung der Erscheinungen, die sich in der Natur zutragen, das Laboratorium des Lehrers.

Wenn noch die bei Unterrichtsgängen und den obenerwähnten Ausflügen gesammelten Beobachtungen dazukommen, wird es dem Lehrer gelingen, den Schülern ein reiches Material von Tatsachen und Beobachtungen zur Verfügung zu stellen, die zu zahlreichen Erklärungen und Auslegungen Gelegenheit geben.

Wenn der Schüler eine Fabrik, einen Lagerraum usw. besucht hat, ist er verpflichtet, in einem Heft alles aufzuzeichnen, was er gesehen hat. Die Aufzeichnungen sind am nächsten Tag vom Lehrer zu überprüfen.

Die vom Lehrer gemachten Versuche sind auch von den Schülern zu wiederholen.

Im Lehrplan jeder Klasse sind in den betreffenden Kapiteln zahlreiche Anleitungen gegeben, die entsprechend den Gelegenheiten, die der Ort und die Umgebung bieten, zu befolgen sind.

In keinem Fall ist eine neue Erkenntnis ohne Beobachtungen und Versuche zu geben. Es anders zu machen bedeutet die Anteilnahme an einem Gegenstand von entscheidender praktischer Bedeutung zu ertöten und die Zeit der Schüler zu vergeuden. Unbedingt sind alle Kenntnisse des Lehrplanes mit einem praktischen, nützlichen Zweck zu geben und im Hinblick auf die Ausbildung des Interesses für Natur und menschliche Arbeit.

Speziallehrplan.

III. Klasse.

(2 Stunden wöchentlich.)

I. Dritteljahr. — Die Luft. Die Atmosphäre.

Die Wärme. Ausdehnung der Körper (praktische Anwendung).

Das Thermometer. Gute und schlechte Wärmeleiter. Verdampfung. Kochen. Kraft des Dampfes.

Wie bilden sich die Wolken, der Nebel, der Tau, der Regen. Gefrieren des Wassers. Anwendungen: Erklärung des Springens der Gefäße, in denen Wasser gefriert; Vereisen des Gemüses; wie sich der Reif, der Schnee, das Glätteis bilden. Erklärung der Winde. Elektrizität: Ihre Entstehung durch Reibung, elektrischer Funken, Blitz, Donner, Blitzableiter.

Der Magnet.

II. Dritteljahr. — Benützung der Metalle. Schmiedeeisen, Gußeisen und Stahl; Zinn, Kupfer und Bronze; Silber und Gold.

Nutzen der Mineralien. Erde. Töpfe. Sandiger Boden, Sand, Schotter, Sandstein. Glas. Kalkstein und Herstellung des Kalkes, Mörtel. Holzkohle. Steinkohle, Lignit. Kohöl, Petroleum.

III. Dritteljahr. — Beobachtung der Haupterscheinungen im Pflanzenleben. Keimen, Wachsen. Bedingungen für das Wachstum der Pflanzen: Wärme, Licht, Feuchtigkeit (einige einfache Versuche im Garten oder in Blumentöpfen, wodurch das Obige veranschaulicht wird).

Die Teile der Pflanze und ihre Funktionen. Vermehrung der Pflanze durch Samen, Setzlinge, Pfropfen (einfache Versuche im Garten oder in Blumentöpfen, um die Keimkraft des Samens, dessen Qualität und den Einfluß der Tiefe beim Säen zu erweisen).

Beobachtung der verschiedenen Bodenarten am Orte gelegentlich eines hiezu bestimmten Unterrichtsganges. Ackerboden: schwarze Erde, sandiger, tonkalkhaltiger Boden. Die Hauptarten der Arbeit des Landmannes: Aekern, Hacken, Säen (oder: zweites Hacken).

Versuche im Schulgarten zum Nachweis des Nutzens des Tiefackerns und Häufelns.

IV. Klasse.

(2 Stunden wöchentlich.)

I. Dritteljahr. — Nutzen der Pflanzen. Weinrebe und Herstellung des Weines. Essig, Spiritus (Branntwein, Zwetschenschnaps). Aufbewahrung der Früchte. Das Heu und seine Aufbewahrung. Klee (dreiblättriger), Luzerne, Flachs und Hanf (Leinwand, Weben). Papier.

Nutzen der Tiere. Milch (Herstellung von Butter und Käse), Schmalz, Talg, Seife, Kerzen. Wolle und Haar (grober Wollstoff, Tuch). Aufbewahrung der Eier. (Wo Fabriken sind, sollen die Kinder die obigen Beobachtungen auf Unterrichtsgängen machen.)

II. Dritteljahr. — Das wichtigste über den menschlichen Körper in Übersicht. Die Verdauungswerkzeuge und die Verdauung. Der Apmungsapparat und die Apmung. Die Blutkreislauf-Organе und der Blutkreislauf. Gesundheitliche Ratschläge in Bezug auf Nahrung, Trinkwasser, Kleidung, gute Einwirkung des Aufenthaltes in frischer Luft und des Landlebens. Das Skelett. Nerven- und Muskel-System.

Lesen. Gesundheitliche Ratschläge im Hinblick auf die Gefahr des Alkoholismus und den Mißbrauch des Rauchens. Arbeit und Ruhe. Reinlichkeit, Baden.

Hygiene der Wohnräume. Das Haus (Lage, Belichtung, Lüftung und Heizung).

Aufzählung einiger ansteckender Krankheiten: Krätze, Angina, Scharlach, Pocken, Typhus, Schwindsucht, Ratschläge zu ihrer Verhütung.

III. Dritteljahr. — Anbau der Pflanzen, unter ausführlicher Behandlung derer, die am Orte angebaut werden. Weizen, Roggen, Gerste, Hafer, Mais (Pellagra), ihr Anbau. Die Mühle, Mahlen, Herstellung des Brotes (Beobachtungen gelegentlich eines Ausfluges zu einer Mühle, einer Bäckerei.

Gemüsebau. Kartoffel, Bohne, gelbe Rüben, Tomaten (Paradeis).

Nützliche Insekten: Biene, Honig und Wachs; Seidenraupen.

Anmerkung. — Die Reihenfolge, in denen obige Stoffe behandelt werden, kann nach Jahreszeit und Gelegenheit umgestellt werden.

V. Klasse.

(2 Wochenstunden).*

Begriffe von festen, flüssigen und gasförmigen Körpern.

(Sie sind zu erarbeiten durch Vorführung der verschiedenen Körper.)

Alle Körper fallen, da sie von der Erde angezogen werden. Es sind einige Versuche zu machen. Der Faden mit Blei und die Wasserwaage. Es sind waagerechte und senkrechte Flächen nachzuprüfen. Die schiefe Ebene und ihre praktische Bedeutung.

Das Gewicht. Hebel und Rolle. (Es sind verschiedene Hebel vorzuführen: Zange, Schere, Art, Haue, Schubkarren, Schnellwaage, Waage, Dezimalwaage.) Es sind zahlreiche Wägebungen zu machen. Wenn die Schule keine Wägeapparate besitzt, so sind die Schüler

*) In Mädchenschulen je eine Wochenstunde.

in die verschiedenen Geschäftsläden zu führen. Die Schüler sollen eine Waage aus Holz (cântar), eine Waage aus Holz und Karton bauen (balanță).

Lesestoff: Die Bedeutung der Hebel.

Das Gleichgewicht der Körper. (Es sind zahlreiche Versuche mit Gegenständen aus der Klasse zu machen, mit Kartonstücken verschiedener Form, mit geleerten und mit Sand oder Schrot gefüllten Eiern. Es sind die Gleichgewichtsbedingungen festzustellen.)

Die Bedeutung der Kenntnis der Gleichgewichtsgesetze.

Flüssige Körper.

Die Flüssigkeiten. (Es sind Versuche zu machen, indem ein Ei in Wasser hineingegeben wird, das wenig salzig, das stärker salzig und das sehr salzig ist.) Aus diesen Versuchen sind die Grundsätze der Schiffahrt, des Schwimmens und des Unterseebootes abzuleiten.

Lesestoffe über Dampfer und Unterseeboote.

Kommunizierende Gefäße. Die Wasserversorgung der Städte und Dörfer. Quellen, Brunnen, artesische Brunnen. Die Wasserwaage mit Anwendungen.

Die Dichtigkeit. (Die Definition ist abzuleiten, nachdem die Dichtigkeit einiger fester und flüssiger Körper errechnet worden ist. Alkoholmesser, Milchmesser, Dichtigkeitsmesser. (Wenn die Schule sie nicht besitzt, werden die Schüler in eine Milchwirtschaft geführt, wo die Schüler die Dichtigkeit der Milch abnehmen, in eine Droguerie, wo sie die Dichtigkeit einiger Säuren, Öle und Alkohol errechnen.)

Die Bedeutung der Kenntnis der Dichtigkeit von verschiedenen Körpern für das praktische Leben.

Pumpen, Sodawasserflasche.

Die Luft. Es sind leichte Versuche zu machen um das Vorhandensein und den Widerstand der Luft nachzuprüfen. Das Barometer (es ist ein Barometer in einem Geschäft oder in einer Droguerie oder bei der meteorologischen Station zu zeigen). Die Zusammenhänge zwischen Luftdruck und Witterungswechsel sind zu erklären.

Die feuchten Lufterscheinungen. Regen, Tau, Reif, Schnee.

Luftschiffahrt: Ballons, Flugzeuge.

Die Wärme. Wie sie sich verbreitet. Gute und schlechte Wärmeleiter. (Es sind Versuche zu zeigen und zu machen, es sind praktische Anwendungen dieser Eigenschaft zu zeigen.) Thermometer, Ausdehnung, Verdunstung, Kochen, Schmelzen, Auflösung, Festwerden,

Destillieren. Es sind zahlreiche Versuche zu machen. Es ist zu verweilen bei den Anwendungen dieser Erscheinungen im täglichen Leben. Die Dampfmaschine, Ofen und Wärmeapparate. Das künstliche Eis.

Elektrizität. Neben leichten Versuchen in der Klasse ist ein Klingelelement und die Klingel zu besichtigen. Es ist eine Klingelanlage einzurichten. Es ist der Akkumulator eines Rundfunkapparates zu besichtigen. Es ist ein Elektrizitätswerk zu besuchen und dort zu erklären: Der Dinamo und Apparate zur Aufzeichnung des Stromes. Alle Kenntnisse über Elektrizität sind mit auf dem Wege des Versuches oder aus im Elektrizitätswerk oder vor verschiedenen elektrischen Anlagen angesichts arbeitender Apparate gegebenen Erklärungen zu erarbeiten. Es sind alle Kenntnisse aus den vier ersten Volksschulklassen zu wiederholen: wie sich Elektrizität bildet, die Leitung der Elektrizität usw. Anwendung der Elektrizität. Telegraph, Telephon, Straßenbahn und elektrischer Zug. Anwendungen in der Medizin. Elektrische Beleuchtung, Blitzableiter usw.

Lesestoff. Die Wasserfälle Rumäniens und ihre Bedeutung. Die Umwandlung der elektrischen Energie in andersartige Energien.

Der Schall. Wie er sich fortpflanzt. Echo und Wiederhall. Die verschiedenen Musikinstrumente. Der Phonograph.

Das Licht. Wie es sich fortpflanzt. Spiegel und Linsen. Verschiedene optische Geräte: Die Lupe, das Mikroskop, Projektionslaterne, der Kinematograph.

VI. Klasse.

(2 Wochenstunden).*

Schulen gewerblichen und kaufmännischen Charakters.

Die Luft und ihre Zusammensetzung. Die Bedeutung des Stickstoffes und des Sauerstoffes. Atmung und Kost.

Das Wasser. Die Zusammensetzung des Wassers.

Lesestoff: Die Bedeutung des Wassers.

Der Kohlenstoff und seine Verbindungen. (Es sind den Schülern die verschiedenen Kohlenarten zu zeigen. Es ist ein Kohlenbergwerk, wenn eines in der Nähe ist, oder Einrichtungen, die Kohlen verwenden, zu besuchen. Das Brennen. Kohlen säure. (Es ist eine Fabrik zu besuchen.)

Lesestoff: Die Kohle in Rumänien und ihre Bedeutung.

Phosphor. Zündholzherstellung. Phosphate in der Landwirtschaft.

*) In Mädchenschulen je eine Wochenstunde.

Gebrauchsmetalle. Eisen, Gußeisen und Stahl, Kupfer, Blei, Zink, Aluminium, Nickel. Die Mischung. Die Bedeutung der Mischungen. (Es sind verschiedene aus diesen Stoffen oder ihrer Mischungen gearbeitete Gegenstände zu zeigen. Es ist bei ihrer Nützlichkeit für Industrie, Ackerbau und besonders die nationale Verteidigung zu verweilen.)

Lesestoff: Die Hüttenkunde Rumäniens.

Metallen und ihrer Mischungen hergestellten Gegenstände zu sehen sind.

Es ist zu einer Eisenhandlung zu gehen, wo verschiedene aus Verschiedene Steine. Kalkstein und seine Ableitungen. (Kalk, Zement.) Gips (gips, ipsos), Kiesel, Ton. Es ist zu einem Fluß oder Bach zu gehen und es sind verschiedene Steine zu zeigen, wobei die Eigenschaften aufzuzeigen sind, an denen man sie erkennt. Es sind die verschiedenen industriellen Betriebe zu besichtigen, die diese Steine verarbeiten.

Lesestoff. Steine im Bau. Pflaster, Verzierung, Herstellung von Fayencen und Porzellan, Herstellung des Glases in Rumänien.

Das Holz. Verschiedene Arten. Ihre Kenntnis und Verwendung. (Es ist ein Sägewerk, ein Tischler, ein Zimmermann, ein Wagner zu besuchen und es sind verschiedene Holzarten, ihre Eigentümlichkeiten und ihre Verwendung zu besichtigen.)

Lesestoff. Die Holzindustrie in Rumänien.

Verschiedene chemische Erzeugnisse. Salzsäure. Salpeter, Scheidewasser. Salmiak. Aghnatron, Borax, Blaustein. Alaun. Es ist ihre Kenntnis und Verwendung zu lehren. (Eine Droguerie ist zu besuchen, wo alle diese Erzeugnisse, ihr Einkaufs- und Verkaufspreis, wo sie erzeugt werden, wie sie aufbewahrt werden, zu ersehen ist.)

Künstliche Düngemittel. (Es ist die Landwirtschaftskammer oder ein Gutsbesitzer der Umgebung aufzusuchen, der sie benützt. Phosphate und Nitrate, die Düngemittel im Ackerbau.

Nahrungsmittel. Es ist eine Spezereihandlung zu besuchen, wo Preise, Aufbewahrungs und Verpackung zu ersehen sind. Es sind ihre Aufbewahrung, ihr Verderben und ihre Fälschungen zu behandeln.

Kolonialwaren, verschiedene Öle und Fette, die Milch und ihre Bearbeitungen.

Zucker, Traubenzucker und ihre Bearbeitungen, getrocknete Früchte, Latwerge und Marmelade.

Lesestoff. Die Lebensmittelindustrie in Rumänien.

VII. Klasse.

Schulen gewerblichen oder kaufmännischen Charakters.

Handelserzeugnisse tierischen Ursprungs: Felle, Häute, Haar, Hörner, Hufe, (es sind Pelzwarenhandlungen, Kürschnerereien, und Gerbereien aufzusuchen).

Lebestoff. Die Lederindustrie Rumäniens.

Die Wolle. Verschiedene Arten; woran sie erkannt werden, wie der Wollfaden erkannt wird. Fleisch. Sein Nahrungswert und seine Aufbewahrung. (Es sind Fleischhauerwerkstätten und Selchwarenfabriken zu besichtigen.)

Federn und Flaumen.

Rogen und verschiedene Fischkonserven.

Lebestoff. Die Fischzucht in Rumänien.

Wachs und Honig. Bienenzucht in Rumänien.

Die Rohseide. Seidenraupen in Rumänien.

Handelserzeugnisse pflanzlichen Ursprungs. Verschiedene Gespinste und Gewebe aus Baumwolle, Flachs, Hanf, Seide, wie sie erkannt werden. Verwendung und Dauerhaftigkeit jedes Einzelnen. (Es sind verschiedene Lagerräume aufzusuchen, wo verschiedene Gewebe anzusehen sind.)

Zellulose und ihre Bearbeitungen: Schießbaumwolle, Kunstseide, Papier. (Es ist zu zeigen, wie sich Kunstseide von der natürlichen unterscheidet.)

Lebestoff. Papierindustrie in Rumänien.

Farbstoffe, pflanzlichen und mineralischen Ursprungs.

Harzstoffe, Essenzen, Lacke. (Es sind Läden aufzusuchen, wo sie feilgeboten werden.)

Getreide und seine Bearbeitungen: Mehl, Mehlstärke, Speisepasten. Lebestoff. Die Mühlenindustrie in Rumänien. (Eine Mühle ist zu besuchen.)

Gährungszeugnisse. Verschiedene alkoholische Getränke.

Lebestoff. Der Alkoholismus.

Verschiedene durch Gährung gewonnene Käsearten. (Sie sind in einer Lebensmittelhandlung zu besichtigen.)

Petroleum und verschiedene brennbare Flüssigkeiten.

Lebestoff. Das Petroleum in Rumänien.

*) In den Mädchenschulen je eine Wochenstunde.

Gesundheitslehre.

I.

Weisungen.

Die Gesundheitslehre und besonders die praktische Gesundheitspflege müssen einen vorwiegenden Platz einnehmen. Sie wird eine der Hauptbeschäftigungen der Lehrer und Schüler sein. Die Bewahrung der Gesundheit, die Kräftigung des Körpers haben die engste Beziehung zur Zukunft des Vaterlandes, das gesunde und kräftige Arbeiter, gesunde, geistige, tapfere und stramme Soldaten fordert.

Zu diesem Zweck wird der Lehrer in seinem Schüler so tief verwurzelte hygienische Gewohnheiten zu erziehen suchen, daß das Kind sich nur dann gut und zufrieden fühlt, wenn es rein und ordentlich ist.

Die Reinlichkeit des Schülers muß für den Lehrer einen größeren Wert haben als der Fleiß, geistige Begabung und Gutartigkeit.

Um zu dieser hohen Bewertung zu gelangen, hat der Lehrer vom ersten Schultag an und an jedem Tage sorgfältig die Reinlichkeit der Hände, des Gesichtes, des Haares, der Fingernägel, der Kleider und der Wäsche seiner Schüler nachzuprüfen. Er wird sich nicht darauf beschränken, Ratschläge zu geben, sondern wird die Schüler veranlassen, sich zu waschen, sich die Nägel zu schneiden, sich zu kämmen usw. in seiner Anwesenheit, wobei er ihnen erklärt und zeigt, wie sie verfahren sollen.

Mit besonderer Sorgfalt wird er die schlechten Gewohnheiten beobachten, z. B. das Bohren in Nase und Ohren, das Reiben der Augen, das Fingerlutschen usw., und wird suchen ihnen durch Ratschläge Einhalt zu gebieten.

Durch eine fortwährende Sorgfalt in der praktischen persönlichen Gesundheitspflege, in der Reinhaltung und Hygiene der Klasse, die den Schülern anzuvertrauen ist, durch eine besondere Aufmerksamkeit, die den reinsten und ordentlichsten Schülern aus der Klasse zuzuwenden ist, werden gesunde Lebensgewohnheiten eingewurzelt und das ganze Leben über andauern.

In jeder Klasse ist eine Verdiensttabelle anzulegen, in die alle Schüler einzutragen sind, die während der Dauer eines Monats keine Rüge wegen mangelnder Reinlichkeit erhalten haben. Kinder ärmerer Eltern sind nicht unter dem Vorwand, daß sie schlechter angezogen seien, auszuschließen, denn nicht der Wert der Kleider ist zu beurteilen, sondern ihre Reinlichkeit und Ordentlichkeit.

Die Kontrollorgane haben mit besonderer Sorgfalt und in erster Linie die Reinlichkeit der Schüler, der Möbelstücke und der Klasse anzumerken und die Lehrer, die diese Reinlichkeit vernachlässigen, von der Vorrückung auszuschließen.

In Bezug auf den Vortrag dieses Gegenstandes haben die theoretischen Kenntnisse gar keinen Wert, wenn sie nicht von Demonstrationen, Erzählungen und Erfahrungen aus dem Leben des Kindes und seiner Familie begleitet werden, von Unterrichtsgängen zu gut gebauten, gut erhaltenen Häusern, zu Lazaretten, Spitälern, Laboratorien, verschiedenen Anstalten zur Betreuung der Kinder, Sommerkolonien usw.

Das Kind muß die Schule mit der tiefen Überzeugung verlassen, daß Gesundheit, gute Laune, Arbeitskraft und ein erleichtertes Leben nur erworben werden kann, durch Reinlichkeit und Pflege des Körpers, der Kleider, der Wohnung und durch eine Lebensweise, aus welcher Mißbräuche aller Art ausgeschlossen sind. Es muß an ein Leben gewöhnt werden, in dem die Arbeit mit dem Schlaf und der Erholung in frischer Luft und in bequemen Häusern mit geräumigen Zimmern, in die die Sonne durch große und reine Fensterscheiben hineinscheint, abwechselt.

Zahlreiche Erzählungen aus dem Leben der Schüler und ihrer Familien, von dem, was sie im Dorfe kennen; zahlreiche hygienische Versuche, die in der Schule gemacht werden, auf praktischem Wege erworbene Kenntnisse, sei es durch Belehrung in der Schule, sei es durch Gespräche mit den Schülern, werden eine mächtige Hilfe bei der Erreichung des verfolgten Zweckes sein.

Das ärmliche Leben des Landmannes und Arbeiters, die oft das Bad und die Verwendung der Seife vergessen haben, die sich ungenügend ernähren und mit dem Alkohol Mißbrauch treiben, die manchmal bis zur Erschöpfung arbeiten, um zu anderer Zeit bis zur Trägheit sich auszuruhen, muß möglichst bald aufhören, sonst wird unser Volk nicht vorwärts kommen können.

Deshalb soll sich der Lehrer nicht erniedrigt fühlen; im Gegenteil, er soll die Überprüfung der Reinlichkeit und der Körperpflege und der Kleider vornehmen. Der Lehrer wird durch die Art, wie er zu arbeiten versteht, dem Kind Ekel vor dem Schmutz, vor dem verschiedenartigen Ungeziefer, das unglücklicherweise viele Kinder nicht mehr unangenehm empfinden, einflößen.

Eine Stunde am Tag, ein Tag in der Woche, eine Woche im

Monat sind im besonderen der Gesundheitslehre und -pflege zu widmen, die soweit zu führen ist, daß das Kind die Reinlichkeit, die Pflege und die Ordnung als Notwendigkeiten empfindet, ohne die das Leben weder Zweck noch Sinn habe; die völlige Reinlichkeit, die gleichzusetzen ist selbst der Menschenwürde, verstanden als tiefe Achtung des Menschen vor seinem Körper und seiner Seele.

Damit aber diese Überzeugung mit Überzeugungskraft aus der Schule nachhause getragen werde, muß der Lehrer selbst ein Vorbild an Reinlichkeit, Ordnung und Gepflegtheit sein; durch die reinen Fensterscheiben der Schule sollen die vollen Lichtstrahlen der Sonne fallen und jederzeit reine und gepflegte Möbel, einen gewaschenen Fußboden und geweißte Wände finden, aus denen der Schmutz und der Staub ausgeschlossen sind. Der Lehrer müßte aus dem Schulwesen ausgeschlossen werden, der die Kindheit ermordet, indem er sie nicht betreut, und ein solcher Lehrer soll nicht vorgerückt werden, der es nicht verstanden hat, die Überzeugung einzulösen, daß Gesundheit, Kraft und gute Laune nur durch Gesundheitspflege gewonnen und bewahrt wird, daß das menschliche Leben nicht verstanden werden kann und nicht als solches benannt werden kann ohne Gesundheitspflege.

Was den Anwendungsplan der Kenntnisse anbetrifft, so hat er nur Wert, wenn er von dem Lehrer gut erfüllt wird, der sich jederzeit auf das Leben des Schülers und seiner Umwelt, auf die Erfahrung des Schülers, auf die Anwendung der kleinsten gesundheitlichen Ratschläge zu beziehen hat.

Bei dieser Arbeit, einer wahrhaft nationalen Leistung, wird der Lehrer auf die Mitarbeit der Ärzte Gewicht legen, die die Schule besuchen, die Schwächlichen untersuchen und Ratschläge betreffend ihre Pflege geben werden, die die von verschiedenen Anstaltungen Betroffenen, die wegen ungenügender Ernährung abgemagert sind usw. besuchen werden.

Eine bescheidene Schulkantine, in der die schwächlichen Kinder oder jene, die weit von der Schule wohnen, eine warme Fleisch-, Bohnen- oder Kartoffelsuppe vorfinden, ist eine wahre Wohltat.

Eine kleine Schulapotheke mit den gebräuchlichsten und billigsten Arzneimitteln, unter denen die Heilkräuter nicht fehlen dürfen, wird eine starke Hilfe im Kampf für die Gesundheit sein.

Besuche bei kranken Kindern mit einem kleinen Paket mit Heilmitteln oder Heilpflanzen und der Rat des Herrn Lehrers

werden in den bescheidenen Wohnungen der Bauern und Arbeiter willkommen sein.

Bemerkung: Um seinen Schülern die obenaufgezeigten Belehrungen für die Reinlichkeit geben zu können, muß der Lehrer unbedingt in der Schule einen Waschraum, wenn auch mit den beschränktesten Mitteln einrichten.

Eine andere hauptsächliche Sorge ist es, die Hygiene des Trinkwassers zu sichern.

Die Kübel und Schässer mit abgestandenem Wasser, das dem Staub des Lehrsaals ausgesetzt ist, die Kanne, aus der alle Kinder nacheinander trinken, muß vollständig aus unseren Schulen verschwinden.

Schließlich darf der Lehrer es nicht versäumen, für die Reinhaltung der Klosette zu sorgen, da dieses eine Voraussetzung für die gute Erziehung und die Gesundheit der Kinder bildet.

II.

Sonderlehrplan.

V. Klasse.

(1 Wochenstunde.)

In einigen Stunden ist an die Kenntnisse über den menschlichen Körper zu erinnern. Allgemeine Begriffe über: Haut, Haar, Fingernägel. a) Ihre Aufgaben, ihre Pflege und Reinlichkeit; das Waschen der verschiedenen Körperteile, die Bäder, das Schneiden des Haares, das Schneiden der Nägel. (Der Lehrer hat an jedem Tag die körperliche Reinlichkeit der Schüler zu überprüfen und praktische Anleitungen über die Art, wie sie zu machen ist, zu geben. Er hat die Schüler zu veranlassen, sich die Fingernägel sogar in der Schule zu schneiden. (Siehe die Weisungen.)

b) Schrammen auf der Haut, Fingerentzündung, Beulen, Eiterbläschen, ihre Pflege.

c) Die Krätze. Wie man sie bekommt, wie sie zu erkennen ist, wie man sie heilt. Da diese parasitäre Krankheit eine wahre Geißel besonders der ländlichen Bevölkerung ist, muß der Lehrer auch auf die Familie des Schülers achten. Er wird sie beraten, damit sie sich pflegt, damit sie sich eine Salbe aus Fett und Schwefelblüte bereitet, einen Absud aus der Asche der Maisstengel und -strünke. mit dem sie sich waschen sollen, um sich danach mit der Salbe einzuschmieren.

Wenn die Familie sich nicht pflegt, ist der Sanitätsagent und der Arzt zu verständigen.

Allgemeine Begriffe über Augen, Ohren, Nase und Mund.

Die Pflege dieser Körperteile.

Die Bekämpfung der häßlichen Gewohnheit, sich die Augen zu reiben, sich in Nase und Ohren bohren, den Finger in den Mund zu stecken usw. Die Gefahr dieser Gewohnheiten. Der Lehrer muß unbedingt diese schlechten Gewohnheiten ausrotten.

Die Luft und allgemeine Begriffe über die Atmungs-
werkzeuge. Die Gefahr des Luftmangels. Die Verderbnis der
Luft durch Staub, Giftgase, die Nähe der Sümpfe usw. Die Vorteile
des Lebens in reiner Luft. Die Gefahr der verdorbenen Luft.

Die Krankheiten, die durch die Luft übertragen werden. Schwind-
sucht und Diphtherie, das Ersticken, erste Hilfe in Erstickungsfällen.

Das Wasser. Wie man trinkbares Wasser erkennt. Wie Wasser
verunreinigt wird. Welche Bedingungen muß ein Bach oder ein
Brunnen erfüllen, um nicht verunreinigt zu sein. Die Gefahr des
Genusses verunreinigten Wassers: Die Eier des Darmwurms,
Cholera, Diarrhöe und Ruhr, typhöses Fieber.

Entkeimung des Wassers durch Kochen und durch andere Maß-
nahmen.

Es ist die Gefahr des Mangels an Latrinen und des mensch-
lichen Auswurfes auf dem Felde zu betonen.

Allgemeine Begriffe über die Verdauungswerkzeuge.

Lebensmittel, Brot, Palukes, Fleisch, Eier, Milch und ihre
Verarbeitungen. Mehlteige. Öle und tierische Fette. Obst und Gemüse.
Es sind einige Begriffe zu geben hinsichtlich der Zusammensetzung
dieser Lebensmittel, ihres Nährwertes und ihrer Rolle im Körper.

Nahrungsausmaß und Arbeit. Die Nahrung des Bauern und
Arbeiters. Die Gefahr beim Genuß verdorbener Lebensmittel. Die
Gefahr beim Genuß von Fleisch mit Trichinen und Blasenwürmern,
von Fisch mit (botriocefali).

VI. Klasse.

(1 Wochenstunde.)

Allgemeine Begriffe über Muskeln, Knochengeriüst
und Nervensystem.

Gesundheitslehre der Arbeit, der Ruhepause und des Schlafes

mit Anwendung auf das Leben des Bauern und Handwerkers, Spiele und Sportarten. Körperliche Ermüdung und Überarbeitung.

Allgemeine Begriffe über den Blutkreislauf.

Das Bluten. Erste Hilfe im Falle von Blutungen.

Tierische Wärme. Wie wir uns gegen Kälte und Wärme schützen. Unfälle infolge von Kälte und Wärme. Erste Hilfe in Fällen von Sonnenstich und Erfrierungen.

Die Kleidung des Bauern und Handwerkers. Wie ist sie und wie müßte sie sein.

Die Wohnung des Bauern und Handwerkers.

Die Wahl des Grundstückes, die Orientierung, Baumaterial, Aufteilung und Verwendung der Zimmer.

Sonnenlicht und Beleuchtung. Heizung, Lüftung, Besorgung und Reinlichkeit des Hauses.

Bad und Latrine, (es ist auf der Notwendigkeit einer Latrine und eines noch so mangelhaften Bades zu bestehen). Dieselben Kenntnisse gelten auch für die Werkstatt.

Der Hof mit seinen verschiedenen Nebengebäuden. Der Ausbau, die Pflege, die Lage. Die Reinigung und Besorgung des Hofes.

VII. Klasse.

(1 Wochenstunde.)

Begriffe über Mikroben, die die gewohntesten Krankheiten hervorrufen.

Die Tore, durch die die Mikroben in den Körper eindringen.

Wie verteidigen wir uns gegen Mikroben. Antisepsis. Asepsis, Desinfektion, Isolierung, Impfung und Serumbehandlung.

Lebessstoff. Arbeit und Körperübungen abwechselnd mit Ruhepause und Schlaf, genügende Nahrung, reine Luft, Sonnenlicht sind die besten Freunde der Menschen im Kampf gegen die Krankheiten.

Insekten, die Krankheiten übertragen und unbequeme Insekten.

Die Fliegen. Wie sie vertilgt werden. Die Stechmücken in der Übertragung des Sumpffiebers. Malaria. Wie wir uns schützen. Trockenlegung der Sümpfe.

Die Läuse bei der Übertragung des Flecktyphus. Wie sie vertilgt werden.

Wanzen, Flöhe und Läuse. Wie sie vernichtet werden.

Säugetiere bei der Übertragung ansteckender Krankheiten.

Hunde und Tollwut. Milchkuhe und Schwindsucht. Die Pferde und ... (Morva).

Hygiene des Dorfes. Wasserversorgung; Bäder, Latrinen. Soziale Krankheiten: Pelagra, Syphilis, Alkoholismus.

Hausmedizin. Heilpflanzen, ihre Sammlung, Aufbewahrung und Verwendung.

Abkochungen (decoctiuni), Breiumschläge, Senfumschläge, (sinapisme), Pflanzensäfte, Einpackungen, Einreibungen, Saugnapfe.

Der Handel mit Heilpflanzen.

Auf Mädchenschulen ist außerdem folgendes vorzutragen:

Die erste Pflege des Neugeborenen. Säugen mit Muttermilch und künstliche Ernährung. Entwöhnung und die dabei zu befolgenden Regeln. Diät des entwöhnten Kindes. Körperpflege: Bad, Fatschen, Wägen. Zahnen und seine Störungen. Aufenthalt in frischer Luft. Schlaf. Kinderkrankheiten. Pflege der kranken Kinder.

Angewandte Naturkunde (Landwirtschaftslehre) und landwirtschaftliche Praxis.

Weisungen.

Die Landwirtschaftslehre und die landwirtschaftliche Praxis haben eine entscheidende Bedeutung, da der Ackerbau die hauptsächlichste Beschäftigung der Mehrheit unserer Bevölkerung und die hauptsächlichste Quelle unseres Lebens und Reichtums ist.

Deshalb muß ihr der Lehrer die Bedeutung geben, die ihr zukommt.

Die erste Bedingung, die erfüllt werden muß, damit dieser Gegenstand sein Ziel erreiche, ist seine Umwandlung aus einem Unterricht der Worte in einen Unterricht der Tat: der Arbeiten in Garten und Feld, begleitet von Versuchen, Beobachtungen und Demonstrationen, so zahlreich und verschiedenartig als möglich.

Die Arbeitsstätte hat nicht das Katheder und das Klassenzimmer zu sein, wo die Kenntnisse ausgeschüttet werden, wie Wasser in einen Becher gegossen wird, sondern der Garten, das Feld, die Natur.

Deshalb muß jede Schule einen Garten besitzen oder aber ein Grundstück pachten, auf welchem alle vom Lehrplan vorgeschriebenen Arbeiten und Anlagen dem Orte und der Jahreszeit entsprechend gemacht werden.

Die Musteranlagen sind mit besonderer Sorgfalt vom Lehrer anzulegen; sie müssen die Wahrheit augenscheinlich machen, daß ein

gut gearbeiteter, gedüngter, befeuchteter, mit ausgewählten Samen besäter Boden eine wahre Quelle des Reichthums ist und mehr hervorbringt als ein ungepflegter Boden.

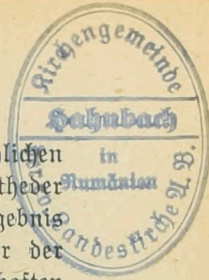
Durch systematische Pflege der Haustiere, durch zahlreiche Besuche in guten Bauernwirtschaften der Dörfer, auf Meierhöfen usw. ist ersichtlich zu machen, was ein gut gepflegtes Stück Vieh bedeutet und wieviel Nutzen der Bauer von ihm haben kann. Der Schüler muß die Volksschule vollkommen vorbereitet für den Bauernberuf verlassen, mit Liebe und Interesse für die Feldarbeit und für das Vieh, mit dem Wunsch, sein Stück Boden möglichst gut zu bebauen und immer auf die neuen Errungenschaften auf landwirtschaftlichem Gebiet zu achten.

Landwirtschaftliche Arbeiten sind auch im Winter zu machen und werden in Demonstrationskulturen, in Blumentöpfen, in Schachteln usw., in der systematischen Pflege des Viehs, des Geflügels, der Bienenstöcke; in der Reinigung der Obstbäume von Raupennestern; in der Instandhaltung der Umzäunungen, der landwirtschaftlichen Geräte, der Stallungen, in der Samenauslese usw. bestehen.

Im neuen Lehrplan sind die Grundbegriffe und die praktische Landwirtschaft in mehrere Zweige geteilt worden. Auf jeder Schule sind, unabhängig von der betreffenden Gegend, die Grundbegriffe der allgemeinen Landwirtschaftslehre zu behandeln und praktisch zu üben. Es ist ein bedeutenderer, der betreffenden Gegend angepaßter landwirtschaftlicher Zweig zu wählen, der besonders zu entwickeln ist, und es sind, da in keinem Teil des Landes eine völlige Spezialisierung sich vorfindet, auch die übrigen Zweige der Landwirtschaft nicht zu vernachlässigen. Der Landwirt kann außer einem Baumgarten auch einen Gemüsegarten, zwei Ochsen, eine Kuh oder einige Schafe, einige Bienenstöcke besitzen, er kann auch Seidenraupen züchten.

Der praktische Unterricht ist zu ergänzen durch Besuche bei den besten Landwirten des Dorfes, in privaten und staatlichen Musterschulen.

In Zusammenarbeit mit den Schülern hat jeder Lehrer einen Kalender der landwirtschaftlichen Arbeiten anzulegen für jede Jahreszeit, jeden Monat und, wenn möglich, für jede Woche. Dieser Kalender ist in der Klasse aufzuhängen und in dem Heft jedes Schülers anzumerken und aufzubewahren, damit er sich später seiner zur Darnachrichtung bedienen kann.

Es wird noch einmal betont, daß man einen unverzeihlichen Fehler begehen würde, wenn man die Kenntnisse vom Katheder herab geben würde und wenn diese Kenntnisse nicht das Ergebnis der praktischen Arbeit auf dem Feld, im Garten usw. oder der beim Besuch der verschiedenen Musterschulen und Bauernwirtschaften gesammelten Beobachtungen wäre.

Die zahlreichen Weisungen des Lehrplanes sind von Lehrer und Schüler auszuführen.

Sonderlehrplan.

V.-Klasse.

Schulen landwirtschaftlichen Charakters.

Bemerkung. Es ist kein theoretisches Wissen zu geben, ohne daß ihm die praktische Arbeit auf dem Grundstück vorausgegangen ist, es begleitet hat oder ihm unmittelbar folgte.

Allgemeine Landwirtschaftslehre.

1. Die Kenntnis des Bodens im Schulgarten und im Versuchsfeld. (Es sind Grabungen an verschiedenen Stellen des Gartens zu machen. Es sind Bodenproben zu nehmen und zu überprüfen. Es sind durch Bodenproben auch aus anderen Gärten folgende Erdarten festzustellen: Humus-, Ton-, Sand-, Kalkboden.)

2. Das Erkennen der verschiedenen Bodenarten durch einfache und leichte Analyse.

3. Die Eigentümlichkeiten dieser Bodenarten. (Sie sind durch Beobachtungen im Garten und durch leichte Versuche festzustellen.)

4. Die Verbesserung der Böden durch natürliche Düngemittel. (Sie ist durch Demonstrationskulturen zu beweisen, indem auf ein in mehrere gleiche Teile geteiltes Bodenstück Samen einer Pflanze in der gleichen Menge und Güte gesät wird und auf jedem Stück ein bestimmtes Düngemittel in der gleichen Menge verwendet wird: frischer oder älterer Biehmist, Kompost, Jauche.)

5. Die Vorbereitung des Gartenbodens für den Anbau. (Der Garten ist in Furchen und Streifen einzuteilen, er ist urbar zu machen und umzugraben, es sind die zu verwendenden Geräte zu zeigen. Im September und Oktober.)

6. Die Bertilgung der Pflanzenseinde. (Maikäfer, Schmetterlinge, Raupen, Mäuse. Sie ist praktisch zu üben.)

7. Das Kennenlernen der Krankheiten und Schmarozer ver-

schiedener Pflanzen. (Es hat an Ort und Stelle im Garten zu geschehen. Ihre Verteilung wird durch verschiedene von den Schülern unter Anleitung des Lehrers hergestellte Lösungen bewirkt. Die Schüler müssen in ein Heft die Art, wie diese Lösungen zuzubereiten sind, vormerken, ebenso woher die Stoffe hiezu zu kaufen sind, deren Preis usw.)

Gemüsebau.

1. Die Vorbereitung des Bodens. (Er ist in Streifen einzuteilen, aufzugraben, es ist Dünger anzufahren und zu verteilen. Es sind die Geräte vorzuzeigen.)

2. Die Aussaat des Zwiebels und des Knoblauchs für den Frühling. (In den Monaten September und Oktober sind einige Streifen des Schulgartens zu besäen.)

3. Es ist die Ernte, die Auslese und Aufbewahrung der Samen für das Frühjahr zu machen.

4. Es sind die Gartengeräte vorzubereiten. (In den Monaten Dezember und Januar sind die Schüler anzustellen, die verschiedenen Gartengeräte auszubessern, zu schärfen und mit Stielen zu versehen.)

5. Es ist ein Warmbeet anzulegen und es sind Samen früher Gemüse zu pflanzen: Zwiebel, Knoblauch, Monatsrettiche, Salat usw. (Dieses Beet ist im Monat Januar anzulegen. Die Schüler müssen den in den Warmbeeten herangezogenen Pflanzen alle Sorgfalt angedeihen lassen.)

6. Es sind Warmbeete für Frühlingspflanzen anzulegen. (Diese Arbeit ist im Monat Februar oder Anfang März auszuführen.)

An diesen Kulturen sind von den Schülern zahlreiche Beobachtungen zu machen. Der Verkauf des Frühgemüses wird den erzielten Gewinn ersichtlich machen.

7. Es sind verschiedene Frühjahrsarbeiten im Gemüsegarten auszuführen.

8. Es sind verschiedene Gemüse und Grünzeug auszusäen. (Erbsen, Bohnen, Schnittlauch, Knoblauch, Spinat, Melde, Möhre, Sellerie, Petersilie, Pasternak usw.)

9. Es ist ein Kaltbeet anzulegen.

10. Es sind die Gemüse aus dem Warmbeet und dem Kaltbeet umzupflanzen.

Weinbau.

1. Es sind die Schnittreben auszuwählen, vorzubereiten und aufzubewahren. (Diese Arbeit ist im September und Oktober zu besorgen. Die aus diesen Arbeiten gewonnenen Lehren sind schriftlich anzumerken.)

2. Die berühmtesten Rebenarten. (Sie sind in den Weingärten zu betrachten, wenn die Trauben reif geworden sind. Welche Lehren aus dem Gesehenen zu entnehmen sind.)

3. Das Erkennen des für die Weinrebe günstigen Bodens. (Es sind mehrere Weingärten zu besuchen und der Erdboden zu prüfen.)

4. Es ist die beste Art des Setzens der Weinrebe zu zeigen. (Es ist ein Vergleich zwischen mehreren Weingärten anzustellen, wobei die Unterschiede zwischen gut und schlecht gesetzten Weinreben zu zeigen sind.)

5. Bepflanzung des Weingartens und Durchführung der Erhaltungsarbeiten. (Ablegen, Veredelung, Pfropfen, Unterlagsreben und Direktträger, Versetzen der veredelten Reben, Standortsveredelung und Veredelung am Tisch, Setzen der veredelten Reben in die Rebschule, Besorgung der in die Versuchsgläser gestellten Reben. Alle aus diesen Arbeiten gewonnenen Beobachtungen sind sorgfältig aufzuschreiben.)

Obstbau.

1. Die Kerne von fruchtbaren Obstbäumen sind zu sammeln und zu stratifizieren. Die aus diesen Arbeiten gewonnenen Beobachtungen und Lehren sind aufzuschreiben.

2. Es sind zahlreiche Veredelungsübungen in der Klasse zu machen.

3. Es sind Edelreiser für die Veredelung in die Krone und in den Spalt auszuwählen, zu schneiden und aufzubewahren. (Die aus diesen Arbeiten gewonnenen Beobachtungen und Lehren sind sorgfältig aufzuschreiben.)

4. Es sind die Obstbäume von Raupennestern zu reinigen und die zum Keimen gegebenen Kerne zu untersuchen. (Diese Arbeiten sind im Laufe des Februar zu machen. Alle bei diesen Arbeiten gewonnenen Beobachtungen und Lehren sind aufzuschreiben.)

5. Die stratifizierten Kerne sind in Furchen zu säen.

6. Durch Demonstrationskulturen ist der Einfluß der verschiedenen Arbeiten auf die Entwicklung der Obstbäume aufzuzeigen.

7. Hacken und Jäten der Sezlinge in der Baumschule.

Tierzucht.

1. Geflügelzucht. Wie das Geflügel zu besorgen ist, wie es sich vermehrt. Krankheiten, Heilmittel; die Feinde des Geflügels. Die Eier, ihre Aufbewahrung und ihre Auslese. (Die Besorgungsarbeiten sind von den Schülern zu machen.)

2. Aufzucht und Pflege des Schweines. Besondere Schweine-
rassen: Mongolika, Yorkshire — zu besuchen bei Züchtern oder bei Landwirten. Der Stall und seine Besorgung. Die Pflege des Schweines. Die Krankheiten der Schweine und die Heilmittel dafür. Die Präparierung und Aufbewahrung des Schweinefleisches und -fetts. (Es sind ein vorbildlicher Hühnerstall und ein Schweinestall zu zeigen, die auch von einem ärmeren Landwirt hergestellt werden können. Es ist die Reinigung der Stallungen und die Fütterung der Haustiere zu üben. Es ist ausführlicher zu behandeln die Ernährung, die Hygiene der Tiere und der Stallungen, sowie auch die Auslese der Rassen. Es sind Unterrichtsgänge zu den besten Landwirten des Dorfes oder der Umgebung, zu privaten oder staatlichen Musterwirtschaften zu machen. Alle gesammelten Beobachtungen sind anzumerken, ohne daß ihr Auswendiglernen gefordert wird.

Bienenzucht.

1. Die Schwärme sind einzuwintern.

2. Die Schwärme sind aus den Winterquartieren herauszunehmen.

3. Sie sind im Frühjahr zu besorgen.

Bemerkung. — Alle gelegentlich dieser Arbeiten gesammelten Beobachtungen sind von den Schülern aufzuschreiben und geben Gelegenheit zu Belehrungen.

4. Das Schwärmen der Bienen. Einfangen des Schwarmes und seine Versorgung im Stock; künstlicher und natürlicher Schwarm. (Welche Beobachtungen und Lehren sind diesen Arbeiten zu entnehmen.)

5. Gewinnung des Honigs, Schmelzen des Waxes. (Es ist das Abwägen zu üben, die Verkaufspreise sind aufzuschreiben — unter Berücksichtigung der Selbstkosten ist der Ertrag eines Schwarmes festzustellen.)

Bemerkung. — Jede Schule soll wenigstens einen Bienenstock oder mehrere Stöcke nach verschiedenen Systemen haben, an denen alle Arbeiten und alle Beobachtungen zu machen sind. Im Verlaufe mehrerer Jahre sind Beobachtungen zu machen bezüglich der günstigsten Bedingungen, unter denen die Bienen sich entwickeln und möglichst viel Honig erzeugen können.

Forstwirtschaftslehre.

Steinbrüche, natürliche Produkte der Sumpfgenden.

Durch Ausflüge in nähere oder fernere Wälder, in Sägewerke, zu Tischlern, Zimmerleuten, Fassbindern und überhaupt zu allen Handwerkern, die Holz benützen, sind die verschiedenen Baumarten, ihr Schnitt, die Eigenschaften und Verwendungsmöglichkeiten des Holzes jedes Baumes kennen zu lernen.

Ausflüge in den Wald sind auch winters zu machen, um die Bäume nach ihrer Rinde, ihren Knospen usw. kennen zu lernen.

Die Kenntnisse sind nur aus der Beobachtung zu schöpfen, sie sind aufzuschreiben ohne daß sie auswendig gelernt werden.

Die Bedeutung der Wälder; sie ist im Freien zu beobachten durch Vergleich mit entwaldeten Gebieten.

Das Leben der Bäume ist durch Beobachtung in der Natur kennen zu lernen.

Es ist eine Baumschule anzulegen, in der dieselben Operationen durchzuführen sind wie mit den Obstbäumen, jedoch weniger das Beredeln. Die Setzlinge sind in den Schulhof, an die Dorfstraßen, an verschiedene Ufer im Dorf oder in seiner Umgebung zu pflanzen. Sie sind auch den Dorfbewohnern zu geben, die sie anpflanzen wollen.

Die Heuwiesen und Weiden auf Waldlichtungen und Gebirgs- wiesen.

Steinbrüche.

Kalkstein und Sand zu betrachten an einem Bach oder bei einem Steinbruch. Es sind, wenn in der Nähe vorhanden, Kalköfen und eine Glasfabrik zu besichtigen. (Der Ton. Es sind verschiedene Tonarten zu betrachten, eine Ziegelei, ein Töpfer usw. zu besuchen.)

Steinkohle, Erdöl, Salz, Mineralwässer. (Es sind wenn möglich Ortschaften zu besuchen, wo sich diese Naturprodukte vorfinden; wenn es nicht möglich ist, sind diese in die Klasse zu bringen.)

Naturprodukte aus dem Sumpfggebiet. Die Weide, die

Korbweide, das Schilfrohr, Rohrkolben, Ammoniak. — Sie sind in der Natur zu besichtigen. Es sind Unterrichtsgänge zu den verschiedenen Handwerkern zu machen, die diese Naturprodukte verwenden. Im Handfertigkeitsunterricht sind sie zu benützen.

Fischzucht. Verschiedene Fischarten und ihre besten Entwicklungsbedingungen. Diese sind durch Beobachtungen an Flüssen, Seen und eigens dazu angelegten Kanälen festzustellen.

Gartenbau.

Für Land-Mädchenschulen.

1. Gemüsebau.

- a) Wie die Plätze für den Gemüsebau auszuwählen sind.
- b) Vorbereitung eines Umpflanzungsbeetes und der Streifen. (Es ist praktisch zu üben.)
- c) Es sind die im betreffenden Orte üblichen Gemüse anzubauen.
- d) Es sind die Schmarozer und Feinde des Gemüses zu beobachten und zu vertilgen.

2. Geflügelzucht.

Besorgung des Geflügelstalles und -hofes. Erkennen der befruchteten Eier und ihr Unterlegen unter die Gluckhenne. Besorgung der Gluckhennen. Künstliche Ausbrütung. Aufzucht der Hühnchen. Ihre Gesundheitspflege und ihre Krankheiten. Die Ernährung der verschiedenen Geflügelarten. Eierlegen und Aufbewahren der Eier. Mast und Schlachten des Geflügels. Alle Kenntnisse sind praktisch zu geben. Die Arbeiten sind von den Schülerinnen in der Schulwirtschaft oder der Reihe nach in der väterlichen Wirtschaft jeder einzelnen Schülerin zu leisten. Es ist zu wünschen, daß jede Schule eine kleine Zucht habe, aus deren Einnahmen die Kosten gedeckt werden könnten. Es sind verschiedene Wirtschaften im Dorf zu besuchen, die gut gepflegtes Geflügel haben. Es ist eine systematische Geflügelzuchtfarm zu besichtigen, wenn eine in der Nähe vorhanden ist.

VI. Klasse.

Bemerkung. — Beim Gemüsebau, der Bienenzucht und der Forstwirtschaft ist der gleiche Lehrplan fortzusetzen und durchzuführen, wobei die praktischen Arbeiten gesteigert werden und möglichst viele Wahrheiten über das Leben und die Entwicklung der angebauten Pflanzen im Zusammenhang mit der Feuchtigkeit, der Wärme gewonnen werden; über die Feinde der Pflanzen

und ihre Vernichtung; über neue Schmarozer, die aufgetreten sind. Es sind Rechenaufgaben über die Einträglichkeit der verschiedenen Anlagen zu machen. Es sind die Demonstrationskulturen abzuwechseln und zu vermehren.

Allgemeine Landwirtschaftskunde.

1. Der Boden ist zum Anbau vorzubereiten.
2. Es sind verschiedene Herbstarbeiten auszuführen. (Aus Beobachtungen ist ihr Zweck und ihre Bedeutung zu entnehmen.)
3. Es sind verschiedene Beobachtungen bezüglich der Auswahl und Vorbereitung der Samen zu machen. (Reutern, Weizen usw.)
4. Es ist zu säen: Weizen, Gerste und Winterroggen. (Dort wo der Anbau dieser Getreidearten üblich ist.)
5. Die Düngung des Feldes. (Es ist die Gründüngung zu behandeln und mit diesem Düngmittel eine Vorführung zu machen.)
6. Die Probe der Keimkraft. (Sie ist mit verschiedenen für das Frühjahr aufbewahrten Samen zu machen, sowie mit dem Getreide, das im Herbst gesät wird.)
7. Es ist zu Vergleichszwecken ein Stück von $64 \times 128 \text{ m}^2$ anzubauen. (An diesem Anbau ist ersichtlich zu machen die Bedeutung eines tieferen und eines weniger tiefen Hackens, eines zweiten Hackens, der Behäufelung, der Breitwurfsaat und der Reihensaat, der Benützung verschiedener Kunstdüngerarten, der Auslese des Samens usw.)
8. Es sind verschiedene Frühjahrsaussaaten zu machen. (Gerste, Hafer, Mais, Kartoffeln, Buchweizen, Gespinnstpflanzen.) Es ist der Anbau von Baumwolle zu erproben. (Es sind Versuche im Hinblick auf den Wert des Behäufelns zu machen.)
9. Schnitt und Drusch des Getreides.
10. Der Stoppelsturz.

Bemerkung. — Der Lehrer hat den Schüler anzuleiten, aus jeder Arbeit möglichst viele Lehren für das Leben zu ziehen.

Weinbau.

1. Wert der verschiedenen Traubensorten. (Ist im Herbst beim Besuch verschiedener Weingärten festzustellen.)
2. Die Weinlese.
3. Most und Wein.

4. Es sind Herbst- und Frühjahrsarbeiten zu machen. (Schneiden, Unterlegen, Aufdecken, Bepfählen, Binden, Hacken.)
5. Schutz der Weingärten vor Reif und Frost.
6. Bleibende Pflanzung der Reben im Weingarten. (Im Oktober und im März.)
7. Jäten, Anheften und Binden der Weinreben.
8. Spritzen mit Lösungen zur Bekämpfung der Peronospora.

Bemerkung. — Jede Schule in Weinbaugegenden muß einige Weinreben besitzen, an denen verschiedene Beobachtungen und Arbeiten zu machen sind. Besichtigungen in den bestgepflegten Weingärten dürfen nicht fehlen.

Obstbau.

1. Düngung der Obstbäume im Herbst. (Ist mit den Schülern zu üben.)
2. Reinigung und Kalkanstrich der Obstbäume. (Ist mit den Schülern zu üben.)
3. Abschaben der Flechten und Moose von den Obstbäumen mit der Drahtbürste. (Jeder Schüler hat eine Anzahl von Bäumen zu betreuen, die er abzuschaben und an denen er alle Arbeiten zu besorgen hat.)
4. Ausheben der Gruben für das Setzen der Bäume. (Jeder Schüler hat eine Anzahl von Gruben auszuheben, in welche er die Bäume setzt, die er die ganze Zeit über besorgen muß.)
5. Reinigung der Bäume (von getrockneten, schlecht gewachsenen, zu dichten Ästen usw. Im Februar und im Anfang März.)
6. Frühjahrsanpflanzung der Bäume.
7. Abschneiden und Einkürzen der überflüssigen Sprößlinge. (Diese Arbeit ist im Mai mit besonderer Sorgfalt und unter unmittelbarer Aufsicht des Lehrers zu leisten.)
8. Okulation auf das schlafende Auge. (Bevor es an den Bäumen geübt wird, müssen die Schüler zahlreiche Übungen an verschiedenen Zweigen machen. Dabei sind besonders die gebräuchlichen Fruchtbäume im Auge zu behalten.)

Bemerkung: Es ist überflüssig auf die Tatsache hinzuweisen, daß alle Arbeiten ausschließlich unter Anleitung des Lehrers von den Schülern zu machen sind, daß die Schüler unter Mithilfe

der Lehrer zahlreiche Beobachtungen machen und daraus Belehrungen schöpfen sollen.

Besuche bei den besten Wirten des Dorfes, in Musterwirtschaften und Baumschulen im Dorf und in der Umgebung dürfen nicht unterlassen werden.

Die gepfropften Edlinge sind gegen einen kleinen Preis oder sogar unentgeltlich unter die Dorfbewohner aufzuteilen.

Die besten Schüler sind mit gepfropften Edlingen zu prämiieren.

Viehucht.

1. Pferdeucht. Die Aufucht. Säugen und Entwöhnen der Füllen. Füttern und Tränken der Pferde. Der Stall. Krankheiten der Pferde und ihre Heilung. (Es sind verschiedene Pferde des Dorfes zu betrachten, ein Gestüt oder eine Pferdeuchtanstalt zu besichtigen.)

2. Rinderucht. Die Aufucht. Säugen und Entwöhnung der Kälber. Auslese der Arbeits- und der Milchälber. Gute Rassen, die in der Gegend gezogen werden können. (Es sind verschiedene Wirtschaften im Dorf zu besichtigen, die schöne Rinder besitzen, sowie verschiedene Musterwirtschaften der Umgebung.) Pflege, Fütterung und Tränken. Der Stall. Die Krankheiten der Rinder und ihre Heilung.

3. Schafucht. Die Aufucht. Säugen und Besorgen der Lämmer. Auslese der Rassen für Milch und Wolle, die in der betreffenden Gegend gezogen werden können. Kennenlernen der verschiedenen Eigenschaften der Wolle. Die Schafschur. Krankheiten und deren Heilung.

Obstbau.

Für Mädchenlandschulen.

1. Die Baumschule. Auswahl und Vorbereitung des Platzes für eine Baumschule.

Bermehrung der Bäumchen. Veredlungssysteme, Besorgung und Form der Bäumchen.

Besondere Pflege der Obstbäume des betreffenden Ortes.

Ausheben der Gruben und Pflanzen der Bäumchen. Besorgung der Bäume in der Wachstumsperiode.

Bekämpfung der Krankheiten, der Insekten und der schädlichen Tiere.

Ernte und Aufbewahrung der Früchte. Ihre Verpackung und ihr Verkauf.

Obstkonserven.

Bemerkung: Alle Arbeiten sind von den Schülerinnen im Schulgarten zu leisten. Unter keiner Bedingung dürfen Kenntnisse anders vermittelt werden, als auf Grund von Beobachtungen und durchgeführten Arbeiten. Es sind gute Wirtschaften des Dorfes, Baumschulen und benachbarte Musterschulen zu besuchen.

2. Ackerbau. Es sind dieselben Arbeiten zu machen, die im Lehrplan der V. Klasse für Knaben vorgesehen sind.

VII. Klasse.

Allgemeine Landwirtschaft.

1. Es sind verschiedene Hand- und Maschinenwerkzeuge vorzuführen.

2. Es sind zu ernten: Mais, Hülsenfrüchte, Rüben, Ölpflanzen usw.

Es ist der Grummet zu mähen, Raps auszufäen.

3. Die Ernte ist zur Aufbewahrung bereitzustellen. (Körner, Stroh, Maisstroh, Heu, Wurzelfrüchte, Knollen usw. Es ist Silofutter zuzubereiten.)

Verschiedene Aufbewahrungsorte für Gerätschaften und Ernte.

(Die hier aufgezeigten Arbeiten sind natürlich auch in andern Jahren im Herbst zu machen.)

Besetzstoffe: Gemeinsamer Verkauf des Getreides. Volks-, öffentliche Banken, Verkaufs- und Einkaufsgenossenschaften.

Auslese der Samen. Es ist ein Anbau zu Vergleichszwecken zu machen mit ausgelesenem und unausgelesenem Samen.

Wie werden die verschiedenen physikalischen und chemischen Eigenschaften der verschiedenen Bodenarten verbessert? Entwässerung, Bewässerung, Hacken, Behäufeln, vollständige und unvollständige Düngemittel. Es sind auch Demonstrationskulturen anzulegen.

Die Fruchtfolge.

Der besondere Anbau künstlicher Futtermittel: Klee, Luzerne, Esparsette (borceag), usw. Die Ernte ist abzuwägen, es sind Vergleiche zwischen diesen Futtermitteln anzustellen, sowie zwischen ihnen und den natürlichen.

Der Anbau der Ölpflanzen.

Es ist ein Herbarium mit den Pflanzen des betreffenden Ortes anzulegen.

Heilpflanzen sind anzubauen, zu ernten und aufzubewahren.

Gemüsebau.

Aufbewahrung des Gemüses. Seine industrielle Verarbeitung. Sein Anbau nach Maßgabe der Verbraucher.

Die Bedeutung des Gemüse- und Grünzeughandels.

Bemerkung: Es ist der Marktplatz einer Stadt zu besuchen, wo man die verschiedenen Gemüse, die Wünsche der Verbraucher, Versand und Verpackung und den Verkaufspreis kennen lernt. Es sind Rentabilitätsberechnungen zu machen.

Weinbau.

Aufbewahrung der Weintrauben.

Keller und Kelterhaus. Es sind verschiedene Keller und Kelterhäuser zu besuchen.

Verschiedene Gefäße für die Manipulation, den Versand und die Aufbewahrung des Weines. (Sie sind in einem Weingarten anzusehen.)

Abziehen des alten Weines. (Es ist von den Schülern im Herbst zu besorgen.)

Abziehen des neuen Weines. (Es ist im November von den Schülern zu besorgen.) Flaschen usw. (Alle die Arbeitshandlungen sind von den Schülern auszuführen.)

Die Krankheiten des Weines. Es sind verschiedene kranke Weine zu zeigen. (Weinblumen, Sauer-, Schleimig-, Bitterwerden.) Es ist vorzuzeigen, wie er geheilt wird.

Herstellung von Treber- und Lagerbranntwein.

Abziehen des Weines im Frühjahr.

Krankheiten der Weinrebe.

Grünveredelung.

Obstbau.

Zwetschen sind zu räuchern und zu trocknen, Pflaumenmus und Marmelade herzustellen.

Alte Bäume sind zu beschneiden und zu verjüngen. (Im Februar.)

Die Bäume sind mit weitgehörter Gabel zu hacken. (Im Februar.)

Es sind die Baumschularbeiten zu machen. (Im März.)

Die schädlichen Insekten sind zu vernichten.

Die Zweige sind zu beschneiden zur Bildung der Krone und Förderung der Fruchtbarkeit.

Lesestoffe. Industrielle Verwertung der Früchte. Bedeutung des Handels mit Obstbäumen. Herstellung des Apfelmotes und verschiedener Getränke aus Früchten.

Herstellung des Pflaumenschnapses, des Weines und des Apfelmotes.

Bemerkung: — Es sind Obstausstellungen und Genossenschaften zur industriellen Verwertung des Obstes zu besuchen.

Viehucht.

Die in den vorhergehenden Jahren erworbenen Kenntnisse und Belehrungen sind zu vertiefen.

Die Stallungen der verschiedenen Haustiere sind zu untersuchen und zu besorgen.

Verschiedene tierische Produkte sind zu prüfen und zu vergleichen. Ihre Aufbewahrung, ihre Bedeutung, Kosten- und Verkaufspreis.

Verschiedene Aufbewahrungsorte für die Ernte sind zu prüfen. Das Material, aus dem sie gemacht sind, ihr Bau, ihre Kosten.

Lesestoff. Die Bedeutung des Handels mit verschiedenen tierischen Produkten.

Verschiedene Einrichtungen zum gemeinsamen Verkauf tierischer Produkte. Besuch dieser Einrichtungen. Ihre Aufgabe und ihre Bedeutung.

Blumenzucht.

Für Mädchenschulen.

Es sind verschiedene in der betreffenden Ortschaft gebräuchliche Pflanzen mit jährlichen und lebhaften Blüten anzupflanzen.

Die Samen sind zu vermehren und zu ernten, es sind Pflanzungen in Blumentöpfen anzulegen. (Um die Freude an der Blumenzucht zu entwickeln, soll die Lehrerin unter die Schülerinnen Samen, Stecklinge, sowie auch kleine Blumentöpfe mit verschiedenen Pflanzen verteilen, die von den Schülerinnen nachhause zu ihren Müttern getragen werden. Die Lehrerin wird die verschiedenen Wirtschaften besuchen und Anleitungen zur Blumenzucht geben.)

Seidenraupenzucht.

Für Mädchenschulen.

Anschaffung von Seidenraupeneiern. Ausgehen der Eier. Die Stellage. Ernährung und Besorgung der Raupen. Krankheiten der Raupen. Alter und Schlaf der Raupen. Aufwachen und Einspinnen. Verkauf der Kokons. Ziehen der Rohseide. Aufhaspeln. Sortieren der Rohseide nach Reinheit, Glanz, Farbe, Festigkeit und Elastizität des Fadens. Reste der Rohseide. Physikalische und chemische Eigenschaften der Rohseide. Zwirnen, Färben und Trocknen der gefärbten Rohseide. Anbau des Maulbeerbaumes..

Bemerkung. Jede Schule baut 10 g. Samen an. Die Schülerinnen müssen alle im Lehrplan vorgesehenen Arbeiten verrichten und die dabei gemachten Beobachtungen aufschreiben. Alle Kenntnisse müssen sich aus Beobachtungen und den verrichteten Arbeiten ergeben, sie sind, ohne auswendig gelernt zu werden, schriftlich anzumerken.

Zeichnen.

Sonderlehrplan.

I. Klasse.

(Ohne besondere Stunden: zusammen mit dem Schreiblesen zu unterrichten.)

1. Solange die Behandlung der Normalwörter dauert, werden auf die Schreibtabel schematisch, aus der Phantasie oder nach Beobachtungen Gegenstände gezeichnet, die mit den Normalwörtern der Fibel im Zusammenhang stehen.

2. Während die großen Buchstaben und der zweite Teil der Fibel durchgenommen werden, werden Versuche im Zeichnen nach Beobachtungen, Gedächtnis oder Phantasie und zwar der einfachsten Gegenstände gemacht, die dem Geschmack, dem Verständnis, den Spielen und dem Anschauungsunterricht der Kinder angepaßt sind, z. B.: Gewehr, Säbel, Schlitten, Pferd, Hahn, Katze, Bär, Hund usw.

3. Zeichnen nach Phantasie, u. zw. der Wesen und Gegenstände, von denen die gelesenen oder vom Lehrer erzählten Geschichten handeln.

Zu den Zeichnungen auf Papier, die in oder außerhalb der Schule gemacht werden, können die Kinder auch farbige Bleistifte benützen.

II. Klasse.

($\frac{2}{2}$ Stunden wöchentlich.)

Zweidimensionales Zeichnen einfacher, regelmäßiger Figuren und Gegenstände nach Vorzeichnung an der Tafel und nach der Natur.

1. Figuren und Gegenstände aus horizontalen und vertikalen geraden Linien, z. B. Lineal, Schiefertafel, Türe, Fenster, dreifarbige Fahne, Kreuz, Schaufelchen, Säge, Messer usw. Dekorative Kombinationen aus geraden Linien.

2. Figuren und Gegenstände, die von krummen, elliptischen Linien begrenzt sind, z. B.: Augenglas, Rettenglieder usw. Kombinationen aus derartigen Linien.

3. Figuren und Gegenstände aus kreisförmigen krummen Linien, z. B.: Rad usw. Dekorative Kombinationen aus derartigen Linien.

Anmerkung. — Beim Zeichnen nach Vorzeichnung an der Tafel oder nach Gegenständen aus der Natur, die vor die Schüler gestellt werden, ist hauptsächlich auf die Proportionen zwischen jenen beiden Dimensionen des Gegenstandes zu achten.

Jede Unterrichtsstunde ist mit einigen Übungen im freihändigen Zeichnen der Linien zu beginnen, die für die als Vorlage benützten Gegenstände formbestimmend sind.

4. Zeitweilig Zeichnen — sowohl in der Schule als auch außerhalb derselben — von kleinen Szenen aus gelesenen oder erzählten Erzählungen nach der Angabe des Lehrers.

Es sind farbige Bleistifte zu benützen.

III. Klasse.

($\frac{2}{2}$ Stunden wöchentlich.)

1. Wiederholung des in der II. Klasse Durchgenommenen in einigen Stunden bei fortschreitend schwereren Anwendungen. Zeichnen von Gegenständen und Figuren ovaler Form, z. B.: Hufeisen, Schloß, Blatt, Fliederblatt usw. Dekorative Kombinationen aus ovalen Formen.

Zeichnen von Gegenständen in Lagen mit mehr oder weniger schiefen geraden Linien, z. B.: die Schiefertafel, aufgehängt an einem Eck; Drachen; geöffneter Briefumschlag; Dreieck usw., wobei neben der Proportion jeder Linie besonders auf die Lage zu achten ist.

2. Zeichnen von Gegenständen im Raum, beginnend mit

dem Kreis und der Ellipse in mehreren Lagen. Jeder Schüler hat die Figuren oder Gegenstände, die vor ihn gestellt werden, so zu zeichnen, wie er sie von seinem Platz aus sieht.

Zeichnen von Gegenständen mit zylindrischen Formen, z. B.: einfacher Becher, Eimer, Trommel, Pfanne, Schffel, Strohhut usw. Die Schüler sollen die Gegenstände in verschiedener Stellung mit sehr wenigen Linien zeichnen.

Zeichnen nach der Natur von Gegenständen, die von geraden Linien und Flächen begrenzt sind, z. B.: ein Karton oder Gegenstand von rechteckiger Form in folgenden Stellungen: mit der ganzen Fläche nach vorne gefehrt, gewendet mit einer Kante nach vorne, horizontal, schräg usw.; die Türe der Klasse geschlossen, halbgeöffnet, geöffnet bis an die Wand; ein Drache in verschiedener Hängelage; ein geöffnetes Buch, in vertikaler Stellung auf die Deckel gestellt; eine Kiste usw.

Vor Beginn einer Zeichnung soll der Schüler einige freihändige Übungen im Zeichnen der Linien machen, die für den in jener Stunde behandelten Gegenstand formbestimmend sind.

Kleine Phantasieszenen nach gelesenen oder erzählten Geschichten mit Vorwürfen nach Angaben des Lehrers.

IV. Klasse.

($\frac{2}{2}$ Stunden wöchentlich.)

1. Freihändige Übungen im Zeichnen von Spirallinien, im Anschluß daran dekorative Kombinationen.

Zeichnen von Gegenständen nach der Natur, und zwar mit runden, zylindrischen, kegelförmigen Formen, bei verschiedener Stellung im Verhältnis zum Platze der Schüler, z. B.: Kreis, Schaff, Eimer, Sieb, Bottich, Zuckerhut usw., die abwechselnd aufrecht, gelegt, umgekehrt usw. aufgestellt werden. Zeichnen derselben mit einiger summarischer Andeutung des Schattens.

Wiederzeichnen der Gegenstände nach dem Gedächtnis, die nach der Natur gezeichnet worden sind.

2. Übungen im Zeichnen nach Gegenständen mit regelmäßigen Formen und geraden Flächen, z. B.: eine Kiste oder eine Schachtel geschlossen oder geöffnet, Schrank, Tisch, Stuhl usw., dabei Andeutung von Schatten und Licht.

Wiederzeichnen nach dem Gedächtnis.

3. Zeichnen verschiedener Gegenstände nach der Natur und zwar mit fortschreitend unregelmäßigeren Formen, z. B.: Art, Zimmer-

mannsart, Rechen, Gabel, Joch, Löffel, Eßgabel, Messer, Schüssel, Apfel, Birnen und andere Früchte, verschiedene einfache Pflanzen und Blumen, Schmetterlinge, Vögel, Schnecken, Fische usw.

Deren Wiederzeichnen aus dem Gedächtnis. Volkstümliche Ornamente.

Kleine Versuche im Zeichnen nach der Phantasie auf Grund von gelesenen oder erzählten Erzählungen. Kopien nach einfachen Bildern.

Anmerkung. — Der Lehrer darf nicht eine Art von Hefen in der Klasse verpflichtend einführen. Die Zeichnungen sind in Hefte aus billigstem Papier, wie etwa Packpapier, zu machen.

Die Zeichnungen nach dem Gedächtnis müssen in den Klassen II, III und IV wenigstens einmal monatlich, diejenigen nach der Phantasie wenigstens einmal im Vierteljahr gemacht werden. Es wird nicht verlangt, daß die Zeichnungen nach der Phantasie vom Lehrer verbessert werden, es werden vielmehr bloß Ratschläge betreffend die größten Beobachtungsfehler und die Vergehen gegen den guten Geschmack erteilt; die Rolle des Lehrers beschränkt sich bei dieser Art von Zeichnungen bloß auf die Aneiferung der Schüler.

Die Zeichnungen sind zu kolorieren.

V. Klasse.

(1 Wochenstunde.)

Landwirtschaftlich betonte Schulen.

Das Kennenlernen der Zeichengeräte: Lineal, Lineal in T-Form, Dreieck, Zirkel, Winkelmesser, Reißbrett.

Linien (mit Geräten zu zeichnen): waagerechte, senkrechte, schiefe, gebogene, gebrochene, gewellte, parallele.

Teilung der Linien, dekorative Einfassungen mit den oben genannten Linienformen. Das eingeschriebene, umgeschriebene Dreieck, Quadrat usw. Dekorative Einfassungen mit Punkten, Linien, Quadrat, Kreis usw. Einteilung des Quadrates und des Rechteckes in geometrische Unterteilungen (Netze zur Zusammenstellung eines dekorativen Hintergrundes, um das Kind darauf vorzubereiten, eine Pflanzung einzuteilen.

Ornamentale Sterne und Rosetten durch Einteilung des Kreises und des Vielecks in Unterteilungen. Konstruieren und Aufzeichnen auf dem Gelände (mit der Klasse) von parallelen, gebogenen, senkrechten Linien, geometrischen Figuren mit ihrer Einteilung zur An-

lage einer Allee, Aufzeichnung eines Hausfundamentes, Anordnung eines Gartens, Einteilung einer Pflanzung, Skizzen und Zeichnungen nach der Natur, aus dem Gedächtnis, aus der Phantasie.

Gewerblich betonte Schulen (2 Stungen).

Der Lehrplan der V. landwirtschaftlich betonten, Klasse unter Betonung des dekorativen Elementes.

Reichere Kombinationen von Ornamenten und Hintergrund unter Verwendung des geometrischen Elementes mit der Natur entnommenen Motiven: Blumen, Blätter, Insekten.

Ornamentale Kombinationen nach alten, echten Mustern z. B. von Geweben, Stickereien, Töpfen, Holzschnitzereien, Näharbeiten, Steinbildhauerei usw.

Es ist bei den dekorativen Elementen zu verweilen, die dem örtlichen Charakter und dem der Schule entsprechen. (Töpferei, Weberei, Tischlerei, Eisenverarbeitung usw.)

Bei der Holzverarbeitung, Tischlerei, Eisenverarbeitung, Faßbinderei ist besonders auf geometrische Konstruktionen zu achten.

Skizzen und Zeichnungen nach der Natur, nach dem Gedächtnis, nach der Phantasie.

Kaufmännisch betonte Schulen: Der Lehrplan der V. landwirtschaftlich betonten Klasse (1 Stunde).

VI. Klasse.

Landwirtschaftlich betonte Schulen (1 Stunde).

Der Maßstab und seine Anwendungen. Das Lesen eines Lageplans des Dorfes, der Stadt, der Landschaft und einer Karte.

Herstellung eines Planes der Klasse, der Schule mit dem Garten, des Elternhauses, des Hofes, des Dorfes usw. nach dem Maßstab.

Skizzen und Zeichnungen nach der Natur, nach dem Gedächtnis und nach der Phantasie.

Grundbegriffe der Perspektive, der Umwelt entnommen: Klasse, Gasse, Eisenbahn, die Ebene usw.

Einige rumänische Muster von Pelzen, Krügen, Spinnrocken usw.

Skizzen und Pläne für die in der Schule herzustellenden Handarbeiten.

Gewerblich betonte Schule. (2 Stunden.)

Der Lehrplan der landwirtschaftlich betonten. Es kommt hinzu:

Die Konstruktion der Ellipse, des Ovals, der Spirale. Entwerfen von Umrahmungen und Flächen mit reicheren Schmuckformen

unter Verwendung geometrischer Grundformen, verbunden mit den natürlichen: Dreieck, Quadrat, Kreis, Vieleck, in die Grundformen aus der Natur eingezeichnet sind, Blätter, Blumen, Insekten. Römische und klassische Ornamente mit Bezug auf die in dem betreffenden Ort vorherrschenden Gewerbe.

Skizzen und Pläne für Gegenstände des Handfertigkeitsunterrichtes, die in der Schule hergestellt werden.

Raufmännisch betonte Schulen. Der Lehrplan der landwirtschaftlich betonten Schule. (1 Stunde.)

VII. Klasse.

Landwirtschaftlich betonte Schule. (1 Stunde.)

Bestimmung und Wiedergabe in waagerechter und senkrechter Projektion des Punktes, der Linie, der geometrischen Figuren und Körper, mittels der grundlegendsten Erklärungen.

Skizzen nach einfachen Gegenständen und ihre Übertragung in einen anderen Maßstab auf waagerechte und senkrechte Ebenen.

Skizzen und Zeichnungen nach der Natur, nach dem Gedächtnis und nach der Phantasie.

Anmerkung. — Der Zweck dieser Arbeiten ist, den Schüler dahin zu bringen, daß er in der Schule und danach zuhause welchen Gegenstand immer nach Skizzen und geometrischen Zeichnungen konstruieren kann.

Gewerblich betonte Schulen. (2 Stunden.)

Es ist mit Hilfe des Reißbrettes zu arbeiten. Darstellung der Oberflächen geometrischer Körper in der Fläche. Darstellung des Punktes, der Linie, der geometrischen Figuren und Körper in waagerechter und senkrechter Projektion. Aufnahme von kotierten Skizzen nach der Natur, nach komplizierteren Gebrauchsgegenständen. (Hobel, Stuhl, Schraube, verschiedene Maschinenbestandteile usw.)

Rekonstruktion dieser Gegenstände nach dem Maßstab, nach den kotierten Skizzen in waagerechter und senkrechter Projektion von vorne und im Profil, sodaß der Schüler in der Werkstätte den gezeichneten Gegenstand wiedergeben kann.

In Gewerbeschulen mit dekorativem Charakter (Weberei, Stickerie usw.) ist auf die Zierformen im Zusammenhang mit dem betreffenden besonderen Gebiet Gewicht zu legen.

Ornamentale Buchstaben für Titel und Inschriften. Freie Skizzen und Zeichnungen nach der Natur, nach dem Gedächtnis und nach der Phantasie.

Kaufmännisch betonte Schulen. Lehrplan der landwirtschaftlichen Abteilung. (1 Stunde.)

Schönschreiben.

Sonderlehrplan.

I. Klasse.

(Im Zusammenhang mit dem Sprachunterricht, ohne besondere Stunden.)

In den ersten Wochen werden vor Beginn mit dem Schreiben der Buchstaben und Ziffern vorbereitende Übungen gemacht, die im Lehrplan der rumänischen Sprache aufgezeigt sind. Die Behandlung jedes Buchstabens und jeder Ziffer geschieht auf folgende Weise:

1. Schreiben des Lehrers auf die Tafel; 2. Analyse der Teile, aus denen der Buchstabe oder die Ziffer sich zusammensetzt; 3. Gleichzeitiges Schreiben aller Kinder auf ihre Tafeln. Die Kinder sind anzuhalten, groß, einfach (die Buchstaben und Ziffern sollen keine überflüssigen Bestandteile enthalten), leserlich (es darf kein Teil der Buchstaben und Ziffern fehlen) zu schreiben, sowie die Abstände zwischen den einzelnen Teilen der Buchstaben, zwischen den einzelnen Buchstaben und später zwischen den Wörtern gleichmäßig einzuhalten.

Bis zu Weihnachten wird nur auf die Tafel geschrieben, von da an in Hefte. Sowohl die Tafel als auch die Hefte sind mit vier Linien liniert; zwei für den Stamm der Buchstaben, zwei für Buchstaben mit Teilen, die darüber und darunter reichen.

Die Schönschreiberegeln sind nicht nur in den Schönschreibestunden, sondern bei allem, was die Schüler schreiben, zu beobachten, genau wie die Rechtschreiberegeln nicht nur in den Sprachlehrestunden einzuhalten sind. Im ganzen Volksschulunterricht ist der Schüler verpflichtet, mit der Schreibtafel in die Schule zu kommen, die er in der Klasse bei Sprachübungen, im Rechnen usw. benutzen muß.

II. Klasse.

($\frac{2}{2}$ Stunden wöchentlich.)

Fortsetzung des in der I. Klasse Gelernten. Schreibung der kleinen und großen Buchstaben. Schreibung der arabischen und

römischen Ziffern. Den kleinen Buchstaben ist besondere Aufmerksamkeit zuzuwenden; Schreibung kleiner Sätze (Sprüche, Sprichwörter, Rätsel) nach Vorschrift. Alles, was geschrieben wird, muß einen Sinn haben und von den Schülern gut verstanden werden.

Im dritten Dritteljahr sind die Schüler anzuleiten, in zwei Linien mit einem Abstand von 5 Millimetern zu schreiben.

III. Klasse.

($\frac{1}{2}$ Stunden wöchentlich.)

Derselbe Stoff wie in den vorangehenden Klassen, wobei der Stamm der Buchstaben bis zu 3 mm verkleinert wird und mit mehr Nachdruck die großen (Anfangs-) Buchstaben behandelt werden.

IV. Klasse.

($\frac{1}{2}$ Stunden wöchentlich.)

Schreibübungen mit Zwischenräumen verschiedener Größe bis zum Minimum von 2 mm. Es sind Aufklärungen betr. Dicke der Striche, Abstand zwischen den Buchstaben, zwischen den Wörtern usw. zu geben.

Anmerkung. — Beim Schreiben nach Diktat ist zu beachten, daß nur gut verstandene Stoffe diktiert werden, die den Kindern bekannt sind, und zwar aus dem Leben oder aus den vorangehenden Unterrichtsstunden verschiedener Gegenstände. Das Diktat erfolgt nicht Wort für Wort — denn in diesem Fall würden die Schüler schreiben ohne zu denken —, sondern so, daß je ein ganzer Satz gesprochen wird, der von einigen Kindern wörtlich wiederholt und dann von den Schülern ins Heft geschrieben wird. Wenn ein zusammengesetzter Satz zu lang ist, wird er in kleinere Teile zerlegt, die dann nach der eben erwähnten Regel geschrieben werden. Auf schwerere Wörter werden die Schüler vom Lehrer im voraus aufmerksam gemacht.

Gesang.

I.

Weisungen für die I.—IV. Klasse.

Der Gesang in der Volksschule hat das Ziel, die Schüler dahin zu bringen, daß sie nach dem Gehör eine Reihe schöner, volkstümlicher und vaterländischer Melodien singen, und in ihnen die Liebe zum Gesang durch Entwicklung der Stimme und des Gehörs zu erwecken. Zu diesem Zweck wird empfohlen:

1. Bildung der Stimme des Schülers, wobei zuerst der Ton des Sprechens und dann einer leichten Melodie, die aus 2 und 4 Noten besteht, nachgeahmt wird.

2. Atemübungen, wobei die Kinder angehalten werden, bei gewöhnlicher Atmung haushälterisch auszuatmen und dabei möglichst lange und volle Töne herauszubringen.

3. Die natürliche Stimme des Kindes muß geschont werden, die aus folgenden Gründen geschädigt werden oder verloren gehen kann:

a) durch zu häufige und zu lange wiederholte Chorgesänge, die die Stimmorgane unbemerkt ermüden;

b) durch Singen mit lauter Stimme, wobei mit Gewalt oder Anstrengung geschrien wird; die Schüler sollen mit voller, harmonischer, natürlicher Stimme singen, aber niemals gewaltsam und schrill;

c) durch Singen mit zu hoher oder zu tiefer Stimme, gemessen an der natürlichen Stimmlage des Kindes;

d) durch Singen nach körperlicher Anstrengung: nach Turnen, Spiel und Toben, nach Gartenarbeiten, Ausflügen usw;

e) durch Singen in kalter Luft, im Wind, im Rauch und vor allem in staubiger Luft;

f) durch Singen, wenn das Kind heiser, erkältet oder krank ist.

4. Um die Schüler mit den beim Erlernen eines neuen Liedes nötigen Übungen nicht zu ermüden, soll der Lehrer die Klasse in zwei bis vier Gruppen teilen und mit jeder Gruppe nacheinander üben, wobei die andern Gruppen zuhören und aufmerken. Jeder Schüler ist anzuhalten, das gelernte Lied auch allein zu singen, dabei fangen die befähigtesten an, die die Melodie leicht auffassen, es sind aber anschließend alle heranzuziehen, bis zu den ängstlichsten und ungeschicktesten.

Bei Festsetzung der Noten für Singen ist vorwiegend der Einzelgesang im Auge zu behalten.

5. In den höheren Klassen kann zweistimmig gesungen werden, wenn alle Schüler den einstimmigen Gesang voll und genau erfaßt haben.

Die Auswahl der Schüler, die die Gruppen der zwei Stimmen bilden, hat mit viel Sorgfalt zu geschehen, damit die Schüler nicht gezwungen werden, Partituren mit zu hohen oder zu tiefen Tönen

zu singen. Die zweite Stimme soll ungefähr ein Drittel der Sanger enthalten.

6. Drei- und mehrstimmige Chöre gehören nicht in die Volksschule.

7. Die Wiederholung der gelernten Lieder soll auch nach Beendigung besonders ermüdender Unterrichtsstunden wie: Rechnen, Naturwissenschaften usw. als Erholung und Abwechslung der Tätigkeit stattfinden.

8. Schließlich sollen die Gesangstunden Stunden seelischen Wohlbefindens, der Erholung und fröhlicher Unterhaltung sein.

Weisungen für die V.—VII. Klasse.

A. Der Zweck. Im höheren Volksschulunterricht hat die Musik den Zweck:

die musikalischen Begabungen der Kinder zu wecken und fortzubilden, womit zu einer harmonischen Ausbildung ihrer Seele beigetragen wird.

Ihnen durch das Erlernen, Aufzeichnen und Ausführen von Gesängen und Tänzen Freude zu bereiten; ihr Interesse wachzurufen und ihren Geschmack, ihre Liebe und ihr Verständnis für den rumänischen Volksgesang und -tanz und für die überlieferte Kirchenmusik zu wecken, indem man sie den rumänischen Vers singen und anhören lehrt;

indem sie auch mit Hilfe der Musik seelisch vorbereitet werden für ein Gemeinschaftsleben rumänischen Fühlens, Denkens und Tuns.

B. Weisungen.

Da der Musikunterricht auf der Oberstufe der Volksschule den Zweck verfolgt, die Schüler möglichst gründlich in das musikalische und geistige Leben der rumänischen Gemeinschaft, in der sie leben, einzuführen, sind die Gesänge und Tänze aus den eigentümlichsten der Gegend, in der sich die Schule befindet, auszuwählen. Alle Arten rumänischer Volksmusik sollen durch bezeichnende Beispiele vertreten sein; ihre Aufführung wird dem Lehrer Gelegenheit geben, kurz das in ihnen ausgedrückte Seelenleben zu erklären, wobei ihre Auslegung dahin zielt, möglichst zutreffend die seelischen Zustände aus den Gesängen wiederzugeben. Ebenso ist durch richtig ausgewählte Lieder die Pflege des nationalen Gefühls, der sozialen Gemeinsamkeit, der Verzicht und das Opfer für das allgemeine Wohl, das Erlebnis heldischer Taten der Vorfahren, die Verbundenheit mit der seelischen Atmosphäre und mit der Natur des Heimatortes,

mit den Gebräuchen und Überlieferungen der Gegend anzustreben. Die Knaben, die sich für den Militärdienst vorbereiten, werden Soldatenlieder und solche vom Heldentum der Ahnen lernen, die Mädchen hinwieder Wiegenlieder und Totenklagen.

(Es folgt ein Abschnitt über religiöse Gelegenheitsgesänge, die für unsere Schulen nicht in Betracht kommen.)

Da das Singen, das Hauptmittel der musikalischen Erziehung auf der Oberstufe der Volksschule eine angestrenzte Tätigkeit der Sprach- und Atemungswerkzeuge erfordert, ist besonders darauf zu achten, daß der Raum und die Zeit für Gesangsübungen der Gesundheit der Kinder nicht schädlich sind, daß die Räume gelüftet und die Zimmerwärme entsprechend seien. Es sind stimmliche Übertreibungen zu vermeiden, die auf dieser physiologischen Entwicklungsstufe des Kindes umso gefährlicher sind, als sich in diesem Alter das Mutieren, der Stimmwechsel, vollzieht, während dessen Dauer die Kinder vom Singen zu befreien sind. Es ist darauf zu achten, daß die Spannweite der Lieder nicht den mittleren Umfang der Kinderstimme überschreitet.

Sonderlehrplan.

V.—VII. Klasse.

(Da der Sonderlehrplan nahezu ausschließlich rumänische Volks- und Kirchenmusik anführt, erübrigt sich seine Wiedergabe.)

Körperliche Erziehung.

I.

Weisungen.

Das Turnen in der Volksschule hat den Zweck:

1. den Körper des Schülers harmonisch auszubilden, ihn stark und in Bewegung flink zu machen.
2. Die Aufmerksamkeit, den Geist der Ordnung, des Gehorchens, der sofortigen und pünktlichen Ausführung zu wecken und ihn gleichzeitig von der durch die intellektuellen Beschäftigungen verursachten Ermüdung zu erholen.

Damit dieser Zweck erfüllt werden könne, muß der Lehrer darnach trachten, daß die Turnstunden keine Stunde doktrinären Unterrichts mit vielen Worten, mit Regeln und barschen Befehlen sei. Die Turnstunde soll von den Schülern mit Freude erwartet werden, als Stunde kindlicher Unterhaltung, als Entspannung von

intellektuellen Anstrengungen und besonders als Entspannung der Körperglieder, die ganze Stunden hindurch unbewegt gehalten wurden.

Viele Erklärungen gehören nicht in die Turnstunde. Der Lehrer führt die Bewegung mit Genauigkeit aus, und die Schüler ahmen sie nach.

Bei schönem Wetter darf das Turnen nur in freier Luft im Hof oder Garten der Schule stattfinden. Vor allem bilden die Spiele die schönste, anziehendste und gesundeste Seite des Schullebens, und es ist schade, wenn sie vernachlässigt werden. In der Spielstunde muß der Lehrer in den Kreis der Schüler eintreten, muß mit ihnen wetteifern, sich am Erfolg des einen oder andern erfreuen, die Scheuen aneifern, in die Stunde Begeisterung hineinbringen und jedem Vertrauen in seine eigenen Kräfte geben. Die Fehler, die sowohl in der Klasse, wenn zwischen Bänken geturnt wird, als auch draußen gemacht werden, sind nicht durch harte und scheltende Worte richtigzustellen; das schädigt die gute Laune, die in der Turnstunde herrschen muß, macht die Kinder furchtsam, nimmt ihnen den Elan und die Freude sich zu betätigen. Die Fehler werden durch wiederholtes Vorzeigen der Bewegung, die ausgeführt werden muß, richtiggestellt.

In den ersten Klassen werden die turnerischen Bewegungen von den Schülern etwas freier durchgeführt; Mit der Zeit werden sie so in Einklang gebracht und diszipliniert, daß sie gleichzeitig und mit vollendeter Genauigkeit durchgeführt werden.

In jeder Volksschule findet sich ein Ort für Spiele, Laufen, Springen, — es können zwei bis drei Bälle zum Werfen und Aufhängen (Schleuderball, „Dina“ usw.) beschafft werden, ein großer Ball für das Spiel im Kreis (Schweinsball usw.), — eine Schnur oder eine Latte zum Springen, — ein Taschentuch oder Handtuch für „Blinde Kuh“ usw. usw., alles muß im Interesse der körperlichen Entwicklung und der Begeisterung, die in der Turnstunde herrschen muß, benützt werden. Von turnerischen Geräten sind zu empfehlen: ein Barren im Schulhof, eine senkrechte Leiter („Spalier“), Stange und Schlingleiter.

Lehrbücher des Turnens und der Schulspiele für die einzelnen Klassen, die das Ministerium durch das nationale Amt für körperliche Erziehung herstellen läßt, werden die nötigen Aufklärungen geben, damit dieser bedeutsame Unterrichtsgegenstand mit Nutzen unterrichtet werde.

II.

Sonderlehrplan.

I. und II. Klasse. (7.—9. Jahr).

(in jeder Klasse je $\frac{1}{2}$ Stunden wöchentlich).

a) Leichte Spiele von kurzer Dauer: Laufen, Kampfspiele und Werfen von großen, leichten Bällen;

b) gymnastische Spiele, die sich an die Phantasie und das rhythmische Gefühl des Kindes wenden.

c) gymnastische Übungen, die den natürlichen Bewegungen des Körpers angepaßt sind — mit und ohne Geräte — z. B.: Klettern auf der senkrechten Lattenwand, leichte Sprünge, Purzelbäume usw.

Einfache Bewegungen zur Beeinflussung der Haltung des Rückgrates und der Atmung.

Gewöhnlicher Gang, ohne daß Takt verlangt wird.

Laufen auf kleine Entfernungen.

Anmerkung. — In der 2. Klasse ist eine längere Dauer des Laufs und etwas mehr Genauigkeit in der Durchführung der Bewegungen zu verlangen.

III. und IV. Klasse (9.—11. Jahr).

(in jeder Klasse je $\frac{1}{2}$ Stunden wöchentlich).

Leichte gymnastische Bewegungen der Beine, der Arme und des Rumpfes, ausgeführt aus einfachen Ausgangstellungen.

Leichte Bewegungen am Querbaum und an der Lattenwand, einfache Windungen an der Schlingleiter, Bewegungen in der Stellung auf allen Vieren (gemeint Liegestütz u. dergl.) und angehängt mit dem Kopf nach unten; Überschlagen über den Querbaum, Gleichgewichtsübungen auf dem Fußboden, der schwedischen Bank oder auf der umgekehrten Schwebekante; freier Sprung am Ort, Sprung mit dem Ball, Sprung mit Stütze der Hände und Sprung in Hängstellung.

Rhythmische gymnastische Spiele. Bewegungen zur Beeinflussung der Aufmerksamkeit und der Atmung.

Gang und Laufen im Takt, andere Gangarten z. B.: Gang auf den Fußspitzen und Gang mit Markierung des Taktes.

Schwerere Spiele z. B.: Lauf- und Kampfspiele, die eine größere Widerstandskraft und Aufmerksamkeit erfordern.

Spiele mit Werfen von kleinen und großen Bällen sowie Singspiele.

Schwimmübungen, nach Möglichkeit.

Anmerkung. — In der 4. Klasse ist größere Genauigkeit der Übungen und größere Widerstandskraft gegen Ermüdung vorauszusetzen.

Sonderlehrplan.

V., VI., VII. Klasse.

1. Körpererziehung wird auf der Volksschule nicht nur in Spielen und im Turnen betrieben. Der Lehrer muß von der 1. Klasse an Erziehung zu einem hygienischen Leben geben im Hinblick auf die Reinhaltung des Körpers, der Wäsche und der Kleidung, das Leben im Freien, die Lüftung der Wohnung und der Klassenzimmer; er muß Acht geben auf die Reinlichkeit, auf die hygienische Beleuchtung und Heizung der Schule. Wenn durch Einrichtung einer Kantine zur rationellen Ernährung der mittellosen Schüler beigetragen, wenn ein ärztlicher Hilfsdienst für die Schüler gesichert werden könnte, wäre die Arbeit der Schule für die körperliche Erziehung noch vollkommener.

Das Turnen ist also ein Teil der Körpererziehung.

II. In den Oberklassen der Volksschule ist der Zweck der Leibesübungen folgender:

1. Beizutragen zur körperlichen Entwicklung der Schüler.
2. Straffheit und Geschmeidigkeit der Bewegungen, Selbstsicherheit und Selbstbeherrschung zu geben.
3. Geist und Aufmerksamkeit, Mut und Selbstvertrauen, Entschlußfähigkeit zu schärfen; Ausdauer und körperliche Stählung zu bewirken.

4. In den Ablauf der Schultätigkeit eine willkommene und erfrischende Abwechslung zu bringen.

5. Neben der vormilitärischen Ausbildung die Jungen darauf vorzubereiten, später gute Soldaten zu sein.

III. Der Turnunterricht ist in Stunden von 15 bis 20 Minuten so oft es möglich ist in freier Luft oder, bei schlechtem Wetter, bei geöffneten Fenstern im Saal. Der Lehrplan einer Turnstunde umfaßt jedesmal:

- a) einen einleitenden,

b) einen grundlegenden Hauptteil,

c) einen abschließenden Teil.

Der einleitende Teil besteht aus leichten und freien Bewegungen, die sich in fließender Form entfalten und den Organismus für die folgenden Übungen vorbereiten.

Der grundlegende Teil umfaßt Übungen, die den ganzen Körper in Bewegung setzen.

Der abschließende Teil endlich vermittelt den Übergang in den normalen Ruhezustand nach dem Kraftaufwand.

IV. Gerüst einer Stunde:

1. Übungen des einleitenden Teils.

a) Ordnungsübungen, Haltungsübungen; b) Arm-, Hals-, Kopf-übungen; c) Rumpfübungen; d) Rücken-, Schulter- und Nackenübungen; e) Beinübungen.

2. Übungen des grundlegenden Teils.

a) Rumpfübungen; b) Hangelübungen; c) Gleichgewichtsübungen; d) Rücken-, Schulter- und Nackenübungen; e) Übungen für die Bauchmuskulatur; Gehen und Laufen, Spiele; f) Beinübungen; g) Sprünge.

3. Übungen des abschließenden Teils.

Beruhigende und ausgleichende Bewegungen und Spiele.

V. Für das Alter der Kinder dieser Klassen (V, VI, VII) eignen sich besonders folgende Arten von Übungen:

Einfache Spiele, mit viel Bewegung und von kurzer Dauer: Lauf-, Wettlauf-, Kampf-, Ballwurfspiele: Korbball, Flugball, Schleuderball, Schlagball usw.

Turnübungen für verschiedene Körperteile, die einen beschränkteren Kraftaufwand erfordern, mit Turngeräten oder ohne.

Einfache Haltungsübungen, Gleichgewicht auf der umgekehrten Bank, dem niedern Balken, Hangeln, Schlingeln und Klettern; Sprünge und Überschlänge.

Gewöhnlicher und mit Gesang begleiteter Marsch; Läufe von kurzer Dauer. Sportübungen: Schnellläufe, Sprünge, Würfe. Schwimmen, Eislaufen, Skifahren, wo es die Umstände erlauben.

Volkstänze, begleitet von Liedern. Rhythmische Übungen.

VI. Spaziergänge, Ausflüge, freie Spiele und Gartenarbeiten stellen gleichfalls ausgezeichnete körperliche Übungen dar.

Die Schüler muß man die alten rumänischen Spiele lehren und sie fortwährend anhalten sie zu spielen: buşiţa, oina, Blindekuh, poarca usw. Mit besonderer Sorgfalt sind die frohen und lebendigen Volkstänze zu pflegen, in Volkstracht und mit den altüberlieferten Gesängen und Ausrufen.

Die Turnstunden müssen sich in einer Stimmung guter Laune, sowohl von Seiten des Lehrers, als auch der Schüler, abspielen. Wenn sie vernünftig und unter günstigen Bedingungen gehalten werden, fördern sie Gesundheit, Arbeit und Gemeinschaftsgefühl.

In der Schulwerkstätte sind in den Handfertigkeitstunden unter Umständen die 2 bis 3 notwendigen Turngeräte herzustellen (Barren, Schwedische Leitern, Schwebebalken, Netz usw.)

Im Bezug auf die Erziehung der Jugend wird das Rumänische Jugenderziehungsamt (O. E. T. R.) den Tätigkeitsplan für die Anwendung in den Schulen am Beginn jedes Schuljahres vorlegen.

Handfertigkeit (für Knaben).

I.

Weisungen für die I. bis IV. Klasse.

Die Hand ist das Organ, durch welches der Mensch in Wirklichkeit umsetzt, was seine Vernunft und Phantasie ihm eingibt. Sie muß nicht nur ein ergebener, sondern auch ein geschickter Diener des Geistes sein und alles geschickt zur Ausführung bringen, was ihr befohlen wird.

Der Zweck des Handfertigkeitunterrichtes in der Volksschule ist, die Hand des Schülers zur Durchführung verschiedener praktischer Arbeiten geeignet zu machen, indem der Wille und Wunsch, sie zu machen, mit der Fähigkeit zu ihrer Durchführung in Einklang gebracht wird.

Durch die verpflichtende Einführung des Handfertigkeitunterrichtes in den Volksschulen wurde einerseits die Befriedigung der kindlichen Neigung, nicht stille zu stehen, etwas zu arbeiten, die Erwachsenen in ihren verschiedenen Beschäftigungen nachzuahmen, angestrebt; andererseits sollen bei Ausnützung dieser Neigung die Kinder in methodischer Art zu produktiven Handbetätigungen angeleitet werden, wobei ihre Arbeitsfreude, die Liebe zu einem Handwerk, die nach ihrem Austritt aus der Schule zur vollen Entfaltung kommt, die Fähigkeit, Arbeit und Arbeiter zu würdigen, entwickelt wird.

Der Spezial-Lehrplan will beide Beschäftigungsarten in Ein-

Klang bringen, indem er dem Handfertigungsunterricht im Rahmen der verfügbaren Zeit nach Maßgabe der verfügbaren Mittel und im Verhältnis zu seiner Bedeutung den nötigen Platz einräumt.

Es wurde das Modellieren in Ton oder Plastilin als geeignetstes Mittel gewählt, um die Hand zur Ausführung verschiedener mit dem Auge beobachteter Formen geschickt zu machen.

Der Ton wird überall unentgeltlich gefunden; an sehr vielen Orten findet man sogar farbigen Ton: gelben, rötlichen, blauen, grünlichen, weißen usw. Vor jeder Unterrichtsstunde kann also ohne jede Schwierigkeit die nötige Menge frischen Tones beschafft werden, woraus verschiedene Arbeiten gemacht werden, durch welche das Auge des Kindes zur aufmerksamen Beobachtung angeleitet und seine Hände zur Arbeit geschickt gemacht werden.

Abgesehen hievon leistet das Modellieren wunderbare Hilfe zur gründlichen und angenehmen Aneignung der Kenntnisse aus den übrigen Unterrichtsgegenständen, z. B.:

Anschaungs-Unterricht: Modellieren verschiedener Gegenstände und Lebewesen oder ihrer Teile usw.

Raumlehre: Übung im Messen der Linien und im genauen Beobachten der Oberflächen sowie Modellieren geometrischer Körper.

Erdkunde: Konkrete Wiedergabe der geographischen Begriffe durch Reliefs und durch Modellieren des Grundrisses der Gemeinde, des Reliefs des Komitates, der Konturen Rumäniens usw., Arbeiten, bei denen die ganze Klasse beschäftigt ist.

Andere Handfertigungsbeschäftigungen sind das Papierfalten und -schneiden und dessen Anwendung bei den Hefen. Bei diesen Arbeiten dürfen von den Kindern nicht teures Papier und teure Hefen verlangt werden; für die Hefen genügt weißes Packpapier; farbiges Papier und farbige Stifte sind für arme Schüler aus den Mitteln des Schulkomitees zu beschaffen.

Um die Schüler an anhaltende Arbeit zu gewöhnen, dürfen wir ihnen in den unteren Klassen (1—4) keine Beschäftigungen geben, die nicht in einer Unterrichtsstunde beendet werden können. Ein einmal angefangener Gegenstand muß um jeden Preis beendet werden.

Das Eingreifen des Lehrers muß wohlwollend sein, meistens vorbeugend, nicht scheltend; wenn nötig soll er einige Fehler verbessern und mehr mit der eigenen Hand als mit dem Wort anleiten.

Weisungen für die V., VI., VII. Klasse.

In den letzten Volksschulklassen hat der Handfertigkeitunterricht eine besondere Bedeutung.

Die praktische Ausführung der verschiedenen Handarbeiten wird in diesen Klassen nicht nur im Hinblick auf die Befriedigung des kindlichen Bedürfnisses, die Hand zum Behauen, zu Schnitzereien, zum Flechten usw. zu verwenden, unternommen.

Sie verfolgt einen unmittelbar praktischen Zweck: jedem Kind die notwendige Handfertigkeit zu geben selbst Wirtschaftsgeräte und -gegenstände herzustellen.

Auf diese Weise werden der Dorfbewohner und der Arbeiter, die durch die Volksschule gegangen sind, selbst verschiedene Flecht-, Holz- und Eisenarbeiten machen können: verschiedene Verbesserungen an Acker- und Wirtschaftsgeräten; Umzäunungen; Dachdecken mit Schindeln und überhaupt alles, was ein Landwirt braucht und was ihn von Ausgaben unabhängig macht, die oft seine Leistungsfähigkeit übersteigen.

Außerdem werden die Bauern und Arbeiter Freude an der Arbeit auch während der von landwirtschaftlichen oder andern Arbeiten nicht ausgefüllten Zeit bekommen, sie werden verschiedene Wirtschaftsgegenstände herstellen, Ausbesserungen machen usw.

Die geschicktesten werden sich auch eine Erwerbsquelle erschließen, wenn sie den Überschuß ihrer Arbeit in den Städten und in den benachbarten Dörfern verkaufen.

Ein See mit Schilf, ein Bachufer mit Weiden, ein naher Wald, Stroh von einem Weizen- oder Hafersfeld können für Dorfbewohner wahre Quellen des Reichtums sein.

Die im Lehrplan vorgesehenen Arbeiten sind mit der größten Sorgfalt in natürlicher Größe und niemals in Verkleinerung auszuführen.

Eine einmal begonnene Arbeit ist zu beendigen. Gewisse Arbeiten können aus Mangel an Material nur in bestimmten Gegenden durchgeführt werden. Jedenfalls muß der Lehrer bei der Durchführung des Lehrplanes das Material berücksichtigen, das er in der betreffenden Ortschaft leichter und billiger erhalten kann, und die Wirtschaftsgeräte, die in den betreffenden Gegenden von den Dorfbewohnern gebraucht werden.

Jeder Lehrer muß ein ausführliches Programm der Arbeiten anlegen, die er ausführen will.

Die Arbeitsgeräte, die von Lehrern und Schülern benützt werden, müssen möglichst einfach und billig sein, und ihre Verbesserung ist unter Leitung der Lehrer von den Schülern zu besorgen.

Heikler ist die Frage des Materials, das gekauft werden muß. In diesem Fall ist das von den Schülern beigebrachte Material zu verwenden, wobei die hergestellten Gegenstände ihnen zu geben sind oder aber sind aus gekauftem Material verschiedene Gegenstände herzustellen, die zum Selbstkostenpreis an die Dorfbewohner zu verkaufen sind. Außerdem sind verschiedene für die Schule notwendige Arbeiten zu leisten.

Der größte Teil des Materials wird ohne Ausgabe am Ort besorgt: Schilfrohr, Weidenruten, Stroh, Maisblätter, Bast usw.

Die Werkstätte. Wenn die Schule keinen besondern Saal besitzt, ist sie während des Winters in einem Klassenzimmer einzurichten, wo an zwei oder drei Nachmittagen gearbeitet wird.

Bei allen Arbeiten ist auf ihre Nützlichkeit zu achten und dann erst auf die Verbindung des Nützlichen mit dem Schönen. Deshalb sind auszuschließen das Bekleiden der Flaschen mit Bast, verschiedene in bunte Papiere oft ohne jeden Geschmack eingekleidete Kartongegenstände (traforajul) und Brandmalerei.

Alle Aufsichtsbetrachten müssen besonders auf die Durchführung des Lehrplans achten und bei den Inspektionen in den Schulen sich davon überzeugen, ob der Handfertigkeitsunterricht verwirklicht worden ist und ob ihm der Lehrer die Bedeutung zu Teil werden läßt, die er verdient.

Der Lehrer ist schlecht zu bewerten, der eine sehr gute Unterrichtsstunde vom Katheder herab hält und dabei die Säge, den Meißel oder den Hobel nicht gebrauchen kann oder will, um mit den Schülern Handarbeiten zu machen und die für die Haus- oder Schulwirtschaft nützlichen Gegenstände herzustellen.

In den Inspektionsprotokollen sind unbedingt die von den Schülern bis zum Datum der Inspektion ausgeführten Handfertigkeitsarbeiten anzumerken.

Am Schuljahrschluß ist eine Ausstellung mit den ausgearbeiteten Gegenständen zu veranstalten und am Tage der Jahreschlussfeier sind die Eltern dorthin zu führen, um die von ihren Kindern gearbeiteten Gegenstände zu besehen. Diese Gegenstände sind den Schülern zu geben. Eine Belebung des Lebens auf dem Lande, eine Erleichterung der Schwierigkeiten, die die Dorfbe-

völkering bedrücken, kann im Besonderen durch die Übung dieser Handfertigungsarbeiten erreicht werden. Alles hängt von der Begeisterung des Lehrers ab.

II.

Sonderlehrplan.

I. Klasse.

(2 Stunden.)

1. Modellieren mit weichem Ton oder Plastilin.

Modellieren von Gegenständen mit runden Formen: Kugeln, Erbsenkorn, Traubenkern, Kirsche, Zwetsche, Nuß, dann das Ei, der Rettich, der Zwiebel, Wald- und Gartenerdbeere.

2. Schneiden und Falten von Packpapier oder anderem Papier;

a) Taschentuch, Fahne, Briefumschlag, Papierdüte, Drachen;

b) Schneiden von Stückchen verschiedenfarbigen Papiers. Ihre Kombination nach Farben und Formen und Aufkleben auf Papier anderer Farbe.

II. Klasse.

(2 Stunden.)

1. Modellieren: a) Kleine Tiere: Maus, Fisch, Schnecke, Küchlein, Ente, Gans, Henne, Gluckhenne mit Küchlein, Hase, Schlange, Kaulquappe, Frosch usw., (alle in Verbindung mit dem Anschauungsunterricht).

b) Früchte: Birne, Melone, Gurke, Tomate, Ardee, Zitrone, Eichel.

c) Veranschaulichung geographischer Begriffe in Formen von Ton auf einem Messtisch, und zwar: Straße, Fluß mit den zwei Ufern, Hügel, Berg, Gebirge, Tal, See usw.

d) Gemeinsame Arbeiten: Darstellung der Schule samt Umgebung: Hof, Garten, Nebengebäude, Umfriedigungsplanke, Obstbäume usw.

e) Die Gemeinde und ihre Umgebung im Relief, Wasser, Landstraße, Schule, Gemeindehaus und wichtigste Gebäude.

f) Wiedergabe des Komitates im Relief (summarisch).

2. Schneiden und Falten von Packpapier oder anderem, gerade verfügbarem Papier:

a) zusammengelegtes Taschentuch, Briefumschlag mit Brief, Rahm, einfaches Geldtäschchen, Napoleon-Hut, Hemd — gefaltet und ungefaltet — , Hose, Hahn.

3. Schneiden von Stückchen verschiedenfarbigen Papiers, Kombinieren, Aufkleben auf Papier anderer Farbe, um darzustellen: ein Kreuz, einen Stern, Mosaik, eine kleine Mühle, ein Schiefertäfelchen, ein Fenster, ein Haus usw.

III. Klasse.

(2 Stunden.)

1. Modellieren: a) Gebrauchsgegenstände: Hammer, Axt, Schaufel, Haue, Messer, Sense, Sichel, Metallmünze, Käse, Uhr, Hut, Nest mit Eiern, Teller, Schüssel, Salzbüchse, Tasse mit Tellerchen, Löffel, Blumentopf mit Blumen, Mörser, Holzkanne, Trog.

b) das Elternhaus mit Hof, Zugehör und Umgebung.

c) Geographische Begriffe wie in der II. Klasse, ergänzt und vervollkommnet.

d) Das Relief des Komitates mit mehr Einzelheiten (gemeinsame Arbeit).

e) Das Relief Rumäniens (summarisch — gemeinsame Arbeit).

2. Schnitte aus farbigem Papier, die, auf unterschiedlichem Hintergrund aufgeklebt, Tiere im Umriß darstellen: Maus, Katze, Hahn, Ente, Gans, Schwein, Lamm usw., Früchte, die aus Papier von ihrer Farbe geschnitten und auf Papier von anderer Farbe aufgeklebt sind.

3. Flechten farbigen, in 1 cm breite Ränder geschnittenen Papiers auf einen Grund anderer Farbe, der 1 dm² mißt und von zehn parallelen, 1 cm breiten und an einem Ende vereinigten Bändern durchflochten wird. Verschiedene Kombinationen nach Farben und Anordnung, wobei nach Möglichkeit die volkstümlichen Motive nachzuahmen sind.

IV. Klasse.

(2 Stunden.)

1. Modellieren: a) Verschiedene Blätter des Birn-, Apfel-, Nußbaums, der Rose, des Klees, der Eiche, der Rebe, des Kastanienbaums.

b) Die Blüte der Kamille und der Lilie.

c) Gruppen von Früchten, z. B.: Äpfel, Birnen, Trauben mit Blättern, Kirschen mit Blättern. Bemalen dieser Gruppen mit entsprechenden Farben.

d) Tiergruppen: die Katze und die Maus, die Schlange und die Kröte, die Fische usw.

2. Ausschneiden aus Papier, Darstellung verschiedener Tiere. Diese Ausschnitte sollen durch farbige Bleistifte eine Farbe erhalten, die derjenigen der Tiere nachgeahmt ist, und sollen auf anderen Grund aufgeklebt werden. Ebenso Gruppen von Früchten, Blüten, Blättern.

3. Geometrische Formen: Vierecke, Dreiecke, Vielecke und Kreise in angegebener Größe. Kombinationen von Quadrat, Rhombus und Rhomboiden aus verschieden gefärbtem Papier.

Ausschnitte aus Halbkarton: Rahmen, Schiefertafel, Dreieck, Transporteur usw.

Die Schüler sollen gewöhnt werden an den Rand dieser Gegenstände — mit Leim, Kleister aus gekochtem Mehl — Streifen andersgefärbten Papiers zu kleben (Bordure).

V. Klasse.

(5—6 Stunden.)

1. Erdarbeiten: Mauerziegel, Dachziegel, Tonröhre, Schüsseln und Töpfe.

2. Kartonarbeiten: Broschieren der Bücher, Hefte, Register; Aufziehen der Karten und Bilder auf Karton und auf Leinwand.

Die Schüler müssen lernen Leim, Stärke und Klebemehl zu bereiten.

3. Geflechte aus Hanf: Seile für Tiere, für Kleider; Zaum, Peitsche, Fischernetz usw.

Aus Schilfrohr: Fußabwischer, Binsmatten, Körbe (Schilfkörbchen).

Aus Weiden und ungeschälten Haselruten: Trockenrost, einfache und runde Wagenkörbe.

Aus Stroh: ein Hut (jeder Schüler soll sich den Hut machen, den er tragen wird).

Aus Besenrohr: einen Besen, einen kleinen Besen.

Anderer Geflechte aus Bast, aus Maisblättern usw.

4. Holzarbeiten. Die Schüler müssen die Handhabung der am häufigsten gebrauchten Werkzeuge erlernen: des Federmessers oder

Messers, des Hammers, der Säge, des Handbohrers und des Bohrers mit Winde, der Zimmermannsart, der Breitart, des Hobels, der Feile, des Stemmeisens usw.

Es sind zahlreiche Übungen zur Erlangung der Fertigkeit in der Handhabung dieser Geräte zu machen, gleichlaufend mit der Herstellung verschiedener Gegenstände, wie Brettchen zum Zudecken der Gefäße, zum Fleischschneiden, Hackbrett, Rahmen für Landkarten und Bilder, Holzsandalen (Sohlen mit Riemen oder Schnüren) usw.

VI. Klasse.

(6—7 Stunden.)

1. Kartonarbeiten. Dieselben wie in der V. Klasse in vollkommener Form.

2. Geflechte. Es sind die im Lehrplan der V. Klasse vorgesehenen auszuführen. Hinzuzufügen sind: Rutengeflecht aus Ruten und Weiden: Körbe in verschiedenen Formen usw.

3. Holzarbeit. Verschiedene in der Haus- und Schulwirtschaft notwendige Gegenstände: Spinnrocken, Rechen, Sensenstiel, Axtstiel, Kleiderrechen, Küchenstellage, Stuhl ohne und mit Lehne, Schindeln, Wagenleiter, Wagenleiste, Radfelge, Scheuerbürsten, Schuh- und Kleiderbürsten; Weißbürsten, Anstrichpiefel.

4. Schmiedearbeit. Ein Bratenrost, ein Fußabstreifer, eine Mausefalle; Drahtgeflechte für Umzäunungen.

VII. Klasse.

(6—7 Stunden.)

Das Buchbinden, das Aufziehen und Rahmen der Landkarten und Bilder ist fortzusetzen und zu vervollkommen.

Die verschiedenen im Lehrplan der vorhergehenden Klassen enthaltenen Flechtarbeiten sind fortzusetzen und zu vervollkommen.

Es sind auszuführen:

1. Flechtarbeiten aus geschälten Weidenruten, Körbe verschiedener Form, Flaschenkörbe usw.

2. Holzarbeit: runder Bauerntisch, rechteckiger Tisch mit Lade, Küchenschrank, Bienenbeute mit Rähmchen, Bilderrahmen, Garnwinde, Hansbreche, Wagendecke, Webstuhl; Bänke, Kleiderrechen, Tafeln, Schränke für die Schule.

Es sind leichtere Bildschnitzereien mit den geschickteren Schülern zu machen.

Es sind auszubessern ein Bottich, ein Faß auch mit Faßbinder-
schilf; man gebe Felgen ins Rad; es ist der Wagen, der Pflug aus-
zubessern; man decke mit Schindeln.

Es ist ein Schweine-, ein Geflügelstall herzustellen.

Man mache eine Bretterumzäunung oder bessere sie aus. Im
Allgemeinen sind alle Holzarbeiten auszuführen, die ein fleißiger
Hauswirt in seiner Wirtschaft machen muß.

Schmiede- und Spenglerarbeit. Herstellung einer Kanne,
eines Trichters, eines Seihers, eines Schabeisens, eines Bachbleches,
eines Kleiderrechsens.

Berzinnen eines Kupfergefäßes. Verschiedenes Löten mit Blei
gemischt mit Zinn.

Die Schüler sind zu lehren die Küchen-, Acker- und überhaupt
die Wirtschaftsgeräte zu schärfen und auszubessern; Sense und Sichel
zu schärfen, die Ochsen und Pferde zu beschlagen; eine Türklinge,
ein Türschloß, ein Schloß auszubessern, einen Schlüssel zu machen,
eine Glascheibe einzusetzen, eine Türe, ein Fenster auszubessern usw.
Farbe anzumachen und Anstreicherarbeiten im Haus, in der Schule
an Möbeln zu machen.

Mit den Schülern der VI. und VII. Klasse sind die für die
Schule notwendigen Möbelstücke auszubessern und herzustellen; es
sind die Lehrmittel zu betreuen, die Bücher der Schulbücherei zu
binden, die Landkarten und Bilder auf Leinwand zu ziehen und zu
rahmen, die für den Unterricht notwendigen Lehrmittel und die in
der Wirtschaft der Schule notwendigen Geräte herzustellen.

Bemerkung: Der Lehrer ist für die Ausführung aller im Lehr-
plan enthaltenen praktischen Arbeiten verantwortlich. Gelegentlich
der Inspektionen ist er besonders zu bewerten für die Art wie er
diese Arbeiten aufbaut und leitet, für die Ergebnisse, die er erzielt
und für die von den Schülern hergestellten Gegenstände. Diese Note
ist in den Personalausweis einzutragen und hat dasselbe Gewicht bei
den verschiedenen Borrückungen im Grad, wie die Bewertung der
übrigen Tätigkeiten in der Schule.

Der Lehrer ist gleichfalls verantwortlich dafür, wie die Schule
ausieht: für die Besorgung des Gebäudes, des Hofes, des Gartens,
der Möbel, der Lehrmittel, der Arbeits- und Wirtschaftsgeräte der
Schule, der Bücherei, der Werkstätte, der Kanzlei und des Archivs
usw. — alles muß die besondere Sorgfalt widerspiegeln, die der
Lehrer aufwendet für ihren guten Zustand und ihre Instandhaltung,

ihre Ausstattung und ihren Ausbau. Das Aussehen der Schüler muß gleichfalls die Sorgfalt zeigen, die der Lehrer in ihre Erziehung wendet. — Die Aufsichtsbetreuten des Erziehungsministeriums haben die Lehrer auch nach diesem Gesichtspunkt zu bewerten, die betr. Note in den Personalsausweis einzutragen und sie bei den Borrückungen im Grad mitzurechnen.

Handarbeiten (für Mädchen).

I.

Weisungen.

Der Handarbeitsunterricht für Mädchen in den Volksschulen verfolgt zwei Ziele: a) ein praktisches: er gibt den Schülerinnen die Anleitung und die Fähigkeit zur Herstellung der in einem bescheidenen Haushalt und in der Familie notwendigen Wäsche und Kleidung; b) ein erzieherisches: er wirkt auf die seelische Entwicklung der Mädchen ein, indem er gerade die weiblichen Eigenschaften der späteren Mütter und Hausfrauen weckt: den Sinn für Sparsamkeit, die Findigkeit und Freude, mit geringen Mitteln etwas zu schaffen, die Sorge für die eigene Kleidung und die der Angehörigen, den Geschmack für das Einfache und Schöne, die Bescheidenheit und Mäßigkeit.

Es ist überflüssig zu betonen, daß diese beiden Ziele einander ergänzen und gleichlaufend verfolgt werden müssen, denn wie der gute Wille erfolglos bleibt ohne Kenntnisse und Geschicklichkeit, so nützen diese nichts, wo es am guten Willen fehlt.

Der obenangeführte Zweck bestimmt auch die Mittel.

Die Lehrerin hat in erster Linie auf die äußere Erscheinung der Schülerinnen acht zu geben: sie sollen daran gewöhnt werden, auch selbst darauf zu achten, sich nur dann wohlzufühlen, wenn ihre Kleidung rein und in Ordnung ist, wenn in ihrer Umgebung — zuhause und in der Schule durch ihre Mühe und Arbeit aus dem Nichts doch der einfache und geschmackvolle Schmuck geschaffen wird, den Fleiß und weibliche Findigkeit zu schaffen verstehen.

Das Beispiel der Lehrerin hat auch in dieser Hinsicht einen unbegrenzten Wert. Ihre einfache, bescheidene, aber immer gepflegte und würdige äußere Erscheinung, ihr auf den ersten Blick wie im Einzelnen die wertvollsten weiblichen Eigenschaften widerpiegelnder Haushalt beeinflussen die Schülerinnen und bilden eines der wirkungsvollsten Erziehungsmittel.

Was die Ausbildung der Geschicklichkeit und Fertigkeit der Schülerinnen anbelangt, ist zu berücksichtigen: a) die Vorbereitung der Schülerinnen in den ersten vier Klassen, die oft wegen Mangel an Material unzureichend ist; b) die Lebensverhältnisse der Schülerinnen, also die Umwelt, in der sie leben, und ihre Lebensweise nach dem Austritt aus der Schule. — Daraus ergibt sich, daß der Handarbeitsunterricht in den Dorfschulen mehr den ländlichen Haushalt im Auge hat; die Schülerinnen fertigen Wäsche, Kleidungsstücke, Gebrauchsgegenstände an, die im bäuerlichen Heim notwendig sind. In den Stadtschulen wird man darauf dringen, daß im städtischen Leben benötigte Gebrauchsgegenstände angefertigt werden, und die Ausbildung dieser Schülerinnen wird der Art sein, daß sie als zukünftige Hausfrauen, aber auch als Arbeiterinnen, die genötigt sind, durch ihre Arbeit ihr tägliches Brot zu verdienen, verwerten können.

Die für den Handarbeitsunterricht bestimmten Stunden sind aufeinanderfolgend in 2—3 Serien wöchentlich anzusetzen und die Schülerinnen arbeiten in einem Raum, der mit den notwendigen Geräten und Maschinen ausgestattet ist. Falls kein gesonderter Raum vorhanden ist, so wird in einem Klassenzimmer, welches die Schülerinnen für den Handarbeitsunterricht vorbereiten, gearbeitet. In dem Schrank für das Material und unter den verwendeten Geräten soll größte Ordnung gehalten werden. Ebenso sollen die Schülerinnen gewöhnt werden, kein Material zu verschwenden und auch die kleinsten Reste zu gebrauchen.

In den Stadtschulen werden einfache und nützliche Gegenstände, Wäsche und Kleidungsstücke, welche in kurzer Zeit hergestellt werden können, angefertigt; die Verzierung — Stickereien, Spitzen usw. — soll leicht sein und ihre Auswahl in Form und Farbe muß mit Hinsicht auf die Geschmacksbildung der Schülerinnen mit Vorsicht getroffen werden. Volksechte Sticharten sollen bevorzugt werden.

In den Dorfschulen werden verschiedene Wäsche- und Kleidungsstücke der Volkstracht, sowie Handtücher, Vorhänge usw. angefertigt. Die Schülerinnen werden angeleitet, die für ihr Alter entsprechenden Maße zu kennen. Die Schmuckformen und Sticharten sollen den echten Mustern der alten Volkstrachten der Gegend entnommen werden.

Als Arbeitsstoff wird die Lehrerin in erster Linie das Ausbessern der Wäsche und Kleider der Schülerinnen, leichte Umänderungen alter Kleider — es wird ein kleineres für den Bruder

oder die Schwester aus einem größeren, nicht mehr getragenen gemacht usw. — betrachten. Die Schülerinnen bessern die Kleidungsstücke der Kinder der unteren Klassen aus, wenn deren Bekleidung nicht genügend gepflegt ist. Jede Schülerin der Oberstufe soll ein oder zwei der bedürftigsten Kinder der ersten Klassen betreuen und die Lehrerin wird es verstehen, unter den großen Schülerinnen Wett-eifer in der Erfüllung ihrer Pflichten zu wecken.

Es werden auch Gebrauchsgegenstände für die Schule angefertigt: ein Vorhang für das Klassensfenster, eine Tischdecke, Handtücher, Wischtücher, Servierschürzen, Uniformen.

Schließlich wird sich jede Schülerin aus mitgebrachtem Material die notwendigen Wäsche- und Kleidungsstücke anfertigen und zwar wenn möglich aus Hauswebe.

Die Stadtschulen können Aufträge übernehmen, soferne sie den Rahmen der Schule nicht überschreiten.

Die Arbeiten der Schülerinnen werden ausgestellt, um den Eltern auch auf diese Art Einblick in die nutzbringende Vorbereitung der jungen Mädchen durch die Schule zu gewähren.

Sonderlehrplan.

I. Klasse.

(2 Stunden.)

Leichte Übungen mit der beinernen Häkelnadel für Wolle und dicke Baumwolle.

Leichte Übungen in den verschiedenen Teilen des Strumpffrickens mit grober Nadel und gleichem Material. Nähen mit Vorderstichen.

II. Klasse.

(2 Stunden.)

Überwendlich nähen, das Säumen, die Naht. Das Säumen der Rüschtücher, der Kopftücher. Der Lochsaum an Taschentüchern, Servietten usw. Kreuzstich mit bunter Baumwolle, gearbeitet auf Kanevas mit dicker stumpfer Nadel. Anwendung bei einem Handtäschchen für Schülerinnen auf dicke Hauswebe oder auf karierten Stoff.

III. Klasse.

(2 Stunden.)

Das Stricken von Strümpfen für kleine Kinder. Hinterstiche, Falten, Säumchen, Nähen auf Lappen. Anwendung bei einem Taghemd für die Schülerin, bei Bettwäsche usw.

IV. Klasse.

(2 Stunden.)

Anfertigung einer Schulschürze mit Einsatz oder eines Nachthemdes, ebenfalls mit Einsatz. Knopflöcher in Wäsche, Häckelarbeit in Wäsche. Verschiedene Verzierungen auf Schürzen, Kleider usw. Uniformkragen.

V. Klasse.

(4 Stunden.)

1. Ausbessern der Strümpfe und Wäsche. Herrichten der Kleider.
2. Leichte Strickarbeiten aus Wolle: Schal, Mütze, Strümpfe, Handschuhe.
3. Gegenstände von leichter Ausführung: Serviette, Handtücher, Taschentücher, Taghemden, Schürzen, Unterröcke usw.

Bei der Anfertigung dieser Gegenstände sollen die Schülerinnen die wichtigsten Stcharbeiten üben: Vor- und Rückstich, überwendlich, Saumstich, Einreihen, Falten, Knopfloch, Hohlstich. Material: Hauswebe (nicht zu dünn).

4. Leichte Verzierungsformen, vor allem nationale Sticharten an kleinen Gegenständen verwendet (in der Stadt). — In den Dorfschulen werden die an Wäschestücken und der Volkstracht verwendeten Schmuckformen nur den alten rumänischen Mustern der Umgebung entnommen.

5. Weben: Vorbereiten der Wolle zum Weben, Waschen, Trocknen, Spinnen und Zwirnen. Aufzug von Fischergarn. Man beginnt mit kleinen Teppichen leichter Ausführung, nach rumänischen Mustern der Umgebung, in harmonisierenden und nicht schreienden Farben.

6. Handfertigkeiten: Aufziehen der Bilder und Karten auf Leinwand, Einrahmen von Bildern, Photographien usw. mit verschiedenartigem Material.

Flechtarbeit aus Stroh, Schilf, Weide: Fußwischer, Körbe, Hüte usw.

Auswahl und Reinigung der Federn und Daunen, Anfertigung der Pöfster.

Hauschuhe aus Tuch, Filz, Schilfgeflecht, Wolle, Stoffresten usw.

VI. Klasse.

(5 Stunden.)

1. Ausbessern, Herrichten und Umändern der Wäsche und Kleider. Fortgeschrittenere und vollkommenerere Arbeit als in der V. Klasse.

2. Strickarbeiten aus Wolle: Gegenstände aus dem Lehrplan der V. Klasse dazu: Wollbluse, Kinderleidchen, Hütcchen usw. Kleine Gegenstände in Häckelarbeit aus Zwirn.

3. Bei der Anfertigung verschiedener Wäschestücke wird der Stoff der V. Klasse noch erweitert: es kommt hinzu: Kleinkinderwäsche, Nachthemd, Bluse (nach einem Schnitt, ausprobiert, genäht), Übungen an der Nähmaschine.

4. Trachtenhemd. Jede Schülerin beginnt ein Trachtenhemd auf Hauswebe (nicht zu fein), mit einem leichten Muster aus der Umgebung. Verwendung von leichtem Durchbruch am Trachtenhemd. Beendigung in der VII. Klasse.

5. Weben: Leinwand aus dem ortsüblichen Material: Baumwolle, Flachs, Hanf. Spulen, Sperre, Aufziehen. Gewebe in zwei Schäften.

Das Weben von Teppichen wird fortgesetzt.

6. Handfertigkeiten: der Lehrstoff der V. Klasse erweitert.

VII. Klasse.

(5 Stunden.)

1. Ausbessern, Herrichten und Umändern von Wäsche und Kleidern, fortgeschrittenere Arbeiten als in den vorhergehenden Klassen.

2. Strick- und Häckelarbeiten in Wolle und Garn wie in der VI. Klasse.

3. Anfertigen von Wäsche und Kleidungsstücken. Lehrstoff der vorhergehenden Klassen. Es kommt dazu: Männerwäsche. Übungen an der Nähmaschine.

4. Beendigung des Trachtenhemdes (begonnen in der VI. Klasse) für die Volkstracht, welche die Schülerin beim Verlassen der Schule haben muß.

5. Weben von Leinwand, Teppichen und Trachtenschürzen (kotä).

6. Färben mit Pflanzenfarben. Gewinnen der Farben aus den

Pflanzen. Zusammenstellung der Farben. Färben der Wolle. (Siehe: „Meșteșugul vopsitului cu buruieni“ von A. Gorovei, aus der Sammlung: „Cunoștinți folositoare“.)

Anmerkung: Man soll sich bemühen die Entwicklung und Erhaltung der Volkstracht der Gegend und die rumänische Hausindustrie zu fördern. — Man benütze alte rumänische Muster der Umgebung.

Haushaltung.

I.

Weisungen.

Die jungen Mädchen werden später als Hausfrauen ihr Heim leiten, werden als Mütter die Kinder aufziehen. Das darf die Schule, die immer mehr darnach trachtet, für das Leben vorzubereiten, nicht vergessen.

Dem Haushaltungsunterricht fällt zum Teil die Verantwortung für diese Ausbildung zu und wenn es bis jetzt der Schule nicht gelungen ist in dieser Hinsicht gute Resultate zu erzielen, so ist das gewiß sehr verschiedenartigen Gründen zuzuschreiben, aber auch dem mangelhaften Ausbau des Haushaltungsunterrichtes an unsern Schulen, sowohl für Mädchen als auch für Knaben.

Wenn wir andererseits daran denken, wie schwer, wie wenig hygienisch und bequem die Lebensbedingungen unseres Dorfbewohners sind, dann werden wir uns bewusst, welche Bedeutung eine gute hauswirtschaftliche Erziehung der Mädchen für die Hebung der Lebensbedingungen unseres Dorfbewohners hat.

Um aber diesen Zweck zu erreichen, genügt es nicht, daß die Schülerinnen in 2—3 Wochenstunden Haushaltung lernen. Ein theoretischer Unterricht bleibt selbst in andern Unterrichtsfächern erfolglos, viel mehr noch wird er fruchtlos sein, wo es sich darum handelt, Gewohnheiten und Eigenschaften auszubilden, Verständnis und Geschicklichkeit zu zeigen. Um die Schülerinnen auszubilden, brauchen sie hauswirtschaftliche Erziehung und nicht Haushaltungsunterricht.

Deshalb ist es notwendig, daß die Lehrerin die Schülerinnen schon von klein auf an ein hygienisches und geordnetes Leben gewöhnt, sie zu Bereitwilligkeit, Fleiß, Geduld, Sparsamkeit und gutem Willen anhält, Freude an der Arbeit und Dankbarkeit erweckt. Solche Eigenschaften bilden sich aber nicht nur durch Gewöhnung,

sondern durch das Beispiel der Lehrerin, durch Wettkampf, durch ausschließliche und aufmerksame Beschäftigung und wirtschaftlichen Sinn, der in der Schule herrscht. Die Lehrerin muß, gemeinsam mit den Schülerinnen, es als ihr Verdienst ansehen und stolz darauf sein, wenn die Schule und ihr ganzer Betrieb einen gepflegten und geordneten Eindruck macht.

Um den Schülerinnen zahlreiche und verschiedenartige Gelegenheit zur Ausbildung zu geben, muß die Schule, soweit es möglich ist, wie eine kleine Musterwirtschaft eingerichtet sein, mit einer Kantine für bedürftige oder weit wohnende Schüler, mit einem Waschraum und — wenn auch noch so einfachen — Duschen, mit einer mit den notwendigsten Geräten ausgestatteten Küche. Der Schulhof ist mit Blumengarten, Hühnerställen, Bienenkörben usw. so auszustatten, wie es die Ausführung des Lehrplanes für land- und hauswirtschaftliche Arbeiten für Mädchen fordert.

Die Vorbereitung ist praktisch zu machen und die Schülerinnen arbeiten nach Anweisungen der Lehrerin in Gruppen, welche täglich die Verantwortung für Reinlichkeit, Ordnung und Lüftung der Räume und für die Besorgungen und Arbeiten in Küche, Kantine, Hof, Garten, bei dem Geflügel, dem Vieh usw. tragen.

Die Gruppen, welche aus Schülerinnen der III.—VII. Klasse gebildet werden, stehen unter der Führung einer Schülerin der VII. Klasse.

In der Küche werden die Speisen für die Kantine, wenn eine vorhanden ist, oder für die Schülerinnen der Gruppe bereitet und sie essen gemeinsam mit der Lehrerin an dem Tag in der Schule. Das Tischdecken, Auftragen und Abräumen ist wieder eine gute Erziehungsgelegenheit. Es werden nur einfache rumänische Speisen, die eine bescheidene, aber schmackhafte und gesunde Mahlzeit bilden, zubereitet.

Um das Waschen und Bügeln zu üben, wird die Wäsche der Kantine, Handtücher, Staubtücher, Vorhänge, Servierschürzen, Uniformen usw. gemeinsam gewaschen. Jede Schülerin darf ihre Leibwäsche waschen, doch müssen strenge Vorsichtsmaßregeln getroffen werden, um die Wäsche mit ansteckenden Krankheiten, Hautauschlägen usw. Behafteter auszuschneiden.

Ebenfalls in Gruppen werden auch die übrigen Hausarbeiten ausgeführt, damit die zukünftige Hausfrau sich gewöhne, ihre Arbeit

so einzuteilen, daß sie alle Arbeiten, die der glatte Verlauf des Haushaltes fordert, wohlüberlegt bewältigen kann.

Ein Tag für Haushaltung und Gesundheitspflege. — Im Stundenplan wird ein Tag oder wenigstens ein halber Tag einer allgemeinen Zusammenkunft für Hauswirtschaft und Gesundheitspflege vorbehalten. Die Lehrerin wird gemeinsam mit den Schülerinnen eine gründliche Reinigung der Schule, der Schülerinnen und der einzelnen Räume vornehmen. Es wird gebadet, die Einrichtungsgegenstände, die Lehrmittel und Räume werden gereinigt, die Schränke geordnet, die Räume geschmückt usw. Die Schülerinnen werden, je nach ihrer Anzahl und der Schwierigkeit der Arbeit, in 3—4 Gruppen geteilt, erhalten verschiedene Aufgaben, die sie ausführen müssen. Die Gruppen werden wöchentlich abwechselnd so zusammengestellt, daß jede Gruppe zu den verschiedenen Arbeiten kommt. Die Lehrerin teilt die Arbeit auf, gibt Anweisungen, beaufsichtigt und fügt die notwendigen Erklärungen hinzu.

Diese ganze Tätigkeit muß sich in einer Atmosphäre des guten Willens und Wettseifers entfalten, sodaß jede bemüht ist, ihren Auftrag so gut und so rasch als möglich auszuführen.

Eine andere Vorbereitung, die für die jungen Mädchen als spätere Mütter notwendig erscheint, ist die Kenntniss der kleinen Kinder und die Vertrautheit mit ihrer dem zarten Alter entsprechenden körperlichen und seelischen Wartung.

Gesundheitslehre und Säuglingspflege sollen möglichst praktisch getrieben werden und von Anwendungen und Erklärungen begleitet sein.

Die Schülerinnen der VI. und VII. Klasse sind anzuhalten, die Rolle der aufmerksamen und hingebungsvollen Fürsorgerin den Schülerinnen der I. und II. Klasse gegenüber zu übernehmen. Sie werden ihnen beim Waschen und bei Tisch helfen, sie werden ihre Kleider und Wäsche ausbessern usw. Jede muß stolz sein, wenn ihr kleiner Schützling einen möglichst guten Eindruck macht. Ist in der Gemeinde ein Kindergarten, so wird die Lehrerin mit der Kindergärtnerin in Fühlung treten und der Reihe nach je eine Gruppe von Schülerinnen der VI. und VII. Klasse (je nach der Anzahl 1—2 aus jeder Klasse) in den Kindergarten schicken. Hier werden sie unter Anweisung und Aufsicht der Kindergärtnerin bei der gesundheitlichen Betreuung der Kinder helfen, werden an ihren Spielen teilnehmen, den Tischdienst bei Mahlzeiten versehen, sie werden eingeführt in

die bei Kindern anzuwendenden ärztlichen Handgriffe, sie verwachsen auf diese Art mit den Kindern, lernen ihr Wesen und ihre Bedürfnisse kennen. Wenn der Tag für Haushaltung an der Volksschule mit dem des Kindergartens zusammenfällt, so bietet sich die beste Gelegenheit, eine Gruppe von großen Schülerinnen zu bilden, die in den Kindergarten gehen.

Schließlich wird die Lehrerin mit den großen Schülerinnen die Stellen für ärztliche Hilfe, die Beratungsstellen für Kleinkinder und Säuglinge, Kinderheime usw. besuchen, wenn solche Einrichtungen im Ort oder in der Nähe vorhanden sind.

Anmerkung: Die hauswirtschaftliche Erziehung muß die Verhältnisse, aus denen die Schülerinnen hervorgehen und ihre voraussichtlichen Lebensbedingungen nach Austritt aus der Schule berücksichtigen. Man wird auf dem Lande vor allem die Arbeiten hervorheben, die den dörflichen Verhältnissen entsprechen und in der Stadt die im städtischen Leben erforderlichen. Trotzdem muß man sich vor Augen halten, daß die hauswirtschaftliche Erziehung der Mädchen so vollständig wie nur möglich sein soll.

Anmerkung: Für die Bereitung der Speisen, für die häuslichen Gebrauchsartikel, die Heilmittel usw. schaffen sich die Schülerinnen ein Rezeptheft an, in welches sie die Mengenmaße, die Art der Zubereitung, aber nur wenn sie erprobt und gelungen ist, eintragen.

II.

Speziallehrplan.

In allen Klassen:

1. Übungen zur Gewöhnung an Ordnung und Reinlichkeit, Vorsicht und Überlegung, Schonung der Gegenstände, der Möbelstücke, des Raumes, der Pflanzen und Tiere. Diese Übungen werden bei verschiedenen Gelegenheiten im Laufe des Tages gemacht: bei der Ankunft, in der Pause, beim Aufbruch, bei Tisch, im Waschraum, bei den Gruppenarbeiten im Haushalt, bei jeder andern Tätigkeit in Schule und Haushalt.

2. Weisungen betr. die äußere Haltung und das Benehmen: Lautloses Öffnen und Schließen der Fenster und Türen; Füße abwischen beim Eintritt in einen Raum; lautlose und schonende Benützung der Möbel und Geräte; Aufbewahrung der Bücher und Hefte; Reinigung der Kleider und des Schuhwerkes von Staub und Schmutz usw.

3. Hygienische Gewöhnungen: Waschen der Hände so oft es notwendig ist; Benützung des Taschentuches, Reinhalten der Klasse, des Waschraumes, des Kleiderhalters, der Schränke; Hygiene des Trinkwassers; Lüften der Klassen, Ordnung in Pulken und Schultaschen; Reinhaltung der Klosette usw.

V. Klasse.

Die gewohnten Reinigungsarbeiten in Wohnung und Klasse: Lüften, Kehren, Staubwischen, Ordnen, Reinigen der Fenster, Möbel, Lampen, Ofen, Decken des Tisches, Auftragen der Speisen, Abräumen, Waschen des gebrauchten Geschirres, Reinigen der Küche und der Küchengeräte.

Anzünden und Unterhalten des Feuers. Waschen und Bügeln von kleinen rechteckigen Wäschestücken: Taschentücher, Servietten, Wischtücher, Servierschürzen.

In der Küche: Waschen und Putzen des Gemüses. Einige der leichtesten Speisen aus Eiern, Mehl, Gemüse und Obst.

Arbeiten in Hof und Garten, Pflege der Tiere: Geflügel, Rinder, Bienen, Seidenraupen (nach dem Sonderlehrplan).

VI. Klasse.

Der Lehrplan der V. Klasse erweitert. Es kommt hinzu: Säuberung der Wohnung durch Kalken der Wände, Waschen der Türen und Fenster, Instandhalten der Möbel und aller Geräte des Haushaltes. Reinigen und Ordnen der Kammer, des Kellers und Aufbodens; Reinhalten der Brunnen, Ställe, Schopfen, des Abtritts usw.

Waschen — Bügeln: Der Lehrstoff der V. Klasse erweitert durch: Laugenbereitung, Kochen, Spülen und Bläuen der Wäsche usw.

In der Küche: Rumänische Gerichte aus Gemüse, Fleisch, Obst und anderen Nahrungsmitteln, die in der Umgebung zu finden sind. Rupfen des Geflügels, Reinigen der Fische usw.

Palukes, Hefenteig für Brot und Strigel, Osterbrot, Blätterteig, Dpferkuchen, Färben der Eier.

Aufbewahren des Gemüses für den Winter auf verschiedene Art: Einsalzen, Einlegen in Essig, Paradeiskonserven, Sauertraut.

Reinigen und Auslesen der Daunen: Anfertigung von Pölstern, Decken und Matrazen.

Leichte Ausbesserung an Gegenständen und Möbelstücken des Haushaltes.

Arbeiten im Garten, am Bienenstock, an Seidenraupen usw. entsprechend dem Sonderlehrplan.

VII. Klasse.

Der Lehrstoff der vorhergehenden Klassen der Geschicklichkeit und Leistungsfähigkeit der Schülerinnen der VII. Klasse entsprechend erweitert.

An Arbeiten wird hinzugefügt: Bereitung der verschiedenen Hausmittel: Lauge zum Waschen der Wäsche, des Fußbodens, der Haushaltungsgeräte usw.; Seifenlauge und Herstellung von Seife; Löschen des Kalkes, Bereiten des Lehms zum Kleben, der Farben usw. Bereitung medizinischer Hausmittel: Salben, Abkochungen, Desinfektionsmittel usw., die zur Hausapotheke gehören.

Zubereitung verschiedener Gerichte, Zusammenstellung vollständiger Mahlzeiten für Erwachsene aus heimischen Erzeugnissen.

Gerichte für kleine Kinder und Kranke.

Milchprodukte: Butter, Käse, Rahm, Süßkäse.

Gerichte aus Schweinefleisch: Wurst, geräuchertes Fleisch, Fett usw.

Arbeiten im Hof, im Gemüse-, Obst- und Blumengarten; Pflege des Geflügels, der übrigen Tiere, der Bienen, der Seidenraupen, entsprechend dem Sonderlehrplan für die Arbeiten in landwirtschaftlicher Haushaltung für Mädchen. (Siehe Lehrplan für Landwirtschaftslehre und -praxis.)

Weisungen: Aufstellung eines Inventars des Hauses und der Vorräte; Ausgleich der Ausgaben; Führung eines Heftes mit den Rechnungen des Haushaltes; Besorgung von Vorräten aller Art. Instandhalten der Kleider, Wäsche und Geräte des Haushaltes usw.

Anmerkung: Die Lehrerin ist für die Ausführung aller praktischen Arbeiten, die im Lehrplan für Haushaltung, für Landwirtschaftspraxis für Mädchen und für Handarbeiten vorgeschrieben sind, verantwortlich. Gelegentlich der Inspektionen wird sie besonders danach bewertet, wie sie diese Arbeiten organisiert und leitet, sowie nach den erzielten Ergebnissen und den hergestellten Gegenständen. Diese Bewertungen werden eingetragen und haben bei den verschiedenen Vorrückungen dieselbe Bedeutung wie die Bewertung jeder anderen Schultätigkeit.

Die Lehrerin ist auch für das Aussehen der Schule verantwortlich: das Instandhalten des Gebäudes, des Hofes, des Gartens

und der Nebenräumlichkeiten, die Erhaltung der Einrichtungsgegenstände, der Lehrmittel der Handarbeits- und Haushaltungsgeräte, der Bücherei, der Arbeitsräume, der Kanzlei und des Archivs usw., alles muß von der besonderen Sorgfalt zeugen, die die Lehrerin ihrem guten Zustand und ihrer Gebrauchsfähigkeit, ihrer Ausstattung und Ausgestaltung zuwendet. Die Aufsichtsbeauftragten des Unterrichtsministeriums werden die Lehrerin nach diesem Gesichtspunkt bewerten, die Bemerkungen eintragen und sie bei der Beförderung berücksichtigen.

